UNIA EUROPEJSKA

PARLAMENT EUROPEJSKI **RADA**

Strasburg, 11 grudnia 2018 r.
(OR. en)

2016/0288 (COD)
LEX 1853

PE-CONS 52/1/18
REV 1

TELECOM 212
COMPET 495
MI 510
CONSOM 201
JUSTCIV 174
CODEC 1210

DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY USTANAWIAJĄCA EUROPEJSKI KODEKS ŁĄCZNOŚCI ELEKTRONICZNEJ (WERSJA PRZEKSZTAŁCONA)

DYREKTYWA
PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) 2018/...

z dnia 11 grudnia 2018 r.

ustanawiająca Europejski kodeks łączności elektronicznej
(wersja przekształcona)

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 114,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego[1],

uwzględniając opinię Komitetu Regionów[2],

stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą[3],

---

1 Dz.U. C 125 z 21.4.2017, s. 56.
2 Dz.U. C 207 z 30.6.2017, s. 87.
3 Stanowisko Parlamentu Europejskiego z dnia 14 listopada 2018 r. (dotychczas nieopublikowane w Dzienniku Urzędowym) oraz decyzja Rady z dnia 4 grudnia 2018 r.

a także mając na uwadze, co następuje:

(1) Dyrektywy 2002/19/WE[1], 2002/20/WE[2], 2002/21/WE[3] i 2002/22/WE[4] Parlamentu Europejskiego i Rady zostały znacząco zmienione. Ze względu na konieczność dalszych zmian, dla zachowania przejrzystości, dyrektywy te należy przekształcić.

[1] Dyrektywa 2002/19/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 marca 2002 r. w sprawie dostępu do sieci łączności elektronicznej i urządzeń towarzyszących oraz wzajemnych połączeń (dyrektywa o dostępie) (Dz.U. L 108 z 24.4.2002, s. 7).

[2] Dyrektywa 2002/20/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 marca 2002 r. w sprawie zezwoleń na udostępnienie sieci i usług łączności elektronicznej (dyrektywa o zezwoleniach) (Dz.U. L 108 z 24.4.2002, s. 21).

[3] Dyrektywa 2002/21/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 marca 2002 r. w sprawie wspólnych ram regulacyjnych sieci i usług łączności elektronicznej (dyrektywa ramowa) (Dz.U. L 108 z 24.4.2002, s. 33).

[4] Dyrektywa 2002/22/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 marca 2002 r. w sprawie usługi powszechnej i związanych z sieciami i usługami łączności elektronicznej praw użytkowników (dyrektywa o usłudze powszechnej) (Dz.U. L 108 z 24.4.2002, s. 51).

(2) Funkcjonowanie pięciu dyrektyw, które stanowią część obowiązujących ram regulacyjnych dla sieci i usług łączności elektronicznej, mianowicie dyrektyw: 2002/19/WE, 2002/20/WE, 2002/21/WE, 2002/22/WE oraz dyrektywy 2002/58/WE Parlamentu Europejskiego i Rady[1], podlega okresowemu przeglądowi przeprowadzanemu przez Komisję w szczególności w celu określenia potrzeby zmiany w świetle rozwoju techniki i sytuacji rynkowej.

(3) W swym komunikacie z dnia 6 maja 2015 r. ustanawiającym strategię jednolitego rynku cyfrowego dla Europy Komisja wskazała, że przegląd ram regulacyjnych sektora telekomunikacyjnego dotyczyłby głównie środków nastawionych na zachęcanie do inwestowania w szybkie sieci szerokopasmowe, zapewnienie spójnego podejścia w ramach rynku wewnętrznego do polityki widma radiowego i zarządzania widmem, ustanowienie warunków do funkcjonowania prawdziwego rynku wewnętrznego dzięki przezwyciężeniu fragmentacji regulacyjnej, zapewnienie skutecznej ochrony konsumentów, równych warunków działania wszystkim uczestnikom rynku i spójnego stosowania przepisów, a także zapewnienie większej skuteczności regulacyjnych ram instytucjonalnych.

[1] Dyrektywa 2002/58/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 lipca 2002 r. dotycząca przetwarzania danych osobowych i ochrony prywatności w sektorze łączności elektronicznej (dyrektywa o prywatności i łączności elektronicznej) (Dz.U. L 201 z 31.7.2002, s. 37).

(4) Niniejsza dyrektywa jest częścią przeglądu sprawności regulacyjnej (REFIT), którego zakres obejmuje cztery dyrektywy, mianowicie dyrektywy 2002/19/WE, 2002/20/WE, 2002/21/WE i 2002/22/WE oraz rozporządzenie (WE) nr 1211/2009 Parlamentu Europejskiego i Rady[1]. Każda z tych dyrektyw zawiera środki mające zastosowanie do dostawców sieci i usług łączności elektronicznej, co odpowiada historii regulacyjnej sektora, zgodnie z którą przedsiębiorstwa były zintegrowane pionowo, mianowicie zarówno dostarczały sieci, jak i świadczyły usługi. Przegląd stanowi okazję do przekształcenia czterech dyrektyw w celu uproszczenia obecnej struktury, a tym samym zwiększenia jej spójności i przystępności, zgodnie z celem w zakresie sprawności regulacyjnej. Daje on również możliwość dostosowania tej struktury do nowych realiów rynkowych, gdzie świadczenie usług łączności nie jest już powiązane z dostarczaniem sieci. Zgodnie z porozumieniem międzyinstytucjonalnym z dnia 28 listopada 2001 r. w sprawie bardziej uporządkowanego wykorzystania techniki przekształcania aktów prawnych[2] przekształcenie polega na przyjęciu nowego aktu prawnego, który stanowi scalenie w jednym tekście zarówno zmian merytorycznych, które wprowadza się do wcześniejszego aktu, jak i niezmienionych przepisów tego aktu. Wniosek dotyczący przekształcenia obejmuje zmiany merytoryczne, które wprowadza się do wcześniejszego aktu, a na drugim poziomie zawiera kodyfikację niezmienionych przepisów wcześniejszego aktu uwzględniającą te merytoryczne zmiany.

---

[1] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1211/2009 z dnia 25 listopada 2009 r. ustanawiające Organ Europejskich Regulatorów Łączności Elektronicznej (BEREC) oraz Urząd (Dz.U. L. 337 z 18.12.2009, s. 1).

[2] Dz.U. C 77 z 28.3.2002, s. 1.

(5) Niniejsza dyrektywa tworzy ramy prawne dla zapewnienia swobody w zakresie dostarczania sieci i usług łączności elektronicznej, podlegające wyłącznie warunkom określonym w niniejszej dyrektywie oraz ograniczeniom zgodnie z art. 52 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE), a w szczególności środkom podejmowanym w związku z polityką państwową, bezpieczeństwem publicznym oraz zdrowiem publicznym, oraz spójne z art. 52 ust. 1 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „Kartą").

(6) Niniejsza dyrektywa pozostaje bez uszczerbku dla uprawnień każdego z państw członkowskich do podejmowania środków, mających na celu zapewnienie ochrony jego podstawowych interesów w zakresie bezpieczeństwa, zapewnienie porządku publicznego i bezpieczeństwa publicznego oraz umożliwienie wykrywania lub ścigania przestępstw i prowadzenia dochodzeń w ich sprawie, mając na uwadze, że wszelkie ograniczenia korzystania z praw i wolności uznanych w Karcie, w szczególności jej art. 7, 8 i 11, takie jak ograniczenia dotyczące przetwarzania danych, muszą być przewidziane prawem, przestrzegać istoty praw i wolności oraz podlegać zasadzie proporcjonalności zgodnie z art. 52 ust. 1 Karty.

(7) Konwergencja sektorów telekomunikacji, mediów i technologii informacyjnych oznacza, iż wszelkie sieci i usługi związane z łącznością elektroniczną powinny zostać objęte, w miarę możliwości, jednolitym Europejskim kodeksem łączności elektronicznej ustanowionym w drodze jednej dyrektywy, z wyjątkiem kwestii, które można lepiej regulować bezpośrednio za pomocą stosownych przepisów przyjętych w drodze rozporządzeń. Konieczne jest oddzielenie regulacji dotyczących sieci i usług łączności elektronicznej od regulacji dotyczących treści. Niniejsza dyrektywa nie obejmuje zatem zagadnień związanych z treścią usług świadczonych za pośrednictwem sieci łączności elektronicznej przy wykorzystaniu usług łączności elektronicznej, takich jak zagadnienia treści nadawanych programów, usług finansowych lub niektórych usług społeczeństwa informacyjnego i nie stoi w sprzeczności ze środkami podejmowanymi przez Unię lub na szczeblu krajowym w odniesieniu do takich usług, zgodnie z prawem Unii i w celu promowania kulturowej i językowej różnorodności oraz ochrony pluralizmu w mediach. Treść programów telewizyjnych stanowi przedmiot uregulowań zawartych w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/13/UE[1]. Regulacje polityki audiowizualnej i treści audiowizualnych mają na celu osiągnięcie celów leżących w ogólnym interesie, takich jak wolność słowa, pluralizm mediów, bezstronność, różnorodność kulturowa i językowa, włączenie społeczne, ochrona konsumentów oraz małoletnich. Oddzielenie uregulowań dotyczących łączności elektronicznej od uregulowań dotyczących treści nie stoi jednak na przeszkodzie uwzględnianiu występujących pomiędzy nimi powiązań, w szczególności w celu zapewnienia pluralizmu mediów, różnorodności kulturowej i ochrony konsumentów. W granicach swoich kompetencji właściwe organy powinny przyczyniać się do zapewnienia realizacji polityk służących promowaniu tych celów.

[1] Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/13/UE z dnia 10 marca 2010 r. w sprawie koordynacji niektórych przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich dotyczących świadczenia audiowizualnych usług medialnych (dyrektywa o audiowizualnych usługach medialnych) (Dz.U. L 95 z 15.4.2010, s. 1).

(8) Niniejsza dyrektywa nie wpływa na stosowanie przepisów dyrektywy 2014/53/UE Parlamentu Europejskiego i Rady[1] do urządzeń radiowych, jednakże obejmuje swoim zakresem samochodowe urządzenia radiowe oraz konsumenckie odbiorniki radiowe i konsumencki sprzęt telewizji cyfrowej.

(9) Aby umożliwić krajowym organom regulacyjnym oraz innym właściwym organom osiągnięcie celów wyznaczonych w niniejszej dyrektywie – w szczególności celów dotyczących pełnej interoperacyjności – zakres stosowania dyrektywy powinien obejmować niektóre aspekty urządzeń radiowych określonych w dyrektywie 2014/53/UE oraz urządzenia konsumenckie wykorzystywane w telewizji cyfrowej, w celu ułatwienia dostępu użytkownikom końcowym z niepełnosprawnościami. Istotne jest, aby krajowe organy regulacyjne oraz inne właściwe organy zachęcały operatorów sieciowych oraz producentów urządzeń do współpracy w celu ułatwiania użytkownikom końcowym z niepełnosprawnościami dostępu do usług łączności elektronicznej. Chociaż wykorzystanie widma radiowego na zasadzie niewyłączności do celów korzystania z końcowych urządzeń radiowych na własne potrzeby nie wiąże się z działalnością gospodarczą, powinno ono również podlegać przepisom niniejszej dyrektywy, co będzie gwarancją skoordynowanego podejścia do systemu zezwoleń.

[1] Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/53/UE z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie harmonizacji ustawodawstw państw członkowskich dotyczących udostępniania na rynku urządzeń radiowych i uchylająca dyrektywę 1999/5/WE (Dz.U. L 153 z 22.5.2014, s. 62).

(10) Niektóre usługi łączności elektronicznej objęte niniejszą dyrektywą mogą również wchodzić w zakres definicji „usługi społeczeństwa informacyjnego” zawartej w art. 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/1535[1]. Przepisy tej dyrektywy regulujące usługi społeczeństwa informacyjnego mają zastosowanie do wspomnianych usług łączności elektronicznej w zakresie nie objętym bardziej szczegółowymi przepisami mającymi zastosowanie do usług łączności elektronicznej wynikającymi z niniejszej dyrektywy lub innych aktów prawnych Unii. Jednakże usługi łączności elektronicznej, takie jak usługi w zakresie telefonii głosowej, usługi przekazywania wiadomości oraz poczty elektronicznej są przedmiotem niniejszej dyrektywy. To samo przedsiębiorstwo, np. dostawca usług internetowych, może świadczyć usługi łączności elektronicznej w dwóch kategoriach, takich jak świadczenie dostępu do internetu oraz usługi nieobjęte zakresem niniejszej dyrektywy, w tym usługi polegające na dostarczaniu treści opartych na internecie, niezwiązanych z łącznością.

(11) To samo przedsiębiorstwo, na przykład operator telewizji kablowej, może oferować zarówno usługi łączności elektronicznej, takie jak przekazywanie sygnałów telewizyjnych, jak i usługi nieobjęte zakresem niniejszej dyrektywy, takie jak rozpowszechnianie ofert dotyczących usług w zakresie nadawania audycji dźwiękowych i telewizyjnych, i tym samym dodatkowe obowiązki mogą być nakładane na takie przedsiębiorstwo w związku z jego działalnością w charakterze nadawcy albo dystrybutora, zgodnie z przepisami innymi niż te zawarte w niniejszej dyrektywie, bez uszczerbku dla wymogów zawartych w załączniku do niniejszej dyrektywie.

[1] Dyrektywa (UE) 2015/1535 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 9 września 2015 r. ustanawiająca procedurę udzielania informacji w dziedzinie przepisów technicznych oraz zasad dotyczących usług społeczeństwa informacyjnego (Dz.U. L 241 z 17.9.2015, s. 1).

(12) Ramy regulacyjne powinny obejmować wykorzystanie widma radiowego przez wszystkie sieci łączności elektronicznej, w tym nowy typ wykorzystania widma radiowego na potrzeby własne przez nowe rodzaje sieci składające się wyłącznie z autonomicznych systemów ruchomych urządzeń radiowych, które są połączone za pomocą łączy bezprzewodowych bez zarządzania centralnego ani operatora sieci scentralizowanej i nie zawsze w ramach wykonywania określonej działalności gospodarczej. W powstającym obecnie środowisku łączności bezprzewodowej 5G takie sieci prawdopodobnie będą powstawały w szczególności poza budynkami i na drogach, na potrzeby transportu, energetyki, badań naukowych i rozwoju, e-zdrowia, ochrony publicznej i pomocy w przypadku katastrof, internetu rzeczy, łączności maszyna-maszyna i samochodów podłączonych do sieci. W związku z tym stosowanie przez państwa członkowskie na podstawie art. 7 dyrektywy 2014/53/UE dodatkowych wymogów krajowych w odniesieniu do oddawania do użytku lub eksploatacji (lub obu) takich urządzeń radiowych, w celu efektywnego i wydajnego wykorzystania widma radiowego oraz zapobieganiem szkodliwym zakłóceniom, powinno być zgodne z zasadami rynku wewnętrznego.

(13) Wymagania dotyczące możliwości sieci łączności elektronicznej stale rosną. Podczas gdy w przeszłości dotyczyły one głównie zwiększania przepustowości łącza dostępnego ogólnie i dla poszczególnych użytkowników, obecnie na znaczeniu zyskują inne parametry, takie jak opóźnienie, dostępność i niezawodność. W reakcji na to zapotrzebowanie światłowody mają być instalowane coraz bliżej użytkownika, a przyszłe „sieci o bardzo dużej przepustowości" wymagają parametrów wydajności równoważnych tym, jakie może zapewnić sieć oparta na elementach światłowodowych przynajmniej na odcinku do punktu dystrybucji w miejscu świadczenia usługi. W przypadku połączeń stacjonarnych odpowiada to wydajności sieci równoważnej wydajności, jaką można osiągnąć dzięki instalacji światłowodu na odcinku do budynku wielorodzinnego uznawanego za miejsce świadczenia usługi. W przypadku połączeń bezprzewodowych odpowiada to wydajności sieci podobnej do tej, jaką można osiągnąć dzięki instalacji światłowodu na odcinku do stacji bazowej uznawanej za miejsce świadczenia usługi. Różnice w doświadczeniach użytkowników końcowych, wynikające z różnych właściwości nośników, za pomocą których sieć ostatecznie łączy się z zakończeniem sieci, nie powinny być brane pod uwagę do celów ustalania, czy daną sieć bezprzewodową można uznać za zapewniającą podobną wydajność sieciową. Zgodnie z zasadą neutralności technologicznej nie należy wykluczać innych technologii i mediów transmisyjnych, jeżeli pod względem możliwości są porównywalne z tym scenariuszem odniesienia. Uruchamianie takich „sieci o bardzo dużej przepustowości" prawdopodobnie pozwoli jeszcze zwiększyć możliwości sieci i przygotuje grunt dla rozwoju przyszłych generacji sieci bezprzewodowych w oparciu o ulepszone interfejsy radiowe i gęstszą architekturę sieci.

(14) Należy dostosować definicje tak, aby były zgodne z zasadą neutralności technologicznej i zachowały aktualność w świetle rozwoju technologicznego, w tym nowych form zarządzania siecią, takich jak poprzez sieci emulowane programowo lub sieci programowalne. W wyniku ewolucji technologicznej i rynkowej sieci przeszły na technologię protokołu internetowego (IP), a użytkownicy końcowi mogą wybierać spośród konkurujących ze sobą dostawców usług głosowych. Dlatego też termin „publicznie dostępne usługi telefoniczne", stosowany wyłącznie w dyrektywie 2002/22/WE i powszechnie postrzegany jako odnoszący się do tradycyjnych usług telefonii analogowej, powinien zostać zastąpiony bardziej aktualnym i neutralnym pod względem technologicznym terminem „usługa łączności głosowej". Należy oddzielić warunki świadczenia usług od samych elementów składających się na definicję usługi łączności głosowej, mianowicie udostępnionej publicznie usługi łączności elektronicznej do inicjowania i odbierania, bezpośrednio lub pośrednio, połączeń krajowych lub krajowych i międzynarodowych za pośrednictwem numeru lub numerów istniejących w krajowym lub międzynarodowym planie numeracji, bez względu na to, czy usługa ta opiera się na technologii komutacji łączy czy komutacji pakietów. Cechą charakterystyczną takiej usługi jest jej dwukierunkowość, co pozwala obu stronom na wykonywanie połączeń. Usługa, która nie spełnia wszystkich tych warunków, np. opcja „click-through" na internetowej stronie obsługi klienta, nie jest taką usługą. Usługi łączności głosowej obejmują także środki łączności przeznaczone specjalnie dla użytkowników końcowych z niepełnosprawnościami korzystających z telefonów tekstowych lub usług pełnej konwersacji wideo i tekstowej.

(15) Usługi wykorzystywane do łączności oraz środki techniczne pozwalające świadczyć te usługi przeszły ogromną ewolucję. Użytkownicy końcowi coraz częściej zastępują tradycyjną telefonię głosową, wiadomości tekstowe (SMS) i usługi przekazywania poczty elektronicznej funkcjonalnie równoważnymi usługami, takimi jak telefonia internetowa (VoIP), usługi przekazywania wiadomości i obsługa poczty elektronicznej przez internet. Aby zapewnić skuteczną i równą ochronę użytkowników końcowych i ich praw w kontekście korzystania z funkcjonalnie równoważnych usług, przyszłościowej definicji usług łączności elektronicznej nie należy opierać wyłącznie na parametrach technicznych, lecz na podejściu funkcjonalnym. Zakres niezbędnych regulacji powinien być taki, aby mogły one osiągnąć swe cele leżące w publicznym interesie. Chociaż „przekazywanie sygnałów" pozostaje istotnym parametrem określania usług wchodzących w zakres niniejszej dyrektywy, definicja powinna obejmować również inne usługi, które umożliwiają komunikację. Z punktu widzenia użytkownika końcowego nie ma znaczenia, czy dostawca sam przekazuje sygnały lub czy łączność jest zapewniona za pośrednictwem usługi dostępu do internetu. Definicja usług łączności elektronicznej powinna zatem obejmować trzy rodzaje usług, które mogą się częściowo pokrywać, tzn. usługi dostępu do internetu w rozumieniu art. 2 ust. 2 rozporządzenia (UE) 2015/2120 Parlamentu Europejskiego i Rady[1], usługi łączności interpersonalnej zdefiniowane w niniejszej dyrektywie oraz usługi polegające wyłącznie lub głównie na przekazywaniu sygnałów.

[1] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/2120 z dnia 25 listopada 2015 r. ustanawiające środki dotyczące dostępu do otwartego internetu oraz zmieniające dyrektywę 2002/22/WE w sprawie usługi powszechnej i związanych z sieciami i usługami łączności elektronicznej praw użytkowników, a także rozporządzenie (UE) nr 531/2012 w sprawie roamingu w publicznych sieciach łączności ruchomej wewnątrz Unii (Dz.U. L 310 z 26.11.2015, s. 1).

Definicja usługi łączności elektronicznej powinna wyeliminować dwuznaczności zaobserwowane podczas wdrażania definicji, która obowiązywała przed wejściem w życie niniejszej dyrektywy i umożliwiać skalibrowane według poszczególnych przepisów stosowanie do różnych rodzajów usług określonych praw i obowiązków określonych w ramach regulacyjnych. Przetwarzanie danych osobowych przez dostawców usług łączności elektronicznej, czy to w ramach wynagrodzenia, czy na innej zasadzie, powinno być zgodne z rozporządzeniem (UE) 2016/679 Parlamentu Europejskiego i Rady.[1]

[1] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz.U. L 119 z 4.5.2016, s. 1).

(16) Aby wejść w zakres definicji usługi łączności elektronicznej, usługa zazwyczaj musi być świadczona w zamian za wynagrodzenie. W gospodarce cyfrowej uczestnicy rynku coraz częściej uznają, że informacje o użytkownikach mają wartość pieniężną. Usługi łączności elektronicznej są często świadczone na rzecz użytkownika końcowego nie tylko w zamian za świadczenie pieniężne, ale coraz częściej i w szczególności w zamian za dostarczenie danych osobowych lub innych danych. Pojęcie wynagrodzenia powinno zatem obejmować sytuacje, gdy dostawca usług prosi o dane osobowe w rozumieniu rozporządzenia (UE) 2016/679 lub inne dane, a użytkownik końcowy świadomie, pośrednio lub bezpośrednio, udostępnia dostawcy usług takie dane. Powinno ono również obejmować przypadki, gdy użytkownik końcowy zezwala na dostęp do informacji, choć ich aktywnie nie udostępnia, takich jak dane osobowe, w tym adres IP, lub inne automatycznie generowane informacje, takie jak dane gromadzone i przekazywane przez pliki cookie. Zgodnie z orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (zwanym dalej „Trybunałem") w sprawie art. 57 TFUE[1] wynagrodzenie w rozumieniu Traktatu istnieje również wówczas, gdy dostawca usług otrzymuje zapłatę od strony trzeciej, a nie od usługobiorcy. Pojęcie wynagrodzenia powinno zatem obejmować również sytuacje, gdy użytkownik końcowy jest wystawiony na działanie reklamy jako warunku uzyskania dostępu do usługi, lub sytuacje, gdy dostawca usług uzyskuje korzyść pieniężną z danych osobowych, które zgromadził zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2016/679.

[1] Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 26 kwietnia 1988 r., *Bond van Adverteerders i inni* przeciwko *państwu niderlandzkiemu*, C-352/85, ECLI: EU:C:1988:196.

(17) Usługi łączności interpersonalnej są to usługi, które umożliwiają interpersonalną i interaktywną wymianę informacji, obejmujące takie usługi, jak tradycyjne połączenia głosowe między dwiema osobami, lecz również wszystkie rodzaje poczty elektronicznej, usług przekazywania wiadomości lub czatów grupowych. Usługi łączności interpersonalnej obejmują tylko łączność między skończoną, tzn. nie potencjalnie nieograniczoną, liczbą osób fizycznych, którą określa osoba wysyłająca komunikat. Łączność między osobami prawnymi powinna być objęta zakresem definicji w sytuacjach, gdy osoby fizyczne działają w imieniu tych osób prawnych lub stanowią przynajmniej jedną stronę komunikacji. Łączność interaktywna oznacza, że usługa umożliwia odbiorcy informacji odpowiedź. Usługi, które nie spełniają tych wymogów, takie jak linearne usługi medialne, wideo na żądanie, strony internetowe, sieci internetowe, serwisy społecznościowe, blogi lub wymiana informacji między urządzeniami, nie powinny być uznawane za usługi łączności interpersonalnej. W wyjątkowych okolicznościach usługi nie należy uznać za usługę łączności interpersonalnej, jeżeli narzędzie do komunikacji interpersonalnej i interaktywnej stanowi wyłącznie nieznaczny dodatek do innej usługi oraz z obiektywnych przyczyn technicznych nie może być użytkowane bez tej usługi głównej, a jego integracja z usługą nie służy obejściu zasad regulujących usługi łączności elektronicznej. Będące elementami definicji terminy „nieznaczny” i „ czysto pomocniczy” należy interpretować wąsko i z perspektywy użytkownika końcowego. Funkcję łączności interpersonalnej można uznać za nieznaczną, w przypadku gdy jej obiektywna przydatność dla użytkownika końcowego jest bardzo ograniczona i gdy w rzeczywistości jest ona ledwie wykorzystywana przez użytkowników końcowych. Przykładem funkcji, która mogłaby zostać uznana za nie objętą zakresem stosowania definicji usługi łączności interpersonalnej może być zasadniczo kanał komunikacyjny w grach internetowych, w zależności od funkcji narzędzia do komunikacji wykorzystywanego w usłudze.

(18) Usługi łączności interpersonalnej wykorzystujące numery z krajowego lub międzynarodowego planu numeracji zapewniają łączność z publicznie nadanymi zasobami numeracyjnymi. Te usługi łączności interpersonalnej wykorzystujące numery obejmują zarówno usługi, do których przydzielone są numery użytkowników końcowych do celów zapewnienia połączeń pomiędzy zakończeniami sieci, jak i usługi umożliwiające użytkownikom końcowym połączenie z osobami, którym przydzielono takie numery. Samo używanie numeru jako identyfikatora nie powinno być uznawane za jednoznaczne z używaniem numeru w celu łączenia się z publicznie nadanymi zasobami numeracyjnymi, a zatem nie powinno, jako takie, być uznawane za wystarczające do zakwalifikowania usługi jako usługi łączności interpersonalnej wykorzystującej numery. Usługi łączności interpersonalnej niewykorzystujące numerów powinny podlegać zobowiązaniom wyłącznie wówczas, gdy interesy porządku publicznego wymagają zastosowania szczególnych obowiązków regulacyjnych, które mają być stosowane do wszystkich rodzajów usług łączności interpersonalnej, bez względu na to, czy do świadczenia usługi wykorzystywane są numery. Odmienne traktowanie usług łączności interpersonalnej wykorzystujących numery jest uzasadnione, ponieważ są one uczestnikami zagwarantowanego przez organy publiczne interoperacyjnego środowiska, a zatem również z niego korzystają.

(19) Zakończenie sieci stanowi granicę, do celów ustawowych, między ramami regulacyjnymi sieci i usług łączności elektronicznej a prawodawstwem dotyczącym końcowych urządzeń telekomunikacyjnych. Określenie lokalizacji zakończenia sieci jest obowiązkiem krajowych organów regulacyjnych. W świetle praktyki krajowych organów regulacyjnych i z uwagi na zróżnicowanie stacjonarnych i bezprzewodowych topologii sieci, Organ Europejskich Regulatorów Łączności Elektronicznej (BEREC) powinien, w ścisłej współpracy z Komisją, przyjąć wytyczne dotyczące wspólnego podejścia do identyfikacji zakończenia sieci, zgodnie z przepisami niniejszej dyrektywy, w różnych konkretnych okolicznościach.

(20) Rozwój technologiczny umożliwia użytkownikom końcowym dostęp do służb ratunkowych nie tylko za pomocą połączeń głosowych, lecz również z wykorzystaniem innych usług łączności interpersonalnej. Pojęcie zgłoszenia alarmowego powinno zatem dotyczyć wszystkich usług łączności interpersonalnej, które umożliwiają taki dostęp do służb ratunkowych. Opiera się ono na elementach systemów alarmowych już uwzględnionych w prawie unijnym, czyli pojęciach „publicznego punktu przyjmowania zgłoszeń o wypadkach" (PSAP) i „najwłaściwszego PSAP" zdefiniowanych w rozporządzeniu (UE) 2015/758 Parlamentu Europejskiego i Rady[1], oraz na pojęciu „służb ratunkowych" zdefiniowanym w rozporządzeniu delegowanym Komisji (UE) nr 305/2013[2].

(21) Krajowe organy regulacyjne i inne właściwe organy powinny mieć określone w harmonijny sposób cele i zasady, na których się będą opierać ich prace, oraz powinny, w razie potrzeby, koordynować swoje działania z działaniami organów innych państw członkowskich i z działaniami BEREC przy realizacji zadań wynikających z niniejszych regulacji ramowych.

(22) Zadania przydzielone właściwym organom na mocy niniejszej dyrektywy przyczyniają się do realizacji w szerszym zakresie polityki w dziedzinie kultury, zatrudnienia, ochrony środowiska, spójności społecznej oraz zagospodarowania przestrzennego.

---

[1] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/758 z dnia 29 kwietnia 2015 r. w sprawie wymagań dotyczących homologacji typu na potrzeby wdrożenia systemu pokładowego eCall opartego na numerze alarmowym 112 oraz zmiany dyrektywy 2007/46/WE (Dz.U. L 123 z 19.5.2015, s. 77).

[2] Rozporządzenie Komisji (UE) nr 305/2013 z dnia 26 listopada 2012 r. uzupełniające dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/40/UE w odniesieniu do zharmonizowanego zapewnienia interoperacyjnej usługi „eCall" na terenie całej UE (Dz.U. L 91 z 3.4.2013, s. 1).

(23) Ramy regulacyjne, oprócz obecnych trzech celów głównych wspierania konkurencji, rynku wewnętrznego i interesów użytkowników końcowych, powinny wyznaczać dodatkowy cel w zakresie łączności, sformułowany w postaci oczekiwanych wyników: powszechnego dostępu do sieci o bardzo dużej przepustowości dla wszystkich obywateli Unii i unijnych przedsiębiorstw, oraz upowszechnienia tych udogodnień, z zapewnieniem rozsądnych cen i możliwości wyboru, skutecznej i uczciwej konkurencji, otwartych innowacji, wydajnego wykorzystania widma radiowego, wspólnych przepisów i przewidywalnych podejść regulacyjnych na rynku wewnętrznym, a także niezbędnych przepisów sektorowych chroniących interesy obywateli Unii. Dla państw członkowskich, krajowych organów regulacyjnych i innych właściwych organów oraz zainteresowanych podmiotów ten cel łączności oznacza, z jednej strony, dążenie do zapewnienia sieci o największej przepustowości i stabilnych pod względem ekonomicznym usług na danym obszarze, a z drugiej strony – dążenie do spójności terytorialnej rozumianej jako zbieżność pod względem przepustowości dostępnej na różnych obszarach.

(24) Postęp na drodze do osiągnięcia ogólnych celów niniejszej dyrektywy należy wspierać za pomocą solidnego systemu ciągłej oceny i analizy porównawczej państw członkowskich przez Komisję pod kątem dostępności sieci o bardzo dużej przepustowości we wszystkich głównych elementach napędowych rozwoju społeczno-gospodarczego, takich jak szkoły, węzły transportowe, główni dostawcy usług publicznych i przedsiębiorstwa zaawansowane cyfrowo, dostępności niezakłóconego zasięgu 5G na obszarach miejskich i na głównych liniach transportu naziemnego, a także dostępności sieci łączności elektronicznej zdolnych do zapewnienia prędkości co najmniej 100 Mb/s, z możliwością zwiększenia do prędkości gigabitowych, dla wszystkich gospodarstw domowych w każdym państwie członkowskim. W tym celu Komisja powinna nadal monitorować wyniki państw członkowskich, w tym poprzez zastosowanie na przykład indeksów podsumowujących istotne wskaźniki dotyczące wyników cyfrowych Unii i śledzących rozwój konkurencyjności cyfrowej między państwami członkowskimi, takie jak wskaźnik gospodarki cyfrowej i społeczeństwa cyfrowego, oraz – w razie konieczności – ustanawiać nowe metody i nowe obiektywne, konkretne i mierzalne kryteria analizy porównawczej efektywności państw członkowskich.

(25) Zasada, że państwa członkowskie powinny stosować prawo Unii w sposób neutralny pod względem technologicznym, tzn. by krajowy organ regulacyjny lub inny właściwy organ nie narzucał lub nie dyskryminował danego rodzaju technologii, nie wyklucza stosowania środków proporcjonalnych dla promowania niektórych specyficznych usług, jeżeli jest to uzasadnione, by osiągnąć cele wyznaczone przez ramy regulacyjne, np. telewizji cyfrowej jako środka służącego zwiększeniu wydajności widma radiowego. Ponadto zasad ta nie wyklucza brania pod uwagę faktu, że niektóre media transmisyjne mają cechy fizyczne i funkcje architektury, które mogą być lepsze pod względem jakości usług, przepustowości, kosztów utrzymania, efektywności energetycznej, elastyczności zarządzania, niezawodności, stabilności, skalowalności i wreszcie pod względem wydajności, czego wyrazem mogą być działania podejmowane z myślą o realizacji różnych celów regulacyjnych.

(26) Należy zachęcać jednocześnie do efektywnych inwestycji oraz konkurencji, aby zwiększyć wzrost gospodarczy, innowacje oraz wybór oferowany konsumentom.

(27) Konkurencji najbardziej sprzyja wydajny pod względem ekonomicznym poziom inwestycji w nową i istniejącą infrastrukturę, połączony, w razie potrzeby, z regulacją niezbędną do osiągnięcia skutecznej konkurencji na rynku detalicznym. Skuteczny poziom konkurencji opartej na infrastrukturze stanowi taki zakres duplikacji infrastruktury, przy którym należy oczekiwać, że inwestorzy uzyskają godziwy zwrot w oparciu o rozsądne oczekiwania dotyczące ewolucji udziałów w rynku.

(28) Konieczne jest stosowanie odpowiednich zachęt do inwestowania w nowe sieci o bardzo dużej przepustowości, które sprzyjają innowacjom w dziedzinie usług internetowych bogatych w treści oraz będą wzmacniały międzynarodową konkurencyjność Unii. Sieci takie mają olbrzymi potencjał w zakresie dostarczania korzyści konsumentom i przedsiębiorstwom w całej Unii. Kluczowe znaczenie ma zatem promowanie zrównoważonych inwestycji w rozwój tych nowych sieci, a jednocześnie ochrona konkurencji (jako że na poziomie infrastruktury utrzymują się ograniczenia i bariery) i zapewnianie konsumentom większego wyboru dzięki spójności i przewidywalności regulacyjnej.

(29) Celem niniejszej dyrektywy jest stopniowe zmniejszanie zakresu szczególnych regulacji sektorowych *ex ante* w miarę rozwoju konkurencji na rynku, aby zapewnić, by łączność elektroniczna podlegała wyłącznie prawu konkurencji. Zważywszy na fakt, że w ostatnich latach rynki łączności elektronicznej wykazały się silną dynamiką konkurencyjną, istotne jest, aby obowiązki regulacyjne *ex ante* były nakładane tylko wtedy, gdy na przedmiotowych rynkach nie występuje skuteczna i zrównoważona konkurencja. Celem wszelkich interwencji regulacyjnych ex ante jest uzyskanie korzyści dla użytkowników końcowych dzięki zapewnieniu efektywnej i trwałej konkurencyjności rynków detalicznych. Obowiązki na poziomie hurtowym powinny być nakładane, jeżeli brak tych obowiązków mógłby spowodować, że jeden lub więcej rynków detalicznych nie stanie się rzeczywiście konkurencyjny. Krajowe organy regulacyjne są prawdopodobnie w stanie stopniowo, w procesie analizy rynku, uznawać rynki detaliczne za konkurencyjne nawet w przypadku braku regulacji rynków hurtowych, zwłaszcza z uwagi na przewidywane ulepszenia w zakresie innowacji i konkurencji. W takim przypadku krajowy organ regulacyjny powinien stwierdzić, że regulacja na poziomie hurtowym nie jest już konieczna, i ocenić powiązany właściwy rynek hurtowy pod kątem wycofania regulacji *ex ante*. Krajowy organ regulacyjny powinien przy tym uwzględniać wszelkie efekty dźwigni między rynkami hurtowymi a powiązanymi rynkami detalicznymi, które mogłyby wymagać usunięcia barier w dostępie do rynku na poziomie infrastruktury w celu zapewnienia długoterminowej konkurencji na poziomie detalicznym.

(30) Łączność elektroniczna staje się niezbędna dla coraz większej liczby sektorów. Internet rzeczy jest przykładem tego, w jaki sposób przekazywanie sygnału radiowego stanowi podstawę łączności elektronicznej, wciąż ewoluuje i kształtuje rzeczywistość społeczną i biznesową. Aby czerpać jak największe korzyści z tych zmian, należy wprowadzać do zarządzania widmem radiowym nowe technologie i zastosowania łączności bezprzewodowej i dostosowywać je do swoich potrzeb. Ponieważ inne technologie i aplikacje oparte na widmie radiowym są również przedmiotem rosnącego popytu i mogą być doskonalone dzięki integracji z łącznością elektroniczną lub połączeniu z nią, w zarządzaniu widmem radiowym należy przyjąć, w stosownych przypadkach, podejście międzysektorowe w celu zwiększenia efektywnego wykorzystywania widma radiowego przez użytkowników.

(31) Planowanie strategiczne, koordynacja oraz, w stosownych przypadkach, harmonizacja na poziomie unijnym może pomóc zapewnić, aby użytkownicy widma radiowego w pełni czerpali korzyści z rynku wewnętrznego i aby można było skutecznie bronić interesów Unii na arenie międzynarodowej. Aby zrealizować te cele, powinno być możliwe w razie potrzeby przyjęcie wieloletnich programów dotyczących polityki w zakresie widma radiowego. Pierwszy z tych programów został utworzony decyzją Parlamentu Europejskiego i Rady nr 243/2012/UE[1], określa kierunki i cele polityki w odniesieniu do planowania strategicznego oraz harmonizacji korzystania z widma radiowego w Unii. Powinno być możliwe, by te kierunki i cele polityki mogły odnosić się do dostępności i wydajnego wykorzystywania widma radiowego niezbędnego do utworzenia i funkcjonowania rynku wewnętrznego zgodnie z przepisami niniejszej dyrektywy.

[1] Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady nr 243/2012/UE z dnia 14 marca 2012 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu dotyczącego polityki w zakresie widma radiowego (Dz.U. L 81 z 21.3.2012, s. 7).

(32) Granice krajowe mają coraz mniejsze znaczenie w określaniu optymalnego wykorzystania widma radiowego. Nadmierna fragmentacja polityki w poszczególnych krajach prowadzi do zwiększenia kosztów i utraty szans rynkowych wśród użytkowników widma radiowego i może powodować spowolnienie tempa innowacji, być szkodliwa dla właściwego funkcjonowania rynku wewnętrznego i przynieść szkody konsumentom i całej gospodarce.

(33) Przepisy niniejszej dyrektywy dotyczące zarządzania widmem radiowym powinny być spójne z wynikami prac organizacji międzynarodowych i regionalnych zajmujących się zarządzaniem widmem radiowym, takich jak Międzynarodowy Związek Telekomunikacyjny (ITU) i Europejska Konferencja Administracji Pocztowych i Telekomunikacyjnych (CEPT), tak aby zapewnić efektywne zarządzanie widmem radiowym i harmonizację jego wykorzystania w całej Unii i pomiędzy państwami członkowskimi a innymi członkami ITU.

(34) Zgodnie z zasadą rozdziału funkcji regulacyjnych od operacyjnych, państwa członkowskie winny zapewnić niezależność krajowych organów regulacyjnych i innych właściwych organów, aby umożliwić im wydawanie decyzji w sposób bezstronny. Powyższy wymóg niezależności nie narusza autonomii innych instytucji ani konstytucyjnych obowiązków państw członkowskich, czy też zasady bezstronności, przy uwzględnieniu obowiązujących w państwach członkowskich zasad prawa własności zgodnie z art. 345 TFUE. Krajowe organy regulacyjne i inne właściwe organy winny być w posiadaniu wszelkich zasobów, takich jak zasoby ludzkie, wiedza specjalistyczna czy środki finansowe, niezbędnych do realizacji swoich zadań.

(35) Niektóre zadania wynikające z niniejszej dyrektywy, takie jak regulacja rynku ex ante, w tym nakładanie obowiązków w zakresie dostępu i wzajemnych połączeń, oraz rozstrzyganie sporów między przedsiębiorstwami są zadaniami, które powinny być podejmowane tylko przez krajowe organy regulacyjne, czyli organy niezależne zarówno od sektora, jak i od wszelkich zewnętrznych wpływów lub presji politycznej. O ile nie przewidziano inaczej, państwa członkowskie powinny mieć możliwość przydzielania innych zadań regulacyjnych przewidzianych w niniejszej dyrektywie albo krajowym organom regulacyjnym, albo innym właściwym organom. Podczas transpozycji państwa członkowskie powinny promować stabilność kompetencji krajowych organów regulacyjnych w odniesieniu do przydzielania zadań wynikających z transpozycji unijnych ram regulacyjnych dotyczących komunikacji elektronicznej, zmienionych w 2009 r., w szczególności zadań odnoszących się do konkurencji na rynku lub wchodzenia na rynek. W przypadku gdy zadania są przydzielane innym właściwym organom, przed podjęciem decyzji te inne właściwe organy powinny starać się przeprowadzić konsultacje z krajowymi organami regulacyjnymi. Zgodnie z zasadą dobrej współpracy krajowe organy regulacyjne i inne właściwe organy powinny wymieniać informacje do celów wykonywania swoich zadań.

(36) Niniejsza dyrektywa nie zawiera przepisów materialnych dotyczących otwartego dostępu do internetu ani roamingu i pozostaje bez uszczerbku dla przyznania kompetencji krajowym organom regulacyjnym w rozporządzeniu (UE) 531/2012 Parlamentu Europejskiego i Rady[1] i w rozporządzeniu (UE) 2015/2120. Jednakże z niniejsza dyrektywa stanowi, że krajowe organy regulacyjne mają być organem właściwym do oceny i ścisłego monitorowania kwestii dostępu do rynku i konkurencji, które mogą potencjalnie wpływać na prawa dostępu użytkowników końcowych do otwartego internetu.

[1] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 531/2012 z dnia 13 czerwca 2012 r. w sprawie roamingu w publicznych sieciach łączności ruchomej wewnątrz Unii (Dz.U. L 172 z 30.6.2012, s. 10).

(37) Niezależność krajowych organów regulacyjnych została zwiększona w ramach oceny unijnych regulacyjnych ram łączności elektronicznej uzupełnionych w 2009 r., aby zapewnić skuteczniejsze stosowanie przez nie ram regulacyjnych oraz zwiększyć ich uprawnienia i przewidywalność ich decyzji. W tym celu należało wprowadzić do prawa krajowego wyraźne przepisy zapewniające, aby krajowy organ regulacyjny był chroniony podczas wykonywania swoich zadań przed ingerencją zewnętrzną lub naciskami politycznymi, które mogłyby zagrozić niezależności wydawanych przez niego ocen w sprawach, którymi się zajmuje. Takie zewnętrzne wpływy powodują, że krajowy organ ustawodawczy nie jest odpowiedni do pełnienia funkcji krajowego organu regulacyjnego w zakresie ram regulacyjnych. W tym celu należało z góry ustalić zasady dotyczące powodów odwołania szefa krajowego organu regulacyjnego, aby uniknąć wszelkich uzasadnionych wątpliwości co do neutralności tego organu i jego odporności na czynniki zewnętrzne. Aby uniknąć arbitralnych odwołań, odwoływany członek powinien mieć prawo wnieść o weryfikację przez właściwy sąd istnienia uzasadnionych przyczyn odwołania, m.in. tych określonych w niniejszej dyrektywie. Takie odwołanie powinno odnosić się tylko do osobistych lub zawodowych kwalifikacji przewodniczącego lub członka danego organu. Ważne jest, aby krajowe organy regulacyjne miały swój własny budżet pozwalający im w szczególności na zatrudnienie wystarczającej liczby wykwalifikowanych pracowników. W celu zapewnienia przejrzystości budżet powinien być publikowany co roku. W granicach tego budżetu powinny one niezależnie zarządzać swoimi zasobami ludzkimi i finansowymi. Aby zapewnić bezstronność, państwa członkowskie, które zachowują prawa własności lub kontroli przedsiębiorstw wnoszących wkład do budżetu krajowego organu regulacyjnego lub innych właściwych organów w postaci opłat administracyjnych, powinny zapewnić skuteczny strukturalny rozdział działalności związanej z wykonywaniem prawa własności lub kontroli od sprawowania kontroli nad budżetem.

(38) Potrzebne jest dalsze zwiększenie niezależności krajowych organów regulacyjnych, aby zapewnić odporność ich przewodniczących lub członków na naciski zewnętrzne, poprzez zapewnienie minimalnych kwalifikacji przy powoływaniu członków oraz minimalnego okresu trwania ich kadencji. Ponadto, aby rozwiązać kwestię ryzyka „przechwytywania regulacji", zapewnić ciągłość i wzmocnić niezależność, państwa członkowskie powinny rozważyć ograniczenie możliwości odnowienia mandatu dla szefów lub członków zarządu oraz wprowadzenie stosownego systemu rotacyjnego dla zarządów i kadry kierowniczej. Mogłoby to zostać zorganizowane na przykład poprzez mianowanie pierwszych członków organu kolegialnego na różne okresy, tak by ich mandaty oraz mandaty ich następców nie wygasały jednocześnie.

(39) Krajowe organy regulacyjne powinny być zobowiązane do składania sprawozdań ze sposobu realizacji swoich zadań i ponosić za nią odpowiedzialność. Obowiązek ten powinien mieć zwykle formę rocznego obowiązku sprawozdawczego, a nie doraźnych sprawozdań sporządzanych na wnioski, które, gdyby były składane w sposób niewspółmierny do potrzeb, mogłyby ograniczyć niezależność organów lub utrudnić im wykonywanie zadań. W rzeczywistości, jak wynika z orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości[1], nadmierne lub bezwarunkowe obowiązki sprawozdawcze mogą pośrednio wpływać na niezależność organu.

(40) Państwa członkowskie powinny zgłaszać do Komisji dane krajowych organów regulacyjnych i innych właściwych organów. W przypadku organów właściwych do udzielania prawa drogi, powinna istnieć możliwość spełnienia wymogu zgłoszenia za pośrednictwem pojedynczego punktu informacyjnego ustanowionego zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/61/UE[2].

---

1 W szczególności wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 16 października 2012 r., w sprawie C-614/10, Komisja Europejska przeciwko Republice Austrii, ECLI:EU:C:2012:631.

2 Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/61/UE z dnia 15 maja 2014 r. w sprawie środków mających na celu zmniejszenie kosztów realizacji szybkich sieci łączności elektronicznej, Dz.U. L 155 z 23.5.2014, s. 1.

(41) Nawet możliwie najmniej restrykcyjny system zezwoleń powinien być stosowany w taki sposób, aby umożliwić dostarczanie sieci łączności elektronicznej oraz świadczenie usług łączności elektronicznej celem stymulowania rozwoju nowych usług łączności oraz dostarczania ogólnoeuropejskich sieci i usług łączności i umożliwienia dostawcom usług i konsumentom korzystania z korzyści skali w ramach rynku wewnętrznego.

(42) Wynikające z rynku wewnętrznego korzyści dla dostawców usług i użytkowników końcowych mogą być najlepiej realizowane poprzez ustanowienie ogólnego zezwolenia dla sieci łączności elektronicznej i usług łączności elektronicznej innych niż usługi interpersonalnej łączności elektronicznej niewykorzystujące numerów, bez wymogu stosowania decyzji i aktów administracyjnych ze strony krajowych organów regulacyjnych oraz poprzez ograniczenie wszelkich wymogów proceduralnych jedynie do wymogu zgłoszenia deklaratywnego. Jeżeli państwa członkowskie wymagają zgłoszenia ze strony dostawców sieci lub usług łączności elektronicznej z chwilą rozpoczęcia działalności przez te podmioty, takie zgłoszenie nie powinno pociągać za sobą kosztów administracyjnych dla podmiotów i powinno być udostępniane poprzez punkt kontaktowy na stronach internetowych właściwych organów. W celu wspierania skutecznej koordynacji transgranicznej, w szczególności dla operatorów ogólnoeuropejskich, BEREC powinien ustanowić i prowadzić bazę danych dotyczącą takich zgłoszeń. Właściwe organy powinny przekazywać BEREC tylko pełne zgłoszenia. Państwa członkowskie nie powinny w żaden sposób, w tym ze względu na niekompletność zgłoszenia, utrudniać dostarczania sieci lub świadczenia usług.

(43) Zgłoszenie powinno zawierać jedynie deklarację dostawcy o zamiarze rozpoczęcia dostarczania sieci i świadczenia usług łączności elektronicznej. Do takiej deklaracji dostawca powinien dołączyć tylko informacje określone w niniejszej dyrektywie. Państwa członkowskie nie powinny nakładać dodatkowych ani odrębnych wymogów w zakresie składania zgłoszeń.

(44) W przeciwieństwie do innych kategorii sieci i usług łączności elektronicznej określonych w niniejszej dyrektywie, usługi interpersonalnej łączności niewykorzystującej numerów nie korzystają z publicznych zasobów numeracyjnych i nie uczestniczą w gwarantowanym przez władze publiczne interoperacyjnym środowisku. Nie należy zatem obejmować tego rodzaju usług systemem ogólnego zezwolenia.

(45) Przyznając prawo użytkowania widma radiowego, zasobów numeracyjnych lub prawa do instalacji urządzeń, właściwe organy powinny informować przedsiębiorstwa, którym przyznają takie prawa, o odpowiednich wymogach. Państwa członkowskie powinny mieć możliwość ustanowienia takich warunków wykorzystania widma radiowego w indywidualnych prawach użytkowania lub w ogólnym zezwoleniu.

(46) Ogólne zezwolenia powinny zawierać jedynie te wymogi, które są właściwe dla sektora łączności elektronicznej. Nie powinny one podlegać warunkom, które są już stosowane na mocy innych istniejących przepisów prawa krajowego, w szczególności dotyczącego ochrony konsumentów, które nie są właściwe dla sektora łączności. Na przykład właściwe organy powinny mieć możliwość informowania przedsiębiorstw o mających zastosowanie wymogach ochrony środowiska i wymogach w zakresie zagospodarowania przestrzennego w mieście i na wsi. Warunki nałożone na mocy ogólnego zezwolenia nie wpływają na ustalenie prawa właściwego zgodnie z rozporządzeniem (WE) 593/2008 Parlamentu Europejskiego i Rady[1].

[1] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 593/2008 z dnia 17 czerwca 2008 r. w sprawie prawa właściwego dla zobowiązań umownych (Rzym I) (Dz.U. L 177 z 4.7.2008, s. 6).

(47) Warunki, które mogłyby wiązać się z ogólnymi zezwoleniami, powinny obejmować szczególne warunki regulujące dostępność dla użytkowników końcowych z niepełnosprawnościami i konieczność przekazywania pomiędzy sobą przez organy publiczne i służby ratunkowe informacji i przekazywania ich ogółowi społeczeństwa przed wystąpieniem, w trakcie i po zakończeniu poważnych katastrof.

(48) Konieczne jest ujęcie praw i obowiązków przedsiębiorstw wynikających z ogólnych zezwoleń wyraźnie w tychże zezwoleniach celem zapewnienia równych warunków działania w całej Unii oraz ułatwienia transgranicznych negocjacji o wzajemnych połączeniach między publicznymi sieciami łączności elektronicznej.

(49) Ogólne zezwolenie upoważnia przedsiębiorstwa dostarczające sieci i usługi łączności elektronicznej dla ogółu ludności do negocjowania wzajemnych połączeń na podstawie przepisów niniejszej dyrektywy. Przedsiębiorstwa dostarczające sieci i usługi łączności elektronicznej inne niż dla ogółu ludności mogą negocjować wzajemne połączenia na warunkach komercyjnych.

(50) Przy ustalaniu warunków powiązanych z ogólnym zezwoleniem i stosowaniu opłat administracyjnych właściwe organy powinny należycie uwzględniać sytuacje, gdy sieci lub usługi łączności elektronicznej są dostarczane przez osoby fizyczne na zasadach niekomercyjnych. W przypadku sieci i usług łączności elektronicznej niedostarczanych ogółowi ludności wskazane jest ustanawianie mniejszej liczby i bardziej liberalnych – jeżeli w ogóle – wymogów niż te, które są uzasadnione w przypadku sieci i usług łączności elektronicznej udostępnianych ogółowi ludności.

(51) Szczegółowe obowiązki nałożone na przedsiębiorstwa udostępniające sieci i usługi łączności elektronicznej zgodnie z zasadami prawa unijnego, z racji ich wyznaczenia jako mających znaczącą pozycję rynkowej, zgodnie z definicją zawartą w niniejszej powinny być ustanawiane oddzielnie od ogólnych praw i obowiązków przyznanych na mocy ogólnego zezwolenia.

(52) Możliwe jest, że przedsiębiorstwa dostarczające sieci lub usługi łączności elektronicznej potrzebują potwierdzenia ich praw wynikających z ogólnego zezwolenia, w odniesieniu do wzajemnych połączeń i prawa drogi, szczególnie w celu ułatwienia negocjacji z innymi, regionalnymi lub lokalnymi, organami władzy państwowej lub z dostawcami usług z innych państw członkowskich. W tym celu właściwe organy powinny zapewniać przedsiębiorstwom odpowiednie zaświadczenia na wniosek, albo jako automatyczną odpowiedź na zgłoszenie dokonane zgodnie z ogólnym zezwoleniem. Takie zaświadczenia nie powinny stanowić tytułu prawnego, a jakiekolwiek prawa wynikające z ogólnego zezwolenia, prawa użytkowania czy wykonywania takich praw nie powinny być uzależnione od istnienia takiego zaświadczenia.

(53) Powinno być możliwe nałożenie opłat administracyjnych na przedsiębiorstwa świadczące usługi łączności elektronicznej, celem sfinansowania działalności krajowych organów regulacyjnych lub innych właściwych organów w zakresie zarządzania ogólnym systemem zezwoleń i w celu przyznawania prawa użytkowania. Wysokość takich opłat powinna być ograniczona do sumy potrzebnej do pokrycia rzeczywistych kosztów administracyjnych, związanych z taką działalnością. W tym celu należy zapewnić przejrzystość dochodów i wydatków krajowego organu regulacyjnego oraz innych właściwych organów poprzez wprowadzenie obowiązku składania rocznych sprawozdań o łącznej sumie zebranych opłat i poniesionych kosztów administracyjnych, co pozwoli przedsiębiorstwom sprawdzić ich bilans.

(54) System administracyjnych opłat nie powinien zniekształcać konkurencji lub stwarzać barier w dostępie do rynku. Wraz z wprowadzeniem systemu ogólnych zezwoleń nie jest możliwe ustalanie administracyjnych kosztów, a tym samym i opłat, dla pojedynczych przedsiębiorstw, z wyjątkiem przyznania prawa do użytkowania zasobów numeracyjnych, widma radiowego oraz prawa do instalacji urządzeń. Jakakolwiek stosowana opłata administracyjna winna odpowiadać zasadom systemu ogólnych zezwoleń. Przykładem sprawiedliwej, prostej i przejrzystej alternatywy dla takich kryteriów ustalania opłat będzie kryterium związane z obrotem. W przypadku gdy opłaty administracyjne są bardzo niskie, opłaty ryczałtowe lub opłaty obliczane częściowo na podstawie ryczałtu, a częściowo przy zastosowaniu kryterium związanego z obrotem, powinny stanowić właściwe rozwiązanie. W zależności od zakresu, w jakim system ogólnych zezwoleń obejmuje przedsiębiorstwa o bardzo małym udziale w rynku, takich jak dostawcy sieć na poziomie społeczności lokalnej, lub dostawców usług, których model biznesowy generuje bardzo niewielkie przychody nawet w przypadku znacznej penetracji rynku w ujęciu realnym, państwa członkowskie powinny ocenić możliwość ustanowienia stosownego progu *de minimis* do celów nakładania opłat administracyjnych.

(55) Państwa członkowskie mogłyby wprowadzać zmiany w zakresie praw, wymogów, procedur i opłat związanych z ogólnymi zezwoleniami czy prawami użytkowania, jeżeli jest to obiektywnie uzasadnione. Takie proponowane zmiany powinny być prawidłowo zgłaszane wszystkim stronom w odpowiednim terminie, co umożliwi im stosowne wypowiedzenie się. Należy unikać niepotrzebnych procedur w przypadku drobnych zmian w istniejących prawach do instalacji urządzeń lub praw użytkowania widma radiowego lub do zasobów numeracyjnych, jeżeli takie zmiany nie wpływają na interesy stron trzecich. Drobne zmiany w zakresie praw i obowiązków są to zmiany dotyczące głównie kwestii administracyjnych, nie zmieniają one zasadniczego charakteru ogólnych zezwoleń oraz indywidualnych praw użytkowania i przez to nie mogą przynosić konkurencyjnych korzyści pozostałym przedsiębiorstwom.

(56) Biorąc pod uwagę znaczenie, jakie zapewnienie pewności prawa oraz promowanie przewidywalności regulacyjnej mają dla stworzenia bezpiecznego otoczenia dla inwestycji, w szczególności w odniesieniu do nowej szerokopasmowej komunikacji bezprzewodowej, wszelkie ograniczenia lub cofnięcie istniejących praw użytkowania widma radiowego lub zasobów numeracyjnych lub prawa do instalacji urządzeń powinny podlegać przewidywalnym i przejrzystym procedurom. Dlatego też należy nakładać surowsze wymogi lub stosować mechanizm zgłoszeń, w przypadkach gdy prawa użytkowania zostały przyznane w drodze procedur konkurencyjnych lub porównawczych oraz w przypadku zharmonizowanych pasm widma radiowego, które mają być stosowane do usług bezprzewodowej szerokopasmowej łączności elektronicznej (zwanych dalej „usługami bezprzewodowymi, szerokopasmowymi"). Uzasadnienia dotyczące efektywnego i wydajnego wykorzystania widma radiowego i rozwoju technologicznego mogłyby w szczególności opierać się na technicznych środkach wykonawczych przyjętych na mocy decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady nr 676/2002/WE[1]. Ponadto – z wyjątkiem przypadków, gdy zaproponowane zmiany są nieznaczne – gdy ogólne zezwolenia i indywidualne prawa użytkowania widma radiowego muszą zostać ograniczone, cofnięte lub zmienione bez zgody posiadacza tych praw, może to nastąpić po konsultacji z zainteresowanymi stronami. Ponieważ ograniczenia dotyczące ogólnych zezwoleń lub praw albo ich wycofanie mogą mieć poważne konsekwencje dla ich posiadaczy, właściwe organy powinny dołożyć szczególnych starań i oceniać potencjalne szkody, jakie mogą przynieść takie środki, przed przyjęciem tych środków.

[1] Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady nr 676/2002/WE z dnia 7 marca 202 r. w sprawie ram regulacyjnych dotyczących polityki spektrum radiowego we Wspólnocie Europejskiej (decyzja o spektrum radiowym) (Dz.U. L 108 z 24.4.2002, s. 1).

(57) Krajowe organy regulacyjne, inne właściwe organy i BEREC powinny gromadzić informacje od uczestników rynku, ażeby skutecznie realizować swoje zadania, co obejmuje ocenę zgodności warunków ogólnych z niniejszą dyrektywą bez zawieszenia stosowania tych warunków w trakcie oceny. W drodze wyjątku może być również konieczne zebranie informacji od innych przedsiębiorstw działających w sektorach ściśle powiązanych z sektorem usług łączności elektronicznej, takich jak dostawcy treści dysponujący informacjami, które mogą być im potrzebne przy wykonywaniu ich zadań na podstawie prawa Unii. Konieczne może być również gromadzenie takich informacji w imieniu Komisji dla umożliwienia im realizacji zadań wynikających z przepisów prawa Unii. Wnioski o udzielenie informacji winny być proporcjonalne i nie powinny pociągać za sobą niepotrzebnych uciążliwości dla przedsiębiorstw. Informacje zgromadzone przez krajowe organy regulacyjne i inne właściwe organy powinny być publicznie dostępne, chyba że są one poufne na mocy przepisów prawa krajowego o publicznym dostępie do informacji lub są objęte tajemnicą handlową zgodnie z zasadami prawa Unii i krajowego.

(58) W celu zapewnienia, aby krajowe organy regulacyjne skutecznie wykonywały swoje zadania regulacyjne, zbierane przez nie dane powinny obejmować dane księgowe o rynkach detalicznych związanych z rynkami hurtowymi, na których przedsiębiorstwo, wyznaczone jest jako posiadające znaczącą pozycję rynkową i które w związku z tym są regulowane przez krajowy organ regulacyjny. Dane powinny również obejmować dane umożliwiające krajowemu organowi regulacyjnemu ocenę zgodności z warunkami związanymi z prawem użytkowania, potencjalnego wpływu planowanych aktualizacji lub zmian topologii sieci na rozwój konkurencji lub na produkty hurtowe udostępniane innym stronom. Informacje dotyczące zgodności z obowiązkami w zakresie zasięgu związanymi z prawem użytkowania widma radiowego są niezbędne dla zapewnienia kompletności geograficznych analiz realizacji sieci. W związku z tym właściwy organ powinien mieć możliwość stosowania wymogu, aby informacje te były posegregowane na poziomie lokalnym i na tyle szczegółowe, aby możliwe było przeprowadzenie geograficznej analizy sieci.

(59) Aby zmniejszyć obciążenia wynikające z obowiązków składania sprawozdań i udzielania informacji spoczywających na dostawcach sieci i usług oraz na danym właściwym organie, takie obowiązki powinny być proporcjonalne, obiektywnie uzasadnione i ograniczone do tego, co jest ściśle niezbędne. Należy unikać w szczególności powielania wniosków o informacje ze strony właściwego organu i BEREC oraz wymogu systematycznego i regularnego dostarczania dowodu zgodności ze wszystkimi wymogami określonymi na podstawie ogólnego zezwolenia lub praw do użytkowania. Przedsiębiorstwa powinny wiedzieć, jakie jest planowane wykorzystanie żądanych informacji. Dostarczenie informacji nie powinno stanowić warunku dostępu do rynku. Dla celów statystyki można żądać zgłoszenia od dostawców sieci lub usług łączności elektronicznej z chwilą zaprzestania przez nie działalności.

(60) Obowiązki państw członkowskich w zakresie dostarczania informacji do celów obrony interesów Unii w dziedzinie obronności na podstawie umów międzynarodowych, jak również obowiązki składania sprawozdań, wynikające z przepisów prawnych niebędących przepisami szczególnymi dla sektora łączności elektronicznej, takimi jak prawo konkurencji, nie powinny ulec zmianom.

(61) Powinna być możliwa wymiana informacji uznanej za poufną przez właściwy organ, zgodnie z zasadami prawa unijnego i krajowego o tajemnicy handlowej i ochronie danych osobowych, z Komisją, BEREC i wszelkimi innymi organami, jeżeli takie ujawnienie jest niezbędne dla stosowania prawa krajowego transponującego przepisy niniejszej dyrektywy. Ujawniona informacja powinna ograniczać się do tego, co jest właściwe i proporcjonalne do celów takiego ujawnienia.

(62) Szerokopasmowe sieci łączności elektronicznej stają się coraz bardziej różnorodne pod względem technologii, topologii, stosowanego medium i struktury własności. Zatem interwencja regulacyjna – aby była skuteczna i ukierunkowana na obszary, gdzie jest potrzebna – musi opierać się na szczegółowych informacjach dotyczących rozwoju sieci. Informacje te są niezbędne do wspierania inwestycji, zapewniania lepszej łączności w całej Unii oraz przekazywania informacji wszystkim właściwym organom i obywatelom. Informacje te powinny obejmować analizy dotyczące zarówno realizacji sieci o bardzo dużej przepustowości, jak i przeprowadzania znaczących modernizacji i rozbudowy dotychczasowych sieci miedzianych lub innych, których parametry wydajności nie dorównują sieciom o bardzo dużej przepustowości pod wszystkimi względami, np. rozwoju sieci „światłowód do szafy" (FTTC) w połączeniu z aktywnymi technologiami, takimi jak wektorowanie. Stosowne prognozy powinny dotyczyć okresów nieprzekraczających trzech lat. Szczegółowość i poziom szczegółowości terytorialnej informacji, które mają gromadzić właściwe organy, powinien zależeć od danego celu regulacyjnego i powinien być adekwatny do celów regulacyjnych, którym informacje służą. Wielkość jednostki terytorialnej będzie zatem różna w poszczególnych państwach członkowskich, w zależności od potrzeb regulacyjnych w konkretnych warunkach krajowych, oraz od dostępności lokalnych danych. W większości przypadków poziom 3 wspólnej klasyfikacji jednostek terytorialnych do celów statystycznych (NUTS) prawdopodobnie nie będzie wystarczająco małą jednostką terytorialną.

Krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy powinny kierować się wytycznymi BEREC dotyczącymi najlepszych praktyk w tym przypadku, a wytyczne takie będą mogły opierać się na dotychczasowym doświadczeniu krajowych organów regulacyjnych oraz innych właściwych organów w prowadzeniu analiz rozwoju sieci. Bez uszczerbku dla wymogów dotyczących tajemnicy handlowej, właściwe organy powinny udostępniać dane, o ile informacje te nie są już dostępne na rynku, bezpośrednio w otwartym formacie zgodnie z dyrektywą 2003/98/WE Parlamentu Europejskiego i Rady[1] oraz bez ograniczeń w zakresie ich ponownego wykorzystania, a także udostępnić użytkownikom końcowym narzędzia w odniesieniu do jakości usług w celu zwiększenia ich wiedzy na temat dostępnych usług łączności. Przy gromadzeniu tych informacji wszystkie zainteresowane organy powinny przestrzegać zasady poufności i unikać tworzenia niekorzystnych warunków konkurencji dla jakiegokolwiek przedsiębiorstwa.

[1] Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/98 z dnia 17 listopada 2003 r. w sprawie ponownego wykorzystywania informacji sektora publicznego(Dz.U. L 345 z 31.12.2003, s. 90).

(63) Zmniejszenie wykluczenia cyfrowego w Unii jest niezbędne, aby umożliwić wszystkim obywatelom Unii uzyskanie dostępu do internetu i usług cyfrowych. W tym celu, w przypadku konkretnych i dobrze zdefiniowanych obszarów, odpowiednie organy powinny mieć możliwość zwrócenia się do przedsiębiorstw i organów publicznych, by zadeklarowały swój zamiar rozmieszczenia w tych obszarach sieci o bardzo dużej przepustowości, dając im wystarczająco dużo czasu na przedstawienie gruntownie przeanalizowanej odpowiedzi. Informacje zawarte w tych prognozach powinny odzwierciedlać perspektywy gospodarcze sektora sieci łączności elektronicznej oraz zamierzenia inwestycyjne przedsiębiorstw w czasie, gdy gromadzono dane, aby umożliwić ustalenie potencjalnych możliwości dostępu do sieci na różnych obszarach. W przypadku gdy przedsiębiorstwo lub organ publiczny zadeklarują zamiar rozmieszczenia w danym obszarze, krajowy organ regulacyjny lub inny właściwy organ powinni mieć możliwość zwrócenia się do innych przedsiębiorstw i organów publicznych, by zadeklarowały zamiar wdrożenia w tym obszarze sieci o bardzo dużej przepustowości lub przeprowadzenia znaczącej modernizacji lub rozbudowy swojej sieci, pozwalającej uzyskać wydajność pod względem prędkości pobierania danych na poziomie co najmniej 100 Mb/s w tym obszarze. Procedura ta zapewni przejrzystość dla przedsiębiorstw i organów publicznych, które wyraziły zainteresowanie rozmieszczeniem w tym obszarze, tak by przygotowując swoje plany biznesowe, mogły ocenić prawdopodobną konkurencję ze strony innych sieci, z którą będą musiały się zmierzyć. Pozytywny skutek takiej przejrzystości zależy od odpowiedzi uczestników rynku udzielanych szczerze i w dobrej wierze.

(64) O ile uczestnicy rynku mogą zmienić swoje plany realizacji z nieprzewidzianych, obiektywnych i uzasadnionych powodów, o tyle właściwe organy powinny interweniować, w tym jeśli w grę wchodzi finansowanie publiczne, oraz w stosownych przypadkach wprowadzać sankcje, jeśli świadomie lub w wyniku rażącego niedbalstwa przedsiębiorstwo lub organ publiczny dostarczyły mylące, błędne lub niepełne informacje. Do celów stosownego przepisu dotyczącego sankcji, za rażące niedbalstwo należy uznać sytuację, w której przedsiębiorstwo lub organ publiczny dostarczają mylące, błędne lub niepełne informacje z uwagi na zachowanie lub wewnętrzną organizację, które są w sposób znaczący niezachowaniem należytej staranności w odniesieniu do przekazanych informacji. Rażące zaniedbanie nie oznacza, że przedsiębiorstwo lub organ publiczny wiedzą, że dostarczone informacje są mylące, błędne lub niepełne, ale że powinny były to wiedzieć, gdyby działały lub były zorganizowane z zachowaniem należytej staranności. Ważne jest, by sankcje były wystarczająco odstraszające z uwagi na negatywny wpływ na konkurencję i na projekty finansowane ze środków publicznych. Przepisy dotyczące sankcji powinny pozostawać bez uszczerbku dla wszelkich praw do dochodzenia odszkodowania zgodnie z prawem krajowym.

(65) Aby zapewnić przewidywalne warunki inwestycyjne, właściwe organy powinny mieć możliwość wymiany informacji z przedsiębiorstwami i organami publicznymi wyrażającymi zainteresowanie realizacją sieci o bardzo dużej przepustowości na temat tego, czy na danym obszarze istnieją lub są planowane inne rodzaje modernizacji sieci, w tym prowadzące do uzyskania wydajności pod względem prędkości pobierania danych na poziomie poniżej 100 Mb/s.

(66) Ważne jest, by krajowe organy regulacyjne i inne właściwe organy konsultowały się z zainteresowanymi stronami w przedmiocie proponowanych decyzji, dawały im wystarczający czas na przygotowanie uwag ze względu na złożoność kwestii oraz uwzględniały uwagi zgłoszone przez te strony przy podejmowaniu ostatecznych decyzji. Ażeby zagwarantować, że decyzje podejmowane na szczeblu krajowym nie będą oddziaływały negatywnie na funkcjonowanie rynku wewnętrznego ani na realizację innych celów określonych w TFUE, krajowe organy regulacyjne powinny powiadamiać Komisję oraz inne krajowe organy regulacyjne o treści projektowanych decyzji, umożliwiając im zajęcie stanowiska w tym przedmiocie. Wskazane jest, by właściwe organy konsultowały się z zainteresowanymi stronami w kwestiach zdefiniowanych w niniejszej dyrektywie co do wszystkich proponowanych środków, które mają wpływ na wymianę handlową pomiędzy państwami członkowskimi.

(67) W kontekście konkurencyjnego otoczenia należy brać pod uwagę poglądy zainteresowanych stron, w tym użytkowników i konsumentów. Aby odpowiednio uwzględnić interesy obywateli, państwa członkowskie powinny wprowadzić odpowiedni mechanizm konsultacji. Taki mechanizm mógłby polegać na powołaniu podmiotu, który – niezależnie od krajowych organów regulacyjnych i dostawców usług – przeprowadzałby badania w zakresie kwestii dotyczących konsumentów, takich jak zachowania konsumentów i mechanizmy zmiany dostawców, i który działałby w sposób przejrzysty oraz wniósłby swój wkład do istniejących mechanizmów przeprowadzania konsultacji z zainteresowanymi stronami. Ponadto można byłoby ustanowić mechanizm służący właściwej współpracy w sprawach związanych z propagowaniem treści zgodnych z prawem. Żadne procedury współpracy uzgodnione w ramach takiego mechanizmu nie powinny jednak umożliwiać systematycznego nadzoru nad korzystaniem z internetu.

(68) Procedury pozasądowego rozstrzygania sporów mogą stanowić szybki i oszczędny sposób egzekwowania praw przez użytkowników końcowych, w szczególności konsumentów oraz mikroprzedsiębiorstwa i małe przedsiębiorstwa, zgodnie z załącznikiem do zalecenia Komisji 2003/361/WE[1]. Państwa członkowskie powinny umożliwiać krajowym organom regulacyjnym lub innemu właściwemu organowi ds. praw użytkowników końcowych lub co najmniej jednemu niezależnemu podmiotowi o udowodnionym fachowym doświadczeniu w kwestiach dotyczących tych praw występowanie w charakterze podmiotu zajmującego się rozstrzyganiem sporów w inny sposób. W odniesieniu do takiego rozstrzygania sporów organy te nie powinny podlegać żadnym wpływom. Ponieważ wiele państw członkowskich ustanowiło procedury rozstrzygania sporów także dla użytkowników końcowych innych niż konsumenci, do których dyrektywa 2013/11/UE Parlamentu Europejskiego i Rady[2] nie ma zastosowania, wskazane jest utrzymanie procedury sektorowego rozstrzygania sporów zarówno dla konsumentów oraz – o ile państwa członkowskie je rozszerzą – również dla innych użytkowników końcowych, w szczególności mikroprzedsiębiorstw i małych przedsiębiorstw. W odniesieniu do pozasądowego rozstrzygania sporów państwa członkowskie powinny mieć możliwość utrzymania lub wprowadzenia przepisów wykraczających poza przepisy ustanowione w dyrektywie 2013/11/UE, aby zapewnić wyższy poziom ochrony konsumentów.

---

1 Zalecenie Komisji 2003/361/WE z dnia 6 maja 2003 r. dotyczące definicji mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw (Dz.U. L 124 z 20.5.2003, s. 36).

2 Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/11/UE z dnia 21 maja 2013 r. w sprawie alternatywnych metod rozstrzygania sporów konsumenckich oraz zmiany rozporządzenia (WE) nr 2006/2004 i dyrektywy 2009/22/WE (dyrektywa w sprawie ADR w sporach konsumenckich) (Dz.U. L 165 z 18.6.2013, s. 63).

(69) W razie sporu pomiędzy przedsiębiorstwami w tym samym państwie członkowskim, dotyczącego dziedziny objętej zakresem niniejszej dyrektywy, np. w związku z obowiązkami zapewnienia dostępu i wzajemnych połączeń lub metodami przekazywania spisu użytkowników końcowych, strona poszkodowana, która prowadziła negocjacje w dobrej wierze, ale której nie udało się osiągnąć porozumienia, powinna mieć możliwość wystąpienia do krajowego organu regulacyjnego z wnioskiem o rozstrzygnięcie sporu. Krajowe organy regulacyjne winny mieć możliwość narzucenia stronom rozwiązania. Udział krajowego organu regulacyjnego w rozstrzygnięciu sporu pomiędzy dostawcami sieci lub usług łączności elektronicznej lub urządzenia towarzyszące w danym państwie członkowskim powinien zmierzać do zapewnienia zgodności z wymogami określonymi w niniejszej dyrektywie.

(70) Niezależnie od prawa do odwołania się, przyznanego na mocy przepisów prawa unijnego lub krajowego, należy ustanowić prostą procedurę, która mogłaby zostać wszczęta na wniosek każdej ze stron danego sporu; procedura ta dotyczyłaby rozwiązywania sporów transgranicznych między przedsiębiorstwami dostarczającymi sieci lub usługi łączności elektronicznej lub upoważnionymi do ich dostarczania w różnych państwach członkowskich.

(71) Jednym z ważnych zadań nałożonych na BEREC jest przyjmowanie w stosownych przypadkach opinii w odniesieniu do sporów transgranicznych. W związku z tym krajowe organy regulacyjne powinny w pełni uwzględniać wszelkie opinie przekazane przez BEREC w swoich działaniach nakładających jakiekolwiek obowiązki na przedsiębiorstwa lub w inny sposób rozstrzygających spory w takich przypadkach.

(72) Brak koordynacji między państwami członkowskimi przy organizacji wykorzystania widma radiowego na ich terytoriach może – o ile nie zostanie rozwiązany w drodze negocjacji dwustronnych między państwami członkowskimi – spowodować problemy z zakłóceniami na dużą skalę, które będą miały poważny wpływ na rozwój jednolitego rynku cyfrowego. Państwa członkowskie powinny wprowadzić wszelkie niezbędne środki, aby zapobiec transgranicznym i szkodliwym zakłóceniom między sobą. Zespół ds. Polityki Spektrum Radiowego ustanowiony decyzją Komisji 2002/622/WE[1] powinien otrzymać zadanie wspierania niezbędnej koordynacji transgranicznej i zostać wyznaczony do celów rozwiązywania sporów między państwami członkowskimi w kwestiach transgranicznych. W pewnych okolicznościach konieczny jest środek wykonawczy oparty na propozycji Zespołu ds. Polityki Spektrum Radiowego, służący ostatecznemu rozwiązaniu problemu zakłóceń transgranicznych lub zgodnej z prawem Unii realizacji skoordynowanego rozwiązania uzgodnionego przez co najmniej dwa państwa członkowskie w wyniku dwustronnych negocjacji. Brak koordynacji między państwami członkowskimi i państwami sąsiadującymi z Unią może również spowodować problemy z zakłóceniami na dużą skalę. Państwa członkowskie powinny wprowadzić odpowiednie środki, aby zapobiec transgranicznym i szkodliwym zakłóceniom z państwami sąsiadującymi z Unią oraz współpracować ze sobą w tym celu. Na wniosek państw członkowskich narażonych na zakłócenia transgraniczne pochodzące z państw trzecich, Unia powinna zapewnić pełne wsparcie tym państwom członkowskim.

[1] Decyzja Komisji 2002/622/WE z dnia 26 lipca 2002 r. ustanawiająca Zespół ds. Polityki Spektrum Radiowego (Dz. U. L 198 z27.27.2002, s. 49.).

(73) Zespół ds. Polityki Spektrum Radiowego jest komisyjną grupą doradczą wysokiego szczebla, utworzoną na mocy decyzji 2002/622/WE, a jej zadaniem jest wkład w rozwój rynku wewnętrznego oraz wspieranie tworzenia unijnej polityki widma radiowego z uwzględnieniem uwarunkowań gospodarczych, politycznych, kulturowych, strategicznych, zdrowotnych i społecznych, a także parametrów technicznych. Grupa ta powinna składać się z kierownictwa organów, które ponoszą ogólną odpowiedzialność polityczną za strategię dotyczącą widma radiowego. Powinna ona pomagać i doradzać Komisji w kwestiach dotyczących polityki widma radiowego. Ta współpraca powinna bardziej wyeksponować politykę widma radiowego w różnych obszarach polityki i pomóc w zapewnieniu spójności międzysektorowej na poziomie unijnym i krajowym. Grupa doradcza powinna również zapewniać doradztwo dla Parlamentu Europejskiego i Rady na ich wniosek. Ponadto Zespół ds. Polityki Spektrum Radiowego powinien stanowić także forum koordynujące wykonywanie przez państwa członkowskie ich obowiązków związanych z widmem radiowym, określonych w niniejszej dyrektywie, i powinien odgrywać kluczową rolę w dziedzinach zasadniczych dla rynku wewnętrznego, takich jak koordynacja transgraniczna lub normalizacja. Można utworzyć również techniczne lub eksperckie grupy robocze, które asystowałyby w posiedzeniach plenarnych, podczas których przedstawiciele państw członkowskich i Komisji wysokiego szczebla kształtują politykę strategiczną. Komisja zasygnalizowała swój zamiar zmiany decyzji 2002/622/WE, w ciągu sześciu miesięcy od wejścia w życie niniejszej dyrektywy, tak aby uwzględnić nowe zadania, jakie na ten zespół nakłada niniejsza dyrektywa.

(74) Właściwe organy powinny monitorować oraz zapewniać przestrzeganie warunków związanych z ogólnymi zezwoleniami i prawami użytkowania, a w szczególności zapewniać efektywne i wydajne wykorzystanie widma radiowego oraz przestrzeganie obowiązków dotyczących zasięgu i jakości usług za pomocą sankcji administracyjnych, w tym sankcji finansowych, nakazów sądowych i cofnięcia praw użytkowania, w przypadku naruszenia tych warunków. Przedsiębiorstwa powinny przekazywać właściwym organom możliwie wiarygodne i kompletne informacje, aby umożliwić im realizację ich zadań w zakresie nadzoru.

(75) Wymogi związane z wydaniem zezwoleń ogólnych i indywidualnych praw użytkowania, powinny być ograniczone do tego, co jest ściśle niezbędne do zapewnienia zgodności z wymogami i zobowiązaniami wynikającymi z prawa krajowego i prawa Unii.

(76) Strona, której dotyczy dana decyzja właściwego organu, winna mieć prawo do odwołania się do organu, który będzie niezależny od stron zaangażowanych w dany spór i od wszelkich zewnętrznych wpływów lub nacisków politycznych, które mogłyby zagrozić niezależności jego osądu w sprawach, które rozpatruje. Tym organem może być sąd. Ponadto, każde przedsiębiorstwo, które uzna, iż jego wniosek o przyznanie prawa instalowania urządzeń nie został rozpatrzony zgodnie z zasadami zawartymi w niniejszej dyrektywie, winien mieć prawo zaskarżenia takich decyzji. Ustanowienie takiej procedury odwoławczej nie powinno naruszać zasady podziału kompetencji w ramach krajowego systemu sądownictwa ani wynikających z przepisów prawa krajowego praw osób prawnych i fizycznych. W każdym przypadku państwa członkowskie powinny zapewnić skuteczną kontrolę sądową takich decyzji.

(77) W celu zapewnienia podmiotom rynkowym pewności prawa organy odwoławcze powinny skutecznie wykonywać swoje zadania. W szczególności postępowania odwoławcze nie powinny być w nieuzasadniony sposób przewlekłe. Środki przejściowe zawieszające skutek decyzji właściwego organu powinny być udzielane jedynie w pilnych przypadkach, tak aby zapobiec poważnym i nieodwracalnym szkodom wyrządzonym stronie ubiegającej się o te środki oraz jeżeli wymaga tego zapewnienie równowagi interesów.

(78) Istniały znaczne rozbieżności co do sposobu stosowania przez organy odwoławcze środków przejściowych mających na celu zawieszenie decyzji krajowych organów regulacyjnych lub innych właściwych organów. Aby stosowane podejście było bardziej spójne, należy stosować wspólne standardy zgodne z orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości. Organy odwoławcze powinny być uprawnione do występowania z wnioskiem o dostępne informacje publikowane przez BEREC. Ze względu na znaczenie odwołań dla ogólnego funkcjonowania ram regulacyjnych konieczne jest ustanowienie we wszystkich państwach członkowskich mechanizmu zbierania informacji na temat odwołań i decyzji o zawieszeniu decyzji podjętych przez właściwe organy oraz mechanizmu przekazywania takich informacji Komisji i BEREC. Mechanizm ten powinien gwarantować, że Komisja i BEREC będą mogły uzyskiwać od państw członkowskich teksty decyzji i orzeczeń w celu utworzenia ich bazy danych.

(79) Aby zadbać o interes obywateli i interesariuszy, a także umożliwić zainteresowanym stronom przedstawienie swojej opinii, należy zwiększyć przejrzystość stosowania mechanizmu Unii na rzecz konsolidacji rynku wewnętrznego w zakresie łączności elektronicznej, między innymi poprzez zobowiązanie krajowych organów regulacyjnych do publikowania każdego projektowanego środka w tym samym czasie, kiedy jest on przekazywany Komisji, BEREC i krajowym organom regulacyjnym w innych państwach członkowskich. Każdy taki projektowany środek powinien zostać umotywowany oraz powinien obejmować szczegółową analizę.

(80) Po uwzględnieniu w jak największym stopniu opinii BEREC Komisja powinna mieć możliwość zażądania od krajowego organu regulacyjnego wycofania projektowanego środka, jeżeli dotyczy on definicji odnośnego rynku lub wskazuje przedsiębiorstwa mające znaczącą pozycję rynkową, i jeżeli takie decyzje spowodowałyby powstanie przeszkód w funkcjonowaniu rynku wewnętrznego lub byłyby niezgodne z zasadami prawa Unii, a w szczególności z celami polityki, którą krajowe organy regulacyjne winny realizować. Powyższa procedura nie narusza procedury notyfikacji określonej w dyrektywie 2015/1535 (UE) oraz uprawnień Komisji przyznanych jej na mocy TFUE w przypadku naruszenia prawa Unii.

(81) Konsultacje krajowe z zainteresowanymi stronami powinny zostać przeprowadzone przed konsultacjami na poziomie Unii w celu konsolidacji wewnętrznego rynku łączności elektronicznej i zgodnie z procedurą dotycząca spójnego stosowania środków naprawczych tak, aby poglądy zainteresowanych stron mogły zostać odzwierciedlone w konsultacjach na poziomie Unii. Pozwoliłoby to również uniknąć konieczności przeprowadzenia drugich konsultacji na poziomie Unii, jeżeli w wyniku konsultacji krajowych projektowany środek zostałby zmieniony.

(82) Ważne jest, aby ramy regulacyjne były wdrażane terminowo. Gdy Komisja podejmuje decyzję żądającą od krajowego organu regulacyjnego wycofania planowanego środka, krajowe organy regulacyjne powinny wycofać projektowany środek lub przedłożyć Komisji zmieniony środek. Należy ustanowić termin zgłoszenia Komisji zmienionego środka, tak aby powiadomić podmioty rynkowe o czasie trwania przeglądu rynku i aby zwiększyć stopień pewności prawa.

(83) Mechanizm unijny, na mocy którego Komisja może żądać od krajowych organów regulacyjnych wycofania się z planowanych środków związanych z definiowaniem rynku i wyznaczaniem przedsiębiorstw o znaczącej pozycji rynkowej, znacząco przyczynił się do wypracowania spójnego podejścia przy identyfikowaniu okoliczności, w których można stosować regulacje *ex ante*, i tych, w których przedsiębiorstwa podlegają takim regulacjom. Doświadczenia związane ze stosowaniem procedur z art. 7 i 7a dyrektywy 2002/21/WE wykazały, że brak spójności w stosowaniu środków naprawczych przez krajowe organy regulacyjne w podobnych warunkach rynkowych osłabiają rynek wewnętrzny łączności elektronicznej. Komisja i BEREC powinny więc – w zakresie swoich odpowiednich kompetencji – uczestniczyć w zapewnianiu wyższego stopnia spójności w stosowaniu środków naprawczych dotyczących projektów środków proponowanych przez krajowe organy regulacyjne. Ponadto, w odniesieniu do projektów środków odnoszących się do rozszerzenia zakresu obowiązków poza pierwszym punktem koncentracji lub dystrybucji tam, gdzie jest to konieczne w celu zaradzenia wysokim i trwałym ekonomicznym lub fizycznym przeszkodom uniemożliwiającym powielanie, na przedsiębiorstwa, niezależnie od tego, czy zostały wyznaczone jako posiadające znaczącą pozycję rynkową, lub regulacji w zakresie nowych elementów sieci o bardzo dużych przepustowościach, w przypadkach gdy BEREC podziela obawy Komisji, Komisja powinna mieć możliwość zażądania od krajowego organu regulacyjnego, aby wycofał dany projektowany środek. Aby wykorzystać fachową wiedzę krajowych organów regulacyjnych o analizie rynkowej, przed przyjęciem decyzji lub zaleceń Komisja powinna konsultować się z BEREC.

(84) Ze względu na krótkie terminy przewidziane w mechanizmach konsultacji na poziomie Unii, należy przyznać Komisji uprawnienia do przyjmowania zaleceń lub wytycznych w celu uproszczenia procedur wymiany informacji między Komisją a krajowymi organami regulacyjnymi – na przykład w sprawach dotyczących stabilnych rynków lub niewielkich zmian wcześniej zgłoszonych środków. Należy również przyznać Komisji uprawnienia w celu wprowadzenia zwolnień z obowiązku dokonywania zgłoszeń, aby uprościć procedury w niektórych przypadkach.

(85) Krajowe organy regulacyjne powinny współpracować ze sobą, z BEREC oraz z Komisją w sposób jawny tak, aby zapewnić jednolite stosowanie we wszystkich państwach członkowskich niniejszej dyrektywy.

(86) Swobodę decyzyjną krajowych organów regulacyjnych należy pogodzić z rozwijaniem spójnych praktyk regulacyjnych i spójnym stosowaniem ram regulacyjnych, aby mogła skutecznie przyczyniać się do rozwoju i urzeczywistnienia rynku wewnętrznego. Dlatego też krajowe organy regulacyjne powinny wspierać działania Komisji dotyczące rynku wewnętrznego oraz działania BEREC.

(87) Środki, które mogłyby oddziaływać na wymianę handlową pomiędzy państwami członkowskimi, to środki, które mogłyby mieć wpływ pośredni albo bezpośredni, rzeczywisty lub potencjalny, na strukturę wymiany handlowej pomiędzy państwami członkowskimi w taki sposób, że będzie to za sobą pociągało bariery w funkcjonowaniu rynku wewnętrznego. Są to środki, które mają znaczący wpływ na przedsiębiorstwa i użytkowników w innych państwach członkowskich, w tym środki wpływające na cenę dla użytkowników w innych państwach członkowskich, środki, które oddziałują na zdolność świadczenia usług w zakresie łączności elektronicznej przedsiębiorstwa mającego siedzibę w innym państwie członkowskim oraz w szczególności środki, które oddziałują na zdolność świadczenia usług transgranicznych, oraz środki, które oddziałują na strukturę i dostęp do rynku ze skutkiem dla przedsiębiorstw w innych państwach członkowskich.

(88) Spójniejszemu wykorzystaniu i określeniu elementów procedur selekcji i warunków związanych z prawami użytkowania widma radiowego, które mają znaczny wpływ na warunki rynkowe oraz sytuację w zakresie konkurencji, w tym warunki wejścia na rynek i dalszego rozwoju, sprzyjałby mechanizm koordynacji, w którym Zespół ds. Polityki Spektrum Radiowego, na wniosek krajowego organu regulacyjnego lub innego właściwego organu lub wyjątkowo z własnej inicjatywy, zwołuje forum wzajemnej oceny – mając na uwadze wymianę najlepszych praktyk – do przeanalizowania projektowanych środków, zanim dane państwo członkowskie przyzna prawa użytkowania. Forum wzajemnej oceny jest instrumentem wzajemnego uczenia się. Powinno przyczyniać się do lepszej wymiany najlepszych praktyk między państwami członkowskimi oraz zwiększenia przejrzystości konkurencyjnej lub porównawczej procedur selekcyjnych.
Proces wzajemnej oceny nie powinien stanowić formalnego warunku krajowych procedur udzielania zezwoleń. Wymiana poglądów powinna opierać się na informacjach przekazanych przez krajowy organ regulacyjny lub inny właściwy organ, które wystąpiły o zwołanie forum wzajemnej oceny, i powinna być elementem szerszego środka krajowego, który w większym stopniu może obejmować przyznawanie, handel i dzierżawę, czas trwania, odnawianie lub zmianę praw użytkowania. Dlatego krajowy organ regulacyjny lub inny właściwy organ powinni mieć możliwość dostarczenia informacji dotyczących innych projektowanych środków krajowych lub ich elementów związanych z odpowiednią procedurą selekcji w zakresie ograniczania wykorzystania widma radiowego, które to środki nie są objęte mechanizmem wzajemnej oceny. Aby zmniejszyć obciążenia administracyjne, krajowy organ regulacyjny lub inny właściwy organ powinni mieć możliwość przedłożenia takich informacji, korzystając ze wspólnego formatu dokumentów, o ile jest on dostępny, do celów przekazywania członkom Zespołu ds. Polityki Spektrum Radiowego.

(89) Jeżeli przyznanie widma radiowego poszczególnym przedsiębiorstwom w sposób zharmonizowany zostało uzgodnione na szczeblu unijnym, państwa członkowskie winny ściśle wdrażać takie uzgodnienia dotyczące przyznawania praw użytkowania w odniesieniu do widma radiowego w krajowej tabeli przeznaczeń częstotliwości.

(90) Państwa członkowskie powinny mieć możliwość rozważenia procedur wspólnego udzielania zezwoleń przy przyznawaniu praw użytkowania, w przypadkach gdy przewidywane użytkowanie ma charakter transgraniczny.

(91) Każda decyzja Komisji, aby zapewnić zharmonizowane stosowanie niniejszej dyrektywy, powinna ograniczać się do zasad, podejść i metodologii regulacyjnych. Dla uniknięcia wątpliwości nie powinna ona zalecać żadnych szczegółowych rozwiązań, które z zasady są wymagane by odzwierciedlać uwarunkowania krajowe, ani nie powinna zakazywać podejść alternatywnych, które, jak można oczekiwać w rozsądnym zakresie, mogą mieć taki sam skutek. Decyzja taka powinna być proporcjonalna i nie powinna wpływać na decyzje podjęte przez krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy, które nie tworzą barier na rynku wewnętrznym.

(92) Unia oraz państwa członkowskie przyjęły zobowiązania w zakresie norm i uregulowań dotyczących sieci i usług w dziedzinie telekomunikacji w ramach Światowej Organizacji Handlu (WTO).

(93) Proces standaryzacji winien pozostać procesem uzależnionym od sytuacji na rynku. Jednakże mogą wystąpić sytuacje, w których wymagać się będzie zgodności z określonymi standardami na poziomie unijnym, aby poprawić interoperacyjność, zapewnić użytkownikom większą swobodę wyboru oraz wspierać wzajemną łączność wewnątrz rynku wewnętrznego. Na szczeblu krajowym państwa członkowskie poddane są dyrektywie 2015/1535/UE. Procedury standaryzacyjne objęte zakresem niniejszej dyrektywy nie naruszają dyrektyw 2014/30/UE[1] i 2014/35/UE[2] Parlamentu Europejskiego i Rady oraz dyrektywy 2014/53/UE.

---

[1] Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/30/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie harmonizacji ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do kompatybilności elektromagnetycznej (Dz.U. L 96 z 29.3.2014, s. 79).

[2] Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/35/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie harmonizacji ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do udostępniania na rynku sprzętu elektrycznego przewidzianego do stosowania w określonych granicach napięcia (Dz.U. L 96 z 29.3.2014, s. 357).

(94) Dostawcy publicznych sieci łączności elektronicznej lub publicznie dostępnych usług łączności elektronicznej (lub zarówno sieci, jak i usług) powinni mieć obowiązek wprowadzania środków w celu ochrony bezpieczeństwa, odpowiednio, sieci lub usług, a także w celu zapobieżenia skutkom incydentów związanych z bezpieczeństwem lub minimalizacji tych skutków. Środki te powinny zapewniać poziom bezpieczeństwa sieci i usług proporcjonalny do istniejącego ryzyka z uwzględnieniem aktualnego stanu wiedzy i technologii. Przy opracowywaniu środków bezpieczeństwa należy brać pod uwagę co najmniej wszystkie stosowne aspekty następujących kwestii: w odniesieniu do bezpieczeństwa sieci i urządzeń – bezpieczeństwo fizyczne i bezpieczeństwo środowiska, bezpieczeństwo dostaw, kontrola dostępu do sieci i integralność sieci; w odniesieniu do postępowania w przypadku incydentów związanych z bezpieczeństwem – procedury postępowania w przypadku incydentu związanego z bezpieczeństwem, zdolności wykrywania incydentów, zgłaszanie incydentów związanych z bezpieczeństwem i informowanie o nich; w odniesieniu do zarządzania ciągłością działalności – strategię ciągłości usług i plany awaryjne, zdolności w zakresie przywracania gotowości do pracy po katastrofie; w odniesieniu zaś do monitorowania, kontroli i testowania – strategie monitorowania i rejestrowania, ćwiczenia w zakresie planów awaryjnych, testowanie sieci i usług, oceny bezpieczeństwa i monitorowanie zgodności; oraz zgodność z normami międzynarodowymi.

(95) Z uwagi na rosnące znaczenie usług łączności interpersonalnej niewykorzystujących numerów należy zapewnić aby podlegały one również odpowiednim wymogom bezpieczeństwa zgodnie z ich specyficznym charakterem i istotną rolą w gospodarce. Dostawcy usług powinni również zapewnić poziom bezpieczeństwa proporcjonalny do istniejącego ryzyka. Ze względu na to, że dostawcy usługi interpersonalnej łączności niewykorzystujące numerów zazwyczaj nie sprawują rzeczywistej kontroli nad transmisją sygnałów w sieciach, stopień ryzyka w przypadku takich usług można uznać za niższy pod pewnymi względami niż w przypadku tradycyjnych usług łączności elektronicznej. Dlatego też, jeżeli tylko jest to uzasadnione aktualną oceną ryzyka dla bezpieczeństwa, środki podejmowane przez dostawców usługi interpersonalnej łączności niewykorzystujące numerów powinny być łagodniejsze. Takie samo podejście powinno być stosowane odpowiednio do usług łączności interpersonalnej wykorzystującej numery, jeżeli dostawca nie sprawuje rzeczywistej kontroli nad transmisją sygnału.

(96) Dostawcy publicznych sieci łączności elektronicznej lub publicznie dostępnych usług łączności elektronicznej powinni poinformować użytkowników o szczególnych i istotnych zagrożeniach dla bezpieczeństwa oraz o środkach, które mogą podejmować w celu ochrony bezpieczeństwa łączności, na przykład przez zastosowanie szczególnych rodzajów oprogramowania lub technologii szyfrowania. Wymóg informowania użytkowników o takich zagrożeniach nie powinien zwalniać danego dostawcy usług z obowiązku podjęcia na własny koszt odpowiednich i natychmiastowych środków w celu zaradzenia wszelkim zagrożeniom bezpieczeństwa oraz przywrócenia normalnego poziomu bezpieczeństwa danej usługi. Udzielanie użytkownikowi takich informacji na temat zagrożeń bezpieczeństwa powinno odbywać się bezpłatnie.

(97) Aby zagwarantować bezpieczeństwo sieci i usług, a także bez uszczerbku dla uprawnień państw członkowskich w zakresie zapewniania ochrony ich podstawowych interesów bezpieczeństwa i bezpieczeństwa publicznego, oraz aby umożliwić wykrywanie lub ściganie przestępstw i prowadzenie dochodzeń w ich sprawie, należy promować korzystanie na przykład z szyfrowania – w stosownych przypadkach pełnego szyfrowania transmisji – a w razie konieczności, szyfrowanie powinno być obowiązkowe zgodnie z zasadami bezpieczeństwa i prywatności domyślnie i już w fazie projektowania.

(98) Właściwe organy powinny zapewniać utrzymanie integralności i dostępności publicznych sieci łączności elektronicznej. Agencja Unii Europejskiej ds. Bezpieczeństwa Sieci i Informacji (ENISA) powinna przyczyniać się do zwiększania poziomu bezpieczeństwa łączności elektronicznej, poprzez między innymi zapewnianie wiedzy i doradztwa, oraz propagować wymianę najlepszych praktyk. Właściwe organy powinny dysponować niezbędnymi środkami do wykonywania swoich obowiązków, w tym uprawnieniami do uzyskiwania informacji niezbędnych do oceny poziomu bezpieczeństwa sieci lub usług. Powinny być również uprawnione do pozyskiwania kompleksowych i wiarygodnych danych na temat przypadków rzeczywistych zagrożeń bezpieczeństwa, które wywarły znaczący wpływ na funkcjonowanie sieci lub usług. W stosownych przypadkach powinny udzielać im pomocy Zespoły Reagowania na Incydenty związane z Bezpieczeństwem Komputerowym (CSIRT) utworzone na podstawie dyrektywy (UE) 2016/1148 Parlamentu Europejskiego i Rady[1]. W szczególności CSIRT mogą mieć obowiązek, by dostarczać właściwym organom informacji o ryzyku i incydentach związanych z bezpieczeństwem zagrażających publicznym sieciom łączności elektronicznej i publicznie dostępnym usługom łączności elektronicznej i zalecać metody radzenia sobie z tymi problemami.

[1] Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1148 z dnia 6 lipca 2016 r. w sprawie środków na rzecz wysokiego wspólnego poziomu bezpieczeństwa sieci i systemów informatycznych na terytorium Unii (Dz.U. L 194 z 19.7.2016, s. 1).

(99) W przypadku gdy dostarczenie łączności elektronicznej zależy od zasobów publicznych, których wykorzystanie podlega specjalnym zezwoleniom, państwa członkowskie powinny mieć możliwość przyznania organowi właściwemu do ich wydawania prawo do nakładania opłat w celu zapewnienia optymalnego wykorzystania tych zasobów zgodnie z procedurami przewidzianymi w niniejszej dyrektywie. Zgodnie z orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości państwa członkowskie nie mogą nakładać żadnych opłat w związku z dostarczaniem sieci i usług łączności elektronicznej oprócz tych, które przewidziano w niniejszej dyrektywie. W związku z tym państwa członkowskie powinny mieć spójne podejście do ustalania tych opłat, aby nie powodować nadmiernych obciążeń finansowych związanych z procedurą udzielania ogólnego zezwolenia lub praw użytkowania dla dostawców sieci i usług łączności elektronicznej.

(100) Aby zapewnić optymalne wykorzystanie zasobów, opłaty powinny odzwierciedlać ekonomiczną i technologiczną sytuację na danym rynku, a także wszelkie inne istotne czynniki wpływające na ich wartość. Jednocześnie opłaty powinny być ustalane tak, aby zapewnić sprawne przydzielanie i wykorzystywanie widma radiowego. Niniejsza dyrektywa pozostaje bez uszczerbku dla realizacji celu, dla którego stosuje się opłaty za prawa użytkowania i prawa do instalowania urządzeń. Powinno być możliwe wykorzystanie takich opłat na przykład do sfinansowania działalności krajowych organów regulacyjnych i innych właściwych organów, która nie może zostać sfinansowana z opłat administracyjnych. Podczas gdy w przypadku procedur selekcji konkurencyjnej lub porównawczej na opłatę za prawa użytkowania widma radiowego składa się wyłącznie jednorazowo płatna kwota, umowy dotyczące zapłaty powinny zapewniać, by stosowanie takich opłat nie pociągało za sobą w praktyce selekcji prowadzonej na podstawie kryteriów nie związanych z realizacją celu polegającego na zagwarantowaniu optymalnego wykorzystania widma radiowego. Komisja powinna mieć możliwość do regularnego publikowania wyników prowadzonych standardowych badań i innych wytycznych, w zależności od potrzeb, uwzględniających najlepsze metody w zakresie przyznawania widma radiowego, zasobów numeracyjnych lub przyznawania praw drogi.

(101) Opłaty nakładane na przedsiębiorstwa z tytułu praw użytkowania widma radiowego mogą wpływać na decyzje podmiotów o tym, czy ubiegać się o takie prawa i wykorzystywać zasoby widma radiowego. Mając na uwadze zapewnienie optymalnego wykorzystania widma radiowego, państwa członkowskie powinny zatem ustalać ceny wywoławcze w sposób, który doprowadzi do wydajnego przyznania tych praw, niezależnie od rodzaju zastosowanej procedury selekcji. Państwa członkowskie mogłyby również uwzględniać ewentualne koszty związane ze spełnianiem warunków udzielania zezwoleń, nakładanych z myślą o realizacji celów polityki. Należy wówczas również brać pod uwagę sytuację konkurencji na danym rynku, w tym możliwe alternatywne użytkowanie tych zasobów.

(102) Optymalne wykorzystanie zasobów widma radiowego zależy od dostępności odpowiednich sieci i urządzeń towarzyszących. W związku z tym państwa członkowskie powinny dążyć do zapewnienia, by tam, gdzie krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy stosują opłaty za prawa użytkowania widma radiowego i prawa do instalowania urządzeń, uwzględniały one potrzebę ułatwienia stałego rozwoju infrastruktury, co pozwoli jak najwydajniej wykorzystywać zasoby. Państwa członkowskie powinny dążyć do zapewnienia, by stosowano możliwie najlepsze warunki płatności dotyczące opłat za prawa użytkowania widma radiowego powiązane z faktyczną dostępnością tego zasobu w sposób będący wsparciem dla inwestycji niezbędnych do promowania takiego rozwoju infrastruktury i świadczenia powiązanych usług. Warunki płatności powinny zostać określone w obiektywny, przejrzysty, proporcjonalny i niedyskryminujący sposób przed rozpoczęciem procedur przyznawania praw użytkowania widma radiowego.

(103) Należy zapewnić, by procedury przyznawania prawa instalowania urządzeń były przeprowadzane na czas, w sposób niedyskryminujący i jawny, przy zapewnieniu warunków sprawiedliwej i efektywnej konkurencji. Przepisy niniejszej dyrektywy nie naruszają przepisów prawa krajowego o wywłaszczeniu lub korzystaniu z własności, zwykłym wykonywaniu prawa własności, zwykłym wykonywaniu uprawnień władzy publicznej czy zasadom bezstronności, przy uwzględnieniu zasad obowiązujących w państwach członkowskich i dotyczących systemu własności.

(104) Kluczowymi elementami przy tworzeniu sieci łączności elektronicznej lub nowych elementów sieci są zezwolenia wydawane dostawcom sieci i usług łączności elektronicznej, umożliwiające im dostęp do własności publicznej lub prywatnej. Dlatego też zbędna złożoność i opóźnienia procedur przyznawania praw drogi mogą stanowić istotną przeszkodę dla rozwoju konkurencji. W związku z tym należy uprościć nabywanie praw drogi przez upoważnione przedsiębiorstwa. Właściwe organy powinny koordynować nabywanie praw drogi, udostępniając odpowiednie informacje na swoich stronach internetowych.

(105) Konieczne jest zwiększenie uprawnień państw członkowskich w odniesieniu do posiadaczy praw drogi, aby zapewnić wprowadzanie lub uruchamianie nowych sieci w sposób sprawiedliwy, skuteczny oraz odpowiedzialny wobec środowiska naturalnego, niezależnie od jakiegokolwiek obowiązku przedsiębiorstwa, wyznaczonego jako posiadającego znaczącą pozycję rynkową w zakresie zapewniania dostępu do jego sieci łączności elektronicznej. Poprawa współużytkowania urządzeń może obniżyć koszt środowiskowy związany z rozmieszczaniem infrastruktury łączności elektronicznej i służyć zdrowiu publicznemu i bezpieczeństwu publicznemu oraz pomóc w realizacji celów w zakresie planowania przestrzennego. Właściwe organy powinny być uprawnione do żądania, aby przedsiębiorstwa, które korzystały z praw do instalowania urządzeń nad lub pod własnością publiczną lub prywatną, współużytkowały takie urządzenia lub mienie (w tym również w formie fizycznej kolokacji) po odpowiednim okresie konsultacji publicznych, podczas których wszystkie zainteresowane strony powinny mieć możliwość wyrażenia swoich poglądów, i w określonych obszarach, gdzie taki ogólny interes uzasadnia wprowadzenie współużytkowania. Może tak być w przypadku wysokiego zagęszczenia podłoża lub gdy konieczne jest pokonanie naturalnej bariery. Właściwe organy powinny w szczególności móc nakładać obowiązek współużytkowania elementów sieci i urządzeń towarzyszących, takich jak kanały, przewody, maszty, studzienki, szafki uliczne, anteny, wieże i inne konstrukcje wsporne, budynki lub wejścia do budynków oraz obowiązek lepszej koordynacji prac budowlanych ze względów środowiskowych lub innych względów związanych z polityką publiczną.

Natomiast to krajowe organy regulacyjne powinny mieć obowiązek określania zasad podziału kosztów współużytkowania urządzeń lub własności, aby zagwarantować, że ryzyko ponoszone przez zainteresowane przedsiębiorstwa będzie w odpowiedni sposób kompensowane. W świetle obowiązków nałożonych dyrektywą 2014/61/UE właściwe organy, zwłaszcza władze lokalne, powinny również ustanowić – we współpracy z krajowymi organami regulacyjnymi – odpowiednie procedury koordynacji w odniesieniu do robót publicznych oraz do innych odpowiednich urządzeń publicznych lub własności publicznej; procedury te powinny obejmować procedury zapewniające zainteresowanym stronom dostęp do informacji dotyczących odpowiednich urządzeń lub własności publicznej oraz do prowadzonych i planowanych robót publicznych, procedury gwarantujące, że strony są terminowo informowane o takich pracach, jak również procedury gwarantujące, że współużytkowanie jest w jak najszerszym zakresie ułatwione.

(106) Jeżeli w związku z ochroną środowiska operatorzy sieci ruchomych muszą wspólnie korzystać z wież lub masztów, takie wspólne korzystanie mogłoby prowadzić do obniżenia maksymalnego poziomu przekazywanej mocy przyznanej każdemu operatorowi z uwagi na kryterium zdrowia publicznego, a to z kolei mogłoby zmuszać operatorów do instalowania większej ilości nadajników celem osiągnięcia zasięgu na całym terytorium państwa. Właściwe organy powinny dążyć do pogodzenia przedmiotowych względów środowiskowych i względów zdrowia publicznego z należytym uwzględnieniem podejścia ostrożnościowego określonego w zaleceniu Rady 1999/519/WE[1].

(107) Widmo radiowe jest ograniczonym publicznym zasobem o dużej wartości publicznej i rynkowej. Stanowi ono istotny substrat radiowych sieci i usług łączności elektronicznej i w tym zakresie, w jakim wiąże się z takimi sieciami i usługami, widmo to winno być efektywnie rozdzielane i przyznawane przez krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy, zgodnie ze zharmonizowanymi celami oraz zasadami dotyczącymi ich działania, jak również według obiektywnych, jawnych i niedyskryminujących kryteriów, przy uwzględnieniu demokratycznych, społecznych, językowych i kulturowych interesów związanych z wykorzystaniem pasm widma radiowego. Decyzja nr 676/2002/WE ustanawia ramy harmonizacji widma radiowego.

(108) Działania podejmowane w Unii w ramach polityki dotyczącej widma radiowego nie powinny naruszać środków podejmowanych zgodnie z prawem Unii na szczeblu unijnym lub krajowym, tak aby realizować cele leżące w interesie ogólnym, w szczególności w odniesieniu do sieci używanych przez publiczne władze rządowe oraz sektor obrony, uregulowań dotyczących treści oraz polityki audiowizualnej i polityki medialnej oraz prawa państw członkowskich do zagospodarowania i wykorzystywania widma radiowego do celów porządku publicznego, bezpieczeństwa publicznego i obrony.

---

[1] Zalecenie Rady 1999/519/WE z dnia 12 lipca 1999 r. w sprawie ograniczenia narażenia ludności na pola elektromagnetyczne (od 0 Hz do 300 GHz), (Dz.U. L 199 z 30.7.1999, s. 59).

(109) Zapewnienie powszechnej łączności w każdym państwie członkowskim jest kluczowe dla rozwoju gospodarczego i społecznego, uczestnictwa w życiu publicznym i dla spójności społecznej i terytorialnej. Z racji tego, że łączność i korzystanie z łączności elektronicznej stają się integralnym elementem europejskiego społeczeństwa i dobrobytu, państwa członkowskie powinny dążyć do zapewnienia, by cała Unia znalazła się w zasięgu bezprzewodowej łączności szerokopasmowej. Taki zasięg należy osiągnąć dzięki nakładaniu przez państwa członkowskie odpowiednich wymogów w zakresie zasięgu, które powinny być dostosowane do każdego obsługiwanego obszaru i ograniczać się do proporcjonalnych obciążeń, aby nie utrudniać realizacji sieci przez dostawców sieci. Zważywszy na dużą rolę, jaką takie systemy jak lokalne sieci radiowe (RLAN) odgrywają w zapewnianiu szybkich bezprzewodowych szerokopasmowych połączeń w budynkach, podejmowane środki powinny służyć zapewnieniu, by zostały uwolnione wystarczające zasoby częstotliwości fal radiowych, które są szczególnie cennym zasobem dla opłacalnej realizacji sieci bezprzewodowych o powszechnym zasięgu, zwłaszcza w budynkach. Ponadto spójne i skoordynowane środki służące zapewnieniu w całej Unii zasięgu bezprzewodowego sygnału naziemnego o wysokiej jakości, bazujące na najlepszych praktykach krajowych w odniesieniu do obowiązków operatorów w ramach udzielonych im licencji, powinny zmierzać do osiągnięcia celu programu dotyczącego polityki w zakresie widma radiowego, który przewiduje, że wszyscy obywatele Unii powinni do 2020 r. uzyskać dostęp, zarówno w budynkach, jak i poza nimi, do najszybszych połączeń szerokopasmowych o prędkości nie mniejszej niż 30 Mb/s, a także powinien zmierzać do osiągnięcia ambitnej wizji społeczeństw gigabitowych w Unii. Takie środki będą promować nowatorskie usługi cyfrowe, zapewniając długoterminowe korzyści społeczno-ekonomiczne. Nieprzerwany zasięg na danym terytorium, a także łączność w poszczególnych państwach członkowskich, powinny być zmaksymalizowane i niezawodne, co pozwoli promować krajowe i transgraniczne usługi i aplikacje, takie jak samochody podłączone do sieci i e-zdrowie.

(110) Niezbędne jest zapewnienie, aby obywatele nie byli narażeni na działanie pola elektromagnetycznego na poziomie szkodliwym dla zdrowia publicznego. Państwa członkowskie powinny dążyć do osiągnięcia w całej Unii jednolitego podejścia do tej kwestii, zwracając szczególną uwagę na podejście ostrożnościowe przyjęte w zaleceniu 1999/519/WE, aby prowadzić prace nad zapewnieniem bardziej spójnych warunków realizacji. Państwa członkowskie powinny stosować procedurę określoną w dyrektywie (UE) 2015/1535 w stosownych przypadkach również w celu zapewnienia zainteresowanym stronom przejrzystości oraz w celu umożliwienia reakcji państwom członkowskim i Komisji.

(111) Harmonizacja i koordynacja wykorzystania widma radiowego oraz regulacje dotyczące urządzeń oparte na normalizacji uzupełniają się wzajemnie i muszą być ściśle skoordynowane, aby skutecznie spełniały swoje wspólne cele ze wsparciem ze strony Zespołu ds. Polityki Spektrum Radiowego. Koordynacja między zakresem i harmonogramem udzielania mandatów Europejskiej Konferencji Administracji Pocztowych i Telekomunikacyjnych (CEPT) na podstawie decyzji nr 676/2002/WE a wnioskami o normalizację do europejskich organizacji normalizacyjnych, takich jak Europejski Instytut Norm Telekomunikacyjnych, w tym w odniesieniu do parametrów odbiorników radiowych, powinna ułatwić wprowadzanie przyszłych systemów, zwiększać możliwości współużytkowania widma radiowego i zapewnić wydajne zarządzanie widmem radiowym.

(112) Zapotrzebowanie na zharmonizowane widmo radiowe nie jest jednakowe we wszystkich częściach Unii. W przypadku gdy na poziomie regionalnym lub krajowym nie ma popytu na całość lub część zharmonizowanego pasma, państwa członkowskie mogłyby wyjątkowo dopuszczać alternatywne wykorzystanie pasma, na przykład aby pokryć brak podaży rynkowej dla niektórych zastosowań, o ile taki brak popytu się utrzymuje i pod warunkiem że to alternatywne wykorzystanie nie stoi na przeszkodzie zharmonizowanemu wykorzystaniu tego pasma przez inne państwa członkowskie i że zostaje ono wstrzymane w momencie pojawienia się popytu na zharmonizowane wykorzystanie.

(113) Wprowadzono elastyczność zarządzania widmem radiowym i dostępu do niego za pomocą zezwoleń neutralnych technologicznie i usługowo, tak aby umożliwić użytkownikom widma radiowego wybór najlepszych rozwiązań technicznych i usług do stosowania w pasmach widma radiowego określonych jako dostępne dla usług łączności elektronicznej w odnośnych krajowych planach przeznaczeń częstotliwości zgodnie z prawem Unii („zasady neutralności technologii i usług”). Wyłącznie w przypadku gdy zagrożone są cele leżące w interesie ogólnym, określenie rozwiązań technicznych i usług powinno następować w trybie administracyjnym; powinno ono być precyzyjnie uzasadnione i powinno podlegać regularnym przeglądom.

(114) Ograniczenia zasady neutralności technologicznej powinny być odpowiednie i uzasadnione potrzebą ochrony przed szkodliwymi zakłóceniami, na przykład poprzez narzucenie stosowania masek widmowej gęstości mocy i poziomów mocy dla sygnału nadawczego, potrzebą zapewnienia ochrony zdrowia publicznego poprzez ograniczenie narażenia ludności na działanie pól elektromagnetycznych, potrzebą zapewnienia właściwego funkcjonowania usług dzięki odpowiedniemu poziomowi technicznej jakości usługi, ale niekoniecznie wykluczania przy tym możliwości stosowania więcej niż jednej usługi w tym samym paśmie widma radiowego, potrzebą zapewnienia właściwego współużytkowania widma radiowego, w szczególności gdy jego użytkowanie podlega jedynie ogólnym zezwoleniom, lub potrzebą gwarantowania efektywnego wykorzystania widma radiowego lub osiągnięcia celu leżącego w interesie ogólnym zgodnie z prawem Unii.

(115) Użytkownicy widma radiowego powinni również móc dokonywać swobodnego wyboru usług, które chcą oferować w danym zakresie widma radiowego. Z drugiej strony w uzasadnionym i proporcjonalnym zakresie należy dopuszczać przyjmowanie środków, które wymagają świadczenia określonej usługi w celu realizacji jasno określonych celów leżących w interesie ogólnym, takich jak bezpieczeństwo życia, konieczność wspierania spójności społecznej, regionalnej i terytorialnej lub unikanie nieefektywnego wykorzystania widma radiowego. Cele te powinny obejmować promowanie różnorodności kulturowej i językowej oraz pluralizmu mediów, określonych przez państwa członkowskie zgodnie z prawem Unii. O ile nie jest to konieczne dla ochrony bezpieczeństwa życia lub, w drodze wyjątku, dla realizacji innych celów leżących w interesie ogólnym i określonych przez państwa członkowskie zgodnie z prawem Unii, wyjątki nie powinny prowadzić do wyłącznego wykorzystania w celu świadczenia pewnych usług, ale raczej polegać na przyznaniu pierwszeństwa, tak, aby w tym samym paśmie widma radiowego mogły w jak największym zakresie współistnieć inne usługi lub technologie. Określanie zakresu i charakteru każdego wyjątku związanego z promowaniem różnorodności kulturowej i językowej oraz pluralizmu mediów należy do kompetencji państw członkowskich.

(116) Ponieważ przeznaczenie widma radiowego na użytek określonych technologii lub usług stanowi wyjątek od zasad neutralności technologicznej i usługowej oraz zmniejsza swobodę wyboru świadczonych usług lub stosowanej technologii, wszelkie wnioski w sprawie takiego przeznaczenia powinny być przejrzyste i podlegać konsultacjom publicznym.

(117) W przypadku gdy państwa członkowskie, w drodze wyjątku, podejmują decyzję o ograniczeniu swobody dostarczania sieci i świadczenia usług łączności elektronicznej, kierując się względami polityki publicznej, bezpieczeństwa publicznego lub zdrowia publicznego, powinny one wyjaśnić przyczyny takiego ograniczenia.

(118) Widmem radiowym należy zarządzać w taki sposób, aby uniknąć szkodliwych zakłóceń. Dlatego należy właściwie zdefiniować podstawowe pojęcie szkodliwych zakłóceń, aby zagwarantować, że interwencja regulacyjna ogranicza się do zakresu niezbędnego do zapobiegania takim zakłóceniom, mając na uwadze również konieczność uwzględnienia zaawansowanych metod ochrony przed szkodliwymi zakłóceniami, a także dążąc do stosowania tych technologii i metod zarządzania widmem radiowym, tak by unikać w jak najszerszym stopniu stosowania zasady niepowodowania zakłóceń oraz braku żądania ochrony przed zakłóceniami. Z uwagi na silnie transgraniczny charakter transportu cyfryzacja w tym sektorze stanowi wyzwanie. Pojazdy (takie, jak metro, autobusy, samochody osobowe, samochody ciężarowe, pociągi) stają się coraz bardziej autonomiczne i są coraz częściej podłączone do internetu. Na rynku wewnętrznym pojazdy z łatwością przekraczają granice krajowe. Niezawodna łączność i unikanie szkodliwych zakłóceń są fundamentalne dla bezpiecznego i prawidłowego działania pojazdów oraz ich pokładowych systemów łączności.

(119) W związku z rosnącym popytem na widmo radiowe i pojawianiem się nowych zróżnicowanych aplikacji i technologii, które stwarzają zapotrzebowanie na bardziej elastyczny dostęp do widma radiowego i jego wykorzystanie, państwa członkowskie powinny wspierać współużytkowanie widma radiowego, określając najwłaściwsze systemy udzielania zezwoleń dla każdego scenariusza oraz jego odpowiednie i przejrzyste zasady i warunki. Współużytkowanie widma radiowego coraz częściej zapewnia jego efektywne i wydajne użytkowanie dzięki temu, że umożliwia kilku niezależnym użytkownikom lub urządzeniom dostęp do tego samego pasma widma radiowego w różnych rodzajach uwarunkowań prawnych, co ma na celu udostępnienie dodatkowych zasobów widma radiowego, podniesienie wydajności użytkowania i ułatwienie dostępu do widma radiowego dla nowych użytkowników. Współużytkowanie może się opierać na ogólnych zezwoleniach lub użytkowaniu bez konieczności uzyskania pozwolenia i umożliwiać – na specjalnych warunkach współdzielenia – kilku użytkownikom dostęp i wykorzystanie tego samego zakresu widma radiowego na różnych obszarach geograficznych lub w różnym czasie. Może się ono opierać również na indywidualnych prawach użytkowania w ramach takich rozwiązań jak współdzielony dostęp polegający na tym, że wszyscy użytkownicy (dotychczasowy użytkownik i nowi użytkownicy) zgadzają się na warunki współdzielonego dostępu nadzorowanego przez właściwe organy, tak aby zapewnić minimalną gwarantowaną jakość transmisji sygnałów radiowych. Dopuszczając współużytkowanie w różnych systemach zezwoleń, państwa członkowskie nie powinny wyznaczać rozbieżnych okresów takiego użytkowania na podstawie różnych systemów zezwoleń.

(120) Ogólne zezwolenia na użytkowanie widma radiowego mogą ułatwić najbardziej efektywne wykorzystanie widma radiowego i wesprzeć innowacje w niektórych przypadkach, sprzyjając także konkurencji, natomiast indywidualne prawa użytkowania widma radiowego mogą być w innych przypadkach najbardziej odpowiednim systemem zezwoleń w razie zaistnienia pewnych szczególnych okoliczności. Należy rozważyć indywidualne prawa użytkowania, na przykład, gdy korzystne cechy propagacyjne widma radiowego lub przewidywany poziom mocy transmisji oznaczają, że wymagana jakość usługi uniemożliwia ogólnym zezwoleniom zaradzenie problemom związanym z zakłóceniami. Środki techniczne, takie jak rozwiązania mające na celu zwiększenie odporności odbiorników, mogą umożliwić zastosowanie ogólnych zezwoleń lub wspólne korzystanie z widma radiowego oraz mogą pomóc uniknąć systematycznego odwoływania się do zasad braku żądania ochrony przed zakłóceniami i niepowodowania zakłóceń.

(121) Aby zapewnić przewidywalność i zachować pewność prawa oraz stabilność inwestycji, państwa członkowskie powinny z wyprzedzeniem ustalić odpowiednie kryteria służące określeniu stopnia realizacji celu wydajnego wykorzystania widma radiowego przez posiadaczy praw, podczas stosowania warunków, które obwarowują indywidualne prawa użytkowania i ogólne zezwolenia. Zainteresowane strony powinny uczestniczyć w określaniu takich warunków i być informowane w przejrzysty sposób o tym, w jaki sposób będzie oceniana realizacja ich obowiązków.

(122) Aby uniknąć tworzenia barier utrudniających wejście na rynek, takich jak skupianie częstotliwości, należy zwiększyć skuteczność egzekwowania przez państwa członkowskie warunków związanych z prawami użytkowania widma radiowego i w razie konieczności powinny w tym uczestniczyć wszystkie właściwe organy. Egzekwowanie warunków powinno polegać na stosowaniu klauzuli „wykorzystaj lub strać”. W celu zapewnienia pewności prawa w odniesieniu do ewentualnego narażenia na sankcje z powodu braku korzystania z widma radiowego, progi wykorzystania, m.in. pod względem czasu, ilości i identyfikacji widma radiowego, powinny zostać z góry określone. Handel widmem radiowym i jego dzierżawa powinny zapewniać efektywne użytkowanie widma przez pierwotnego posiadacza praw.

(123) W przypadku zharmonizowanych warunków w odniesieniu do pasma widma radiowego określonych na podstawie decyzji nr 676/2002/WE, właściwe organy mają zdecydować, jaki systemem zezwoleń będzie najodpowiedniejszy do stosowania dla tego pasma lub jego części. W przypadku gdy wszystkie państwa członkowskie mogą stanąć wobec podobnych problemów, dla których rozbieżne rozwiązania mogłyby doprowadzić do rozdrobnienia rynku wewnętrznego urządzeń, a co za tym idzie opóźnić uruchomienie systemów 5G, konieczne może być, by Komisja, w najwyższym stopniu uwzględniając opinię RSPG zaproponowała wspólne rozwiązania, uwzględniające obowiązujące środki harmonizacji technicznej. Mogłoby to stanowić dla państw członkowskich wspólny zestaw środków, który mogłyby uwzględniać przy określaniu odpowiednich spójnych systemów zezwoleń, które mają być stosowane do pasma lub części pasma, w zależności od czynników takich jak gęstość zaludnienia, cechy propagacyjne pasm, rozbieżność między wykorzystaniem w obszarach zurbanizowanych i w obszarach wiejskich, ewentualna potrzeba ochrony istniejących usług i wynikające z tego konsekwencje dla ekonomii skali w produkcji.

(124) Współdzielenie infrastruktury sieciowej i w niektórych przypadkach współużytkowanie widma radiowego mogą umożliwić bardziej efektywne i wydajne wykorzystanie widma radiowego oraz zapewnić szybką realizację sieci, zwłaszcza na obszarach o małej gęstości zaludnienia. Przy określaniu warunków obwarowujących prawa użytkowania widma radiowego właściwe organy powinny również rozważyć dopuszczenie form współdzielenia lub koordynacji między przedsiębiorstwami, celem zapewnienia efektywnego i wydajnego wykorzystania widma radiowego lub przestrzegania obowiązków w zakresie zasięgu zgodnie z zasadami prawa konkurencji.

(125) Wymogi dotyczące respektowania zasad neutralności technologicznej i usługowej przy przyznawaniu praw użytkowania, wraz z możliwością przekazywania praw między przedsiębiorstwami, leżą u podstaw swobody i metod świadczenia usług łączności elektronicznej dla ludności, ułatwiając w ten sposób również osiąganie celów leżących w interesie ogólnym. Niniejsza dyrektywa nie wyklucza możliwości przyznawania widma radiowego bezpośrednio dostawcom sieci i usług łączności elektronicznej lub podmiotom użytkującym te sieci lub usługi. Takimi podmiotami mogą być dostawcy treści radiowych lub telewizyjnych. Odpowiedzialność za zgodność z wymogami, jakie muszą być spełnione w związku z przyznaniem prawa użytkowania widma radiowego, oraz z odpowiednimi wymogami, jakimi jest obwarowane ogólne zezwolenie powinna w każdym wypadku spoczywać na przedsiębiorstwie, któremu prawo użytkowania widma radiowego zostało przyznane. Niektóre obowiązki nałożone na nadawców świadczących audiowizualne usługi medialne mogą wymagać zastosowania szczególnych kryteriów i procedur przy przyznawaniu praw użytkowania widma radiowego w celu spełnienia określonego celu leżącego w ogólnym interesie, który to cel wyznaczają państwa członkowskie zgodnie z prawem Unii. W każdym razie jednak procedura przyznania takiego prawa powinna być obiektywna, przejrzysta, niedyskryminująca i proporcjonalna.

(126) Orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości wymaga, aby wszelkie krajowe ograniczenia praw gwarantowanych postanowieniami art. 56 TFUE były obiektywnie uzasadnione i proporcjonalne oraz aby nie wykraczały poza to, co niezbędne do osiągnięcia tych celów. Ponadto widmo radiowe przyznane bez zastosowania otwartej procedury nie powinno być wykorzystane do celów innych niż ogólny interes publiczny, dla którego realizacji zostały przyznane. W takim przypadku zainteresowane strony powinny mieć możliwość przedstawienia uwag w rozsądnym terminie. W ramach procedury przyznawania praw państwa członkowskie powinny sprawdzić, czy podmiot ubiegający się o nie jest w stanie sprostać wymogom, jakie będą obwarowywać takie prawa. Warunki te powinny być odzwierciedlone w kryteriach kwalifikowalności określonych w obiektywny, przejrzysty, proporcjonalny i niedyskryminujący sposób przed rozpoczęciem jakiejkolwiek procedury selekcji konkurencyjnej. W celu zastosowania takich kryteriów można żądać od wnioskodawcy przedstawienia odpowiedniej informacji celem wykazania jego zdolności do spełnienia powyższych wymagań. Jeżeli taka informacja nie zostanie przedłożona, wniosek o przyznanie prawa użytkowania widma radiowego może zostać odrzucony.

(127) Przed przyznaniem praw państwa członkowskie powinny wymagać weryfikacji tylko tych elementów, które, jak można przypuszczać, może wykazać wnioskodawca zachowujący zwykłą staranność, z należytym uwzględnieniem wysokiej publicznej i rynkowej wartości widma radiowego jako ograniczonego zasobu publicznego. Nie wyklucza to możliwości przeprowadzenia następnie weryfikacji spełnienia kryteriów kwalifikowalności, na przykład za pomocą kontroli najważniejszych wymogów, w przypadkach gdy można przypuszczać, że kryteria te początkowo nie były spełnione. Aby utrzymać efektywne i wydajne wykorzystanie widma radiowego, państwa członkowskie nie powinny przyznawać praw w przypadku, gdy ocena wykaże niezdolność wnioskodawcy do spełnienia warunków, bez uszczerbku dla ewentualnego umożliwienia ograniczonego czasowo użytkowania doświadczalnego. Wystarczająco długi okres obowiązywania zezwoleń na użytkowanie widma radiowego powinien zwiększyć przewidywalność inwestycji, która przyczyni się do szybszego rozwoju sieci i poprawy usług, a także powinien zwiększyć stabilność sprzyjającą handlowi i dzierżawieniu widma radiowego. O ile zezwolenie na użytkowanie widma radiowego nie zostanie przyznane na czas nieokreślony, okres jego obowiązywania powinien zostać ustalony z uwzględnieniem realizowanych celów, a jednocześnie powinien być na tyle długi, aby możliwe było odzyskanie nakładów inwestycyjnych. Podczas gdy dłuższy okres obowiązywania może zapewnić przewidywalność inwestycji, środki zapewniające efektywne i wydajne wykorzystanie widma radiowego, takie jak uprawnienie właściwego organu do zmiany lub cofnięcia praw w przypadku nieprzestrzegania warunków obwarowujących prawa użytkowania, lub środki ułatwiające handel i dzierżawę widma, mogą zapobiegać nadmiernemu gromadzeniu widma radiowego i sprzyjać większej elastyczności w dystrybucji zasobów widma radiowego. Częstsze stosowanie rocznych opłat stanowi również sposób zapewnienia stałej oceny wykorzystania widma radiowego przez posiadacza prawa.

(128) Biorąc pod uwagę znaczenie innowacji technologicznych, państwa członkowskie powinny móc przewidzieć prawa wykorzystania widma radiowego do celów eksperymentów, podlegające określonym ograniczeniom i warunkom ściśle uzasadnionym eksperymentalnym charakterem takich praw.

(129) Podejmując decyzję co do tego, czy odnowić przyznane już prawa użytkowania zharmonizowanego widma radiowego, właściwe organy powinny również brać pod uwagę stopień, w jakim odnowa praw przyczyniłaby się do realizacji celów ram regulacyjnych i innych celów określonych w prawie unijnym i krajowym. Każda taka decyzja powinna podlegać otwartej, niedyskryminacyjnej i przejrzystej procedurze i opierać się na ocenie stopnia spełnienia warunków obwarowujących przedmiotowe prawa. Oceniając potrzebę odnowienia praw użytkowania, państwa członkowskie powinny rozważyć, czy bardziej korzystne byłoby sprzyjające konkurencji odnowienie przypisanych praw czy też wspieranie bardziej wydajnego użytkowania lub nowych innowacyjnych zastosowań, które może wyniknąć z otwarcia pasma dla nowych użytkowników. Właściwe organy powinny mieć możliwość dokonywania w tej kwestii własnych ustaleń i dopuszczać tylko ograniczony czas trwania odnowienia, aby zapobiec poważnemu zakłóceniu ustalonego użytkowania. Decyzje o odnowieniu lub nieodnowieniu praw przyznanych przed rozpoczęciem stosowania niniejszej dyrektywy powinny być podejmowane z poszanowaniem zasad obowiązujących wcześniej, jednak państwa członkowskie powinny również zapewnić, aby nie naruszały one celów niniejszej dyrektywy.

(130) Odnawiając dotychczas przyznane prawa użytkowania państwa członkowskie, oprócz oceny potrzeby odnowienia praw, powinny dokonać również przeglądu opłat związanych z tymi prawami, aby zagwarantować, że opłaty te nadal sprzyjają optymalnemu użytkowaniu, z uwzględnieniem między innymi bieżącego etapu ewolucji rynkowej i technologicznej. Ze względu na pewność prawa wszelkich korekt dotychczasowych opłat należy dokonywać na podstawie tych samych zasad, które mają zastosowanie do przyznawania nowych praw użytkowania.

(131) Efektywne zarządzanie widmem radiowym można zapewnić, przyczyniając się do stałego wydajnego wykorzystania widma radiowego, które już zostało przydzielone do użytkowania. Aby zapewnić pewność prawa posiadaczom praw, możliwość odnowienia praw użytkowania powinna być uwzględniana z odpowiednim wyprzedzeniem przed wygaśnięciem przedmiotowych praw, na przykład, gdy zostały one przyznane na co najmniej 15 lat - co najmniej dwa lata przed wygaśnięciem praw, chyba że w momencie przyznawania możliwość odnowienia została wyraźnie wykluczona. Dla zapewnienia trwałości zarządzania zasobami właściwe organy powinny mieć możliwość rozważenia takiej możliwości z własnej inicjatywy, a także w odpowiedzi na wniosek posiadacza praw. Odnowienie praw użytkowania nie powinno być przyznane wbrew woli posiadacza praw.

(132) Przekazywanie praw użytkowania widma radiowego może stanowić skuteczny sposób zwiększania wydajności użytkowania widma. Ze względu na elastyczność i skuteczność, oraz aby umożliwić wycenę widma radiowego przez rynek, państwa członkowskie powinny z zasady zezwolić użytkownikom widma radiowego na przekazywanie lub dzierżawienie ich praw użytkowania widma radiowego osobom trzecim z zastosowaniem prostej procedury oraz z zastrzeżeniem przestrzegania warunków obwarowujących takie prawa i zasad konkurencji, a także pod nadzorem odpowiednich krajowych organów regulacyjnych. Aby ułatwić takie przekazywanie lub dzierżawienie, o ile techniczne środki wykonawcze przyjęte na podstawie decyzji nr 676/2002/WE są przestrzegane, państwa członkowskie powinny również rozpatrywać wnioski o podział lub dezagregację praw użytkowania widma radiowego i o rewizję warunków użytkowania.

(133) Decyzja o zastosowaniu środków specjalnie w celu wspierania konkurencji przy przyznawaniu lub odnawianiu praw użytkowania widma radiowego powinna być przydzielania przez krajowe organy regulacyjne oraz inne właściwe organy, które posiadają konieczną wiedzę ekonomiczną, techniczną i rynkową. Warunki przyznawania widma radiowego mogą wpływać na sytuację konkurencji na rynkach łączności elektronicznej i warunki wejścia na rynek. Zmniejszony dostęp do widma radiowego, w szczególności w przypadku gdy jest ono zasobem ograniczonym, może tworzyć barierę w wejściu na rynek lub utrudniać inwestycje, rozwój sieci, świadczenie nowych usług lub udostępnianie nowych aplikacji, innowacje i konkurencję. Nowe prawa użytkowania, w tym nabyte w drodze przekazania lub dzierżawy, oraz wprowadzanie nowych elastycznych kryteriów użytkowania widma radiowego również mogą wpływać na konkurencję. Niektóre warunki stosowane w celu wspierania konkurencji, jeżeli są niewłaściwie stosowane, mogą mieć inne skutki; na przykład limity i rezerwacje widma radiowego mogą powodować sztuczny niedobór widma, obowiązki związane z dostępem hurtowym mogą nadmiernie ograniczać modele biznesowe przy braku siły rynkowej, a limity przekazywania praw mogą hamować rozwój rynków wtórnych. Należy zatem zastosować spójny i obiektywny test skutków nałożenia takich warunków, i regularnie go przeprowadzać. Wykorzystanie takich środków powinno więc opierać się na dogłębnej i obiektywnej ocenie rynku i jego warunków konkurencyjnych, przeprowadzonej przez krajowe organy regulacyjne oraz inne właściwe organy. Krajowe właściwe organy powinny jednak zawsze zapewniać efektywne i wydajne wykorzystanie widma radiowego i unikać zakłóceń konkurencji związanych z antykonkurencyjnym skupianiem zasobów częstotliwości.

(134) Zgodnie z opiniami Zespołu ds. Polityki Spektrum Radiowego przyjęcie wspólnego terminu dopuszczenia do wykorzystania pasma widma radiowego, które zostało zharmonizowane na podstawie decyzji nr 676/2002/WE, może być konieczne w celu uniknięcia zakłóceń transgranicznych i może pozwolić na czerpanie pełnych korzyści z powiązanych środków harmonizacji technicznej w odniesieniu do rynków urządzeń oraz realizacji usług i sieci o bardzo dużej przepustowości. Pozwolenie na użytkowanie pasma widma radiowego pociąga za sobą przydzielenie widma radiowego na podstawie systemu ogólnych zezwoleń lub indywidualnych praw użytkowania, tak aby umożliwić korzystanie z widma radiowego od razu po zakończeniu procedury przeznaczenia. W celu przydzielania pasma widma radiowego konieczne może być zwolnienie częstotliwości zajmowanej przez innych użytkowników oraz wypłacenie im rekompensaty. Na wprowadzenie wspólnego terminu pozwolenia na wykorzystywanie zharmonizowanych pasm do celów usług łączności elektronicznej, w tym 5G, mogą mieć jednak wpływ w danym państwie członkowskim nierozstrzygnięte problemy związane z koordynacją transgraniczną między państwami członkowskimi lub z państwami trzecimi; problemy związane ze złożonością zapewnienia technicznej migracji aktualnych użytkowników danego pasma; problemy związane z ograniczeniem używania danego pasma w oparciu o cel interesu ogólnego, z ochroną krajowego bezpieczeństwa i obroną narodową lub z działaniem siły wyższej. W każdym przypadku państwa członkowskie powinny podjąć wszelkie środki w celu ograniczenia do minimum wszelkich opóźnień pod względem zasięgu geograficznego, czasu i zakresu widma radiowego. Ponadto, państwa członkowskie, o ile uznają to za stosowne w świetle swojej oceny istotnych okoliczności, powinny mieć możliwość zwrócenia się do Unii o udzielenie im wsparcia prawnego, politycznego i technicznego w celu rozwiązania kwestii koordynacji widma radiowego z państwami sąsiadującymi z Unią, w tym z państwami kandydującymi i przystępującymi, tak by umożliwić zainteresowanym państwom członkowskim wypełnienie obowiązków na mocy prawa unijnego.

(135) W celu zapewnienia do 2020 r. większej skoordynowanej dostępności widma radiowego, aby uzyskać bardzo szybkie sieci stacjonarne i bezprzewodowe, w kontekście 5G, Zespół ds. Polityki Spektrum Radiowego wskazał zakresy częstotliwości 3,4–3,8 GHz i 24,25–27,5 GHz za priorytetowe pasma odpowiednie do realizacji celów planu działania w zakresie sieci 5G do 2020 r. Zakresy częstotliwości 40,5–43,5 GHz i 66–71 GHz wskazano do dalszej analizy. Konieczne jest zatem zapewnienie, by do dnia 31 grudnia 2020 r. całość lub część zakresów 3,4–3,8 GHz oraz 24,25–27,5 GHz była dostępna dla systemów naziemnych umożliwiających dostarczanie usług bezprzewodowej szerokopasmowej łączności elektronicznej zgodnie ze zharmonizowanymi warunkami ustanowionymi za pomocą technicznych środków wykonawczych przyjętych zgodnie z art. 4 decyzji nr 676/2002/WE, w uzupełnieniu decyzji (UE) 2017/899 Parlamentu Europejskiego i Rady[1], z uwagi na to, że te zakresy mają szczególne właściwości pod względem zasięgu i przepustowości danych, dzięki którym można je odpowiednio połączyć, aby spełnić wymogi 5G. Państwa członkowskie mogłyby jednak być narażone na zakłócenia, które mogą pochodzić z państw trzecich, które zgodnie z Regulaminem Radiokomunikacyjnym ITU przeznaczyły te zakresy na usługi inne niż międzynarodowa ruchoma łączność telekomunikacyjna. Może mieć to wpływ na obowiązek realizacji wspólnego terminu wdrożenia. Najprawdopodobniej przyszłe stosowanie pasma 26 GHz dla usług bezprzewodowych sieci naziemnych 5G będzie, między innymi, koncentrować się na obszarach miejskich i podmiejskich obszarach zawierających hotspoty, natomiast można przewidzieć realizację pewnej części wzdłuż głównych dróg i torów kolejowych na obszarach wiejskich. Daje to możliwość wykorzystywania pasma 26 GHz do innych usług niż sieci bezprzewodowe 5G poza tymi obszarami geograficznymi, na przykład do celów komunikacji biznesowej lub zastosowań w pomieszczeniach; państwa członkowskie będą tym samym miały możliwość wyznaczenia i udostępniania tego pasma na zasadzie niewyłączności.

[1] Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/899 z dnia 17 maja 2017 r. w sprawie wykorzystywania zakresu częstotliwości 470–790 MHz w Unii (Dz.U. L 138 z 25.5.2017, s. 131).

(136) Kiedy wniosek o przyznanie pasma widma radiowego przekracza jego dostępność i, w związku z tym państwo członkowskie stwierdzi, że prawa użytkowania widma radiowego mają zostać ograniczone, odpowiednie i przejrzyste procedury powinny zostać zastosowane przy przyznawaniu takich praw tak, aby uniknąć jakiejkolwiek dyskryminacji i zoptymalizować wykorzystanie tego ograniczonego zasobu. Takie ograniczenie powinno być uzasadnione, proporcjonalne i oparte na dogłębnej ocenie warunków rynkowych uwzględniającej w należytym stopniu ogólne korzyści dla użytkowników oraz wpływ na realizację celów rynku wewnętrznego. Cele leżące u podstaw każdej procedury ograniczenia należy określić w sposób jasny i z wyprzedzeniem. Wybierając najbardziej odpowiednią procedurę selekcji, zgodnie ze środkami koordynacji stosowanymi na poziomie Unii, państwa członkowskie powinny w odpowiednim czasie i w przejrzysty sposób przeprowadzić konsultacje ze wszystkimi zainteresowanymi stronami na temat uzasadnienia, celów i warunków przeprowadzenia tej procedury. Podczas przydzielania widma radiowego lub zasobów numeracyjnych o szczególnym znaczeniu gospodarczym państwa członkowskie powinny mieć możliwość stosowania, między innymi, procedury selekcji konkurencyjnej lub porównawczej. Zarządzając takimi systemami, właściwe organy powinny uwzględniać cele niniejszej dyrektywy. Jeżeli państwo członkowskie uzna, że w danym paśmie można udostępnić więcej praw, powinno rozpocząć stosowną procedurę.

(137) Olbrzymi wzrost popytu na widmo radiowe oraz zapotrzebowania wśród użytkowników końcowych na infrastrukturę bezprzewodowej łączności szerokopasmowej stwarza potrzebę rozwiązań umożliwiających alternatywny, komplementarny, wydajny pod względem widma dostęp, w tym systemów bezprzewodowego dostępu o niskiej mocy dysponujących małym zasięgiem, takich jak RLAN i sieci niewielkich komórkowych punktów dostępowych o niskiej mocy. Takie komplementarne bezprzewodowe systemy dostępu, zwłaszcza publicznie dostępne punkty dostępowe RLAN, zwiększają dostęp do internetu dla użytkowników końcowych i zmniejszają natężenie przesyłu danych u operatorów sieci ruchomych. RLAN wykorzystują zharmonizowane widmo radiowe, bez potrzeby indywidualnego zezwolenia lub prawa użytkowania widma radiowego. Jak dotąd większość punktów dostępowych RLAN jest wykorzystywana przez użytkowników prywatnych jako lokalne bezprzewodowe rozszerzenie ich stacjonarnego łącza szerokopasmowego. Użytkownikom końcowym nie należy uniemożliwiać dzielenia się – w granicach ich własnego abonamentu na internet – dostępem do swojej sieci RLAN, ponieważ w ten sposób można zwiększyć liczbę dostępnych punktów dostępowych, szczególnie w gęsto zaludnionych obszarach, zmaksymalizować bezprzewodową przepustowość danych dzięki ponownemu wykorzystaniu widma radiowego i stworzyć opłacalną komplementarną infrastrukturę bezprzewodowej łączności szerokopasmowej dostępną dla innych użytkowników końcowych. Dlatego należy również znieść niepotrzebne ograniczenia dla realizacji i wzajemnego powiązywania punktów dostępowych RLAN.

(138) Organy publiczne lub dostawcy usług publicznych, którzy wykorzystują RLAN w swoich lokalach na potrzeby personelu, odwiedzających lub klientów – na przykład w celu ułatwienia dostępu do usług administracji elektronicznej lub do informacji na temat transportu publicznego czy zarządzania ruchem drogowym – mogliby również udostępniać takie punkty dostępowe do użytku ogólnego obywateli jako usługę dodatkową w stosunku do usług, które oferują w swoich lokalach, w zakresie, w jakim umożliwiają to przepisy dotyczące konkurencji i zamówień publicznych. Ponadto dostawca takiego lokalnego punktu dostępu do sieci łączności elektronicznej w obrębie lub wokół prywatnej własności bądź na ograniczonej przestrzeni publicznej na zasadach niekomercyjnych lub w charakterze usługi stanowiącej dodatek do innego rodzaju działalności, która nie jest zależna od takiego dostępu (np. hotspoty RLAN udostępniane klientom innych punktów handlowych lub wszystkim osobom na danym obszarze), może podlegać obowiązkowi ogólnych zezwoleń dotyczących praw użytkowania widma radiowego, ale nie powinien podlegać żadnym warunkom lub wymogom obwarowującym ogólne zezwolenia, mającym zastosowanie do dostawców publicznie dostępnych sieci lub usług łączności elektronicznej, ani obowiązkom dotyczącym użytkowników końcowych lub wzajemnych połączeń. Dostawca taki powinien jednak podlegać zasadom dotyczącym odpowiedzialności określonym w dyrektywie 2000/31/WE Parlamentu Europejskiego i Rady[1]. Nowe technologie, takie jak LiFi, będą uzupełnieniem obecnych zdolności do wykorzystania widma radiowego przez sieci RLAN i bezprzewodowe punkty dostępowe, które będą mogły obejmować optyczne punkty dostępowe wykorzystujące światło widzialne; doprowadzą one do rozwoju lokalnych sieci umożliwiających optyczną łączność bezprzewodową.

[1] Dyrektywa 2000/31/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 8 czerwca 2000 r. w sprawie niektórych aspektów prawnych usług społeczeństwa informacyjnego, w szczególności handlu elektronicznego w ramach rynku wewnętrznego (dyrektywa o handlu elektronicznym) (Dz.U. L 178 z 17.7.2000, s.1).

(139) Ponieważ punkty dostępu bezprzewodowego o bliskim zasięgu i o niskiej mocy, takie jak femtokomórki, pikokomórki, metrokomórki lub mikrokomórki, mogą być bardzo małe i wykorzystują niepowodujące zakłóceń urządzenia podobne do domowych routerów RLAN, które nie wymagają żadnych zezwoleń oprócz tych, które są konieczne do wykorzystania widma radiowego, i zważywszy na pozytywny wpływ takich punktów dostępu na wykorzystanie widma radiowego oraz na rozwój łączności bezprzewodowej, wszelkie ograniczenia dotyczące ich zastosowania powinny zostać w możliwie największym stopniu ograniczone. Skutkiem tego, w celu ułatwienia realizacji punktów dostępu bezprzewodowego o bliskim zasięgu i bez uszczerbku dla jakichkolwiek mających zastosowanie wymogów dotyczących zarządzania widmem radiowym, państwa członkowskie nie powinny wymagać żadnych indywidualnych zezwoleń w zakresie rozmieszczania takich urządzeń na budynkach, które nie są urzędowo chronione jako część wyznaczonego środowiska lub ze względu na ich szczególną wartość architektoniczną lub historyczną, z wyjątkiem przypadków gdy wymagają tego względy bezpieczeństwa publicznego. W tym celu na poziomie Unii należy określić ich właściwości – takie jak maksymalny rozmiar, waga i właściwości emisji – w sposób proporcjonalny dla lokalnego rozmieszczenia i tak, by zapewnić wysoki poziom ochrony zdrowia publicznego, jak określono w zaleceniu 1999/519/WE. W odniesieniu do eksploatacji punktów dostępu bezprzewodowego o bliskim zasięgu należy stosować art. 7 dyrektywy 2014/53/EU. Pozostaje to bez uszczerbku dla praw własności prywatnej ustanowionych w prawie unijnym lub krajowym. Procedura rozpatrywania wniosków o zezwolenie powinna zostać dostosowana i pozostawać bez uszczerbku dla jakichkolwiek umów handlowych, a wszelkie związane z nią opłaty administracyjne powinny ograniczać się do kosztów administracyjnych związanych z przetwarzaniem danego wniosku. Proces oceny wniosku o zezwolenie powinien trwać możliwie najkrócej, co do zasady zaś nie dłużej niż cztery miesiące.

(140) Każdego dnia duża liczba użytkowników końcowych, która odwiedza budynki publiczne i korzysta z innych elementów infrastruktury publicznej, potrzebuje łączności, aby móc skorzystać z usług w obszarze e-administracji, e-transportu oraz innych usług. Pozostałe elementy infrastruktury publicznej takie jak latarnie uliczne, sygnalizatory świetlne stanowią – na przykład ze względu na gęstość ich rozmieszczenia,– dogodne miejsca dla umieszczenia nadajników o małej mocy. Bez uszczerbku dla możliwości objęcia przez właściwe organy realizacji punktów dostępu bezprzewodowego o bliskim zasięgu indywidualnymi uprzednimi zezwoleniami, operatorzy powinni mieć prawo dostępu do tych publicznych miejsc, aby móc odpowiednio zaspokajać popyt. Dlatego państwa członkowskie powinny zapewnić, aby takie budynki publiczne i inne elementy infrastruktury publicznej były udostępniane na rozsądnych warunkach na potrzeby rozmieszczenia nadajników o małej mocy w celu uzupełnienia dyrektywy 2014/61/UE i bez uszczerbku dla zasad ustanowionych w niniejszej dyrektywie. Dyrektywa 2014/61/UE kieruje się podejściem funkcjonalnym i nakłada obowiązek dostępu do infrastruktury technicznej jedynie wówczas, gdy jest ona częścią sieci oraz gdy stanowi własność operatora sieci lub jest przez niego wykorzystywana, co powoduje, że wiele budynków posiadanych lub użytkowanych przez organy publiczne pozostaje poza jej zakresem. Z drugiej strony specjalny obowiązek nie jest konieczny w przypadku elementów infrastruktury technicznej, takich jak kanały i słupy, wykorzystywanych na potrzeby inteligentnych systemów transportowych, których właścicielami są operatorzy sieci (dostawcy usług transportowych lub dostawcy publicznych sieci łączności elektronicznej) i które służą do umieszczenia na nich elementów sieci, wchodząc zatem w zakres stosowania dyrektywy 2014/61/UE.

(141) Przepisy niniejszej dyrektywy dotyczące dostępu i wzajemnych połączeń mają zastosowanie do publicznych sieci łączności elektronicznej. Dostawcy sieci łączności elektronicznej innych niż publiczne nie mają obowiązku zapewnienia dostępu i wzajemnych połączeń na mocy niniejszej dyrektywy z wyjątkiem, gdy, korzystając z dostępu do sieci publicznych, mogą być poddani wymogom ustanowionym przez państwa członkowskie.

(142) Termin „dostęp” ma szerokie znaczenie i dlatego też należy dokładnie zdefiniować zakres jego użycia w niniejszej dyrektywie, niezależnie od tego, w jakim znaczeniu jest on używany w innych aktach Unii. Operator może być właścicielem sieci i urządzeń, bądź też może dzierżawić niektóre z nich albo nawet wszystkie.

(143) W ramach otwartego i konkurencyjnego rynku nie powinny istnieć ograniczenia, które uniemożliwiałyby przedsiębiorstwom negocjowanie pomiędzy sobą porozumień, w tym porozumień transgranicznych, dotyczących dostępu i wzajemnych połączeń, stosownie do reguł konkurencji ustanowionych w TFUE. W kontekście kreowania bardziej efektywnego, prawdziwie ogólnoeuropejskiego rynku, z efektywną konkurencją, większym wyborem i bardziej konkurencyjnymi cenami dla użytkowników końcowych, przedsiębiorstwa, które otrzymują wnioski o dostęp lub wzajemne połączenia od innych przedsiębiorstw, podlegających ogólnemu zezwoleniu celem dostarczania sieci lub usług łączności elektronicznej, powinny co do zasady zawierać takie porozumienia według reguł handlowych oraz prowadzić negocjacje w dobrej wierze.

(144) W odniesieniu do rynków, na których nadal występują duże różnice w pozycji negocjacyjnej pomiędzy poszczególnymi przedsiębiorstwami, i gdzie niektóre przedsiębiorstwa bazują przy świadczeniu swoich usług na cudzej infrastrukturze, wskazane jest ustanowienie ram regulacyjnych, które gwarantowałyby skuteczne funkcjonowanie rynku. Krajowe organy regulacyjne powinny mieć uprawnienia do zabezpieczenia odpowiedniego dostępu, wzajemnych połączeń oraz interoperacyjności usług ze względu na interes użytkowników końcowych w sytuacji, gdy negocjacje handlowe okażą się bezowocne. W szczególności mogą one zapewnić możliwość podłączenia typu koniec-koniec poprzez nałożenie proporcjonalnych obowiązków na przedsiębiorstwa podlegające ogólnemu zezwoleniu i kontrolujące dostęp do użytkowników końcowych. Kontrolowanie środków dostępu może pociągać za sobą własność lub kontrolę fizycznego połączenia z użytkownikiem końcowym (stacjonarnym albo ruchomym) lub możność zmieniania lub wycofywania numeru bądź numerów niezbędnych do zapewnienia dostępu do punktu zakończenia sieci użytkownika końcowego. Dotyczy to sytuacji, gdy np. operatorzy sieci bezzasadnie ograniczają wybór dostępu użytkowników końcowych do portali i usług internetowych.

(145) W związku z zasadą niedyskryminacji krajowe organy regulacyjne powinny zapewnić, aby wszystkie przedsiębiorstwa, bez względu na skalę ich działalności i model biznesowy – integracji pionowej bądź separacji – mogli tworzyć wzajemne połączenia na rozsądnych warunkach w celu zapewnienia łączności typu koniec-koniec między użytkownikami końcowymi i dostępu do internetu.

(146) Krajowe środki prawne i administracyjne, które uzależniają zasady i warunki dostępu lub wzajemnych połączeń od rodzaju działalności podmiotu ubiegającego się o wzajemne połączenia, a w szczególności od rozmiaru jego inwestycji w infrastrukturę, a nie od świadczonych wzajemnych połączeń albo usług dostępu, mogą powodować zniekształcenie rynku, a tym samym mogą być niezgodne z regułami konkurencji.

(147) Operatorzy sieci, którzy kontrolują dostęp do swoich klientów, dysponują wyłącznym numerem lub adresem identyfikacyjnym w opublikowanej serii numerów i adresów. Inni operatorzy sieci powinni mieć możliwość kierowania ruchu telefonicznego do takich klientów, a tym samym powinni mieć możliwość bezpośredniego lub pośredniego dostępu do wzajemnych połączeń z nimi. Należy zatem ustanowić prawa i obowiązki w zakresie negocjowania wzajemnych połączeń.

(148) Interoperacyjność stanowi korzyść dla użytkowników końcowych i jest ważnym celem, do którego realizacji zmierzają niniejsze uregulowania prawne. Wspieranie interoperacyjności to jedno z zadań krajowych organów regulacyjnych i innych właściwych organów określonych w niniejszych uregulowaniach ramowych. Te uregulowania ramowe zobowiązują także Komisję do opublikowania listy norm lub specyfikacji dotyczących świadczenia usług, technicznych interfejsów lub funkcji sieciowych, w celu wspierania procesu harmonizacji w dziedzinie łączności elektronicznej. Państwa członkowskie powinny zachęcać do stosowania opublikowanych norm lub specyfikacji w takim zakresie, w jakim jest to niezbędne dla zwiększenia interoperacyjności usług i swobody wyboru dla użytkowników.

(149) Obecnie zarówno łączność typu koniec-koniec, jak i dostęp do służb ratunkowych zależą od korzystania przez użytkowników końcowych z usług łączności interpersonalnej wykorzystujących numery. Rozwój technologiczny w przyszłości lub wzrost popularności usług łączności interpersonalnej niewykorzystujących numerów może spowodować brak wystarczającej interoperacyjności między usługami łączności. W konsekwencji mogą się pojawić znaczne bariery we wchodzeniu na rynek i przeszkody w dalszym postępie innowacji w dużym stopniu zagrażające efektywnej łączności koniec-koniec między użytkownikami końcowymi.

(150) W przypadku tego rodzaju problemów z interoperacyjnością Komisja powinna mieć możliwość wystąpienia do BEREC o sporządzenie sprawozdania, które powinno zawierać merytoryczną ocenę sytuacji rynkowej na poziomie Unii i państw członkowskich. Uwzględniając w jak największym stopniu sprawozdanie BEREC i inne dostępne dowody oraz uwzględniając skutki dla rynku wewnętrznego, Komisja powinna zdecydować, czy istnieje potrzeba interwencji regulacyjnej ze strony krajowych organów regulacyjnych lub innych właściwych organów. Jeśli Komisja uzna, że krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy powinny rozważyć taką interwencję regulacyjną, powinna mieć ona możliwość przyjęcia środków wykonawczych określających charakter i zakres ewentualnych interwencji krajowych organów regulacyjnych lub innych właściwych organów, z uwzględnieniem w szczególności obowiązków w zakresie publikacji istotnych informacji, zezwolenia na korzystanie z nich, ich modyfikację i redystrybucję przez te organy i innych dostawców, a także środków nakładających obowiązkowe stosowanie norm lub specyfikacji dotyczących wszystkich lub określonych dostawców.

(151) Krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy powinny ocenić, biorąc pod uwagę specyficzne okoliczności krajowe, czy konieczna i uzasadniona jest jakakolwiek interwencja w celu zapewnienia łączności koniec-koniec, a jeżeli tak, powinny nałożyć proporcjonalne obowiązki zgodnie ze środkami wykonawczymi Komisji na te podmioty świadczące usługi łączności interpersonalnej niewykorzystujące numerów, które mają znaczny poziom zasięgu i upowszechnienia wśród użytkowników. Termin „znaczny” należy rozumieć w taki sposób, że zasięg geograficzny i liczba użytkowników końcowych danego dostawcy stanowią masę krytyczną dla realizacji celu polegającego na zapewnieniu łączności koniec-koniec między użytkownikami końcowymi. Podmioty o ograniczonej liczbie użytkowników lub ograniczonym zasięgu geograficznym, którzy jedynie w marginalnym stopniu przyczynialiby się do osiągnięcia tego celu, nie powinni zasadniczo podlegać takim obowiązkom w zakresie interoperacyjności.

(152) W sytuacjach gdy przedsiębiorstwa są pozbawione dostępu do opłacalnych rozwiązań alternatywnych wobec skorzystania z niemożliwego do powielenia okablowania, przewodów i urządzeń towarzyszących wewnątrz budynków lub na odcinku do pierwszego punktu koncentracji lub dystrybucji oraz aby propagować rozwiązania zwiększające konkurencyjność w interesie użytkowników końcowych, krajowe organy regulacyjne powinny być uprawnione do nakładania obowiązków dotyczących dostępu na wszystkie przedsiębiorstwa niezależnie od wyznaczenia ich jako posiadających znaczącą pozycję rynkową. W związku z tym krajowe organy regulacyjne powinny uwzględnić wszystkie techniczne i gospodarcze bariery dla przyszłego powielania sieci. Jednak ponieważ takie obowiązki mogą w niektórych przypadkach być uciążliwe, mogą zniechęcać do inwestycji oraz mieć niepożądany efekt w postaci umacniania pozycji dominujących graczy, powinno się je nakładać tylko wówczas, jeśli jest to uzasadnione i proporcjonalne do realizacji celu zapewnienia zrównoważonej konkurencji na właściwych rynkach. Sam fakt, że istnieje już więcej niż jedna taka infrastruktura, nie powinien być interpretowany jako dowód, że jej aktywa są odtwarzalne. W razie potrzeby w połączeniu z takimi obowiązkami w zakresie dostępu przedsiębiorstwa powinny mieć możliwość powołania się również na obowiązki w zakresie udzielenia dostępu do infrastruktury technicznej na podstawie dyrektywy 2014/61/UE. Wszelkie obowiązki nakładane przez krajowy organ regulacyjny na mocy niniejszej dyrektywy oraz decyzje podejmowane przez inne właściwe organy na podstawie dyrektywy 2014/61/UE w celu zapewnienia dostępu do wewnętrznej infrastruktury technicznej lub infrastruktury technicznej na odcinku do punktu dostępu powinny być spójne.

(153) Krajowe organy regulacyjne powinny być w stanie, w niezbędnym zakresie, nakładać na przedsiębiorstwa obowiązki zapewnienia dostępu do urządzeń, o których mowa w załączniku do niniejszej dyrektywy, a mianowicie do interfejsów programowania aplikacji (API) i elektronicznych przewodników po programach (EPG), nie tylko w celu zapewnienia użytkownikom końcowym dostępu do cyfrowych usług radiowych i telewizyjnych, ale również do powiązanych usług uzupełniających. Takie usługi uzupełniające powinny mieć możliwość obejmowania usług powiązanych z programami, które zostały zaprojektowane z myślą o poprawie dostępności dla użytkowników końcowych z niepełnosprawnościami oraz powiązane z programami usługi telewizji hybrydowej.

(154) Ważne jest, by przy ocenie koncentracji lub punktu dystrybucji, do którego zamierzają nakazać zapewnienie dostępu krajowe organy regulacyjne wybierały punkt zgodnie z wytycznymi BEREC. Wybór punktu bliżej użytkowników końcowych będzie korzystniejszy dla konkurencji w zakresie infrastruktury i realizacji sieci o bardzo dużej przepustowości. W ten sposób krajowy organ regulacyjny powinien najpierw rozważyć wybór punktu w budynku lub tuż obok niego. Uzasadnione może być rozszerzenie obowiązków w zakresie dostępu na okablowanie i przewody poza pierwszym punktem koncentracji lub dystrybucji przy jednoczesnym zapewnieniu, by były to punkty znajdujące się możliwie najbliżej użytkowników końcowych, zdolnych do zapewnienia usług wystarczającej liczbie użytkowników końcowych, w przypadku gdy zostanie wykazane, że występują wysokie i stałe bariery fizyczne i ekonomiczne uniemożliwiające powielenie, prowadzące do istotnych problemów w zakresie konkurencji lub niewydolności rynku na poziomie detalicznym ze szkodą dla użytkowników końcowych. Ocena możliwości powielenia elementów sieci wymaga przeglądu rynku, która jest czymś innym niż analiza oceniająca znaczącą pozycję rynkową, w związku z czym krajowy organ regulacyjny nie musi wykazywać znaczącej pozycji rynkowej, aby nałożyć te obowiązki. Z drugiej strony taki przegląd wymaga wystarczającej ekonomicznej oceny warunków rynkowych, aby ustalić, czy spełnione są kryteria niezbędne do nałożenia obowiązków poza pierwszym punktem koncentracji lub dystrybucji. Takie rozszerzone obowiązki w zakresie dostępu będą prawdopodobnie bardziej potrzebne w obszarach geograficznych, na których możliwość budowy alternatywnej infrastruktury jest bardziej ryzykowna, na przykład z uwagi na małą gęstość zaludnienia lub z uwagi na ograniczoną liczbę budynków mieszkalnych wielorodzinnych.

Z kolei duża koncentracja gospodarstw domowych może wskazywać, że nałożenie takich obowiązków może być zbędne. Krajowe organy regulacyjne powinny również rozważyć, czy takie obowiązki mogą wzmocnić pozycję przedsiębiorstw wyznaczonych jako posiadających znaczącą pozycję rynkową. Krajowe organy regulacyjne powinny mieć możliwość nakładania obowiązku zapewnienia dostępu do aktywnych lub wirtualnych elementów sieci wykorzystywanych do świadczenia usług przy wykorzystaniu tej infrastruktury, jeśli dostęp do elementów pasywnych byłby ekonomicznie nieefektywny lub niemożliwy fizycznie, oraz jeśli krajowy organ regulacyjny uzna, że przy braku takiej interwencji cel obowiązku dostępu nie zostałby zrealizowany. W celu wzmocnienia spójnej praktyki regulacyjnej w całej Unii Komisja powinna móc wymagać od krajowego organu regulacyjnego, by wycofał swój projekt środków rozszerzających obowiązki dostępu poza pierwszy punkt koncentracji lub dystrybucji, w przypadku gdy BEREC podzielałby poważne wątpliwości Komisji co do zgodności danego projektu środka z prawem unijnym, a w szczególności z celami regulacyjnymi określonymi w niniejszej dyrektywie.

(155) W takich przypadkach może być wskazane, w celu zapewnienia zgodności z zasadą proporcjonalności, aby krajowe organy regulacyjne zwolniły niektóre kategorie właścicieli lub przedsiębiorstw (lub jednych i drugich) z obowiązków poza pierwszym punktem koncentracji lub dystrybucji, który powinien zostać określony przez krajowe organy regulacyjne, z uwagi na to, że obowiązek dostępu niewynikający z faktu wyznaczenia przedsiębiorstwa jako posiadającego znaczącą pozycję rynkową mógłby osłabić ich uzasadnienie biznesowe dla niedawno wdrożonych elementów sieci, zwłaszcza przez małe lokalne projekty. Przedsiębiorstwa wyłącznie hurtowe nie powinny podlegać takim obowiązkom dotyczącym dostępu, jeżeli oferują skuteczny alternatywny dostęp na zasadach komercyjnych do sieci o bardzo dużej przepustowości na uczciwych, niedyskryminujących i rozsądnych – również pod względem ceny – warunkach. Powinno być możliwe rozszerzenie tego wyłączenia na inne podmioty na tych samych zasadach. Wyjątek ten może nie być odpowiedni dla podmiotów, które otrzymują finansowanie publiczne.

(156) Współdzielenie infrastruktury pasywnej wykorzystywanej do świadczenia usług bezprzewodowej łączności elektronicznej, zgodnie z zasadami prawa konkurencji, może być szczególnie przydatne w celu zmaksymalizowania zasięgu łączności o bardzo dużej przepustowości w całej Unii, zwłaszcza na obszarach o niższej gęstości zaludnienia, gdzie powielanie jest niemożliwe, a użytkownikom końcowym grozi odcięcie od tego rodzaju łączności. Krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy powinny, w wyjątkowych przypadkach, mieć możliwość narzucenia takiego współdzielenia lub lokalnego dostępu do usług roamingu zgodnie z prawem Unii, jeżeli możliwość taka została wyraźnie określona w pierwotnych warunkach przyznania prawa użytkowania i jeżeli organy te wykażą korzyści płynące z takiego współdzielenia pod względem przezwyciężenia niemożliwych do pokonania przeszkód ekonomicznych lub fizycznych utrudniających lub uniemożliwiających dostęp do sieci lub usług, z uwzględnieniem kilku czynników, w tym w szczególności zapotrzebowania na zasięg wzdłuż głównych szlaków transportowych, możliwości wyboru oraz podniesienia jakości usług dla użytkowników końcowych, jak również potrzeby zachowania zachęt dotyczących uruchamiania infrastruktury. W przypadku gdy użytkownicy końcowi nie mają dostępu, a samo współdzielenie infrastruktury pasywnej nie wystarcza do rozwiązania problemu, krajowe organy regulacyjne powinny mieć możliwość nałożenia obowiązków dotyczących współdzielenia infrastruktury aktywnej. Czyniąc tak, krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy zachowują elastyczność wyboru najodpowiedniejszego obowiązku współdzielenia lub dostępu, który powinien być proporcjonalny i uzasadniony w oparciu o charakter stwierdzonego problemu.

(157) Mimo że w niektórych okolicznościach właściwe jest, aby krajowy organ regulacyjny lub inny właściwy organ nakładał obowiązki na przedsiębiorstwa, bez względu na to czy są wyznaczone jako posiadające znaczącą pozycję rynkową, aby osiągnąć cele, takie jak możliwość podłączenia typu koniec-koniec lub interoperacyjność usług, niezbędne jest zapewnienie, aby takie obowiązki były nakładane zgodnie z ramami regulacyjnymi, a w szczególności z procedurami notyfikacji obowiązującymi dany organ. Takie obowiązki powinny być nakładane jedynie wtedy, gdy jest to uzasadnione do zapewnienia realizacji celów niniejszej dyrektywy oraz gdy są one obiektywnie uzasadnione, przejrzyste, proporcjonalne i niedyskryminacyjne do celów promowania wydajności, zrównoważonej konkurencji, wydajnych inwestycji i innowacji oraz przynoszą maksymalne korzyści użytkownikom końcowym i są nakładane zgodnie z odpowiednimi procedurami notyfikacji.

(158) Aby przezwyciężyć niemożliwe do pokonania ekonomiczne lub fizyczne przeszkody w świadczeniu użytkownikom końcowym usług lub dostarczaniu sieci, które są uzależnione od wykorzystywania widma radiowego i gdzie nadal utrzymują się luki w zasięgu sieci ruchomych, ich wyrównanie może wymagać dostępu i współdzielenia pasywnej infrastruktury – lub w sytuacji, gdy będzie to niewystarczające – współdzielenia aktywnej infrastruktury, lub lokalnych umów dostępu do usług roamingu. Bez uszczerbku dla obowiązków współdzielenia powiązanych z prawami użytkowania na podstawie innych przepisów niniejszej dyrektywy, a w szczególności środków promujących konkurencję, w przypadku gdy krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy zamierzają wprowadzić środki dotyczące obowiązkowego współdzielenia infrastruktury pasywnej lub – gdy dostęp pasywny i współdzielenie nie są wystarczające – współdzielenia infrastruktury aktywnej lub lokalnych umów dostępu do usług roamingu, mogą one jednak również zostać poproszone o rozważenie ewentualnego ryzyka dla uczestników rynku w rejonach o słabej infrastrukturze.

(159) Reguły konkurencji mogą okazać się nie zawsze wystarczające dla zapewnienia różnorodności kulturowej i pluralizmu mediów w dziedzinie telewizji cyfrowej. Rozwój technologii i rynku pociąga za sobą konieczność przeprowadzania przez państwa członkowskie w odniesieniu do ich rynków krajowych regularnego przeglądu obowiązków dotyczących zapewniania warunkowego dostępu na uczciwych, rozsądnych i niedyskryminujących warunkach, w szczególności celem określenia, czy uzasadnione byłoby nałożenie tychże wymogów w odniesieniu do EPG czy API w takim zakresie, w jakim byłoby to niezbędne dla zapewnienia użytkownikom końcowym dostępu do określonych usług cyfrowej transmisji. Państwa członkowskie powinny mieć możliwość wskazania tych usług cyfrowej transmisji, do których dostęp ma być zapewniony użytkownikom końcowym na mocy wszelkich przepisów ustawowych, wykonawczych czy administracyjnych, jakie uznają za niezbędne.

(160) Państwa członkowskie powinny mieć także możliwość upoważnienia krajowych organów regulacyjnych do dokonywania przeglądu wymogów dotyczących warunkowego dostępu do usług przekazu cyfrowej transmisji; ma to umożliwić poprawną analizę rynku, ocenę tego, czy znieść albo zmienić wymogi nałożone na przedsiębiorstwa, które nie posiadają znaczącej pozycji na danym rynku. Takie zniesienie wymogów albo ich zmiana nie powinny negatywnie oddziaływać na dostęp użytkowników końcowych do takich usług ani na perspektywę efektywnej konkurencji.

(161) W pewnych okolicznościach zachodzi potrzeba uprzedniego ustanowienia obowiązków dla zapewnienia rozwoju konkurencyjnego rynku, którego warunki sprzyjają realizacji i rozpowszechnianiu sieci i usług o bardzo dużej przepustowości oraz maksymalizacji korzyści dla użytkownika końcowego. Definicja znaczącej pozycji rynkowej używana w niniejszej dyrektywie odpowiada koncepcji pozycji dominującej, tak jak została ona zdefiniowana w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości.

(162) Jedno lub więcej przedsiębiorstw może korzystać ze wspólnej pozycji dominującej nie tylko wtedy, gdy występują pomiędzy nimi powiązania strukturalne lub inne powiązania, ale także wtedy, gdy struktura rynku właściwego sprzyja podejmowaniu skoordynowanych działań, tj. jeżeli sprzyja równoległym lub zbliżonym zachowaniom rynkowym godzącym w konkurencję.

(163) Ważne jest, by ustanowione *ex ante* obowiązki prawne były nakładane wyłącznie na rynku hurtowym, gdzie działa jedno lub więcej przedsiębiorstw o znaczącej pozycji rynkowej, w celu zapewnienia zrównoważonej konkurencji, oraz w razie, gdy środki podejmowane na mocy przepisów unijnego lub krajowego prawa konkurencji okażą się niewystarczające dla rozwiązania problemu. Komisja przygotowała, zgodnie z zasadami prawa konkurencji, projekt wytycznych wyznaczających kierunki działania Unii, według których to wytycznych krajowe organy regulacyjne będą postępować przy ocenie, czy konkurencja jest efektywna oraz czy zaistniała znacząca pozycja rynkowa. Krajowe organy regulacyjne powinny dokonać analizy tego, czy dany towar lub dana usługa są efektywnie konkurencyjne w danym obszarze geograficznym, którym może być całość bądź część terytorium danego państwa członkowskiego albo sąsiadujące ze sobą części terytoriów innych państw członkowskich. Analiza efektywnej konkurencji winna zawierać analizę perspektyw rozwoju konkurencyjności na danym rynku, a tym samym wskazywać, czy brak efektywnej konkurencji jest trwały. Takie wytyczne powinny także odnosić się do kwestii nowo rozwijających się rynków, na których faktycznie lider rynku prawdopodobnie będzie mieć znaczny udział w rynku, ale nie powinien zostać obciążony nieodpowiednimi obowiązkami. Komisja powinna dokonywać przeglądu wytycznych regularnie, w szczególności przy okazji przeglądu obowiązujących przepisów, z uwzględnieniem orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości, uwarunkowań ekonomicznych i rzeczywistego doświadczenia rynkowego oraz w celu dopilnowania, aby odpowiadały one szybko rozwijającemu się rynkowi. Krajowe organy regulacyjne będą ze sobą współpracować, jeżeli okaże się, że odnośny rynek ma charakter ponadnarodowy.

(164) Ustalając, czy dane przedsiębiorstwo ma znaczącą pozycję rynkową, krajowe organy regulacyjne winny postępować zgodnie z przepisami prawa Unii i szczególnie mieć na uwadze kierunki działania wyznaczone przez Komisję w zakresie analizy rynku lub oceny znaczącej pozycji rynkowej.

(165) Krajowe organy regulacyjne powinny zdefiniować właściwe rynki geograficzne w obrębie ich terytorium z uwzględnieniem w możliwie najwyższym stopniu zalecenia Komisji w sprawie właściwych rynków produktów i usług (zwane dalej „zaleceniem) przyjętego zgodnie z niniejszą dyrektywą oraz z uwzględnieniem uwarunkowań krajowych i lokalnych. Krajowe organy regulacyjne powinny zatem przeprowadzić przynajmniej analizę rynków, które są objęte tym zaleceniem, w tym rynków, które są w nim wymienione, lecz nie są już regulowane w określonym kontekście krajowym lub lokalnym. Krajowe organy regulacyjne powinny również przeprowadzić analizę rynków, które nie są objęte zaleceniem, ale są regulowane w obrębie terytorium ich jurysdykcji, na podstawie poprzednich analiz rynkowych, lub analizę innych rynków, jeżeli mają wystarczające podstawy, by uznać, że trzy kryteria przewidziane w niniejszej dyrektywie są spełnione.

(166) Rynki ponadnarodowe mogą zostać zdefiniowane, jeżeli jest to uzasadnione definicją rynku geograficznego, przy uwzględnieniu wszystkich czynników po stronie podaży i po stronie popytu zgodnie z zasadami prawa konkurencji. Organem najbardziej odpowiednim do przeprowadzenia takiej analizy jest BEREC, ponieważ dysponuje on rozległym wspólnym doświadczeniem krajowych organów regulacyjnych uzyskanym przy definiowaniu rynków na poziomie krajowym. Przy analizie potencjalnych rynków ponadnarodowych należy wziąć pod uwagę warunki krajowe. Jeżeli rynki ponadnarodowe zostaną zdefiniowane, a interwencja regulacyjna będzie zasadna, zainteresowane krajowe organy regulacyjne powinny współpracować w celu ustalenia właściwej odpowiedzi regulacyjnej, w tym procedury zgłoszenia do Komisji. Mogą one również współpracować w ten sam sposób w przypadku, gdy rynki ponadnarodowe nie zostaną zidentyfikowane, ale na ich terytoriach warunki rynkowe są na tyle jednorodne, aby można było skorzystać ze skoordynowanego podejścia regulacyjnego, np. pod względem podobnych kosztów, struktur rynkowych lub operatorów lub w przypadku popytu ponadnarodowego lub porównywalnego wśród użytkowników końcowych.

(167) W pewnych okolicznościach rynki geograficzne definiuje się jako krajowe lub regionalne, na przykład ze względu na krajowy lub lokalny charakter rozwoju sieci, który determinuje granice potencjalnej pozycji rynkowej przedsiębiorstw pod względem dostaw hurtowych przy wciąż znacznym popycie ponadnarodowym ze strony co najmniej jednej kategorii użytkowników końcowych. Taka sytuacja może w szczególności dotyczyć popytu ze strony biznesowych użytkowników końcowych prowadzących działalność w wielu lokalizacjach w różnych państwach członkowskich. Jeżeli dostawcy nie zaspokajają w wystarczający sposób tego popytu ponadnarodowego, na przykład jeżeli są rozproszeni wzdłuż granic krajowych lub na poziomie lokalnym, pojawia się potencjalna bariera dla rynku wewnętrznego. Dlatego też BEREC powinien być uprawniony do sporządzania wytycznych dla krajowych organów regulacyjnych w sprawie wspólnych podejść regulacyjnych w celu zapewnienia, aby popyt ponadnarodowy został należycie zaspokojony, co zapewni podstawę dla interoperacyjności produktów hurtowego dostępu w całej Unii i umożliwi oszczędności i korzyści skali pomimo rozproszenia po stronie podaży. Wytyczne BEREC powinny kształtować decyzje podejmowane przez krajowe organy regulacyjne w realizacji celu dotyczącego rynku wewnętrznego przy nakładaniu obowiązków regulacyjnych na przedsiębiorstwa wyznaczone jako posiadające znaczną pozycję rynkową na szczeblu krajowym, zapewniając jednocześnie – w interesie rynku wewnętrznego – wskazówki dotyczące harmonizacji specyfikacji technicznych dla produktów hurtowego dostępu zdolnych zaspokoić ten stwierdzony popyt ponadnarodowy.

(168) Ostatecznym celem wszelkich interwencji regulacyjnych *ex ante* jest uzyskanie korzyści dla użytkowników pod względem ceny, jakości i wyboru dzięki zapewnieniu efektywnej i trwałej konkurencyjności rynków detalicznych. Krajowe organy regulacyjne będą prawdopodobnie mogły stopniowo uznawać wiele rynków detalicznych za konkurencyjne nawet w przypadku braku regulacji rynków hurtowych, zwłaszcza z uwagi na przewidywane ulepszenia w zakresie innowacji i konkurencji.

(169) Dla krajowych organów regulacyjnych punktem wyjścia w identyfikacji rynków hurtowych podlegających regulacji *ex ante* jest analiza odpowiadających im rynków detalicznych. Analiza skutecznej konkurencji na poziomie detalicznym i hurtowym jest prowadzona w ujęciu perspektywicznym obejmującym określony horyzont czasowy i odbywa się z uwzględnieniem prawa konkurencji, w tym, w stosownych przypadkach, odpowiedniego orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości. Jeżeli stwierdzone zostanie, że rynek detaliczny byłyby skutecznie konkurencyjny przy braku regulacji rynku hurtowego *ex ante* na odpowiadającym mu rynku właściwym lub większej ich liczbie, krajowy organ regulacyjny powinien uznać, że na poziomie właściwego rynku hurtowego regulacje nie są już potrzebne.

(170) W czasie stopniowego przechodzenia w stronę deregulacji rynków umowy handlowe między operatorami, w tym dotyczące współinwestowania i dostępu, będą stawały się stopniowo coraz częstsze i jeżeli są one zrównoważone oraz poprawiają dynamikę konkurencji, mogą stanowić czynnik świadczący o tym, że dany rynek hurtowy nie wymaga regulacji *ex ante*. Podobna logika miałaby zastosowanie w sytuacji odwrotnej, do nieprzewidywalnego rozwiązywania umów handlowych na nieregulowanym rynku. Przy analizie takich umów należy wziąć pod uwagę, że perspektywa regulacji może stać się dla właścicieli sieci motywacją do prowadzenia negocjacji handlowych.
Aby odpowiednio uwzględnić wpływ regulacji nakładanych na powiązane rynki przy ustalaniu, czy dany rynek wymaga regulacji *ex ante*, krajowe organy regulacyjne powinny dopilnować, aby rynki były analizowane zawsze, gdy to możliwe, i w sposób spójny oraz w tym samym momencie lub w jak najkrótszych odstępach czasu.

(171) Przy ocenie regulacji rynków hurtowych, aby rozwiązywać problemy na poziomie detalicznym, krajowe organy regulacyjne powinny brać pod uwagę fakt, że kilka rynków hurtowych może zapewnić zaopatrzenie hurtowe dla jednego rynku detalicznego – i odwrotnie, jeden rynek hurtowy może zapewnić zaopatrzenie hurtowe dla różnych rynków detalicznych. Ponadto na dynamikę konkurencji na danym rynku mogą wpływać rynki, które się ze sobą stykają, ale nie pozostają w relacji pionowej, jak ma to miejsce w przypadku niektórych rynków łączności stacjonarnej i ruchomej. Krajowe organy regulacyjne powinny przeprowadzić tę ocenę dla każdego rynku hurtowego, którego regulację się rozważa, poczynając od środków naprawczych dotyczących dostępu do infrastruktury cywilnej, ponieważ takie środki zazwyczaj sprzyjają bardziej zrównoważonej konkurencji, w tym konkurencji w zakresie infrastruktury, a następnie oceniając wszelkie rynki hurtowe uznane za podlegające regulacji *ex ante* w kolejności według prawdopodobieństwa rozwiązania przez dany środek problemów z konkurencją na poziomie detalicznym. Decydując o nałożeniu konkretnego środka naprawczego, krajowe organy regulacyjne powinny ocenić jego techniczną wykonalność i przeprowadzić analizę kosztów i korzyści, uwzględniając stopień prawdopodobieństwa, że środek ten rozwiąże zidentyfikowane problemy z konkurencją na poziomie detalicznym, oraz stwarzając środowisko dla konkurencji, której podstawą jest zróżnicowanie i neutralność technologiczna. Krajowe organy regulacyjne powinny uwzględnić konsekwencje nałożenia danego środka naprawczego, który, jeżeli jest wykonalny tylko w przypadku niektórych topologii sieci, mógłby stanowić czynnik zniechęcający do realizacji sieci o bardzo dużej przepustowości leżącego w interesie użytkowników końcowych.

(172) Bez uszczerbku dla zasady neutralności technologicznej krajowe organy regulacyjne powinny tworzyć zachęty za pomocą nakładanych środków naprawczych i, w miarę możliwości, przed uruchomieniem infrastruktury, w celu rozwoju elastycznej i otwartej architektury sieci, co ostatecznie ograniczyłoby ciężar i złożoność środków naprawczych nakładanych na późniejszym etapie. Na każdym etapie oceny, zanim krajowy organ regulacyjny ustali, czy jakikolwiek dodatkowy, bardziej uciążliwy środek naprawczy powinien zostać nałożony na przedsiębiorstwo wyznaczone jako posiadające znaczącą pozycję rynkową, powinien on dążyć do ustalenia, czy dany rynek detaliczny byłby skutecznie konkurencyjny, również przy uwzględnieniu wszelkich istotnych umów handlowych lub innych okoliczności dotyczących rynku hurtowego, w tym innych rodzajów regulacji już obowiązujących, takich jak na przykład obowiązki w zakresie ogólnego dostępu do nieodtwarzalnych aktywów lub obowiązki nałożone na podstawie dyrektywy 2014/61/UE, oraz wszelkich innych regulacji uznanych już za właściwe przez krajowy organ regulacyjny w odniesieniu do przedsiębiorstwa wyznaczonego jako posiadającego znaczącą pozycję rynkową. Taka ocena mająca zapewnić, aby nakładane były tylko najbardziej odpowiednie środki naprawcze konieczne do skutecznego reagowania na problemy określone w analizie rynku, nie stoi na przeszkodzie temu, by krajowy organ regulacyjny stwierdził, że połączenie takich środków, nawet o różnej intensywności, zgodnie z zasadą proporcjonalności oferuje najmniej interwencyjny sposób podejścia do problemu. Nawet jeżeli takie różnice nie wynikają z określenia odrębnych rynków geograficznych, powinny one mieć możliwość uzasadnienia różnicowania właściwych środków naprawczych nałożonych z uwagi na zróżnicowanie stopnia ograniczeń konkurencji.

(173) Regulacja *ex ante* nałożona na poziomie hurtowym, która z zasady jest mniej interwencyjna niż regulacja na poziomie detalicznym, jest uznawana za wystarczającą, aby rozwiązać potencjalne problemy z konkurencją na powiązanych rynkach detalicznych. Postępy w funkcjonowaniu konkurencji od czasu wprowadzenia ram regulacyjnych dla łączności elektronicznej uwidaczniają się w postępującej deregulacji rynków detalicznych w całej Unii. Ponadto zasady dotyczące nakładania środków naprawczych *ex ante* na przedsiębiorstwa wyznaczone jako posiadające znaczącą pozycję rynkową powinny w miarę możliwości zostać uproszczone i stać się bardziej przewidywalne. Decydować powinny zatem uprawnienia do nakładania ograniczeń regulacyjnych *ex ante* na podstawie wyznaczenia przedsiębiorstwa jako posiadającego znaczącą pozycję rynkową na rynkach hurtowych.

(174) W przypadku gdy krajowy organ regulacyjny wycofuje regulację rynku hurtowego, powinien on określić odpowiedni okres wypowiedzenia, aby zapewnić stabilny proces przechodzenia na rynek nieregulowany. Definiując taki okres wypowiedzenia, krajowy organ regulacyjny powinien uwzględnić dotychczasowe umowy między podmiotami zapewniającymi dostęp i podmiotami ubiegającymi się o dostęp, które to umowy zawarto na podstawie nałożonych obowiązków regulacyjnych. W szczególności takie umowy mogą zapewniać podmiotom ubiegającym się o dostęp umowną ochronę prawną przez ustalony okres. Krajowy organ regulacyjny powinien również uwzględnić faktyczną możliwość wykorzystania przez uczestników rynku handlowych ofert dostępu hurtowego lub współinwestycji, które mogą istnieć na rynku oraz potrzebę zapobiegnięcia nadmiernemu przedłużaniu się ewentualnego arbitrażu regulacyjnego. Ustalenia na okres przejściowy dokonane przez krajowy organ regulacyjny powinny uwzględniać zakres i harmonogram regulacyjnego nadzoru zawartych wcześniej umów, prowadzonego po rozpoczęciu okresu wypowiedzenia.

(175) W celu zapewnienia podmiotom rynkowym pewności w odniesieniu do warunków regulacyjnych niezbędne jest ustalenie terminów przeprowadzania analiz rynku. Ważne jest, aby analiza rynku była prowadzona regularnie, w rozsądnych i właściwych ramach czasowych. Istnieje ryzyko, że niedokonanie przez krajowy organ regulacyjny analizy rynku w wyznaczonym terminie zagraża rynkowi wewnętrznemu, a zwykłe postępowanie w sprawie naruszenia przepisów nie prowadzi do uzyskania na czas pożądanego skutku. Krajowy organ regulacyjny, którego to dotyczy, powinien ewentualnie móc wystąpić do BEREC o pomoc w dokonaniu analizy rynku. Pomoc ta mogłaby przybrać na przykład formę specjalnej grupy zadaniowej składającej się z przedstawicieli innych krajowych organów regulacyjnych.

(176) Ze względu na wysoki poziom innowacyjności technologicznej i wysoce dynamiczne rynki w sektorze łączności elektronicznej, istnieje potrzeba szybkiego, skoordynowanego i zharmonizowanego dostosowywania przepisów na poziomie unijnym, ponieważ z doświadczenia wynika, że rozbieżności we wdrażaniu ram regulacyjnych przez krajowe organy regulacyjne mogą stworzyć barierę dla rynku wewnętrznego.

(177) Jednakże, dla zapewnienia większej stabilności i przewidywalności środków regulacyjnych, maksymalny dopuszczalny odstęp czasu między analizami rynkowymi powinien zostać przedłużony z trzech do pięciu lat, pod warunkiem że zmiany rynkowe zachodzące w międzyczasie nie powodują konieczności przeprowadzenia nowej analizy. Przy ustalaniu, czy krajowy organ regulacyjny spełnił obowiązek przeprowadzenia analizy rynkowej i zgłaszał odpowiedni projekt środka co najmniej co pięć lat, za moment początkowy nowego pięcioletniego cyklu rynkowego będzie się uznawać tylko zgłoszenie zawierające nową ocenę definicji rynku i znaczącej pozycji rynkowej. Samo zgłoszenie nowych lub zmienionych regulacyjnych środków naprawczych, nałożonych na podstawie poprzedniej i niezrewidowanej analizy rynku, nie będzie uznawane za spełnienie obowiązku. Nieprzestrzegania przez krajowy organ regulacyjny ustanowionego w niniejszej dyrektywie obowiązku przeprowadzania analizy rynku w regularnych odstępach czasu nie należy uznawać samego w sobie jako podstawy do stwierdzenia nieważności lub nieadekwatności istniejących obowiązków nałożonych przez ten krajowy organ regulacyjny na danym rynku.

(178) Nałożenie szczególnego wymogu na przedsiębiorstwo wyznaczone jako posiadające znaczącą pozycję rynkową nie powinno wiązać się z przeprowadzeniem dodatkowej analizy rynku, ale raczej będzie wymagało uzasadnienia, że dany wymóg jest stosowny i proporcjonalny do charakteru zidentyfikowanego problemu na danym rynku i na powiązanym rynku detalicznym.

(179) Oceniając proporcjonalność obowiązków i warunków, jakie mają zostać nałożone, krajowe organy regulacyjne powinny uwzględniać odmienne warunki konkurencyjne istniejące w poszczególnych obszarach na terytorium ich państw członkowskich, biorąc pod uwagę w szczególności wyniki analizy geograficznej przeprowadzonej zgodnie z niniejszą dyrektywą.

(180) Rozważając, czy wprowadzić środki naprawcze w celu kontrolowania cen, a jeżeli tak, to w jakiej formie, krajowe organy regulacyjne powinny dążyć do zapewnienia inwestorowi godziwego zwrotu w przypadku konkretnego nowego przedsięwzięcia inwestycyjnego. W szczególności istnieje ryzyko związane z przedsięwzięciami inwestycyjnymi typowe dla nowych sieci dostępu wspierających produkty, na które popyt jest niepewny w czasie realizacji inwestycji.

(181) Przeglądy obowiązków nałożonych na przedsiębiorstwa wyznaczone jako posiadające znaczącą pozycję rynkową w okresie objętym analizą rynku powinny umożliwić krajowym organom regulacyjnym uwzględnienie wpływu, jaki mają na warunki konkurencji zaistniałe zmiany, na przykład nowo zawarte dobrowolne umowy między przedsiębiorstwami, takie jak umowy dotyczące dostępu i współinwestowania; zapewni to elastyczność, która jest szczególnie potrzebna w kontekście dłuższych cyklów regulacyjnych. Podobna zasada powinna mieć zastosowanie w przypadku nieprzewidywalnego łamania warunków lub rozwiązania umowy handlowej lub jeżeli skutki takiej umowy odbiegają od analizy rynku. Gdyby rozwiązanie istniejącej umowy miało miejsce na rynku nieregulowanym, konieczne mogłoby być przeprowadzenie nowej analizy rynku. W razie braku jednej istotnej zmiany na rynku, ale w przypadku rynków dynamicznych, konieczne może być przeprowadzanie analizy rynku częściej niż co pięć lat, na przykład nie wcześniej niż co trzy lata, jak miało to miejsce przed dniem stosowania niniejszej dyrektywy. Rynki należy uznać za dynamiczne, jeżeli zmiany technologiczne i modele popytu wśród użytkowników końcowych mogą z dużym prawdopodobieństwem ewoluować w taki sposób, że wnioski z analizy przestałyby być aktualne w perspektywie średnioterminowej dla znacznej liczby obszarów geograficznych lub użytkowników końcowych na danym rynku geograficznym i produktowym określonym przez krajowy organ regulacyjny.

(182) Jawność zasad i warunków dostępu oraz wzajemnych połączeń, w tym cen, służy przyspieszaniu negocjacji, unikaniu sporów i daje uczestnikom rynku pewność, że usługa nie jest świadczona na dyskryminujących warunkach. Otwartość i jawność technicznych interfejsów może mieć szczególne znaczenie dla zapewnienia interoperacyjności. Jeżeli krajowy organ regulacyjny ustanowi wymóg ujawnienia danej informacji, powinien on mieć także możliwość określenia sposobu, w jaki informacja ta powinna zostać udostępniona, oraz ustalenia, czy będzie ona udostępniona bezpłatnie czy też nie, mając na uwadze rodzaj i cel danej informacji.

(183) Z uwagi na różnorodność topologii sieci, produktów dostępu i uwarunkowań rynkowych, które pojawiły się od 2002 r., cele załącznika II do dyrektywy 2002/19/WE dotyczące uwolnienia dostępu do pętli lokalnej oraz produktów dostępu dla podmiotów świadczących cyfrowe usługi telewizyjne i radiowe, mogą zostać osiągnięte w większym stopniu i w bardziej elastyczny sposób dzięki przedstawieniu wytycznych dotyczących minimalnych kryteriów dla oferty ramowej, które zostaną opracowane przez BEREC i będą przed niego okresowo aktualizowane. Załącznik ten należy zatem uchylić.

(184) Zasada niedyskryminacji gwarantuje, że przedsiębiorstwa o znaczącej pozycji rynkowej nie będą zniekształcać konkurencji, a w szczególności w sytuacji, gdy są oni pionowo zintegrowanymi przedsiębiorstwami świadczącymi usługi przedsiębiorstwom, z którymi konkurują na detalicznych rynkach.

(185) Aby wyeliminować niezwiązane z cenami praktyki dyskryminacyjne i im zapobiegać, należy stosować zasadę równoważności produktów, która stanowi najbardziej niezawodny sposób uzyskania skutecznej ochrony przed dyskryminacją. Z drugiej strony dostarczanie produktów na regulowanym rynku hurtowym zgodnie z tą zasadą może pociągnąć za sobą wyższe koszty zapewnienia zgodności niż w przypadku innych form obowiązków niedyskryminacji. Te wyższe koszty zapewnienia zgodności należy mierzyć w porównaniu z korzyściami płynącymi z bardziej ożywionej konkurencji na rynku detalicznym oraz z gwarancji niedyskryminacji, które mają znaczenie w sytuacji, gdy przedsiębiorstwo wyznaczone jako posiadające znaczącą pozycję rynkową nie podlega bezpośredniej kontroli cen. Krajowe organy regulacyjne mogą w szczególności uznać, że dostarczanie produktów hurtowych za pośrednictwem nowych systemów i zgodnie z zasadą równoważności produktów prawdopodobnie zapewni wystarczające korzyści netto, a tym samym będzie proporcjonalne, ze względu na stosunkowo niższe koszty przyrostowe przestrzegania przepisów związane z zapewnieniem zgodności nowo wybudowanych systemów z zasadą równoważności produktów. Z drugiej strony krajowe organy regulacyjne powinny również rozważyć, czy obowiązki nakładane na przedsiębiorstwa, których dotyczą, są proporcjonalne, na przykład poprzez uwzględnienie kosztów realizacji, i ocenić ewentualne czynniki zniechęcające do realizacji nowych systemów w porównaniu z bardziej stopniową modernizacją, w przypadku gdyby to pierwsze rozwiązanie podlegało bardziej rygorystycznym obowiązkom regulacyjnym. W państwach członkowskich o wysokiej liczbie przedsiębiorstw wyznaczonych jako posiadających znaczącą pozycję rynkową, działających na małą skalę narzucenie każdemu z tych przedsiębiorstw zasady równoważności produktów może być nieproporcjonalne.

(186) Rozdzielność księgowa umożliwia ujawnienie wewnętrznych cen transferowych oraz umożliwia krajowym organom regulacyjnym weryfikację zgodności z zasadą niedyskryminacji, jeżeli powinna być ona zastosowana. W tym celu Komisja opublikowała zalecenie 2005/698/[1].

(187) Obiekty inżynierii cywilnej, w których można realizować sieci łączności elektronicznej, mają zasadnicze znaczenie dla udanego uruchamiania nowych sieci, ze względu na wysoki koszt duplikacji sieci oraz znaczne oszczędności, jakich można dokonać, kiedy można je ponownie wykorzystać. Dlatego oprócz zasad dotyczących infrastruktury technicznej określonych w dyrektywie 2014/61/UE, konieczny jest specjalny środek naprawczy w sytuacji, gdy obiekty inżynierii cywilnej stanowią własność przedsiębiorstwa wyznaczonego jako posiadającego znaczącą pozycję rynkową. W przypadku gdy obiekty inżynierii cywilnej istnieją i można je ponownie wykorzystać, uzyskanie rzeczywistego dostępu do nich ma bardzo pozytywne skutki dla rozwoju konkurencyjnej infrastruktury i dlatego należy dopilnować, aby dostęp do takich obiektów mógł być wykorzystywany jako samodzielny środek naprawczy służący poprawie dynamiki konkurencji i realizacji sieci na rynku detalicznym; należy go rozważyć przed oceną potrzeby nałożenia innych potencjalnych środków naprawczych i nie tylko jako pomocniczy środek naprawczy wobec innych hurtowych produktów lub usług lub jako środek naprawczy ograniczony do przedsiębiorstw korzystających z tych innych hurtowych produktów lub usług. Krajowe organy regulacyjne powinny wyceniać dotychczasowe obiekty inżynierii cywilnej możliwe do ponownego wykorzystania na podstawie regulacyjnej wartości księgowej pomniejszonej o wysokość skumulowanej amortyzacji w momencie kalkulacji, zindeksowanej o odpowiedni wskaźnik cen, np. wskaźnik cen detalicznych, z wyłączeniem tych obiektów, które zostały całkowicie zamortyzowane, w okresie nie krótszym niż 40 lat, lecz wciąż są użytkowane.

---

[1] Zalecenie Komisji z dnia 19 września 2005 r. w sprawie rozdzielności księgowej i systemów księgowania kosztów zgodnie z uregulowaniami prawnymi dla łączności elektronicznej (Dz.U. L 266 z 11.10. 2005, s. 64).

(188) Przy nakładaniu na nową i rozszerzoną infrastrukturę obowiązków udzielania dostępu krajowe organy regulacyjne powinny zapewnić, aby warunki dostępu odzwierciedlały okoliczności leżące u podstaw decyzji inwestycyjnych, przy uwzględnieniu, między innymi, kosztów uruchamiania sieci, oczekiwanego tempa przyswajania nowych produktów i usług oraz oczekiwanych poziomów cen detalicznych. Ponadto krajowe organy regulacyjne powinny być w stanie określić w stosownych przypadkach zasady i warunki udzielenia dostępu, które będą spójne w ciągu wystarczająco długiego okresu, by zapewnić inwestorom bezpieczeństwo planowania. W przypadku gdy kontrola cen zostanie uznana za stosowną, takie zasady i warunki mogą obejmować ustalenia dotyczące cen zależne od ilości lub okresu obowiązywania umowy zgodnie z prawem Unii i pod warunkiem, że nie powodują one dyskryminującego traktowania. Wszelkie warunki dotyczące dostępu powinny być zgodne z potrzebą utrzymania skutecznej konkurencji w dziedzinie usług świadczonych na rzecz konsumentów i przedsiębiorstw.

(189) Uczynienie obowiązkowym przyznawania dostępu do infrastruktury sieciowej może być uzasadnione zwiększaniem konkurencji, jednakże krajowe organy regulacyjne powinny zrównoważyć prawa właściciela infrastruktury do jej eksploatowania dla własnych korzyści z prawami innych dostawców usług do dostępu do zasobów niezbędnych dla zapewnienia konkurencyjnych usług.

(190) Na rynkach, na których w ujęciu perspektywicznym można oczekiwać wzrostu liczby sieci dostępu, istnieje większe prawdopodobieństwo, że użytkownicy końcowi skorzystają z poprawy jakości sieci dzięki konkurencji opartej na infrastrukturze, niż na rynkach, gdzie istnieje tylko jedna sieć. Jakość konkurencji opartej na innych parametrach, takich jak cena i możliwości wyboru, może zależeć od sytuacji konkurencji krajowej i lokalnej. Oceniając adekwatność konkurencji opartej na takich parametrach oraz konieczność interwencji regulacyjnej, krajowe organy regulacyjne powinny również brać pod uwagę, czy dostęp hurtowy jest dostępny każdemu zainteresowanemu przedsiębiorstwu na rozsądnych warunkach handlowych mających zrównoważone skutki pod względem konkurencji dla użytkowników końcowych na rynku detalicznym. Wystarczające powinno być wówczas zastosowanie ogólnych zasad konkurencji na rynkach charakteryzujących się zrównoważoną i skuteczną konkurencją opartą na infrastrukturze.

(191) Jeżeli na przedsiębiorstwa został nałożony obowiązek rozpatrywania uzasadnionych wniosków o dostęp i o użytkowanie elementów sieci i urządzeń towarzyszących, wnioski takie mogą być odrzucane jedynie w oparciu o obiektywne kryteria, takie jak techniczna wykonalność albo potrzeba zapewnienia integralności sieci. W razie odrzucenia wniosku strona poszkodowana powinna mieć możliwość przekazania sprawy do rozstrzygnięcia zgodnie z procedurami rozstrzygania sporów określonymi w niniejszej dyrektywie. Od przedsiębiorstwa, na którego został nałożony obowiązek zapewnienia dostępu, nie można wymagać, by zapewniał taki rodzaj dostępu, jakiego nie jest w stanie zapewnić. Sam fakt, że krajowe organy regulacyjne nałożyły obowiązek zapewnienia dostępu do infrastruktury, co pociąga za sobą zwiększenie konkurencji w krótkiej perspektywie, nie powinien zniechęcać konkurentów do inwestowania w alternatywne rozwiązania, co pociągnie za sobą zwiększoną zrównoważoną konkurencyjność lub lepszą jakość i większe korzyści dla użytkownika końcowego w dłuższej perspektywie. Przy wyborze najmniej interwencyjny regulacyjny sposób podejścia do problemu oraz zgodnie z zasadą proporcjonalności, krajowe organy regulacyjne mogą, na przykład, zdecydować o przeglądzie obowiązków nałożonych na przedsiębiorstwa wyznaczone jako posiadające znaczącą pozycję rynkową i zmienić wszelkie wcześniejsze decyzje, łącznie z wycofaniem obowiązków, nałożeniem lub nienakładaniem nowych obowiązków dostępu, jeżeli leży to w interesie użytkowników i zrównoważonej konkurencji w zakresie usług. Krajowe organy regulacyjne powinny mieć możliwość nakładania, zgodnie z prawem Unii, technicznych i operacyjnych wymogów na podmioty świadczące dostęp lub korzystające z dostępu, którego przyznanie było obowiązkowe. W szczególności nakładanie norm technicznych winno być zgodne z przepisami dyrektywy (UE) 2015/1535.

(192) Kontrola cen może okazać się niezbędna, jeżeli analiza rynkowa przeprowadzona w odniesieniu do danego rynku wykaże nieefektywną konkurencję. W szczególności przedsiębiorstwa wyznaczone jako posiadające znaczącą pozycją rynkową powinni unikać wymuszania cen, gdy różnica pomiędzy ich ceną detaliczną a ceną wzajemnych połączeń lub dostępu narzuconą konkurentom, którzy świadczą podobne usługi detaliczne, nie pozwala na utrzymanie zrównoważonej konkurencji. Jeżeli krajowy organ regulacyjny obliczy koszty poniesione przy wdrażaniu usługi, której świadczenie jest obowiązkowe na mocy niniejszej dyrektywy, należy umożliwić dokonanie uzasadnionego zwrotu wniesionego kapitału, w tym kosztów siły roboczej i kosztów montażowych, wraz z wartością kapitału, w razie potrzeby skorygowaną w celu odzwierciedlenia bieżącej wartości aktywów i wydajności operacji. Metoda zwrotu kosztów powinna być stosowna w zależności od okoliczności, zważywszy na potrzebę zapewnienia wydajności, zrównoważonej konkurencji i realizacji sieci o bardzo dużej przepustowości oraz, co za tym idzie zwiększenia korzyści dla użytkownika końcowego; należy również wziąć pod uwagę potrzebę utrzymania przewidywalnych i stabilnych cen hurtowych z korzyścią dla wszystkich operatorów dążących do wdrożenia nowych i bardziej zaawansowanych sieci, zgodnie z zaleceniem Komisji 2013/466/UE[1].

[1] Zalecenie Komisji 2013/466/UE z dnia 11 września 2013 r. w sprawie jednolitych obowiązków niedyskryminacji i metod kalkulacji kosztów w celu promowania konkurencji i poprawienia otoczenia dla inwestycji w sieci szerokopasmowe (Dz.U. L. 251 z 21.9.2013, s. 13.)

(193) Z uwagi na niepewność dotyczącą tempa przyrostu popytu na świadczenie usług dostępu szerokopasmowego nowej generacji, ważne jest, aby w celu wspierania wydajnych inwestycji i innowacji zapewnić operatorom inwestującym w nowe lub zmodernizowane sieci pewien stopień elastyczności cenowej. Krajowe organy regulacyjne powinny mieć możliwość decydowania o utrzymaniu lub nienakładaniu regulowanych cen hurtowego dostępu do sieci nowej generacji, jeżeli istnieją wystarczające środki ochrony konkurencji lub decydować o ich utrzymaniu. Konkretniej, aby zapobiec zbyt wysokim cenom na rynkach, gdzie działają przedsiębiorstwa wyznaczone jako posiadające znaczącą pozycję rynkową, elastyczności cenowej powinny towarzyszyć dodatkowe środki ochrony konkurencji i interesów użytkowników końcowych, takie jak restrykcyjne obowiązki dotyczące niedyskryminacji, środki mające na celu zapewnienie technicznej i ekonomicznej odtwarzalności produktów na rynku detalicznym oraz wyraźna presja cenowa na poziomie detalicznym wynikająca z konkurencji infrastrukturalnej lub cena referencyjna stanowiąca zaporę cenową wynikająca z innych produktów regulowanego dostępu lub zarówno presja cenowa, jak i cena referencyjna. Te środki ochrony konkurencji nie stoją na przeszkodzie identyfikacji przez krajowe organy regulacyjne innych okoliczności, w których niewłaściwe byłoby narzucanie regulowanych cen dostępu w odniesieniu do niektórych produktów hurtowych, takich jak sytuacja, gdy duża elastyczność cenowa związana z popytem wśród użytkowników końcowych sprawia, że dla przedsiębiorstwa wyznaczone jako posiadające znaczącą pozycję rynkowa nieopłacalne jest ustalanie cen znacznie przekraczających próg konkurencyjności lub gdy mniejsza gęstość zaludnienia zmniejsza zachęty do rozwoju sieci o bardzo dużej przepustowości, a krajowy organ regulacyjny ustali, że skuteczny i niedyskryminujący dostęp jest zapewniany poprzez spełnianie obowiązków nałożonych zgodnie z niniejszą dyrektywą.

(194) Jeżeli krajowy organ regulacyjny nałoży obowiązek wprowadzenia księgowego systemu obliczania kosztów celem zwiększenia kontroli cen, powinien on mieć możliwość przeprowadzenia corocznego badania, żeby upewnić się co do realizacji tego systemu obliczania kosztów, pod warunkiem że dysponuje on wykwalifikowanym personelem lub przeprowadzenia takiego badania za pośrednictwem innego wykwalifikowanego organu, niezależnego od przedsiębiorstwa, którego badanie dotyczy.

(195) System pobierania opłat w Unii w przypadku hurtowego rynku zakańczania połączeń głosowych opiera się na zasadzie „płaci sieć strony rozpoczynającej połączenie" (ang. Calling Party Network Pays). Analiza zastępowalności popytu i podaży wykazała, że obecnie lub w bliskiej przyszłości nie będzie na poziomie hurtowym substytutów, które mogłyby ograniczyć ustalanie opłat za zakańczanie połączeń w danej sieci. Biorąc pod uwagę, że rynki zakańczania połączeń charakteryzują się dostępem dwukierunkowym, kolejne potencjalne problemy związane z konkurencją obejmują subsydiowanie skrośne między operatorami. Te potencjalne problemy związane z konkurencją są wspólne dla rynków zakańczania połączeń zarówno w sieciach stacjonarnych, jak i ruchomych. W świetle możliwości i motywacji operatorów zakańczających połączenia do ustalania cen znacznie powyżej kosztów, wprowadzanie zasady określania cen w zależności od kosztów jest zatem uważane za najbardziej właściwy sposób zwalczania tej praktyki w perspektywie średniookresowej. Przyszły rozwój sytuacji na rynku może zmienić dynamikę tych rynków w takim zakresie, że regulacja nie będzie już potrzebna.

(196) W celu zmniejszenia regulacyjnego obciążenia przy rozwiązywaniu problemów z konkurencją związanych z hurtowym rynkiem zakańczania połączeń głosowych w sposób spójny w całej Unii Komisja powinna ustanowić, drodze aktu delegowanego, jednolitą maksymalną stawkę za zakończenie połączenia głosowego w usługach ruchomych oraz jednolitą maksymalną stawkę za zakończenie połączenia głosowego w usługach stacjonarnych mające zastosowanie w całej Unii.

(197) Niniejszą dyrektywą należy ustanowić szczegółowe kryteria i parametry, na których podstawie ustalane będą wartości stawek za zakańczanie połączeń głosowych. Stawki za zakończenie połączenia systematycznie spadają w całej Unii i spodziewany jest ich dalszy spadek. Gdy Komisja będzie określać maksymalne stawki za zakańczanie połączeń w pierwszym akcie delegowanym, który przyjmie na mocy niniejszej dyrektywy, powinna zignorować wszelkie nieuzasadnione krajowe odstępstwa od tej tendencji.

(198) Z uwagi na niepewność dotyczącą tempa przyrostu popytu na świadczenie usług łączności szerokopasmowej o bardzo dużej przepustowości, a także ogólne efekty skali i zagęszczenia, umowy współinwestycji oferują znaczne korzyści pod względem współdzielenia kosztów i ryzyka, umożliwiając mniejszym przedsiębiorstwom inwestowanie na warunkach racjonalnych pod względem ekonomicznym i w ten sposób wspierając zrównoważoną, długoterminową konkurencję, w tym na obszarach, gdzie konkurencja oparta na infrastrukturze może nie być skuteczna. Takie współinwestycje mogą przybierać różne formy, w tym współwłasności aktywów sieci lub długoterminowego dzielenia ryzyka poprzez współfinansowanie lub umowy zakupu. W tym kontekście umowy zakupu, które stanowią współinwestycje, zakładają nabycie określonych praw do przepustowości o charakterze strukturalnym, obejmujące pewien stopień współdecyzyjności i pozwalające współinwestorom na konkurowanie w skuteczny i zrównoważony sposób w długiej perspektywie na rynkach niższego szczebla, na których działa przedsiębiorstwo wyznaczone jako posiadające znaczącą pozycję rynkową. Natomiast umowy handlowe w sprawie dostępu, które są ograniczone do dzierżawy przepustowości, nie powodują powstania takiego prawa, a co za tym idzie, nie mogą zostać uznane za współinwestycje.

(199) W przypadku gdy przedsiębiorstwo wyznaczone jako posiadające znaczącą pozycję rynkową składa na uczciwych, rozsądnych i niedyskryminujących warunkach ofertę dotyczącą współinwestycji w sieci o bardzo dużej przepustowości, które składają się z elementów światłowodowych na odcinku do lokalu użytkownika końcowego lub stacji bazowej, dając przedsiębiorstwom o różnej wielkości i możliwościach finansowych możliwość zostania współinwestorem, krajowy organ regulacyjny powinien mieć możliwość powstrzymania się od nakładania zgodnie z niniejszą dyrektywą obowiązków na nowe sieci o bardzo dużej przepustowości, jeśli przynajmniej jeden potencjalny współinwestor zawarł umowę o współinwestycji z przedsiębiorstwem. W przypadku gdy krajowy organ regulacyjny zdecyduje, że oferta współinwestycji, która nie zakończyła się podpisaniem umowy, ma się stać wiążąca, i postanowi nie nakładać dodatkowych obowiązków regulacyjnych, może to zrobić pod warunkiem, że taka umowa musi zostać zawarta, zanim środek deregulacyjny stanie się skuteczny. W przypadku gdy poprowadzenie elementów światłowodowych do lokalu użytkownika końcowego jest technicznie niemożliwe, sieci o bardzo dużej przepustowości składające się z elementów światłowodowych poprowadzonych w bezpośrednim sąsiedztwie, czyli tuż obok takiego lokalu powinny mieć możliwość korzystania z tego samego traktowania regulacyjnego.

(200) Podejmując decyzję o powstrzymaniu się od nakładania obowiązków, krajowy organ regulacyjny powinien podjąć takie kroki po zapewnieniu, by oferty wspólinwestycji spełniały niezbędne kryteria i były składane w dobrej wierze. Zróżnicowane traktowanie regulacyjne nowych sieci o bardzo dużej przepustowości powinno być przedmiotem przeglądu w kolejnych analizach rynku, które – w szczególności po pewnym czasie – mogą wymagać zmian w traktowaniu regulacyjnym. W należycie uzasadnionych okolicznościach krajowe organy regulacyjne powinny mieć możliwość nałożenia obowiązków na takie nowe elementy sieci, kiedy stwierdzą, że przy braku interwencji regulacyjnej na niektórych rynkach mogą wystąpić poważne problemy w zakresie konkurencji. W szczególności, jeśli istnieje wiele rynków niższego szczebla, które nie osiągnęły jeszcze tego samego poziomu konkurencji, krajowe organy regulacyjne mogą wymagać szczególnych asymetrycznych środków w celu promowania skutecznej konkurencji, na przykład – aczkolwiek niewyłącznie – na niszowych rynkach detalicznych, takich jak produkty łączności elektronicznej dla biznesowych użytkowników końcowych. W celu utrzymania konkurencyjności rynków krajowe organy regulacyjne powinny również chronić prawa podmiotów ubiegających się o dostęp nieuczestniczących w danej współinwestycji. Powinno to zostać osiągnięte poprzez utrzymanie istniejących produktów dostępu lub – w przypadku planowego demontażu dotychczasowych elementów sieci – poprzez nałożenie produktów dostępu o funkcjonalności i jakości przynajmniej porównywalnej do produktów dostępnych poprzednio w dotychczasowej sieci, w obu przypadkach z zastrzeżeniem wprowadzenia odpowiedniego zmiennego mechanizmu zatwierdzonego przez krajowy organ regulacyjny, nieosłabiającego zachęt dla współinwestorów.

(201) W celu wzmocnienia spójnej praktyki regulacyjnej w całej Unii, w przypadku gdy krajowe organy regulacyjne uznają, że spełnione są warunki oferty współinwestycji, Komisja powinna mieć możliwość zażądania od krajowego organu regulacyjnego, by wycofał projekt środków dotyczących powstrzymania się od nakładania obowiązków lub interwencji w zakresie obowiązków regulacyjnych tak aby zająć się znaczącymi problemami dotyczącymi konkurencji, w przypadku gdy BEREC podziela poważne wątpliwości Komisji co do zgodności danego projektu środka z prawem Unii, a w szczególności z celami regulacyjnymi określonymi w niniejszej dyrektywie. W interesie wydajności, krajowy organ regulacyjny powinien mieć możliwość przedłożenia Komisji pojedynczego zgłoszenia projektu środka dotyczącego systemu współinwestycji spełniającego odpowiednie wymogi. W przypadku gdy Komisja nie korzysta ze swoich uprawnień w zakresie wymogu wycofania projektu środka, nieproporcjonalne byłoby, by dalsze uproszczone zgłoszenia pojedynczych projektów decyzji krajowego organu regulacyjnego na podstawie tego samego systemu, z uwzględnieniem dodatkowo dowodu faktycznego zawarcia umowy z przynajmniej jednym współinwestorem, podlegały decyzji wymagającej wycofania w przypadku braku zmiany okoliczności. Ponadto w dalszym ciągu będą stosowane obowiązki nakładane na przedsiębiorstwa, niezależnie czy są one wyznaczone jako posiadające znaczącą pozycję rynkową na podstawie niniejszej dyrektywy lub dyrektywy 2014/61/UE. Obowiązki związane z umowami o współinwestycjach pozostają bez uszczerbku dla stosowania prawa Unii.

(202) Podział funkcjonalny, zgodnie z którym od przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo wymaga się ustanowienia rozdzielonych operacyjnie jednostek organizacyjnych, ma na celu zapewnienie w pełni równoważnych produktów dostępu wszystkim przedsiębiorstwom detalicznym, w tym jednostkom detalicznym, które należą do takiego operatora zintegrowanego pionowo. Podział funkcjonalny – w istotny sposób ograniczający motywację do dyskryminacji oraz pomagający weryfikować i egzekwować przestrzeganie zasady niedyskryminacji – może doprowadzić do zwiększenia konkurencji na kilku ważnych rynkach. Uzasadnienie dokonania podziału funkcjonalnego jako środek naprawczego powinno być możliwe w wyjątkowych przypadkach, jeżeli na kilku ważnych rynkach nie udało się zapobiec dyskryminacji i jeżeli szanse na zaistnienie w rozsądnym terminie konkurencji w zakresie infrastruktury – po zastosowaniu jednego lub kilku środków naprawczych uznanych wcześniej za odpowiednie – są nikłe lub całkowicie ich brak. Ważne jest zapewnienie, aby nałożenie takiego obowiązku wiązało się z zachowaniem zachęt dla danego przedsiębiorstwa do inwestowania w swoją sieć i by nie pociągało za sobą jakichkolwiek potencjalnie niekorzystnych skutków dla dobrobytu konsumentów. Nałożenie takiego obowiązku wymaga skoordynowanej analizy różnych rynków właściwych związanych z siecią dostępu, zgodnie z procedurą analizy rynku. Podczas dokonywania analizy rynku i określania szczegółów tego środka naprawczego, krajowe organy regulacyjne powinny zwrócić szczególną uwagę na produkty, którymi będą zarządzać oddzielne jednostki organizacyjne, oraz uwzględnić zakres rozwoju sieci i stopień postępu technologicznego, które mogą wpływać na zastępowalność usług stacjonarnych i bezprzewodowych. Aby zapobiec zakłóceniom konkurencji na rynku wewnętrznym, wnioski w sprawie podziału funkcjonalnego powinna uprzednio zatwierdzać Komisja.

(203) Wdrażanie podziału funkcjonalnego nie powinno uniemożliwiać stosowania przez oddzielne jednostki organizacyjne odpowiednich mechanizmów koordynacji, aby zapewnić przysługujące spółce dominującej prawa nadzoru nad zarządzaniem i działalnością gospodarczą.

(204) W przypadku gdy przedsiębiorstwo zintegrowane pionowo zdecyduje się na przekazanie znacznej części lub całości aktywów lokalnej sieci dostępu oddzielnej jednostce organizacyjnej mającej innych właścicieli lub na ustanowienie oddzielnej jednostki organizacyjnej, która będzie się zajmowała produktami dostępu, krajowy organ regulacyjny powinien ocenić wpływ planowanej transakcji, w tym wszystkich zobowiązań dotyczących dostępu złożonych przez to przedsiębiorstwo, na wszystkie istniejące obowiązki regulacyjne nałożone na przedsiębiorstwo zintegrowane pionowo, aby zapewnić, że wszelkie nowe ustalenia są zgodne z niniejszą dyrektywą. Krajowy organ regulacyjny, którego to dotyczy, powinien dokonać nowej analizy rynków, na których prowadzi działalność wyodrębniona jednostka, i powinien odpowiednio nałożyć, utrzymać, zmienić lub uchylić nałożone obowiązki. W tym celu krajowy organ regulacyjny powinien móc żądać informacji od przedsiębiorstwa.

(205) Już dziś na niektórych rynkach możliwe jest, by w ramach analizy rynku przedsiębiorstwa wyznaczone jako posiadające znaczącą pozycję rynkową mogło proponować zobowiązania mające na celu rozwiązanie problemów związanych z konkurencją zidentyfikowanych przez krajowy organ regulacyjny, a które krajowy organ regulacyjny uwzględnia następnie przy podejmowaniu decyzji o odpowiednich obowiązkach regulacyjnych. Przy podejmowaniu decyzji dotyczącej najodpowiedniejszych środków naprawczych należy uwzględnić wszystkie nowe zmiany na rynku. Bez uszczerbku jednak dla przepisów dotyczących traktowania regulacyjnego współinwestycji charakter złożonych zobowiązań jako takich nie ogranicza uprawnień dyskrecjonalnych przyznanych krajowemu organowi regulacyjnemu do wprowadzenia środków naprawczych w przedsiębiorstwie wyznaczonym jako posiadające znaczącą pozycję rynkową.. Aby poprawić przejrzystość i zapewnić pewność prawa w całej Unii, w niniejszej dyrektywie należy ustanowić dla przedsiębiorstw procedurę składania zobowiązań, a dla krajowych organów regulacyjnych – procedurę ich oceny, z uwzględnieniem opinii uczestników rynku w drodze testu rynkowego, oraz – w stosownych przypadkach – nadania im mocy wiążącej wobec przedsiębiorstwa i możliwości ich egzekwowania przez krajowy organ regulacyjny. O ile krajowe organy regulacyjne podjęły wiążące zobowiązania dotyczące współinwestycji i zdecydowały nie nakładać obowiązków, procedura ta pozostaje bez uszczerbku dla stosowania procedury analizy rynku oraz obowiązku stosowania odpowiednich i proporcjonalnych środków naprawczych służących zaradzeniu stwierdzonym nieprawidłowościom w funkcjonowaniu rynku.

(206) Krajowe organy regulacyjne powinny być w stanie uczynić zobowiązania wiążącymi w całości lub w części, na określony czas, który nie powinien być dłuższy niż okres, na który są składane, po przeprowadzeniu testu rynkowego w drodze publicznych konsultacji z zainteresowanymi stronami. W przypadku gdy zobowiązania uczyniono wiążącymi, krajowy organ regulacyjny powinien rozważyć skutki tej decyzji w swojej analizie rynku i uwzględnić je podczas wybierania najodpowiedniejszych środków regulacyjnych. Krajowe organy regulacyjne powinny rozważyć przyjęte zobowiązania z punktu widzenia ich stabilności w ujęciu perspektywicznym, w szczególności przy wyborze okresu, w którym te zobowiązania mają być wiążące; powinny również uwzględnić znaczenie, jakie zainteresowane podmioty przypisują w ramach konsultacji społecznych stabilnym i przewidywalnym warunkom rynkowym. Wiążące zobowiązania związane z dobrowolnym podziałem przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo, które zostało wyznaczone jako posiadające znaczącą pozycję rynkową na co najmniej jednym rynku właściwym, mogą zwiększać przewidywalność i przejrzystość tego procesu dzięki ustanowieniu procedury wdrożenia planowanego podziału, np. w formie harmonogramu wdrażania według jasno określonych kluczowych etapów z podaniem przewidywalnych skutków braku realizacji niektórych etapów.

(207) Zobowiązania mogą obejmować wyznaczenie pełnomocnika ds. monitorowania, którego tożsamość i zakres uprawnień powinny zostać zatwierdzone przez krajowy organ regulacyjny, jak również obowiązek składającego te zobowiązania przedsiębiorstwa do przedstawiania okresowych sprawozdań z wdrażania.

(208) Właściciele sieci, których model biznesowy jest ograniczony do świadczenia usług hurtowych innym podmiotom, mogą mieć korzystny wpływ na tworzenie dobrze rozwijającego się rynku hurtowego oraz na konkurencyjność rynku detalicznego. Ponadto ich model biznesowy może być atrakcyjny dla potencjalnych inwestorów finansowych inwestujących w mniej niestabilne aktywa infrastruktury i postrzegających w bardziej długoterminowej perspektywie realizacji sieci o bardzo dużej przepustowości. Niemniej jednak obecność przedsiębiorstwa działającego wyłącznie na rynku hurtowym nie musi prowadzić do skutecznej konkurencji na rynkach detalicznych i przedsiębiorstwa działające wyłącznie na rynku hurtowym mogą zostać wyznaczone jako posiadające znaczącą pozycję rynkową w odniesieniu do konkretnych rynków produktów i rynków geograficznych. Niektóre zagrożenia dla konkurencji wynikające z praktyk przedsiębiorstw zgodnych z modelami biznesowymi działalności wyłącznie hurtowej mogą być mniejsze niż w przypadku przedsiębiorstw zintegrowanych pionowo, pod warunkiem że model faktycznie dotyczy tylko działalności hurtowej i nie motywuje do dyskryminacji żadnych podmiotów detalicznych. Odpowiedź regulacyjna powinna zatem być proporcjonalnie mniej interwencyjna, ale powinna zachowywać w szczególności możliwość wprowadzenia obowiązków dotyczących uczciwego i rozsądnego ustalania cen. Z drugiej strony krajowe organy regulacyjne powinny mieć możliwość ingerencji, jeżeli pojawią się problemy związane z konkurencją przynoszące szkodę użytkownikom końcowym. Przedsiębiorstwo działające na rynku hurtowym, które świadczy usługi detaliczne wyłącznie podmiotom większym niż małe i średnie przedsiębiorstwa, należy uznać za przedsiębiorstwo wyłącznie hurtowe.

(209) Aby ułatwić migrację z tradycyjnych sieci miedzianych do sieci nowej generacji, co jest w interesie użytkowników końcowych, krajowe organy regulacyjne powinny mieć możliwość monitorowania inicjatyw własnych operatorów sieci w tym zakresie i ustanawiania, w razie potrzeby, warunków odpowiednich procesów migracji, na przykład obejmujących wcześniejsze powiadomienie, przejrzystość i dostępność alternatywnych produktów dostępu o przynajmniej porównywalnej jakości po tym, jak właściciel sieci wyraził zamiar i gotowość do przejścia na sieci zmodernizowane. Aby uniknąć nieuzasadnionych opóźnień w migracji, krajowe organy regulacyjne powinny być uprawnione do zniesienia obowiązków dotyczących dostępu w odniesieniu do sieci miedzianej z chwilą ustanowienia odpowiedniego procesu migracji oraz zapewnienia zgodności z warunkami oraz procedurą odejścia od dotychczasowej infrastruktury. Właściciele sieci powinni jednak być w stanie wycofać z eksploatacji dotychczasowe sieci. Podmioty ubiegające się o dostęp, które migrują z produktu dostępu opartego na dotychczasowej infrastrukturze do produktu dostępu opartego na bardziej zaawansowanej technologii lub mediu, powinny mieć możliwość modernizacji dostępu do każdego produktu regulowanego o większej przepustowości, ale nie powinno to być obowiązkowe. W przypadku modernizacji podmioty ubiegające się o dostęp powinny przestrzegać regulacyjnych warunków dostępu do produktu dostępu o większej przepustowości, ustalonych przez krajowy organ regulacyjny w analizie rynku.

(210) Liberalizacja sektora telekomunikacji oraz podniesienie konkurencyjności i zwiększenie wyboru usług łączności idą w parze z równoległym działaniem na rzecz stworzenia zharmonizowanych ram regulacyjnych, które zabezpieczają dostarczanie usługi powszechnej. Koncepcja usługi powszechnej winna ewoluować tak, aby odzwierciedlała postępy w technologii, rozwój rynku oraz zmiany w zapotrzebowaniu użytkowników.

(211) Zgodnie z art. 169 TFUE Unia ma przyczyniać się do ochrony konsumentów.

(212) Usługa powszechna stanowi zabezpieczenie gwarantujące, że pewien zestaw przynajmniej minimalnych usług jest dostępny dla wszystkich użytkowników końcowych oraz w cenach przystępnych dla konsumentów, w przypadkach gdy ryzyko wykluczenia społecznego wynikające z braku takiego dostępu uniemożliwia obywatelom pełne społeczne i ekonomiczne uczestnictwo w życiu społecznym.

(213) Podstawowy dostęp do szerokopasmowego internetu jest niemal powszechny w całej Unii i masowo wykorzystywany do szerokiego zakresu działalności. Ogólne tempo upowszechniania jest jednak niższe niż dostępność i są nadal osoby niemające dostępu do internetu z przyczyn związanych z poziomem świadomości, kosztami, umiejętnościami oraz z własnego wyboru. Przystępny cenowo adekwatny dostęp do szerokopasmowego internetu nabrał kluczowego znaczenia dla społeczeństwa i szeroko rozumianej gospodarki. Stanowi on fundament uczestnictwa w gospodarce cyfrowej i życiu społecznym ze względu na podstawowe usługi świadczone przez internet.

(214) Fundamentalnym wymogiem usługi powszechnej jest zapewnienie wszystkim konsumentom przystępnego cenowo dostępu do oferowanych usług adekwatnego dostępu do internetu szerokopasmowego i usług łączności głosowej w stałej lokalizacji. Państwa członkowskie powinny mieć również możliwość zapewnienia przystępności cenowej usług adekwatnego dostępu do internetu szerokopasmowego i usług łączności głosowej innych niż usługi świadczone w stałej lokalizacji, oferowanych obywatelom będącym w ruchu, jeżeli uznają to za konieczne dla zapewnienia pełnego społecznego i ekonomicznego uczestnictwa tych konsumentów w życiu społecznym. Szczególną uwagę należy zwrócić w związku z tym na zapewnienie równorzędnego dostępu użytkownikom końcowym z niepełnosprawnościami. Nie powinno być ograniczeń odnośnie do środków technicznych, za pomocą których zapewnia się takie połączenie, uwzględniając technologie przewodowe i bezprzewodowe, ani żadnych ograniczeń odnośnie do kategorii dostawców którzy zapewniają wykonanie części lub wszystkich obowiązków świadczenia usługi powszechnej.

(215) Szybkość dostępu do internetu, z jaką ma do czynienia dany użytkownik, zależy od szeregu czynników, w tym od połączenia z dostawcą (dostawcami) internetu, jak również od danego zastosowania, do jakiego używa się połączenia. Zadaniem państw członkowskich jest – po uwzględnieniu sprawozdania BEREC na temat najlepszych praktyk – określenie adekwatnego dostępu do internetu szerokopasmowego w świetle warunków krajowych i minimalnej przepustowości łącza pasma z jakiego korzysta większość konsumentów na terytorium danego państwa członkowskiego, w celu zapewnienia odpowiedniego poziomu włączenia społecznego oraz uczestnictwa w gospodarce cyfrowej i społeczeństwie cyfrowym na ich terytorium. Przystępna cenowo usługa adekwatnego dostępu do internetu szerokopasmowego powinna zapewniać wystarczającą przepustowość, mieć wystarczająco szerokie pasmo, by zapewnić dostęp przynajmniej do minimalnego zestawu podstawowych usług i korzystania z tego zestawu, który obejmuje usługi, z jakich korzysta większość użytkowników końcowych. W tym celu Komisja powinna monitorować rozwój sytuacji w zakresie korzystania z internetu, aby zidentyfikować te usługi online, z których korzysta większość użytkowników końcowych w całej Unii i które są konieczne do społecznego i gospodarczego udziału w życiu społecznym, i odpowiednio aktualizować ten wykaz. Do każdej usługi adekwatnego dostępu do internetu szerokopasmowego powinny mieć zastosowanie wymogi prawa unijnego dotyczące dostępu do otwartego internetu, w szczególności wymogi rozporządzenia (UE) nr 2015/2120.

(216) Konsumenci nie powinni mieć obowiązku posiadania dostępu do usług, których nie chcą, i dlatego uprawnieni konsumenci powinni mieć możliwość ograniczenia na żądanie przystępnej cenowo usługi powszechnej do usług łączności głosowej.

(217) Państwa członkowskie powinny mieć możliwość objęcia mikroprzedsiębiorstw, małych i średnich przedsiębiorstw oraz organizacji non-profit środkami dotyczącymi przystępności cenowej i kontroli wydatków, pod warunkiem że spełniają one odpowiednie warunki.

(218) Krajowe organy regulacyjne w porozumieniu z innymi właściwymi organami powinny być w stanie monitorować zmiany i poziom cen detalicznych na usługi, które mieszczą się w zakresie obowiązku świadczenia usługi powszechnej. Takie monitorowanie należy przeprowadzać w taki sposób, aby nie stanowiło ono nadmiernego obciążenia administracyjnego ani dla krajowych organów regulacyjnych i innych właściwych organów, ani dla podmiotów świadczących takie usługi.

(219) Przystępna cena oznacza cenę zdefiniowaną przez państwa członkowskie na szczeblu krajowym w świetle określonych warunków krajowych. Państwa członkowskie powinny podjąć odpowiednie środki, w przypadku gdy stwierdzą, że ceny detaliczne usług adekwatnego dostępu do internetu szerokopasmowego i usług łączności głosowej nie są przystępne cenowo dla konsumentów o niskich dochodach lub o szczególnych potrzebach społecznych, w tym osób starszych, użytkowników końcowych z niepełnosprawnościami oraz konsumentów mieszkających na obszarach wiejskich lub odizolowanych geograficznie. W tym celu państwa członkowskie mogłyby zapewnić tym konsumentom bezpośrednie wsparcie do celów komunikacji, które mogłoby być częścią świadczeń socjalnych, lub mieć formę bonów lub bezpośrednich płatności dla tych konsumentów. Może to być odpowiednią alternatywą przy uwzględnieniu konieczności minimalizacji zakłóceń na rynku. Alternatywnie lub dodatkowo państwa członkowskie mogłyby wymagać od wszystkich podmiotów świadczących takie usługi, by oferowały tym konsumentom podstawowe opcje taryfowe lub pakiety.

(220) Zapewnienie przystępności cenowej może pociągać za sobą specjalne opcje taryfowe lub pakiety w celu zaspokojenia potrzeb użytkowników o niskich dochodach lub użytkowników o szczególnych potrzebach społecznych. Takie oferty te powinny obejmować podstawowe elementy, aby uniknąć zakłócenia funkcjonowania rynku. Przystępność cenowa dla poszczególnych konsumentów powinna opierać się na ich prawie do zawarcia umowy z dostawcą, dostępności numeru, stałej dostępności usługi oraz możliwości monitorowania i kontrolowania przez nich swoich wydatków.

(221) W przypadku gdy państwo członkowskie wymaga od dostawców, by oferowali konsumentom o niskich dochodach lub szczególnych potrzebach społecznych opcje taryfowe lub pakiety inne niż te oferowane na zwykłych warunkach handlowych, takie opcje taryfowe lub pakiety powinny być oferowane przez wszystkich dostawców usług dostępu do internetu i usług łączności głosowej. Zgodnie z zasadą proporcjonalności wymóg, by wszyscy dostawcy usług dostępu do internetu i usług łączności głosowej oferowali opcje taryfowe lub pakiety, nie powinien prowadzić do nadmiernych obciążeń administracyjnych lub finansowych dla tych dostawców lub państw członkowskich. W przypadku gdy na podstawie obiektywnej oceny państwo członkowskie wykaże występowanie takiego nadmiernego obciążenia administracyjnego lub finansowego, może ono wyjątkowo zdecydować o nałożeniu obowiązku oferowania specjalnych opcji taryfowych lub pakietów wyłącznie na wyznaczonych dostawców. W obiektywnej ocenie należy również uwzględnić wynikające dla konsumentów o niskich dochodach lub szczególnych potrzebach społecznych korzyści z wyboru dostawców i korzyści dla wszystkich dostawców mogących skorzystać z faktu bycia dostawcą usługi powszechnej. W przypadku gdy państwo członkowskie wyjątkowo zdecyduje się nałożyć obowiązek oferowania specjalnych opcji taryfowych lub pakietów jedynie na wyznaczonych dostawców, powinni oni zapewnić, by konsumenci o niskich dochodach lub szczególnych potrzebach społecznych mieli pewien wybór między dostawcami oferującymi taryfy socjalne. W niektórych sytuacjach państwa członkowskie mogą jednak nie być w stanie zagwarantować wyboru dostawców, na przykład w sytuacji, gdy w obszarze zamieszkania beneficjenta tylko jedno przedsiębiorstwo świadczy usługi lub gdy zapewnienie wyboru stanowiłoby nadmierne dodatkowe obciążenie organizacyjne i finansowe dla danego państwa członkowskiego.

(222) Przystępność cenowa nie powinna być już dla konsumentów barierą w dostępie do minimalnego zestawu usług łączności. Prawo do zawarcia umowy z dostawcą powinno oznaczać, że konsumenci, którym mogłaby grozić odmowa, w szczególności ci o niskich dochodach lub szczególnych potrzebach społecznych, powinni mieć możliwość zawarcia umowy o świadczenie przystępnych cenowo usług adekwatnego dostępu do internetu szerokopasmowego i usług łączności głosowej co najmniej w stałej lokalizacji z jakimkolwiek dostawcą takich usług w tej lokalizacji lub z wyznaczonym dostawcą, w przypadku gdy państwo członkowskie postanowiło wyjątkowo wyznaczyć jednego lub kilku dostawców do oferowania takich opcji taryfowych lub pakietów. W celu zminimalizowania ryzyka finansowego, takiego jak niepłacenie rachunków, dostawcy powinni mieć możliwość oferowania umowy na zasadzie przedpłat, na podstawie przystępnych cenowo opłaconych z góry jednostek.

(223) Aby kontakt z obywatelami był możliwy za pośrednictwem usług łączności głosowej, państwa członkowskie powinny zapewnić dostępność numeru przez odpowiedni czas również w okresach, gdy usługi łączności głosowej nie są używane. Dostawcy powinni mieć możliwość wprowadzania mechanizmów kontrolowania, czy konsument jest nadal zainteresowany zachowaniem swojego numeru.

(224) Kompensowanie dostawców takich usług w takich okolicznościach nie powinno skutkować zakłóceniem konkurencji, pod warunkiem że tacy dostawcy otrzymują kompensację w zakresie związanych z dostarczaniem usług kosztów netto oraz pod warunkiem że obciążenie kosztami netto odzyskuje się w sposób konkurencyjnie neutralny.

(225) Aby ocenić potrzebę wprowadzenia środków zapewniających przystępność cenową, krajowe organy regulacyjne na zasadzie porozumienia z innymi właściwymi organami powinny mieć możliwość monitorowania zmian i szczegółów ofert opcji taryfowych lub pakietów dla konsumentów o niskich dochodach lub specjalnych potrzebach społecznych.

(226) Państwa członkowskie powinny wprowadzić środki promujące tworzenie rynku dla przystępnych cenowo produktów i usług oferujących rozwiązania dla konsumentów z niepełnosprawnościami, w tym sprzęt wyposażony w technologie wspomagające. Można tego dokonać między innymi, odwołując się do norm europejskich lub wspierając wdrażanie wymogów wynikających z prawa unijnego w zakresie harmonizacji wymogów dostępności produktów i usług. Państwa członkowskie powinny wprowadzić stosowne, odpowiadające warunkom krajowym środki, które dawałyby państwom członkowskim elastyczność przy wyborze szczegółowych środków np. w sytuacji gdyby rynek, w zwykłych warunkach ekonomicznych, nie zapewniał przystępnych cenowo produktów i usług obejmujących ułatwienia dla konsumentów z niepełnosprawnościami. Środki te mogłyby obejmować bezpośrednie wsparcie finansowe dla użytkowników końcowych. Koszt usług przekazu ponoszony przez konsumentów z niepełnosprawnościami powinien odpowiadać średniemu kosztowi usług łączności głosowej.

(227) Usługi przekazu oznaczają usługi, które umożliwiają dwukierunkową łączność między (oddalonymi od siebie) użytkownikami końcowymi przy użyciu różnych środków komunikacji (na przykład tekstu, znaków lub mowy) przez zapewnienie konwersji między tymi środkami komunikacji, zazwyczaj przez człowieka. Komunikacja tekstowa w czasie rzeczywistym jest definiowana zgodnie z unijnym prawem harmonizującym wymogi dostępności produktów i usług i odnosi się do formy komunikacji tekstowej między dwoma punktami lub w postaci konferencji wielopunktowej, w której tekst wprowadzany jest w taki sposób, że komunikacja jest odbierana przez użytkownika jako ciągła, widoczna litera po literze.

(228) Jeśli chodzi o przesyłanie danych z szybkością, która jest wystarczająca, by umożliwić adekwatny dostęp do internetu szerokopasmowego, połączenia stacjonarne są niemal powszechnie dostępne i wykorzystywane przez większość obywateli Unii. Standardowy zasięg stacjonarnych łączy szerokopasmowych i ich dostępność w Unii obejmowały w 2015 r. 97 % gospodarstw domowych przy średnim wykorzystaniu wynoszącym 72 %, a usługi oparte na technologiach bezprzewodowych mają jeszcze większy zasięg. Między państwami członkowskimi występują jednak różnice pod względem dostępności i przystępności cenowej stacjonarnych łączy szerokopasmowych na obszarach miejskich i wiejskich.

(229) Rynek ma do odegrania najistotniejszą rolę, jeśli chodzi o zapewnienie dostępu do internetu szerokopasmowego o stale rosnącej przepustowości. Na obszarach, gdzie rynek nie zaspokaja potrzeb, pojawiają się inne narzędzia polityki publicznej zwiększające dostępność adekwatnego połączenia z internetem szerokopasmowym, które są zasadniczo bardziej opłacalne i mniej zakłócające dla rynku niż obowiązki świadczenia usługi powszechnej – np. stosowanie instrumentów finansowych, takich jak te dostępne w ramach Europejskiego Funduszu na rzecz Inwestycji Strategicznych i instrumentu „Łącząc Europę”, wykorzystanie finansowania publicznego z europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych, obwarowywanie praw użytkowania widma radiowego obowiązkami w zakresie zasięgu w celu wsparcia realizacji sieci szerokopasmowych na obszarach o mniejszej gęstości zaludnienia oraz inwestycje publiczne zgodne z unijnymi przepisami dotyczącymi pomocy państwa.

(230) Jeżeli należyta ocena z uwzględnieniem wyników analizy geograficznej realizacji sieci przeprowadzona przez właściwy organ lub najnowsze informacje, jakimi dysponuje państwo członkowskie, zanim dostępne będą wyniki pierwszej analizy geograficznej, wykażą, że ani mechanizm rynkowy, ani mechanizm interwencji publicznej prawdopodobnie nie zapewni użytkownikom końcowym na pewnych obszarach połączenia umożliwiającego usługę adekwatnego dostępu do internetu szerokopasmowego określoną przez państwa członkowskie i usługi łączności głosowej w stałej lokalizacji, dane państwo członkowskie powinno w drodze wyjątku mieć możliwość wyznaczenia różnych dostawców lub grup dostawców do świadczenia tych usług w różnych stosownych częściach terytorium kraju. Oprócz analizy geograficznej państwa członkowskie powinny być w stanie stosować, w razie konieczności, wszelkie dodatkowe dowody, by ustalić, w jakim zakresie usługi adekwatnego dostępu do internetu szerokopasmowego i usługi łączności głosowej są dostępne w stałej lokalizacji. Te dodatkowe dowody mogą obejmować dane, do których krajowe organy regulacyjne mają dostęp dzięki procedurze analizy rynku i danym zebranym od użytkowników. Państwa członkowskie powinny mieć możliwość ograniczenia obowiązków świadczenia usługi powszechnej zwiększających dostępność usługi adekwatnego dostępu do internetu szerokopasmowego do głównej siedziby lub głównego miejsca zamieszkania użytkownika końcowego. Nie powinno być ograniczeń w odniesieniu do środków technicznych, za pomocą których zostają zapewnione usługi adekwatnego dostępu do internetu szerokopasmowego i usługi łączności głosowej w stałej lokalizacji, uwzględniając technologie przewodowe lub bezprzewodowe, ani żadnych ograniczeń w odniesieniu do tego, które przedsiębiorstwa wykonują całość lub część obowiązku świadczenia usługi powszechnej.

(231) Zgodnie z zasadą pomocniczości to państwa członkowskie decydują, na podstawie obiektywnych kryteriów, które przedsiębiorstwa zostają wyznaczone do świadczenia usługi powszechnej, w stosownych przypadkach uwzględniając zdolność i gotowość przedsiębiorstw do podjęcia całości lub części obowiązku świadczenia usługi powszechnej. Nie oznacza to, że podczas wyznaczania przedsiębiorstw państwa członkowskie nie mogą stosować szczególnych, uzasadnionych wymogami skuteczności warunków, w tym grupowania obszarów lub komponentów geograficznych, lub określania minimalnego okresu wyznaczenia.

(232) Koszty zapewnienia dostępności połączenia umożliwiającego świadczenie usługi adekwatnego dostępu do internetu szerokopasmowego określonej zgodnie z niniejszą dyrektywą oraz usługi łączności głosowej w stałej lokalizacji po przystępnej cenie w ramach obowiązków świadczenia usługi powszechnej powinny zostać oszacowane w szczególności za pomocą oceny przewidywanego obciążenia finansowego dla dostawców i użytkowników w sektorze łączności elektronicznej.

(233) Wymogi zapewnienia ogólnokrajowego zasięgu terytorialnego nałożone w ramach procedury wyznaczania prawdopodobnie z góry wykluczą niektóre przedsiębiorstwa z ubiegania się o wyznaczenie na dostawcę usługi powszechnej lub będą dla nich czynnikiem zniechęcającym. Wyznaczenie podmiotów mających obowiązek świadczenia usługi powszechnej na okres zbyt długi lub na czas nieokreślony również może doprowadzić do wykluczenia z góry niektórych dostawców. W przypadku gdy państwo członkowskie postanowi wyznaczyć jednego lub więcej dostawców do celów zapewnienia przystępności cenowej, mogą to być inni dostawcy niż wyznaczeni do celów zapewnienia dostępności usługi powszechnej.

(234) W przypadku gdy przedsiębiorstwo wyznaczone wyjątkowo do przedstawienia opcji taryfowych lub pakietów innych niż przewidziane na zwykłych warunkach handlowych, określonych zgodnie z niniejszą dyrektywą lub do zapewnienia dostępności w stałej lokalizacji usługi adekwatnego dostępu do internetu szerokopasmowego lub usług łączności głosowej, określonych zgodnie z niniejszą dyrektywą postanowi zbyć znaczną część – z punktu widzenia swojego obowiązku świadczenia usługi powszechnej – lub całość aktywów swojej lokalnej sieci dostępu na terytorium krajowym na rzecz odrębnego podmiotu prawnego należącego do innego właściciela ostatecznego, właściwy organ powinien ocenić skutki transakcji w celu zapewnienia ciągłości obowiązków świadczenia usługi powszechnej na całym terytorium krajowym lub jego częściach. W tym celu przedsiębiorstwo powinno z wyprzedzeniem poinformować o zbyciu ten właściwy organ, który nałożył obowiązki świadczenia usługi powszechnej. Ocena właściwego organu powinna pozostać bez uszczerbku dla dokonania transakcji.

(235) W celu zapewnienia stabilności i wsparcia w okresie przejściowym państwa członkowskie powinny mieć możliwość dalszego zapewniania świadczenia usług powszechnych na swoim terytorium, innych niż usługi adekwatnego dostępu do internetu szerokopasmowego i usługi łączności głosowej w stałej lokalizacji, które to usługi są objęte zakresem ich obowiązków świadczenia usługi powszechnej na podstawie dyrektywy 2002/22/WE w dniu wejścia w życie niniejszej dyrektywy, pod warunkiem że usługi te lub porównywalne nie są dostępne w normalnych warunkach handlowych. Umożliwienie dalszego udostępniania ogółowi społeczeństwa publicznych automatów telefonicznych, za korzystanie z których można płacić monetami, kartami kredytowymi lub debetowymi lub kartami przedpłatowymi, w tym kartami z kodami wybierania numerów, spisów abonentów i usług biura numerów w ramach systemu usługi powszechnej tak długo, jak istnieje tego wyraźna potrzeba, dałoby państwom członkowskim elastyczność niezbędną do należytego uwzględnienia zróżnicowanych warunków krajowych. Może to obejmować udostępnienie publicznych automatów telefonicznych w głównych miejscach wjazdu do kraju, takich jak porty lotnicze lub dworce kolejowe i autobusowe, oraz w miejscach wykorzystywanych przez ludność w nagłych przypadkach, takich jak szpitale, komisariaty policji i miejsca postoju awaryjnego na autostradach, aby zaspokoić uzasadnione potrzeby użytkowników końcowych, w tym w szczególności użytkowników końcowych z niepełnosprawnościami.

(236) Państwa członkowskie powinny monitorować sytuację konsumentów pod względem korzystania z usług adekwatnego dostępu do internetu szerokopasmowego i usług łączności głosowej, a w szczególności pod względem ich przystępności. Przystępność cenowa usług adekwatnego dostępu do internetu szerokopasmowego i usług łączności głosowej wiąże się z informacją dla konsumentów odnośnie do kosztów użytkowania, jak również relatywnego kosztu użytkowania w porównaniu z innymi usługami; wiąże się także z ich zdolnością do kontrolowania wydatków. Dlatego przystępność oznacza nadanie uprawnień konsumentom w drodze nałożenia obowiązków na dostawców. Te obowiązki obejmują określony poziom szczegółowości rachunków, umożliwienie konsumentom zablokowania określonych połączeń takich jak połączenia na numery o podwyższonej opłacie, kontrolowania wydatków za pomocą przedpłat oraz uzyskania wyrównania za ponoszone z góry opłaty za podłączenie. Ocena i zmiana takich środków w świetle zmian rynkowych mogą okazać się konieczne. Rachunki szczegółowe za korzystanie z dostępu do internetu powinny podawać jedynie czas, długość i zużycie podczas jednej sesji, ale nie powinny podawać stron internetowych lub punktów końcowych, do których podłączono się podczas takiej sesji.

(237) Z wyjątkiem przypadków uporczywego spóźniania się z płaceniem lub niepłacenia rachunków, należy chronić konsumentów uprawnionych do przystępnych cenowo taryf przed natychmiastowym odłączeniem od sieci z powodu niezapłaconego rachunku, a szczególnie w przypadku sporów o wysokie rachunki za usługi o podwyższonej opłacie do czasu rozwiązania sporu konsumenci powinni mieć ciągły dostęp do podstawowych usług łączności głosowej oraz do minimalnego poziomu usług dostępu do internetu określonego przez państwa członkowskie. Państwa członkowskie powinny mieć możliwość zdecydowania, że ciągłość takiego dostępu ma być zapewniona tylko pod warunkiem, że abonent wnosi opłaty abonamentowe lub opłaty za podstawowy dostęp do internetu.

(238) W przypadku gdy świadczenie usług adekwatnego dostępu do internetu szerokopasmowego i usług łączności głosowej lub innych usług zgodnie z niniejszą dyrektywą powoduje niesprawiedliwe obciążenie dla dostawcy, przy należytym uwzględnieniu kosztów i przychodów, a także korzyści niematerialnych wynikających ze świadczenia przedmiotowych usług, to niesprawiedliwe obciążenie może zostać włączone do wszelkich kalkulacji kosztów netto związanych z obowiązkami świadczenia usługi powszechnej.

(239) Tam gdzie to jest konieczne, państwa członkowskie powinny ustanowić mechanizmy finansowania kosztów netto obowiązku świadczenia usługi powszechnej, w przypadku kiedy dowiedzie się, że ten obowiązek może być spełniony jedynie ze stratą lub po kosztach netto, które nie mieszczą się w normalnych standardach handlowych. Ważne jest zapewnienie, aby koszt netto obowiązku świadczenia usługi powszechnej był właściwie obliczony oraz aby finansowanie kosztu netto podejmowano z jak najmniejszym zakłóceniem funkcjonowania rynku i przedsiębiorstw, oraz aby było zgodne z art. 107 i 108 TFUE.

(240) Jakakolwiek kalkulacja kosztu netto obowiązku usługi powszechnej powinna uwzględniać koszty i przychody, jak również niematerialne korzyści wynikające ze świadczenia usługi powszechnej, ale nie powinna utrudniać osiągnięcia ogólnego celu, jakim jest zapewnienie, aby struktury cenowe odzwierciedlały koszty. Jakiekolwiek koszty netto obowiązku świadczenia usługi powszechnej powinny być obliczane na podstawie przejrzystych procedur.

(241) Uwzględnianie korzyści niematerialnych oznacza, że w celu określenia całościowego obciążenia kosztami należy pomniejszyć bezpośredni koszt netto obowiązku świadczenia usługi powszechnej o wycenę w formie pieniężnej tych korzyści pośrednich, które dostawca osiąga z tytułu jego pozycji jako dostawcy usługi powszechnej.

(242) Gdy obowiązek świadczenia usługi powszechnej stanowi nieuzasadnione obciążenie dla dostawcy, właściwe jest zezwolenie państwom członkowskim na ustanawianie mechanizmów dla sprawnego zwrotu kosztów netto. Zwrot poprzez fundusze publiczne stanowi jedną z metod zwracania kosztów netto wynikających z obowiązku świadczenia usługi powszechnej. Inną metodą jest podział kosztów netto obowiązków świadczenia usługi powszechnej pomiędzy dostawcami sieci łączności elektronicznej i usług łączności elektronicznej. Państwa członkowskie powinny być w stanie finansować koszty netto różnych składników usługi powszechnej za pomocą różnych mechanizmów lub finansować koszty netto niektórych lub wszystkich składników, używając jednego z dwóch lub kombinacji obu mechanizmów. Adekwatny dostęp do internetu szerokopasmowego przynosi korzyści nie tylko sektorowi łączności elektronicznej, lecz również szeroko pojętej gospodarce cyfrowej oraz całemu społeczeństwu. Zapewnienie połączeń obsługujących szerokopasmowy dostęp do internetu dla większej liczby użytkowników końcowych umożliwia im korzystanie z usług online i aktywne uczestnictwo w społeczeństwie cyfrowym. Zapewnienie takich połączeń na zasadzie obowiązku świadczenia usługi powszechnej służy zarówno interesowi publicznemu, jak i interesom podmiotów świadczących usługi łączności elektronicznej. Fakty te państwa członkowskie powinny brać pod uwagę przy wyborze i opracowywaniu mechanizmów zwrotu kosztów netto.

(243) W przypadku zwrotu kosztów za pomocą podziału kosztu netto obowiązku świadczenia usługi powszechnej pomiędzy dostawcami sieci łączności elektronicznej i usług łączności elektronicznej, państwa członkowskie powinny zapewnić, by metoda podziału między podmioty opierała się na obiektywnych i niedyskryminacyjnych kryteriach i była zgodna z zasadą proporcjonalności. Ta zasada nie powstrzymuje państw członkowskich przed zwolnieniami dla firm nowo wchodzących, których obecność na rynku nie jest jeszcze silnie zaznaczona. Każdy z mechanizmów finansowania powinien zapewniać, aby uczestnicy rynku mieli wkład w finansowanie jedynie obowiązku świadczenia usługi powszechnej, a nie innych działań, które nie łączą się bezpośrednio z wypełnianiem obowiązku świadczenia usługi powszechnej. Mechanizmy zwrotu powinny przestrzegać zasad prawa Unii, a w szczególności, w przypadku mechanizmów rozdzielczych, zasad niedyskryminacji i proporcjonalności. Każdy z mechanizmów finansowania powinien zapewniać, by użytkownicy w jednym państwie członkowskim nie ponosili kosztów usługi powszechnej w innym państwie członkowskim. Powinno być możliwe wspólne ponoszenie kosztu netto obowiązku świadczenia usługi powszechnej przez wszystkie lub niektóre szczególne kategorie dostawców udostępniających sieci łączności elektronicznej i świadczących usługi łączności elektronicznej. Państwa członkowskie powinny zapewnić, aby mechanizmy wspólnego ponoszenia kosztów przestrzegały zasad przejrzystości, najmniejszego uszczerbku dla rynku, niedyskryminacji i proporcjonalności. Najmniejsze zakłócenie rynku oznacza, że składki powinny być uzyskiwane w sposób, który w miarę możliwości minimalizuje wpływ obciążenia finansowego przypadającego na użytkowników końcowych, na przykład poprzez możliwie najszersze rozłożenie składek.

(244) Przedsiębiorstwa korzystające z finansowania usługi powszechnej powinny przekazywać krajowym organom regulacyjnym, w celu uzasadnienia swojego wniosku o finansowanie, dostatecznie szczegółowe informacje dotyczące konkretnych elementów wymagających takiego finansowania. Plany państw członkowskich dotyczące wyceny finansowania obowiązku świadczenia usługi powszechnej powinny być przekazane do Komisji w celu sprawdzenia zgodności z TFUE. Państwa członkowskie powinny zapewnić skuteczną przejrzystość i kontrolę sum żądanych na finansowanie obowiązku świadczenia usługi powszechnej. Wyliczenie kosztów netto świadczenia usługi powszechnej powinno być oparte na obiektywnej i przejrzystej metodyce, aby zapewnić najbardziej efektywne pod względem kosztów świadczenie usługi powszechnej i wspierać równe warunki działania dla uczestników na rynku. Wcześniejsze ujawnienie metodologii, jaka ma być stosowana do wyliczenia kosztów netto poszczególnych elementów usługi powszechnej przed zastosowaniem kalkulacji może pomóc w zwiększeniu przejrzystości.

(245) Państwom członkowskim nie wolno nakładać na uczestników rynku udziałów finansowych dotyczących środków, które nie są częścią obowiązku świadczenia usługi powszechnej. Poszczególnym państwom członkowskim wolno podejmować szczególne kroki (poza zakresem obowiązku świadczenia usługi powszechnej) i finansować je zgodnie z prawem Unii, ale nie w drodze udziałów wnoszonych przez uczestników rynku.

(246) W celu skutecznego wspierania swobodnego przepływu towarów, usług i osób w Unii powinna istnieć możliwość korzystania z pewnych krajowych zasobów numeracyjnych, w szczególności pewnych numerów niegeograficznych w sposób eksterytorialny, tzn. poza terytorium przypisującego państwa członkowskiego. Z uwagi na znaczne ryzyko oszustw związanych z łącznością interpersonalną, takie eksterytorialne użytkowanie powinno zostać dopuszczone jedynie w przypadku świadczenia usług łączności elektronicznej innych niż usługi łączności interpersonalnej. Egzekwowanie stosownych praw krajowych, w szczególności przepisów ochrony konsumentów i innych przepisów związanych z użytkowaniem zasobów numeracyjnych, powinno być zapewniane przez państwa członkowskie niezależnie od tego, gdzie prawa użytkowania zostały przyznane i gdzie w granicach Unii te zasoby numeracyjne są użytkowane. Państwa członkowskie zachowują kompetencję do stosowania własnych praw krajowych do zasobów numeracyjnych stosowanych na ich terytorium, również w przypadku, gdy prawa zostały przyznane w innym państwie członkowskim.

(247) Krajowy organ regulacyjny lub inne właściwe organy państw członkowskich, w których użytkowane są zasoby numeracyjne z innego państwa członkowskiego, nie mają kontroli nad tymi zasobami numeracyjnymi. Kluczowe jest zatem, by krajowy organ regulacyjny lub inny właściwy organ państwa członkowskiego, który przyznaje prawa do eksterytorialnego użytkowania, zapewnia również skuteczną ochronę użytkowników końcowych w państwach członkowskich, w których te numery są użytkowane. W celu zapewnienia skutecznej ochrony, krajowy organ regulacyjny lub inne właściwe organy przyznające prawa do eksterytorialnego użytkowania powinny dołączyć warunki zgodnie z niniejszą dyrektywą dotyczące przestrzegania przez dostawcę przepisów ochrony konsumentów i innych przepisów związanych z użytkowaniem zasobów numeracyjnych w tych państwach członkowskich, w których te zasoby będą użytkowane.

(248) Krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy tych państw członkowskich, w których użytkowane są zasoby numeracyjne, powinny mieć możliwość zwrócenia się o wsparcie ze strony krajowych organów regulacyjnych lub innych właściwych organów, które przyznały prawa do użytkowania zasobów numeracyjnych, w egzekwowaniu ich własnych przepisów**.** Stosowane przez krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy, które przyznały prawa użytkowania, środki w zakresie egzekwowania przepisów powinny obejmować odstraszające kary, w szczególności w przypadku poważnego naruszenia wycofania prawa do eksterytorialnego użytkowania zasobów numeracyjnych przyznanych danemu przedsiębiorstwu. Wymogi dotyczące eksterytorialnego użytkowania nie powinny naruszać uprawnień państw członkowskich do blokowania, w każdym przypadku z osobna, dostępu do numerów lub usług, w sytuacji gdy jest to uzasadnione oszustwem lub niewłaściwym użytkowaniem. Eksterytorialne użytkowanie zasobów numeracyjnych nie powinno naruszać przepisów unijnych związanych ze świadczeniem usług roamingu, w tym usług związanych z zapobieganiem nieprawidłowemu lub niewłaściwemu korzystaniu z usług roamingu, które podlegają regulacji cen detalicznych i są objęte regulowanymi hurtowymi stawkami za roaming. Państwa członkowskie powinny nadal mieć możliwość zawierania szczegółowych umów z państwami trzecimi w sprawie eksterytorialnego użytkowania zasobów numeracyjnych.

(249) Państwa członkowskie powinny promować zdalne przydzielanie zasobów numeracyjnych, aby ułatwiać zmianę podmiotów udostępniających sieci lub usługi łączności elektronicznej. Bezprzewodowe przydzielanie zasobów numeracyjnych umożliwia przeprogramowywanie identyfikatorów urządzeń komunikacyjnych bez potrzeby fizycznego dostępu do tych urządzań. Funkcja ta jest szczególnie istotna w przypadku usług łączności maszyna-maszyna, tj. usług obejmujących automatyczne przesyłanie danych i informacji między urządzeniami lub aplikacjami opartymi na oprogramowaniu z ograniczonym udziałem człowieka lub bez jego udziału. Podmioty świadczące takie usługi łączności maszyna-maszyna mogą nie korzystać z fizycznego dostępu do swoich urządzeń, ponieważ użytkują je zdalnie, liczba urządzeń jest zbyt duża lub ze względu na schematy korzystania z urządzeń. Z uwagi na rozwijający się rynek usług maszyna-maszyna oraz nowe technologie państwa członkowskie powinny dążyć do zapewnienia technologicznej neutralności przy promowaniu zdalnego przydzielania zasobów numeracyjnych.

(250) Aby umożliwić konkurencję przedsiębiorstw w sektorze łączności elektronicznej, niezbędny jest dostęp do zasobów numeracyjnych przy zastosowaniu jawnych, obiektywnych i niedyskryminujących kryteriów. Państwa członkowskie powinny mieć możliwość przyznawania praw użytkowania zasobów numeracyjnych przedsiębiorstwom innym niż dostawcy sieci lub usług łączności elektronicznej, aby zwiększyć wykorzystanie numerów w przypadku różnych usług internetu rzeczy. Wszystkie elementy krajowego planu numeracyjnego, w tym kody punktowe używane przy wybieraniu sieci, powinny być zarządzane przez krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy. Jeżeli zachodzi potrzeba harmonizacji zasobów numeracyjnych w Unii celem wspierania rozwoju usług ogólnoeuropejskich lub usług transgranicznych, w szczególności nowych usług łączności maszyna-maszyna, takich jak samochody podłączone do internetu, oraz w przypadkach gdy popytu nie da się zaspokoić za pomocą dostępnych zasobów numeracyjnych, Komisja może zastosować środki wykonawcze przy pomocy BEREC.

(251) Powinna istnieć możliwość realizacji wymogu publikacji decyzji o przyznaniu prawa użytkowania zasobów numeracyjnych poprzez ogłaszanie ich na stronach internetowych.

(252) Mając na względzie szczególne aspekty związane ze zgłaszaniem przypadków zaginięcia dzieci, państwa członkowskie powinny podtrzymać swoje zobowiązanie do zapewnienia faktycznej dostępności na swoich terytoriach, pod numerem „116000", dobrze funkcjonującej usługi z zakresu zgłaszania przypadków zaginięcia dzieci. Państwa członkowskie powinny podjąć odpowiednie środki, aby zapewnić osiągnięcie wystarczającego poziomu jakości usługi w obsłudze numeru „116000".

(253) Równolegle z infolinią „116000", umożliwiającą zgłaszanie przypadków zaginięcia dzieci, wiele państw członkowskich zapewnia również, by dzieci miały dostęp do przyjaznej dziecku usługi umożliwiającej połączenie za pośrednictwem numeru „116111" z telefonem zaufania, pomagającym dzieciom wymagającym opieki i ochrony. Takie państwa członkowskie i Komisja powinny zapewnić, by wśród obywateli, a w szczególności wśród dzieci i krajowych systemów ochrony dzieci rosła świadomość istnienia infolinii „116111".

(254) Rynek wewnętrzny oznacza, że użytkownicy końcowi mogą mieć w obrębie Unii dostęp do wszystkich numerów uwzględnionych w krajowych planach numeracji innych państw członkowskich oraz do usług wykorzystujących numery niegeograficzne, w tym do bezpłatnych numerów telefonicznych i numerów o podwyższonej opłacie, z wyjątkiem przypadków gdy wywoływany użytkownik końcowy postanowił, ze względów ekonomicznych ograniczyć dostęp z określonych obszarów geograficznych. Użytkownicy końcowi powinni również być w stanie korzystać z dostępu do powszechnych międzynarodowych bezpłatnych numerów telefonicznych („UIFN"). Transgraniczny dostęp do zasobów numeracyjnych i związanych z nimi usług nie powinien być ograniczany, z wyjątkiem obiektywnie uzasadnionych przypadków, na przykład gdy jest to niezbędne do zwalczania oszustw lub nadużyć (na przykład w związku z niektórymi usługami o podwyższonej opłacie), jeżeli numer jest uznawany za numer o zasięgu wyłącznie krajowym (np. krótki kod krajowy) lub jeżeli jest to ekonomicznie niewykonalne. Opłaty pobierane od stron wywołujących spoza danego państwa członkowskiego nie muszą być takie same jak opłaty pobierane od stron wywołujących z terytorium tego państwa członkowskiego. Użytkownicy powinni być w pełni informowani, z wyprzedzeniem i w jasny sposób, o wszelkich zmianach mających zastosowanie do bezpłatnych numerów, takich jak opłaty za połączenia międzynarodowe w przypadku numerów dostępnych za pośrednictwem standardowych międzynarodowych kodów dla połączeń zagranicznych. W przypadku gdy dostawcy usług łączności elektronicznej ze względu na oszustwo lub nadużycie wstrzymują wypłatę dochodów z połączeń wzajemnych lub innych usług, państwa członkowskie powinny zapewnić, by w miarę możliwości dochody z takich wstrzymanych usług zostały zwrócone użytkownikom końcowym, których dotknęło dane oszustwo lub nadużycie.

(255) Zgodnie z zasadą proporcjonalności szereg przepisów dotyczących praw użytkowników końcowych w niniejszej dyrektywie nie powinien mieć zastosowania do mikroprzedsiębiorstw, które dostarczają usługi łączności interpersonalnej niewykorzystujące numerów. Zgodnie z orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości definicję małego i średniego przedsiębiorstwa, która obejmuje mikroprzedsiębiorstwa, należy interpretować w sposób ścisły. Aby włączyć tylko przedsiębiorstwa, które są rzeczywiście niezależnymi mikroprzedsiębiorstwami, należy przeanalizować strukturę mikroprzedsiębiorstw tworzących grupę gospodarczą, której moc przekracza moc jednego mikroprzedsiębiorstwa, oraz zapewnić, aby definicja mikroprzedsiębiorstwa nie była obchodzona sposobami czysto formalnymi.

(256) Tworzenie jednolitego rynku łączności elektronicznej wymaga usunięcia barier dla użytkowników końcowych w dostępie transgranicznym do usług łączności elektronicznej w całej Unii. Dostawcy łączności elektronicznej nie powinni odmawiać ani ograniczać dostępu użytkownikom końcowym ani dyskryminować ich na podstawie ich narodowości, państwa członkowskiego zamieszkania lub państwa członkowskiego siedziby. Różne traktowanie powinno być jednak niewykraczające poza środki przewidziane w rozporządzeniu (UE) nr 531/2012 w przypadku niewłaściwego lub nieprawidłowego korzystania z regulowanych detalicznych usług roamingu.

(257) Rozbieżne wdrażanie zasad dotyczących ochrony użytkownika końcowego spowodowało znaczne bariery dla rynku wewnętrznego wpływające zarówno na dostawców usług łączności elektronicznej, jak i na użytkowników końcowych. Bariery te należy zmniejszyć, stosując jednakowe zasady zapewniające wysoki wspólny poziom ochrony w całej Unii. Skalibrowana pełna harmonizacja praw użytkowników końcowych objętych niniejszą dyrektywą powinna w znacznym stopniu zwiększać pewność prawa zarówno dla użytkowników końcowych, jak i dostawców usług łączności elektronicznej i powinna znacznie obniżyć bariery wejścia na rynek oraz nadmierne obciążenie związane z przestrzeganiem przepisów wynikające z ich rozdrobnienia. Pełna harmonizacja pomaga pokonać bariery dla funkcjonowania rynku wewnętrznego wynikające z takich krajowych przepisów dotyczących praw użytkownika końcowego, które jednocześnie chronią dostawców krajowych przed konkurencją z innych państw członkowskich. Aby osiągnąć wysoki wspólny poziom ochrony, niektóre przepisy dotyczące praw użytkowników końcowych powinny zostać wzmocnione w niniejszej dyrektywie z uwzględnieniem najlepszych praktyk w państwach członkowskich.

Pełna harmonizacja ich praw zwiększa zaufanie użytkowników końcowych do rynku wewnętrznego, ponieważ korzystają oni z jednakowo wysokiego poziomu ochrony przy korzystaniu z usług łączności elektronicznej, nie tylko w swoich państwach członkowskich, lecz także wówczas, gdy mieszkają, pracują lub podróżują w innych państwach członkowskich. Pełna harmonizacja powinna dotyczyć wyłącznie kwestii objętych przepisami niniejszej dyrektywy dotyczącymi praw użytkowników końcowych. Nie powinna ona zatem wpływać na prawo krajowe w odniesieniu do tych aspektów ochrony użytkowników końcowych, w tym niektórych aspektów środków dotyczących przejrzystości, które nie są objęte tymi przepisami. Na przykład środki dotyczące obowiązków w zakresie przejrzystości, które nie są objęte niniejszą dyrektywą, uznaje się za zgodne z zasadą pełnej harmonizacji, natomiast dodatkowe wymogi dotyczące kwestii przejrzystości objętych niniejszą dyrektywą, takie jak publikacja informacji, uznaje się za niezgodne. Państwa członkowskie powinny mieć ponadto możliwość zachowania lub wprowadzenia przepisów krajowych nieuregulowanych wyraźnie w niniejszej dyrektywie, w szczególności aby zająć się nowo pojawiającymi się kwestiami.

(258) Umowy to dla użytkowników końcowych ważne narzędzie zapewnienia przejrzystości informacji i pewności prawa. Większość dostawców usług działających w środowisku konkurencyjnym zawiera umowy ze swoimi klientami, ponieważ są one handlowo pożądane. W uzupełnieniu do niniejszej dyrektywy do transakcji konsumenckich dotyczących sieci i usług łączności elektronicznej stosują się wymagania obowiązującego prawa Unii dotyczącego ochrony konsumentów w odniesieniu do umów, a w szczególności dyrektywa Rady 93/13/EWG[1] i dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/83/UE[2]. Włączenie do niniejszej dyrektywy wymogów informacyjnych, które mogą być także wymagane na podstawie dyrektywy 2011/83/UE, nie powinno prowadzić do powielania tych samych informacji w dokumentach przed zawarciem umowy i w dokumentach umownych. Stosowne informacje przekazywane w odniesieniu do niniejszej dyrektywy, w tym bardziej nakazowe i szczegółowe wymogi informacyjne, należy uznać za spełniające odpowiednie wymogi na podstawie dyrektywy 2011/83/UE.

---

[1] Dyrektywa Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz.U. L 95 z 21.4.1993, s. 29).

[2] Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/83/UE z dnia 25 października 2011 r. w sprawie praw konsumentów, zmieniająca dyrektywę Rady 93/13/EWG i dyrektywę 1999/44/WE Parlamentu Europejskiego i Rady oraz uchylająca dyrektywę Rady 85/577/EWG i dyrektywę 97/7/WE Parlamentu Europejskiego i Rady (Dz.U. L 304 z 22.11.2011, s. 64).

(259) Niektóre z tych przepisów dotyczących ochrony użytkowników końcowych, które z założenia odnoszą się wyłącznie do konsumentów, a mianowicie te dotyczące informacji umownych, maksymalnego okresu obowiązywania umowy i pakietów, powinny przynosić korzyści nie tylko konsumentom, ale również mikroprzedsiębiorstwom i małym przedsiębiorstwom oraz organizacjom non-profit w rozumieniu prawa krajowego. Pozycja negocjacyjna tych kategorii przedsiębiorstw i organizacji jest porównywalna z pozycją konsumentów, powinny one zatem korzystać z tego samego poziomu ochrony, chyba że wyraźnie zrezygnują z tych praw. Obowiązki dotyczące informacji umownych zawarte w niniejszej dyrektywie, z uwzględnieniem obowiązków zawartych w dyrektywie 2011/83/UE, o których mowa w niniejszej dyrektywie, powinny mieć zastosowanie niezależnie od tego, czy klient ma dokonać jakiejkolwiek płatności, ani od jej wysokości. Obowiązki dotyczące informacji umownych, z uwzględnieniem obowiązków zawartych w dyrektywie 2011/83/UE, powinny mieć automatycznie zastosowanie do mikroprzedsiębiorstw, małych przedsiębiorstw i organizacji non-profit, chyba że wolą one negocjować zindywidualizowane warunki umowne z dostawcami usług łączności elektronicznej. W przeciwieństwie do mikroprzedsiębiorstw, małych przedsiębiorstw oraz organizacji non-profit większe przedsiębiorstwa zwykle mają większą siłę przetargową, a zatem nie są uzależnione od tych samych wymogów dotyczących informacji umownych co konsumenci. Inne przepisy, takie jak te dotyczące przenoszenia numerów, które są istotne także dla większych przedsiębiorstw, powinny mieć nadal zastosowanie do wszystkich użytkowników końcowych.„ Organizacje non-profit są osobami prawnymi, które nie przynoszą zysków ich właścicielom ani członkom. Zazwyczaj organizacje non-profit to organizacje charytatywne lub inne rodzaje organizacji pożytku publicznego. W związku z tym, z uwagi na ich porównywalną sytuację, zasadne jest traktowanie takich organizacji na mocy niniejszej dyrektywy w taki sam sposób jak mikroprzedsiębiorstw lub małych przedsiębiorstw, w zakresie, w jakim dotyczy to praw użytkowników końcowych.

(260) Specyfika sektora łączności elektronicznej wymaga, oprócz przestrzegania horyzontalnych zasad umownych, także przestrzegania ograniczonej liczby dodatkowych przepisów dotyczących ochrony użytkowników końcowych. Użytkownicy końcowi powinni być informowani, między innymi, o wszelkich oferowanych poziomach jakości usług, warunkach promocji i rozwiązywania umów, aktualnych planach taryfowych oraz opłatach za usługi podlegające szczególnym warunkom cenowym. Informacje te mają znaczenie dla podmiotów świadczących publicznie dostępne usługi łączności elektronicznej inne niż usługi transmisji używane do świadczenia usług łączności maszyna-maszyna.
Bez uszczerbku dla mających zastosowanie przepisów dotyczących ochrony danych osobowych, podmiot świadczący publicznie dostępne usługi łączności elektronicznej nie powinien podlegać obowiązkom w zakresie wymogów informacyjnych dotyczących umów, jeżeli dany dostawca i powiązane z nim przedsiębiorstwa lub osoby nie otrzymują żadnego wynagrodzenia bezpośrednio lub pośrednio związanego ze świadczeniem usług łączności elektronicznej, tak jak w przypadku uniwersytetu, który oferuje odwiedzającym swobodny dostęp do swojej sieci Wi-Fi na terenie kampusu, nie otrzymując żadnego, czy to w formie płatności ze strony użytkowników, czy też w formie przychodów z reklam.

(261) Aby użytkownik końcowy mógł dokonać świadomego wyboru, musi otrzymać wymagane istotne informacje przed zawarciem umowy, przedstawione jasnym i zrozumiałym językiem, oraz na trwałym nośniku lub – w przypadku gdy nie jest to możliwe i bez uszczerbku dla definicji trwałego nośnika zawartej w dyrektywie 2011/83/EU – w dokumencie udostępnionym przez dostawcę, i o którym użytkownik został poinformowany, łatwym do pobrania, otwarcia i sprawdzenia na urządzeniach stosowanych powszechnie przez konsumentów. W celu ułatwienia wyboru, dostawcy powinni również przedstawiać streszczenie głównych warunków umowy. Aby ułatwić porównywanie ofert i obniżyć koszty związane z przestrzeganiem przepisów, Komisja, po skonsultowaniu się z BEREC, powinna przyjąć wzór takich streszczeń umowy. Informacje dostarczone przed zawarciem umowy oraz wzór streszczeń powinny stanowić integralną część ostatecznej umowy. Streszczenie umowy powinno być zwięzłe i łatwe do odczytania, najlepiej nie dłuższe niż odpowiednik jednej strony formatu A4 lub – w przypadku gdy w jednej umowie powiązany jest pakiet kilku różnych usług – odpowiednik maksymalnie trzech stron formatu A4.

(262) Po przyjęciu rozporządzenia (UE) 2015/2120 przepisy niniejszej dyrektywy dotyczące informowania o warunkach ograniczających dostęp do usług i aplikacji lub ich użytkowanie oraz informacje dotyczące kształtowania ruchu w sieci stały się nieaktualne i powinny zostać uchylone.

(263) W odniesieniu do urządzeń końcowych umowa z klientem powinna precyzować wszelkie warunki nakładane przez dostawcę w zakresie korzystania z urządzeń, takich jak blokada SIM w urządzeniach komórkowych – jeżeli warunki takie nie są zabronione przez prawo krajowe – oraz wszelkie opłaty należne w związku z rozwiązaniem umowy, przed uzgodnionym terminem jej wygaśnięcia lub w tym terminie, w tym wszelkie opłaty nałożone w celu zatrzymania urządzenia. Jeżeli użytkownik końcowy decyduje się na zachowanie urządzenia końcowego stanowiącego element oferty w momencie zawierania umowy, należna rekompensata nie powinna przekraczać wartości *pro rata temporis* obliczonej na podstawie jego wartości w momencie zawierania umowy lub pozostałej części opłaty za usługę do zakończenia umowy w zależności od tego, która z tych kwot jest niższa. Państwa członkowskie powinny mieć możliwość zdecydowania o zastosowaniu innych metod obliczania stawki rekompensaty, jeżeli taka stawka jest równa obliczonej rekompensacie lub od niej niższa. Wszelkie ograniczenia użytkowania urządzeń końcowych w innych sieciach powinny być nieodpłatnie znoszone przez dostawcę najpóźniej w momencie uiszczenia tej rekompensaty.

(264) Bez uszczerbku dla spoczywającego na dostawcy istotnego obowiązku związanego z bezpieczeństwem na podstawie niniejszej dyrektywy, umowa powinna precyzować, jaki rodzaj działań dostawca może podjąć w razie wystąpienia zdarzeń naruszających bezpieczeństwo, zagrożeń takimi zdarzeniami lub podatnością na wystąpienie takich wydarzeń. Ponadto umowa powinna również precyzować wszelkie ustalenia dotyczące możliwości kompensacji lub zwrotu pieniędzy, jeśli dostawca w nieadekwatny sposób zareaguje na incydent związany z bezpieczeństwem, w tym jeżeli do zgłoszonego dostawcy incydentu związanego z bezpieczeństwem dochodzi z powodu znanych luk bezpieczeństwa w oprogramowaniu lub sprzęcie komputerowym, w związku z czym producent lub programista udostępnił poprawki, a dostawca nie zastosował ich ani nie podjął żadnych innych odpowiednich środków zaradczych.

(265) Dostępność przejrzystych, aktualnych i porównywalnych informacji o ofertach i usługach ma kluczowe znaczenie dla konsumentów na konkurencyjnych rynkach, na których występuje wielu dostawców usług. Użytkownicy końcowi powinni być w stanie dokonywać łatwego porównywania cen różnych usług oferowanych na rynku na podstawie informacji publikowanych w łatwo dostępnej formie. Aby umożliwić im łatwe porównywanie cen i usług, właściwe organy, w stosownych przypadkach w porozumieniu z krajowymi organami regulacyjnymi, powinny mieć możliwość wymagania od dostawców usługi dostępu do internetu lub publicznie dostępne usługi łączności interpersonalnej większej przejrzystości w odniesieniu do informacji (w tym taryf, jakości usług, warunków dotyczących dostarczanych urządzeń końcowych, oraz innych stosownych danych statystycznych). Nakładając wszelkie takie wymogi, należy uwzględniać właściwości tych sieci i usług. Należy również zapewnić, aby osoby trzecie miały prawo do bezpłatnego korzystania z publicznie dostępnych informacji publikowanych przez te przedsiębiorstwa, co zapewni im narzędzia porównawcze.

(266) Użytkownicy końcowi często nie są świadomi kosztów swoich praktyk konsumpcyjnych lub mają trudność z określeniem czasu użytkowania lub zużycia danych przy korzystaniu z usług łączności elektronicznej. Aby zwiększyć przejrzystość i umożliwić lepsze kontrolowanie budżetu przeznaczonego na łączność, należy zapewnić użytkownikom końcowym udogodnienia, które umożliwią im śledzenie zużycia w odpowiednim czasie. Państwa członkowskie powinny mieć ponadto możliwość utrzymania lub wprowadzenia przepisów dotyczących poziomów zużycia, chroniących użytkowników końcowych przed „szokująco wysokimi rachunkami", w tym w odniesieniu do usług o podwyższonej opłacie i innych usług podlegających szczególnym warunkom cenowym. Pozwala to właściwym organom stosować wymóg, by informacje o takich cenach były przekazywane przed świadczeniem takiej usługi, i nie ma wpływu na możliwość utrzymania lub wprowadzenia przez państwa członkowskie ogólnych obowiązków dotyczących usług o podwyższonej opłacie w celu zapewnienia skutecznej ochrony użytkowników końcowych.

(267) Niezależne narzędzia porównawcze, takie jak strony internetowe, są dla użytkowników końcowych skutecznym sposobem, aby ocenić zalety ofert różnych dostawców usług dostępu do internetu i usługi łączności interpersonalnej, w przypadku gdy są świadczone w oparciu o powtarzalne lub oparte na zużyciu bezpośrednie opłaty pieniężne oraz uzyskać bezstronne informacje, w szczególności dzięki możliwości porównywania w jednym miejscu cen, taryf i parametrów jakości usług. Narzędzia takie powinny być funkcjonalnie niezależne od podmiotów świadczących usługi i żaden podmiot świadczący usługi nie powinien być traktowany preferencyjnie w wynikach wyszukiwania. Takie narzędzia powinny dążyć do dostarczania informacji, które są jasne, precyzyjne, kompletne i kompleksowe. Powinno się w nich również dążyć do uwzględnienia jak najszerszego zakresu ofert, aby przedstawić ich reprezentatywny przegląd i objąć znaczną część rynku. Informacje podawane przez takie narzędzia powinny być wiarygodne, bezstronne i przejrzyste. Użytkownicy końcowi powinni być informowani o dostępności takich narzędzi. Państwa członkowskie powinny zapewnić, aby na ich terytoriach użytkownicy końcowi mieli swobodny dostęp do co najmniej jednego takiego narzędzia. W przypadku gdy w danym państwie członkowskim jest tylko jedno tego rodzaju narzędzie i przestaje ono funkcjonować lub nie spełnia już kryteriów jakości, państwa członkowskie powinny dopilnować, aby użytkownicy końcowi uzyskali w odpowiednim terminie dostęp do innego narzędzia porównawczego na poziomie krajowym.

(268) Niezależne narzędzia porównawcze mogą być prowadzone przez prywatne przedsiębiorstwa lub przez właściwe organy bądź w ich imieniu, powinny być jednak prowadzone zgodnie z określonymi kryteriami jakości, w tym z wymogiem dostarczenia informacji o ich właścicielach, zapewniania dokładnych i aktualnych informacji, podawania czasu ostatniej aktualizacji, wyznaczania jasnych, obiektywnych kryteriów, na jakich będzie opierać się porównywanie, oraz uwzględniania szerokiego zakresu ofert obejmującego znaczną część rynku. Państwa członkowskie powinny móc ustalić, jak często w narzędziach porównawczych należy dokonywać przeglądu i aktualizacji informacji udostępnianych użytkownikom końcowym, z uwzględnieniem częstotliwości, z jaką dostawcy usług dostępu do internetu i publicznie dostępnych usług łączności interpersonalnej na ogół aktualizują swoje informacje o planach taryfowych i jakości usług.

(269) W celu uwzględnienia kwestii interesu publicznego związanych z korzystaniem z usług dostępu do internetu i publicznie dostępnych usług łączności interpersonalnej wykorzystujących numery oraz, aby zachęcić do ochrony praw i wolności innych, państwa członkowskie powinny mieć możliwość wytwarzania i rozpowszechniania, z pomocą dostawców tych usług, informacji użyteczności publicznej związanych z korzystaniem z takich usług. Mogłoby to obejmować informacje użyteczności publicznej dotyczące najczęstszych naruszeń przepisów i ich skutków prawnych, np. naruszeń praw autorskich, innego bezprawnego wykorzystywania oraz rozpowszechniania treści szkodliwych, oraz porady i sposoby własnej ochrony przed zagrożeniami, które mogą zaistnieć na przykład w związku z ujawnieniem w niektórych przypadkach informacji prywatnych, jak również przed zagrożeniami dla prywatności i danych osobowych, a także dostępność łatwego w użytkowaniu oraz konfigurowalnego oprogramowania lub innych odpowiednich narzędzi umożliwiających ochronę dzieci lub osób podatnych na powyższe zagrożenia. Przepływ informacji mógłby być koordynowany w ramach procedury współpracy ustanowionej w niniejszej dyrektywie. Takie informacje użyteczności publicznej należy w razie potrzeby uaktualniać i przedstawiać w zrozumiałych formach, zależnie od decyzji państwa członkowskiego, także na stronach internetowych krajowych organów publicznych. Państwa członkowskie powinny mieć możliwość nałożenia na dostawców usług dostępu do internetu i publicznie dostępnych usług łączności interpersonalnej wykorzystujące numery obowiązku przekazywania wszystkim swoim klientom takich standardowych informacji w sposób uznany za odpowiedni przez krajowe organy publiczne. Rozpowszechnianie takich informacji nie powinno jednak powodować nakładania na dostawców nadmiernych obciążeń. Jeżeli taka sytuacja ma miejsce, państwa członkowskie powinny wymagać, aby takie rozpowszechnianie następowało w sposób stosowany przez dostawców celem porozumiewania się z użytkownikami końcowymi w ramach prowadzonej działalności gospodarczej.

(270) W razie braku odpowiednich przepisów prawa Unii treści, aplikacje i usługi uznaje się za zgodne z prawem lub szkodliwe zgodnie z krajowym prawem materialnym i proceduralnym. Podejmowanie zgodnie z odpowiednią procedurą decyzji o tym, czy treści, aplikacje lub usługi są zgodne z prawem lub szkodliwe, należy do zadań państw członkowskich, a nie do dostawców sieci lub usług łączności elektronicznej. Niniejsza dyrektywa oraz dyrektywa 2002/58/WE pozostają bez uszczerbku dla dyrektywy 2000/31/WE, która zawiera między innymi zasadę „zwykłego przekazu" dotyczącą określonych w niej dostawców usług będących pośrednikami.

(271) Krajowe organy regulacyjne w porozumieniu z innymi właściwymi organami lub – w stosownych przypadkach – inne właściwe organy w porozumieniu z krajowymi organami regulacyjnymi powinny być uprawnione do monitorowania jakości usług i do systematycznego gromadzenia informacji na temat jakości usług oferowanych przez dostawców usług dostępu do internetu i publicznie dostępnych usług łączności interpersonalnej w takim zakresie, w jakim ci ostatni są w stanie zaoferować minimalne poziomy jakości usług, albo poprzez kontrolę przynajmniej niektórych elementów sieci, albo w oparciu o podpisaną w tym celu umowę o gwarantowaniu poziomu usług, w tym jakość związaną ze świadczeniem usług użytkownikom końcowym z niepełnosprawnościami. Informacje te należy gromadzić na podstawie kryteriów pozwalających na porównywanie dostawców usług i sytuacji w państwach członkowskich. Jest prawdopodobne, że dostawcy takich usług łączności elektronicznej, działający w konkurencyjnym środowisku, zechcą dla korzyści handlowych publicznie udostępniać wystarczające i aktualne informacje o swoich usługach. Krajowe organy regulacyjne w porozumieniu z innymi właściwymi organami lub – w stosownych przypadkach – inne właściwe organy w porozumieniu z krajowymi organami regulacyjnymi z innymi właściwymi organami powinny mimo to mieć możliwość wprowadzenia wymogu publikacji takich informacji, jeżeli wykazano, że nie są one faktycznie dostępne dla obywateli. W przypadku gdy jakość publicznie dostępnych usług łączności interpersonalnej zależy od jakichkolwiek czynników zewnętrznych, takich jak kontrola transmisji sygnału lub zdolność przyłączeniowa do sieci, krajowe organy regulacyjne w porozumieniu z innymi właściwymi organami powinny mieć możliwość wymagania od dostawców takich usług, by odpowiednio informowali o tym swoich konsumentów.

(272) Krajowe organy regulacyjne w porozumieniu z innymi właściwymi organami powinny również określić metody pomiaru, które mają stosować dostawcy usług w celu poprawy porównywalności dostarczanych danych. Aby ułatwić porównywalność w Unii i obniżyć koszty przestrzegania przepisów, BEREC powinien przyjąć wytyczne dotyczące odpowiednich parametrów jakości usług, które krajowe organy regulacyjne w porozumieniu z innymi właściwymi organami powinny w najwyższym stopniu uwzględniać.

(273) Aby odnieść pełną korzyść z konkurencji, konsumenci powinni mieć możliwość dokonywania świadomych wyborów i – gdy leży to w ich najlepszym interesie – zmieniać dostawców. Istotne jest zapewnienie, aby możliwości tej nie ograniczały przeszkody prawne, techniczne ani praktyczne, w tym warunki umów, procedury i opłaty. Nie wyklucza to jednak wprowadzania przez dostawców racjonalnie uzasadnionych minimalnych okresów umownych wynoszących maksymalnie 24 miesiące w umowach konsumenckich. Państwa członkowskie powinny mieć jednak możliwość utrzymania lub wprowadzenia – ze względu na uwarunkowania krajowe, takie jak poziomy konkurencji i stabilność inwestycji sieciowych – przepisów dotyczących krótszego maksymalnego okresu trwania umowy oraz pozwolenia konsumentom na zmianę planu taryfowego lub rozwiązanie umowy przed upływem okresu jej obowiązywania bez ponoszenia dodatkowych kosztów. Niezależnie od danej umowy o usługi łączności konsumenci mogą woleć skorzystać z dłuższego okresu spłaty kosztów uruchomienia fizycznego łącza. Takie zobowiązania konsumenckie mogą być istotnym czynnikiem ułatwiającym realizację sieci o bardzo dużej przepustowości w lokalach użytkowników końcowych lub w ich bezpośredniej bliskości, w tym poprzez systemy agregacji popytu umożliwiające inwestorom sieciowym obniżenie początkowego ryzyka związanego z upowszechnianiem sieci. Ustanowione w niniejszej dyrektywie prawa konsumentów do zmiany dostawców usług łączności elektronicznej nie powinny być jednak ograniczane takimi okresami spłaty określanymi w umowach o uruchomienie fizycznego łącza, a umowy takie nie powinny obejmować urządzeń końcowych ani urządzeń dostępu do internetu, takich jak urządzenia telefoniczne, rutery czy modemy. Państwa członkowskie powinny zapewniać równe traktowanie podmiotów, w tym operatorów, finansujących instalację podłączenia sieci o bardzo dużej przepustowości w lokalu użytkownika końcowego, w tym w przypadkach, gdy takie finansowanie odbywa się w drodze umowy ratalnej.

(274) Możliwe jest również automatyczne przedłużanie umów na świadczenie usług łączności elektronicznej. W takich przypadkach użytkownicy końcowi powinni mieć możliwość rozwiązania umowy bez ponoszenia żadnych kosztów po zakończeniu okresu jej obowiązywania.

(275) Wszelkie zmiany warunków umownych proponowane przez dostawców publicznie dostępnych usług łączności elektronicznej innych niż usług łączności interpersonalnej niewykorzystujące numerów, które to zmiany nie pociągają za sobą korzyści dla użytkownika końcowego – na przykład w związku z opłatami, taryfami, limitami ilości danych, szybkością przesyłu danych, zasięgiem lub przetwarzaniem danych osobowych – powinny dawać użytkownikowi końcowemu prawo do rozwiązania umowy bez ponoszenia żadnych kosztów, nawet jeżeli są one powiązane z pewnymi korzystnymi zmianami. Każda zmiana warunków umownych przez dostawcę powinna zatem upoważniać użytkownika końcowego do rozwiązania umowy, chyba że każda taka zmiana jest sama w sobie korzystna dla użytkownika końcowego lub zmiany te mają charakter czysto administracyjny, np. zmiana adresu dostawcy i nie mają negatywnego wpływu na użytkownika końcowego lub zmiany te wynikają ze zmian ustawowych lub regulacyjnych, takich jak nowe wymogi dotyczące informacji umownych nałożone prawem unijnym lub krajowym. W przypadku gdy zmiana jest wyłącznie na korzyść użytkownika końcowego, powinna być oceniana na podstawie obiektywnych kryteriów. Prawo użytkownika końcowego do rozwiązania umowy powinno być wykluczone wyłącznie wtedy, gdy dostawca może wykazać, że wszystkie zmiany w umowie są wyłącznie na korzyść użytkownika końcowego lub mają charakter czysto administracyjny i nie wpływają negatywnie na użytkownika końcowego.

(276) Użytkownicy końcowi powinni być informowani o wszelkich zmianach warunków umownych za pomocą trwałego nośnika. Użytkownicy końcowi inni niż konsumenci, mikroprzedsiębiorstwa lub małe przedsiębiorstwa lub organizacje non-profit nie powinni korzystać z prawa do rozwiązania umowy w przypadku zmiany umowy w odniesieniu do usług transmisji stosowanych w usługach łączności maszyna-maszyna. Państwa członkowskie powinny mieć możliwość wprowadzenia określonych sposobów ochrony użytkowników końcowych w odniesieniu do rozwiązania umowy, w przypadku gdy użytkownik końcowy zmienia miejsce zamieszkania. Przepisy dotyczące rozwiązania umowy powinny pozostawać bez uszczerbku dla innych przepisów prawa unijnego lub krajowego dotyczących podstaw rozwiązania umowy lub możliwości zmiany warunków umownych przez dostawcę lub użytkownika końcowego.

(277) Możliwość zmiany dostawców jest fundamentem skutecznej konkurencji w konkurencyjnym środowisku. Dostępność przejrzystych, dokładnych i podanych w odpowiednim czasie informacji o takiej możliwości powinna zwiększyć pewność użytkowników końcowych dokonujących takiej zmiany i zachęcić ich do aktywnego uczestnictwa w procesie konkurencyjnym. Dostawcy usług powinni zapewnić ciągłość usługi, tak aby użytkownicy końcowi mogli zmieniać dostawców bez narażania się na ryzyko utraty usługi oraz tam, gdzie jest to technicznie możliwe – umożliwiać zmianę w terminie wskazanym przez użytkowników końcowych.

(278) Przenoszenie numeru jest kluczowym czynnikiem ułatwiającym podejmowanie wyborów przez konsumentów oraz skuteczną konkurencję na konkurencyjnych rynkach łączności elektronicznej. Użytkownicy końcowi, którzy sobie tego zażyczą, powinni mieć możliwość zachowania numeru(-ów) niezależnie od tego, który dostawca usług świadczy usługę, i przez ograniczony czas między zmianą dostawców usług. Niniejsza dyrektywa nie obejmuje zapewnienia tej usługi dodatkowej w przypadku połączeń z publiczną siecią telefoniczną między lokalizacją stacjonarną i niestacjonarną. Jednakże państwa członkowskie powinny mieć możliwość zastosowania przepisów dotyczących przenoszenia numerów między sieciami stacjonarnymi i komórkowymi.

(279) Wpływ przenoszenia numerów znacznie wzrasta w przypadku, gdy istnieje przejrzysta informacja o taryfach, dla użytkowników końcowych, którzy przenoszą swój numer, jak i dla tych użytkowników końcowych, którzy dzwonią do tych, którzy przenieśli swoje numery. Krajowe organy regulacyjne powinny, tam gdzie to jest możliwe, umożliwić odpowiednią przejrzystość taryf jako część wprowadzania przenoszenia numerów.

(280) Zapewniając kierowanie się kosztami przy ustalaniu cen za połączenia wzajemne w odniesieniu do wprowadzenia przenoszenia numerów, krajowe organy regulacyjne powinny mieć możliwość uwzględniania cen dostępnych na porównywalnych rynkach.

(281) Możliwość przeniesienia numeru jest jednym z kluczowych czynników ułatwiających wybór konsumentowi oraz skutecznym elementem konkurencji na rynku łączności elektronicznej i powinna być realizowana w jak najkrótszym czasie, tak aby numer był aktywowany i gotowy do wykorzystania w ciągu jednego dnia roboczego, a użytkownik końcowy nie doświadczał braku usługi trwającego dłużej niż jeden dzień roboczy od uzgodnionego terminu. Prawo przeniesienia numeru powinno przysługiwać użytkownikowi końcowemu, który zawarł z dostawcą stosowną umowę (płatności z góry lub z dołu). Aby zapewnić jeden punkt kompleksowej obsługi umożliwiający sprawną zmianę dostawcy, proces zmiany powinien być prowadzony przez przejmujący podmiot świadczący usługi łączności elektronicznej. Krajowe organy regulacyjne lub – w stosownych przypadkach – inne właściwe organy powinny mieć możliwość zalecenia ogólnego procesu zmiany dostawcy i przenoszenia numerów, uwzględniając krajowe przepisy dotyczące umów oraz rozwój technologii. Powinno to obejmować, w miarę możliwości, wymóg ukończenia procesu przeniesienia numeru w ramach przydzielania zdalnego, chyba że użytkownik końcowy wystąpi z innym wnioskiem. Doświadczenie w niektórych państwach członkowskich pokazuje, że istnieje ryzyko przenoszenia numerów użytkowników końcowych do innego dostawcy bez udzielenia przez nich zgody. Chociaż sprawą tą powinny zająć się w głównej mierze organy egzekwowania prawa, państwa członkowskie powinny być w stanie nakładać takie minimalne proporcjonalne środki w odniesieniu do przenoszenia numeru, w tym odpowiednie kary, które są niezbędne do zminimalizowania takiego zagrożenia oraz do zapewnienia użytkownikom końcowym ochrony w trakcie przenoszenia numeru bez zmniejszania dla nich atrakcyjności tego procesu. Prawo do przenoszenia numerów nie powinno być ograniczone warunkami umownymi.

(282) Aby zapewnić zmianę dostawcy i przeniesienie numeru w ramach czasowych przewidzianych w niniejszej dyrektywie, państwa członkowskie powinny zapewniać użytkownikom końcowym wypłatę odszkodowania przez dostawcę w sposób sprawny i terminowy, w przypadku niewykonania umowy z użytkownikiem końcowym. Środki takie powinny być proporcjonalne do czasu trwania opóźnienia w realizacji umowy. Użytkownicy końcowi powinni przynajmniej otrzymywać rekompensatę za opóźnienia przekraczające jeden dzień roboczy w przypadku aktywacji usługi, przeniesienia numeru lub utraty usługi oraz za niedotrzymanie przez dostawców uzgodnionych terminów wizyty serwisowej lub instalacyjnej. Dodatkowa rekompensata może mieć również postać automatycznego obniżenia płatności w przypadkach, gdy dawca ma nadal świadczyć swoje usługi do czasu aktywacji usług przez dostawcę biorcę.

(283) Coraz powszechniejsze stają się pakiety składające się co najmniej z usługi dostępu do internetu albo publicznie dostępnych usług łączności interpersonalnej wykorzystujących numery i innych usług, takich jak publicznie dostępne usługi łączności interpersonalnej niewykorzystujące numerów, linearne usługi medialne oraz usługi maszyna-maszyna lub urządzenia końcowe, i są one ważnym elementem konkurencji. Do celów niniejszej dyrektywy za istnienie pakietu uznaje się sytuacje, w których elementy pakietu są dostarczane lub sprzedawane przez tego samego dostawcę na podstawie tej samej lub ściśle związanej lub połączonej umowy. Chociaż pakiety często przynoszą korzyści konsumentom, mogą utrudniać zmianę dostawcy lub powodować koszty i podnosić ryzyko umownego uzależnienia od jednego dostawcy. W przypadku gdy różne usługi oraz urządzenia końcowe, które wchodzą w zakres pakietu podlegają rozbieżnym zasadom dotyczącym rozwiązywania umowy i zmiany dostawcy lub do wszelkich umownych zobowiązań dotyczących nabywania urządzeń końcowych, jest to faktyczne ograniczenie określonych w niniejszej dyrektywie praw konsumentów do przejścia na konkurencyjną ofertę w odniesieniu do całego pakietu lub jego części. Niektóre podstawowe przepisy niniejszej dyrektywy dotyczące informacji zawartych w streszczeniu umowy, jej przejrzystości, czasu trwania, rozwiązania i zmiany dostawcy powinny zatem mieć zastosowanie do wszystkich elementów danego pakietu, w tym urządzeń końcowych, innych usług, takich jak dostarczanie treści cyfrowych lub usługi cyfrowe, oraz usług łączności elektronicznej, które nie są bezpośrednio objęte zakresem stosowania tych przepisów. Wszystkie obowiązki użytkownika końcowego mające na mocy niniejszej dyrektywy zastosowanie do danej usługi łączności elektronicznej świadczonej lub sprzedawanej jako odrębna usługa powinny mieć zastosowanie również wtedy, gdy jest ona częścią pakietu obejmującego przynajmniej usługę dostępu do internetu lub publicznie dostępną usługę łączności interpersonalnej wykorzystującą numery.

Inne kwestie umowne, takie jak środki ochrony prawnej mające zastosowanie w przypadku nieprzestrzegania warunków umowy, powinny być regulowane zasadami mającymi zastosowanie do danego elementu oferty wiązanej, na przykład warunkami umów o sprzedaż towarów lub o dostarczanie treści cyfrowych. Jednak prawo rozwiązania umowy w odniesieniu do któregokolwiek z elementów pakietu obejmującego przynajmniej usługę dostępu do internetu lub publicznie dostępną usługę łączności interpersonalnej wykorzystującą numery przed upływem uzgodnionego okresu obowiązywania umowy – ze względu na brak zgodności lub brak realizacji dostawy – powinno dawać konsumentowi prawo do rozwiązania umowy w odniesieniu do wszystkich elementów tego pakietu. Również w celu zachowania możliwości łatwej zmiany dostawcy konsumenci nie powinni być uzależnieni od jednego dostawcy na podstawie umownego automatycznego przedłużenia pierwszego okresu umownego.

(284) Dostawcy usług łączności interpersonalnej wykorzystującej numery mają obowiązek zapewniania dostępu do służb ratunkowych za pomocą zgłoszeń alarmowych. W wyjątkowych okolicznościach, tj. ze względu na brak możliwości technicznych, mogą nie być w stanie zapewnić dostępu do służb ratunkowych lub informacji o lokalizacji osoby wykonującej połączenie lub obu tych usług. W takich przypadkach powinni odpowiednio poinformować o tym w umowie swoich klientów. Dostawcy ci powinni podać swoim klientom wyraźne i przejrzyste informacje w pierwotnej umowie oraz aktualizować je w przypadku jakiejkolwiek zmiany w zakresie dostępu do służb ratunkowych, na przykład wraz z fakturami. Informacje te powinny dotyczyć także wszelkich ograniczeń zasięgu terytorialnego wynikających z planowanych operacyjnych parametrów technicznych usługi łączności oraz dostępnej infrastruktury. W przypadku gdy usługa nie jest świadczona w ramach połączenia mającego zapewnić określoną jakość usługi, informacje powinny dotyczyć również poziomu niezawodności dostępu oraz informacji o lokalizacji osoby wykonującej połączenie w porównaniu z usługą świadczoną w ramach takiego połączenia, z uwzględnieniem aktualnych standardów technologicznych i standardów jakości, a także wszelkich parametrów jakości usług określonych w niniejszej dyrektywie.

(285) Użytkownicy końcowi powinni mieć możliwość dostępu do służb ratunkowych za pomocą bezpłatnych zgłoszeń alarmowych bez konieczności użycia żadnego środka płatniczego, z jakiegokolwiek urządzenia, które umożliwia korzystanie z usług łączności interpersonalnej wykorzystującej numery, w tym w czasie korzystania z usług roamingu w państwie członkowskim. Zgłoszenia alarmowe są formą łączności, która obejmuje nie tylko usługi łączności głosowej, lecz również wiadomości tekstowe, komunikatory, połączenia wideo lub inne rodzaje łączności, na przykład usługi komunikacji tekstowej w czasie rzeczywistym, pełnej konwersacji lub usługi przekazu. Państwa członkowskie, uwzględniając możliwości i wyposażenie techniczne PSAP, powinny mieć możliwość określenia, które usługi łączności interpersonalnej wykorzystujące numery są odpowiednie dla służb ratunkowych, w tym mieć możliwość ograniczenia tych opcji do usług łączności głosowej i usług równorzędnych dla użytkowników końcowych z niepełnosprawnościami, lub dodania dodatkowych opcji po uzgodnieniu z krajowymi PSAP. Zgłoszenie alarmowe może zostać uruchomione w imieniu danej osoby przez system pokładowy eCall lub zgłoszenie eCall zdefiniowane w rozporządzeniu (UE) 2015/758.

(286) Państwa członkowskie powinny zapewnić, aby dostawcy usług łączności interpersonalnej wykorzystujących numery zapewniali niezawodny i dobrze ukierunkowany dostęp do służb ratunkowych, z uwzględnieniem krajowych warunków i kryteriów oraz zdolności krajowych PSAP. Państwa członkowskie powinny uwzględnić zdolność PSAP do obsługi zgłoszeń alarmowych w więcej niż jednym języku. Jeżeli usługa łączności interpersonalnej wykorzystująca numery nie jest dostarczana za pomocą połączenia mającego zapewnić określoną jakość, dostawca usług może nie być w stanie zagwarantować, że zgłoszenia alarmowe dokonywane w ramach tej usługi będą przekierowywane równie niezawodnie do najbardziej odpowiedniego publicznego punktu przyjmowania zgłoszeń o wypadkach (PSAP). W przypadku takich niezależnych od sieci dostawców, czyli dostawców, którzy nie są zintegrowani z publicznym dostawcą udostępniającym sieci łączności elektronicznej, udostępnianie informacji o lokalizacji osoby wykonującej połączenie może nie zawsze być technicznie wykonalne. Państwa członkowskie powinny zapewnić, aby normy gwarantujące właściwe i niezawodne przekierowywanie i uzyskiwanie połączeń ze służbami ratunkowymi zostały jak najszybciej wdrożone w celu umożliwienia niezależnym od sieci dostawcom usług łączności interpersonalnej wykorzystujących numery wypełnianie obowiązków związanych z dostępem do służb ratunkowych i do informacji o lokalizacji osoby wykonującej połączenie na poziomie porównywalnym z tym, jakiego wymaga się od innych podmiotów świadczących takie usługi łączności. Jeżeli takie standardy i powiązane systemy PSAP nie zostały wdrożone, nie należy wymagać od niezależnych od sieci usług łączności interpersonalnej wykorzystujących numery zapewnienia dostępu do służb ratunkowych w inny sposób niż technicznie wykonalny lub ekonomicznie opłacalny. To może na przykład obejmować wyznaczenie przez państwo członkowskie jednego, centralnego PSAP do odbierania zgłoszeń alarmowych. Jednak tacy dostawcy powinni informować użytkowników końcowych, w jakich sytuacjach dostęp do jednolitego europejskiego numeru alarmowego „112” lub informacji o lokalizacji osoby wykonującej połączenie nie jest zapewniony.

(287) Aby poprawić sprawozdawczość i pomiar wydajności przez państwa członkowskie w odniesieniu do odbierania i obsługi zgłoszeń alarmowych, Komisja powinna co dwa lata przedkładać Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie na temat skuteczności wdrażania jednolitego europejskiego numeru alarmowego „112”.

(288) Państwa członkowskie powinny podjąć szczególne środki w celu zapewnienia, by służby ratunkowe, w tym za pośrednictwem jednolitego europejskiego numeru alarmowego „112”, były w równym stopniu dostępne dla użytkowników końcowych z niepełnosprawnościami, w szczególności niesłyszących, słabo słyszących, z zaburzeniami mowy i głuchoniewidomych, a także zgodne z unijnym prawem harmonizującym wymogi dotyczące dostępności produktów i usług. Może się to wiązać z zapewnieniem specjalnych urządzeń końcowych dla osób z niepełnosprawnościami, jeśli inne sposoby łączności nie są dla nich odpowiednie.

(289) Istotne znaczenie ma podnoszenie świadomości istnienia jednolitego europejskiego numeru alarmowego „112”, aby poprawić ochronę i bezpieczeństwo obywateli podróżujących po terytorium Unii. W tym celu obywatele podróżujący na terytorium któregokolwiek z państw członkowskich powinni być w pełni świadomi – w szczególności poprzez informacje dostarczane w międzynarodowych terminalach autobusowych, na dworcach kolejowych, w portach i portach lotniczych oraz informacje zamieszczane w książkach telefonicznych i rozliczeniach usług – że jednolity europejski numer alarmowy „112” mogą wykorzystywać jako jednolity numer alarmowy w całej Unii. Odpowiedzialne są za to przede wszystkim państwa członkowskie, ale Komisja powinna nadal wspierać i uzupełniać ich inicjatywy na rzecz zwiększania świadomości istnienia jednolitego europejskiego numeru alarmowego „112” oraz regularnie oceniać wiedzę społeczeństwa o tym numerze.

(290) Informacje o lokalizacji osoby wykonującej połączenie, które mają zastosowanie do wszystkich zgłoszeń alarmowych, podnoszą poziom ochrony i bezpieczeństwa użytkowników końcowych i pomagają służbom ratunkowym w wykonywaniu ich obowiązków, pod warunkiem że przekazanie zgłoszenia alarmowego i powiązanych informacji służbom ratunkowym jest gwarantowane przez krajowy system PSAP. Odbiór i wykorzystanie informacji o lokalizacji osoby wykonującej połączenie, obejmujących zarówno informacje oparte na sieci, jak i – jeśli są dostępne – informacje o lokalizacji oparte na urządzeniach telefonicznych, powinny być zgodne z odnośnym prawem Unii o przetwarzaniu danych osobowych i środkach bezpieczeństwa. Przedsiębiorstwa, które zapewniają lokalizację opartą na sieci, powinny udostępniać informacje o lokalizacji osoby wykonującej połączenie służbom ratunkowym, kiedy tylko to połączenie dotrze do tych służb, niezależnie od użytej techniki. Technologie lokalizacji oparte na urządzeniach telefonicznych okazały się jednak znacznie bardziej sprawne i opłacalne ze względu na dostępność danych dostarczanych przez europejski system wspomagania satelitarnego i system satelitarny Galileo oraz inne globalne systemy nawigacji satelitarnej i dane przesyłane za pośrednictwem sieci WiFi. Dlatego też pochodzące z urządzeń telefonicznych informacje o lokalizacji osoby wykonującej połączenie powinny być uzupełnieniem dla tego rodzaju informacji opartych na sieci, nawet jeżeli lokalizacja za pomocą urządzeń telefonicznych staje się dostępna dopiero po dokonaniu zgłoszenia alarmowego. Państwa członkowskie powinny zapewnić, by – w miarę możliwości – pochodzące z urządzeń telefonicznych informacje o lokalizacji osoby wykonującej połączenie były przekazywane najodpowiedniejszemu PSAP. Nie zawsze będzie to możliwe, na przykład jeśli lokalizacja nie jest dostępna w danym urządzeniu telefonicznym lub w wykorzystywanej usłudze łączności interpersonalnej lub kiedy uzyskanie tych informacji nie jest technicznie wykonalne. Państwa członkowskie powinny ponadto zapewnić PSAP możliwość pozyskiwania dostępnych informacji o lokalizacji osoby wykonującej połączenie i zarządzania tymi informacjami wtedy, gdy jest to wykonalne. Ustalenie i przekazanie informacji o lokalizacji osoby wykonującej połączenie powinno być bezpłatne zarówno dla użytkownika końcowego, jak i dla organu przyjmującego zgłoszenie alarmowe, bez względu na sposób ich ustalenia, na przykład za pomocą urządzenia telefonicznego lub sieci, lub na sposób ich przekazania, na przykład za pomocą kanału głosowego, wiadomości tekstowej lub technologii IP.

(291) Aby odpowiednio reagować na rozwój technologiczny związany z precyzyjnym informowaniem o lokalizacji osoby wykonującej połączenie, równorzędnym dostępem dla użytkowników końcowych z niepełnosprawnościami i przekierowywaniem połączeń do właściwych PSAP, Komisja powinna mieć możliwość przyjmowania w drodze aktu delegowanego środków niezbędnych do zapewnienia kompatybilności, interoperacyjności, jakości, niezawodności i ciągłości zgłoszeń alarmowych w Unii, takich jak środki składające się z funkcjonalnych przepisów określających rolę różnych stron w łańcuchu łączności, na przykład dostawców usług łączności interpersonalnej wykorzystujących numery, operatorów sieci j oraz PSAP, jak również przepisów technicznych określających techniczne środki wykonania przepisów funkcjonalnych. Środki takie powinny pozostawać bez uszczerbku dla organizacji służb ratunkowych w państwach członkowskich.

(292) Obywatel w jednym państwie członkowskim, który potrzebuje nawiązać kontakt ze służbami ratunkowymi w innym państwie członkowskim, nie może tego zrobić, ponieważ służby ratunkowe mogą nie dysponować żadnymi danymi kontaktowymi służb ratunkowych w innych państwach członkowskich. Należy zatem wprowadzić bezpieczną bazę danych obejmującą całą Unię, zawierającą numery głównej służby ratunkowej w każdym państwie. W tym celu BEREC powinien utrzymywać bezpieczną bazę danych zawierającą numery służb ratunkowych E.164 państw członkowskich, aby zapewnić możliwość kontaktu ze służbą ratunkową jednego z państw członkowskich z innego państwa członkowskiego, jeżeli taka baza danych nie jest utrzymywana przez inną organizację.

(293) Rozbieżne krajowe przepisy prawne zostały rozwinięte w odniesieniu do transmisji – za pomocą usług łączności elektronicznej – publicznych ostrzeżeń dotyczących zbliżających się lub pogłębiających się stanów wyjątkowych i katastrof. W celu zbliżenia prawodawstwa w tej dziedzinie niniejsza dyrektywa powinna zatem przewidywać, aby w przypadku ustanowienia publicznych systemów ostrzegania dostawców usług ruchomej łączności interpersonalnej wykorzystujące numery przekazywały publiczne ostrzeżenia wszystkim użytkownikom końcowym, których to dotyczy. Za użytkowników końcowych, których to dotyczy, należy uznawać tych, którzy w okresie objętym ostrzeżeniem – wyznaczonym przez właściwe organy – znajdują się w obszarach geograficznych potencjalnie dotkniętych zbliżającymi się lub pogłębiającymi się stanami wyjątkowymi i katastrofami.

(294) W przypadku gdy zapewniany jest skuteczny i spełniający najwyższy poziom bezpieczeństwa danych kontakt ze wszystkimi zainteresowanymi użytkownikami końcowymi, niezależnie od miejsca lub państwa członkowskiego ich zamieszkania, państwa członkowskie powinny mieć możliwość wprowadzenia transmisji publicznych ostrzeżeń za pośrednictwem publicznie dostępnych usług łączności elektronicznej innych niż usługi ruchomej łączności interpersonalnej wykorzystujące numery i innych niż usługi transmisji wykorzystywane do celów nadawczych lub za pośrednictwem aplikacji mobilnej przesyłanej za pomocą usług dostępu do internetu. W celu informowania użytkowników końcowych przyjeżdżających do danego państwa członkowskiego o istnieniu takich publicznych systemów ostrzegania państwo to powinno zapewnić, by ci użytkownicy końcowi otrzymywali automatycznie za pomocą SMS, niezwłocznie i bezpłatnie, łatwo zrozumiałe informacje dotyczące sposobu otrzymywania ostrzeżeń publicznych, w tym za pomocą ruchomych urządzeń końcowych nieobsługujących usług dostępu do internetu. Publiczne ostrzeżenia inne niż oparte na usługach ruchomej łączności interpersonalnej wykorzystujących numery powinny być przekazywane użytkownikom końcowym w sposób łatwy do otrzymania. W przypadku gdy publiczny system ostrzegania opiera się na aplikacji, nie powinna ona wymagać od użytkowników końcowych logowania się lub rejestrowania w danym organie ani u danego dostawcy aplikacji. Dane dotyczące lokalizacji użytkowników końcowych powinny być używane zgodnie z dyrektywą 2002/58/WE. Transmisja publicznych ostrzeżeń powinna być bezpłatna dla użytkowników końcowych. Dokonując przeglądu wdrożenia niniejszej dyrektywy Komisja mogłaby również ocenić, czy zgodnie z prawem Unii możliwe i wykonalne jest ustanowienie jednolitego ogólnounijnego systemu ostrzegania, w celu zawiadomienia ogółu społeczeństwa w przypadku zagrażającej lub mającej miejsce katastrofy lub stanu nadzwyczajnego w różnych państwach członkowskich.

(295) Państwa członkowskie powinny mieć możliwość określenia, czy propozycje dotyczące alternatywnych systemów innych niż za pomocą usług ruchomej łączności interpersonalnej wykorzystujących numery są faktycznie równoważne z takimi usługami, uwzględniając w jak największym stopniu odpowiednie wytyczne BEREC. Wytyczne takie powinny być opracowywane po konsultacji z krajowymi organami odpowiedzialnymi za publiczny punkt przyjmowania zgłoszeń o wypadkach, w celu zapewnienia, aby specjaliści ds. sytuacji nadzwyczajnych brali udział w ich opracowaniu oraz, aby poszczególne organy w poszczególnych państwach członkowskich podobnie rozumiały, co jest potrzebne do zapewnienia pełnego wdrożenia takich publicznych systemów ostrzegania w państwach członkowskich, przy jednoczesnym zapewnieniu, by obywatele Unii byli skutecznie chronieni podczas podróży do innego państwa członkowskiego.

(296) Zgodnie z celami Karty oraz obowiązkami zapisanymi w Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych ramy regulacyjne powinny zapewniać wszystkim użytkownikom końcowym, w tym użytkownikom końcowym z niepełnosprawnościami, osobom starszym oraz użytkownikom o szczególnych potrzebach społecznych, niezależnie od ich miejsca zamieszkania w Unii, łatwy i równoważny dostęp do przystępnych cenowo usług o wysokiej jakości. Deklaracja 22 załączona do aktu końcowego z Amsterdamu stanowi, że instytucje Unii mają brać pod uwagę potrzeby osób z niepełnosprawnościami przy opracowywaniu środków na mocy art. 114 TFUE.

(297) W celu zapewnienia użytkownikom końcowym z niepełnosprawnościami korzyści z konkurencji oraz wyboru spośród dostawców usług dostępnych większości użytkowników końcowych, właściwe organy powinny w stosownych przypadkach, przy uwzględnieniu warunków krajowych i po konsultacji z użytkownikami końcowymi z niepełnosprawnościami, określić wymogi w zakresie ochrony konsumenta dotyczące użytkowników końcowych z niepełnosprawnościami, których to wymogów muszą przestrzegać podmioty świadczące publicznie dostępne usługi łączności elektronicznej. Wymogi takie mogą dotyczyć w szczególności zapewnienia przez dostawców, aby użytkownicy końcowi z niepełnosprawnościami mogli korzystać z ich usług na warunkach równoważnych – w tym w zakresie cen, taryf i jakości – warunkom oferowanym ich pozostałym użytkownikom końcowym, niezależnie od dodatkowych kosztów poniesionych przez tych dostawców. Inne wymogi mogą dotyczyć uzgodnień między dostawcami w zakresie sprzedaży hurtowej. Aby zapobiec nadmiernemu obciążeniu dla dostawców, właściwe organy powinny sprawdzić, czy cele dotyczące równego dostępu i wyboru mogą zostać osiągnięte bez zastosowania takich środków.

(298) Obok unijnego prawa harmonizującego wymogi dotyczące dostępności produktów i usług, w niniejszej dyrektywie ustanawia się nowe ściślejsze wymogi dotyczące przystępności cenowej i dostępności stosownych urządzeń końcowych oraz szczególnego sprzętu i usług dla użytkowników końcowych z niepełnosprawnościami. Odpowiadające tym wymogom zobowiązanie określone w dyrektywie 2002/22/WE, aby państwa członkowskie zachęcały do udostępniania urządzeń końcowych dla użytkowników końcowych z niepełnosprawnościami, stało się zatem nieaktualne i należy je uchylić.

(299) W dziedzinie zapewnienia usług biura numerów oraz spisów abonentów rozwinęła się już skuteczna konkurencja między innymi na podstawie art. 5 dyrektywy Komisji 2002/77/WE[1]. W celu podtrzymania tej skutecznej konkurencji wszystkie podmioty świadczące usługi łączności interpersonalnej wykorzystujące numery, którzy przypisują numery z planu numeracyjnego swoim użytkownikom końcowym, powinni nadal być zobowiązani udostępniać odnośne informacje w sposób uczciwy, uwzględniający koszty i niedyskryminacyjny.

(300) Użytkownicy końcowi powinni być informowani, że mają prawo zdecydować, czy chcą zostać ujęci w spisie. Podmioty świadczące usługi łączności interpersonalnej wykorzystującej numery powinni uwzględniać decyzję użytkowników końcowych, przekazując dane podmiotom udostępniającym spisy abonentów. Art. 12 dyrektywy 2002/58/WE zapewnia użytkownikom końcowym prawo do prywatności, jeśli chodzi o umieszczanie ich danych osobowych w publicznie dostępnych spisach abonentów.

(301) Środki hurtowe zapewniające umieszczenie danych użytkownika w bazach danych powinny być zgodne z gwarancjami ochrony danych osobowych na podstawie rozporządzenia (UE) 2016/679 oraz art. 12 dyrektywy 2002/58/WE. Aby użytkownicy końcowi mogli odnieść pełną korzyść z konkurencji, co w dużej mierze umożliwia zniesienie regulacji na poziomie detalicznym dla tych usług oraz udostępnianie ofert w zakresie usług spisu abonentów na rozsądnych i przejrzystych warunkach, należy zapewnić zorientowane na koszty dostarczanie tych danych dostawcom usług, wraz z umożliwieniem państwom członkowskim ustanowienia scentralizowanego mechanizmu przekazywania dostawcom usług udostępniania spisu abonentów kompleksowych informacji zbiorczych oraz zapewnienia dostępu do sieci na rozsądnych i przejrzystych warunkach.

[1] Dyrektywa Komisji 2002/77/WE z dnia 16 września 2002 r. w sprawie konkurencji na rynkach sieci i usług łączności elektronicznej (Dz.U. L 249 z 17.9.2002, s. 21).

(302) W związku ze zniesieniem obowiązku świadczenia usługi powszechnej w odniesieniu do usług spisów abonentów oraz ze względu na istnienie funkcjonującego rynku takich usług, prawo do dostępu do usług biura numerów nie jest już konieczne. Krajowe organy regulacyjne powinny jednak nadal mieć możliwość nakładania obowiązków i warunków na przedsiębiorstwa, które kontrolują dostęp do użytkowników końcowych, w celu utrzymania dostępu i konkurencji na tym rynku.

(303) Użytkownicy końcowi powinni mieć możliwość korzystania z gwarancji interoperacyjności wszelkiego sprzętu do odbioru radia w nowych pojazdach kategorii M i telewizji cyfrowej sprzedawanego w Unii. Państwa członkowskie powinny być w stanie wymagać minimalnych zharmonizowanych norm w odniesieniu do takiego sprzętu. Takie normy powinny być od czasu do czasu dostosowywane w miarę rozwoju rynku i technologii.

(304) W przypadku gdy państwa członkowskie zdecydują się przyjąć środki zgodnie z dyrektywą (UE) 2015/1535 w odniesieniu do interoperacyjności konsumenckich odbiorników radiowych, odbiorniki radiowe powinny być w stanie odbierać i odtwarzać usługi radiowe świadczone za pośrednictwem naziemnych cyfrowych transmisji radiowych lub sieci IP, aby zapewnić utrzymanie interoperacyjności. Może to także poprawić bezpieczeństwo publiczne przez umożliwienie użytkownikom polegania na szerszym zestawie technologii w zakresie dostępu do informacji na temat sytuacji wyjątkowych w państwach członkowskich i otrzymywania takich informacji.

(305) Jest pożądane, aby umożliwić konsumentom jak najpełniejszą możliwość podłączenia się do odbiorników telewizji cyfrowej. Interoperacyjność to koncept ewoluujący na dynamicznych rynkach. Organy ustanawiające normy powinny uczynić wszystko, co jest w ich mocy, aby zapewnić ewolucję odpowiednich norm wraz z technologiami, których dotyczą. Podobnie jest ważne, aby zapewnić wyposażenie cyfrowych odbiorników telewizyjnych w złącza zdolne do przesyłania wszystkich koniecznych składników sygnału cyfrowego, włączając strumienie audio i wideo, informacje o dostępie warunkowym, informacje o serwisie, informacje o API oraz informacje o zabezpieczeniu przed kopiowaniem. Dlatego niniejsza dyrektywa powinna zapewniać, aby funkcjonalność związana ze złączami lub do nich wprowadzana nie była ograniczana przez operatorów sieciowych, dostawców usług czy producentów sprzętu i dalej ewoluowała równolegle z rozwojem technologii. Realizację, poprzez mechanizm, jaki narzuca rynek, powszechnego standardu dla wyświetlania i prezentacji usług telewizji hybrydowej, uważa się za korzystną dla konsumentów. Państwa członkowskie i Komisja powinny mieć możliwość podejmowania inicjatyw politycznych, zgodnych z Traktatami, w celu pobudzenia takich prac rozwojowych.

(306) Przepisy dotyczące interoperacyjności konsumenckich urządzeń radiowych i telewizyjnych nie stoją na przeszkodzie, by samochodowe urządzenia radiowe w nowych pojazdach kategorii M były w stanie odbierać i odtwarzać usługi radiowe świadczone za pomocą analogowych naziemnych programów radiowych i nie zabraniają także państwom członkowskim nakładania obowiązków w celu zapewnienia, by cyfrowy sprzęt radiowy mógł odbierać i odtwarzać analogowe naziemne programy radiowe.

(307) Bez uszczerbku dla prawa Unii niniejsza dyrektywa nie uniemożliwia państwom członkowskim przyjmowania regulacji technicznych dotyczących sprzętu naziemnej telewizji cyfrowej, tak aby przygotować migrację konsumentów do nowych norm nadawania naziemnego oraz uniknąć podaży sprzętu, który nie byłby zgodny z normami, które mają zostać wprowadzone.

(308) Państwa członkowskie powinny mieć możliwość nakładania proporcjonalnych zobowiązań do transmisji obowiązkowej („must carry")na przedsiębiorstwa podlegające ich jurysdykcji, w interesie uzasadnionym względami polityki publicznej, ale takie obowiązki powinny być nakładane tam, gdzie są one konieczne do osiągnięcia celów wynikających z interesu ogółu, wyraźnie określonych przez państwa członkowskie zgodnie z prawem Unii, oraz powinny być proporcjonalne i przejrzyste. Powinna istnieć możliwość stosowania transmisji obowiązkowej do określonych kanałów radiowych i telewizyjnych oraz usług uzupełniających, dostarczanych przez określonego dostawcę usług medialnych. Nakładane przez państwa członkowskie obowiązki powinny mieć rozsądny zakres, to znaczy powinny być proporcjonalne i przejrzyste w świetle jasno określonych celów interesu ogólnego. Państwa członkowskie powinny podać obiektywne uzasadnienie zobowiązań do transmisji obowiązkowej, które nakładają w przepisach prawa krajowego, tak aby takie zobowiązania były przejrzyste, proporcjonalne i jasno określone. Zobowiązania te powinny być sformułowane w taki sposób, aby dostarczyć wystarczających zachęt do wydajnych inwestycji w infrastrukturę.

(309) Obowiązki must carry powinny podlegać okresowemu przeglądowi co najmniej co pięć lat, aby można było dostosowywać je do zmian technologicznych i rynkowych oraz zagwarantować, że są nadal proporcjonalne do wyznaczonych celów. Takie obowiązki mogłyby, w stosownych przypadkach, obejmować świadczenie proporcjonalnego wynagrodzenia, które powinno zostać ustanowione w prawie krajowym. W takim przypadku prawo krajowe powinno również określać metodologię stosowaną do obliczania odpowiedniego wynagrodzenia. W metodologii tej należy unikać niespójności ze środkami zaradczymi, które mogą zostać nałożone przez krajowe organy regulacyjne na dostawców usług transmisji używanych do nadawania, którzy zostali wyznaczeni jako podmioty o znaczącej pozycji rynkowej. Jednakże, w przypadku gdy umowa na czas określony podpisana przed dniem ... [data wejścia w życie niniejszej dyrektywy] przewiduje inną metodologię, powinna istnieć możliwość kontynuowania stosowania tej metodologii przez okres obowiązywania umowy. Przy braku krajowego przepisu dotyczącego wynagrodzenia, dostawcy kanałów radiowych i telewizyjnych oraz dostawcy sieci komunikacji elektronicznej wykorzystywanych do transmisji tych kanałów radiowych lub telewizyjnych powinni mieć możliwość uzgodnienia proporcjonalnego wynagrodzenia w formie umowy.

(310) Do sieci i usług łączności elektronicznej używanych do rozpowszechniania programów radiowych lub telewizyjnych zalicza się sieci nadawcze kablowe, IPTV, satelitarne i naziemne. Można również do nich zaliczyć inne sieci o tyle, o ile znacząca liczba użytkowników końcowych używa takich sieci jako swojego głównego sposobu odbioru programów radiowych czy telewizyjnych. Transmisję obowiązkową w odniesieniu do analogowych transmisji przekazu telewizyjnego należy rozważać tylko wtedy, jeżeli brak takiego zobowiązania skutkowałby znacznymi zakłóceniami dla znaczącej liczby użytkowników końcowych lub jeżeli brak jest innych środków transmisji dla określonych nadawczych kanałów telewizyjnych. W zakres transmisji obowiązkowej może wchodzić transmisja specjalnie pomyślana w celu umożliwienia równorzędnego dostępu użytkownikom końcowym z niepełnosprawnościami. Podobnie, usługi uzupełniające obejmują usługi mające na celu ułatwienie dostępu użytkowników końcowych z niepełnosprawnościami, takie jak wideotekst, wyświetlane listy dialogowe dla użytkowników końcowych, którzy są osobami niesłyszącymi i niedosłyszącymi, dźwiękowa ścieżka narracyjna, głosowa lista dialogowa i tłumaczenie na język migowy, i w razie konieczności mogą obejmować dostęp do odnośnych surowych danych. W świetle rozpowszechniania oferty i odbioru usług telewizji hybrydowej i utrzymującej się popularności EPG umożliwiających wybór użytkownikom końcowym, w zakres transmisji obowiązkowej może wejść przekaz danych dotyczących programów niezbędnych do zapewnienia telewizji hybrydowej i EPG. Powinna istnieć możliwość, aby takie dane dotyczące programów obejmowały informacje na temat treści programu oraz sposobu dostępu do nich, ale nie samej treści programu.

(311) Usługi identyfikacji rozmów przychodzących są już zwykle dostępne w nowoczesnych centralach telefonicznych i dlatego mogą być coraz szerzej udostępniane niewielkim kosztem lub bez ponoszenia kosztów. Państwa członkowskie, w których takie usługi dodatkowe są już dostępne, nie muszą wprowadzać obowiązku ich udostępnienia. Dyrektywa 2002/58/WE chroni prywatność użytkowników w odniesieniu do szczegółowych rachunków telefonicznych, dając im środki ochrony ich prawa do prywatności po wprowadzeniu identyfikacji rozmów przychodzących. Rozwój tych usług na poziomie ogólnoeuropejskim byłby z korzyścią dla konsumentów i jest popierany w niniejszej dyrektywie. Powszechną praktyką wśród dostawców usług dostępu do internetu jest zapewnienie klientom adresu poczty elektronicznej wykorzystującego nazwę handlową lub znak towarowy dostawcy. W celu zapewnienia, by użytkownicy nie byli narażeni na zjawisko blokady technicznej związanej z ryzykiem utraty dostępu do e-maili w związku ze zmianą usług dostępu do internetu, państwa członkowskie powinny mieć możliwość nałożenia na dostawców takich usług obowiązku, by – na żądanie – albo udzielali dostępu do e-maili przesłanych na dane konto lub konta e-mail, albo przekazywali takie e-maile. Funkcja ta powinna być zapewniana nieodpłatnie i przez okres, który krajowy organ regulacyjny uzna za odpowiedni.

(312) Publikacja przez państwa członkowskie informacji zagwarantuje, że uczestnicy rynku oraz potencjalni nowi uczestnicy rynku będą znać zakres swoich praw i obowiązków oraz wiedzieć, gdzie szukać odpowiedniej szczegółowej informacji. Publikacja w krajowym biuletynie ułatwi zainteresowanym stronom w innych państwach członkowskich znalezienie stosownej informacji.

(313) Dla zapewnienia wydajności i efektywności ogólnoeuropejskiego rynku łączności elektronicznej Komisja powinna kontrolować elementy kosztów, które przyczyniają się do określenia cen dla użytkowników końcowych, oraz publikować zgromadzone informacje.

(314) W celu ustalenia, czy prawo Unii jest właściwie stosowane, Komisja musi wiedzieć, które przedsiębiorstwa zostały wyznaczone jako posiadające znaczącą pozycję rynkową, i wiedzieć, jakie wymogi zostały ustanowione w odniesieniu do uczestników rynku przez krajowe organy regulacyjne. Niezależnie od publikacji takiej informacji na szczeblu krajowym konieczne jest, by państwa członkowskie przedkładały takie informacje Komisji. Jeżeli państwa członkowskie są zobowiązane przesyłać informacje Komisji, powinny one mieć możliwość dokonania tego drogą elektroniczną, po uzgodnieniu procedur odpowiedniego uwierzytelnienia.

(315) Aby uwzględnić zmiany rynkowe, społeczne i technologiczne, w tym rozwój standardów technicznych, zarządzać ryzykiem dla bezpieczeństwa sieci i usług oraz zapewnić skuteczny dostęp do służb ratunkowych za pomocą zgłoszeń alarmowych, Komisja zgodnie z art. 290 TFUE powinna otrzymać uprawnienie w odniesieniu do ustalania maksymalnej ogólnounijnej stawki za zakańczanie połączeń głosowych na rynkach łączności stacjonarnej i ruchomej przyjęcia środków związanych ze zgłoszeniami alarmowymi w Unii; oraz dostosowania załączników do niniejszej dyrektywy. Szczególnie istotne jest, aby w czasie prac przygotowawczych Komisja przeprowadziła odpowiednie konsultacje, w tym na poziomie eksperckim, oraz aby konsultacje te były przeprowadzone zgodnie z zasadami określonymi w Porozumieniu międzyinstytucjonalnym z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie lepszego stanowienia prawa[1]. W szczególności, aby zapewnić równe uczestnictwo w przygotowaniu aktów delegowanych, Parlament Europejski i Rada otrzymują wszystkie dokumenty w tym samym czasie co eksperci z państw członkowskich, a eksperci z tych instytucji mają systematyczny dostęp do spotkań grup ekspertów Komisji zajmujących się przygotowaniem aktów delegowanych.

[1] Dz.U. L 123 z 12.5. 2016, s. 1.

(316) W celu zapewnienia jednolitych warunków wdrożenia niniejszej dyrektywy, Komisji powinny zostać powierzone uprawnienia wykonawcze do: przyjmowania decyzji w celu wyeliminowania szkodliwych zakłóceń transgranicznych między państwami członkowskimi; określenia zharmonizowanego lub skoordynowanego podejścia celem zajęcia się niespójnym wdrażaniem ogólnych podejść regulacyjnych przez krajowe organy regulacyjne w kwestii regulacji sektorów łączności elektronicznej, a także numerowania, w tym zakresów numerów, przenoszenia numerów i identyfikatorów, systemów translacji numerów i adresów oraz dostępu do służb ratunkowych za pomocą jednolitego europejskiego numeru alarmowego „112”; wprowadzenia obowiązku wdrożenia odpowiednich norm lub usuwania norm lub specyfikacji z obowiązkowej części wykazu norm; ustanowienia środków technicznych i organizacyjnych w razie wystąpienia zagrożenia dla bezpieczeństwa sieci lub usług, a także okoliczności, format i procedury stosowane w odniesieniu do wymogów dotyczących powiadamiania o incydentach związanych z bezpieczeństwem; określenia odpowiednich szczegółowych informacji dotyczących zbywalnych praw indywidualnych w standardowym formacie elektronicznym w momencie utworzenia tych praw; określenia fizycznych i technicznych cech punktów dostępu bezprzewodowego o bliskim zasięgu; upoważnienia lub uniemożliwienia krajowemu organowi regulacyjnemu nakładania na przedsiębiorstwa wyznaczone jako posiadające znaczącą pozycję rynkową niektórych obowiązków w odniesieniu do dostępu lub wzajemnych połączeń; sprostania niezaspokojonemu transgranicznemu lub ogólnoeuropejskiemu popytowi na numery; oraz określenia formularza zawierającego podsumowanie warunków umowy, który ma być dostarczony konsumentom. Uprawnienia te powinny być wykonywane zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011[1].

[1] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011 z dnia 16 lutego 2011 r. ustanawiające przepisy i zasady ogólne dotyczące trybu kontroli przez państwa członkowskie wykonywania uprawnień wykonawczych przez Komisję (Dz.U. L 55 z 28.2.2011, s. 13).

(317) Wreszcie, Komisja powinna mieć możliwość przyjęcia, w razie potrzeby i z uwzględnieniem w najwyższym stopniu opinii BEREC, zaleceń w związku z identyfikacją właściwych rynków produktowych i usługowych, zgłoszeniami w ramach procedury konsolidacji rynku wewnętrznego oraz zharmonizowanym stosowaniem przepisów ram regulacyjnych.

(318) Komisja powinna dokonywać okresowego przeglądu stosowania niniejszej dyrektywy, w szczególności celem określenia potrzeby jej zmiany w związku z postępem technologicznym i zmianą warunków rynkowych.

(319) Dokonując przeglądu działania niniejszej dyrektywy, Komisja powinna ocenić, czy w świetle rozwoju rynku i przy uwzględnieniu zarówno konkurencji, jak i ochrony konsumenta wciąż istnieje potrzeba utrzymywania przepisów w zakresie specjalnych sektorowych regulacji *ex ante*, czy też należy zmienić lub uchylić te przepisy. Ponieważ niniejsza dyrektywa wprowadza nowatorskie podejścia do regulacji sektorów łączności elektronicznej, takie jak możliwość rozszerzenia zakresu symetrycznych obowiązków poza pierwszy punkt koncentracji lub dystrybucji i w uregulowany sposób traktowania współinwestycji, szczególną uwagę należy zwrócić na ocenę ich funkcjonowania.

(320) Przyszłe zmiany technologiczne i rynkowe, w szczególności zmiany w wykorzystaniu poszczególnych usług łączności elektronicznej i ich zdolności do zapewnienia skutecznego dostępu do służb ratunkowych, mogą zagrozić osiągnięciu celów niniejszej dyrektywy dotyczącej praw użytkowników końcowych. BEREC powinien zatem monitorować zmiany sytuacji w państwach członkowskich i regularnie publikować opinię zawierającą ocenę wpływu takich zmian na stosowanie w praktyce przepisów niniejszej dyrektywy dotyczących użytkowników końcowych. Komisja, uwzględniając w jak największym stopniu opinię BEREC, powinna opublikować sprawozdanie oraz przedstawić wniosek ustawodawczy, w przypadku gdy uzna to za niezbędne do zapewnienia realizacji celów niniejszej dyrektywy.

(321) Należy uchylić dyrektywy 2002/19/WE, 2002/20/WE, 2002/21/WE, 2002/22/WE oraz art. 5 decyzji nr 243/2012/UE.

(322) Komisja powinna monitorować proces przechodzenia od istniejących ram prawnych do nowych ram prawnych.

(323) Ponieważ że cele niniejszej dyrektywy, mianowicie ustanowienie zharmonizowanych i uproszczonych ram prawnych dotyczących sieci łączności elektronicznej, usług łączności elektronicznej, urządzeń i usług towarzyszących, warunków wydawania zezwoleń na dostarczanie sieci i usług, wykorzystania widma radiowego i zasobów numeracyjnych, dostępu do sieci łączności elektronicznej i powiązanych urządzeń i ich wzajemnych połączeń oraz ochrony użytkownika końcowego nie mogą zostać osiągnięte w sposób wystarczający przez państwa członkowskie, natomiast ze względu na rozmiar i skutki takiego działania, możliwe jest lepsze ich osiągnięcie na poziomie Unii, może ona podjąć działania zgodnie z zasadą pomocniczości, określoną w art. 5 Traktatu o Unii Europejskiej. Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w tym artykule niniejsza dyrektywa nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tego celu.

(324) Zgodnie ze wspólną deklaracją polityczną państw członkowskich i Komisji z dnia 28 września 2011 r. dotyczącą dokumentów wyjaśniających[1] państwa członkowskie zobowiązały się do złożenia, w uzasadnionych przypadkach, wraz z powiadomieniem o środkach transpozycji jednego lub większej liczby dokumentów wyjaśniających związki między elementami dyrektywy a odpowiadającymi im częściami krajowych instrumentów transpozycyjnych. W odniesieniu do niniejszej dyrektywy ustawodawca uznaje, że przekazanie takich dokumentów jest uzasadnione.

[1] Dz.U. C 369 z 17.12.2011, s. 14.

(325) Zobowiązanie do przeniesienia niniejszej dyrektywy do prawa krajowego powinno ograniczać się do tych przepisów, które stanowią zasadniczą zmianę w porównaniu z uchylonymi dyrektywami. Zobowiązanie do przeniesienia przepisów, które nie uległy zmianie wynika z uchylonych dyrektyw.

(326) Niniejsza dyrektywa nie powinna naruszać zobowiązań państw członkowskich dotyczących terminów przeniesienia do prawa krajowego i terminów zastosowania dyrektyw określonych w załączniku XII część B,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZĄ DYREKTYWĘ:

CZĘŚĆ I

RAMY

(OGÓLNE PRZEPISY REGULUJĄCE ORGANIZACJĘ SEKTORA)

TYTUŁ I

ZAKRES STOSOWANIA, CELE, DEFINICJE

ROZDZIAŁ I

PRZEDMIOT, CEL I DEFINICJE

Artykuł 1

Przedmiot, zakres stosowania i cele

1. Niniejsza dyrektywa ustanawia zharmonizowane ramy prawne regulujące sieci łączności elektronicznej, usługi łączności elektronicznej, urządzenia i usługi towarzyszące i niektóre aspekty urządzeń końcowych. Określa ona zadania krajowych organów regulacyjnych i, w stosownych przypadkach, innych właściwych organów oraz zbiór procedur w celu zapewnienia zharmonizowanego stosowania ram prawnych w obrębie Unii.

2. Celami niniejszej dyrektywy są:

a) wdrożenie rynku wewnętrznego w dziedzinie sieci i usług łączności elektronicznej prowadzące do realizacji i rozpowszechniania sieci o bardzo dużej przepustowości, powstania zrównoważonej konkurencji, interoperacyjności usług łączności elektronicznej, dostępności, bezpieczeństwa sieci i usług oraz korzyści dla użytkownika końcowego; oraz

b) zapewnienie świadczenia w całej Unii publicznie dostępnych, przystępnych cenowo usług dobrej jakości poprzez skuteczną konkurencję i wybór, aby sprostać sytuacjom, w których rynek nie zaspokaja w sposób zadowalający potrzeb użytkowników końcowych, w tym użytkowników z niepełnosprawnościami, tak aby mieli oni dostęp do usług na równi z innymi użytkownikami końcowymi oraz ustanowić niezbędne prawa użytkowników końcowych.

3. Postanowienia niniejszej dyrektywy pozostają bez uszczerbku dla:

a) wymogów określonych w przepisach prawa krajowego zgodnie z prawem Unii lub w przepisach prawa Unii dotyczących usług świadczonych przy użyciu sieci i usług łączności elektronicznej;

b) środków wprowadzanych na szczeblu Unii lub na szczeblu krajowym zgodnie z prawem Unii, niezbędnych do realizacji celów leżących w interesie ogólnym, w szczególności związanych z ochroną danych osobowych i prywatności, regulacjami dotyczącymi treści programów i polityką audiowizualną;

c) działań podejmowanych przez państwa członkowskie do celów zachowania porządku publicznego i bezpieczeństwa publicznego oraz obronności;

d) przepisów rozporządzeń (UE) nr 531/2012 i (UE) 2015/2120 oraz dyrektywy 2014/53/UE.

4. Komisja, Organ Europejskich Regulatorów Łączności Elektronicznej („BEREC”) i organy, których to dotyczy zapewniają zgodność ich przetwarzania danych osobowych z unijnymi przepisami w zakresie ochrony danych.

Artykuł 2

Definicje

Do celów niniejszej dyrektywy stosuje się następujące definicje:

1) „sieć łączności elektronicznej” oznacza systemy transmisyjne, niezależnie do tego, czy opierają się na stałej infrastrukturze lub scentralizowanym zarządzaniu zasobami, oraz, w stosownych przypadkach, urządzenia przełączające lub routingowe oraz inne zasoby, w tym nieaktywne elementy sieci, które umożliwiają przekazywanie sygnałów przewodowo, za pomocą radia, środków optycznych lub innych rozwiązań wykorzystujących fale, w tym sieci satelitarnych, stacjonarnych (komutowanych i pakietowych, w tym internetu) i sieci ruchomych, elektroenergetycznych systemów kablowych, w zakresie, w jakim są one wykorzystywane do przekazywania sygnałów, w sieciach nadawania radiowego i telewizyjnego oraz sieciach telewizji kablowej, niezależnie od rodzaju przekazywanej informacji;

2) „sieć o bardzo dużej przepustowości” oznacza albo sieć łączności elektronicznej, która w całości składa się z elementów światłowodowych co najmniej na odcinku do punktu dystrybucji w miejscu świadczenia usługi, albo sieć łączności elektronicznej, która jest w stanie zapewnić w typowych warunkach panujących w czasie największego natężenia ruchu podobną wydajność sieci pod względem dostępnego pasma „w górę” i „w dół” łącza, odporności, parametrów związanych z błędami oraz opóźnienia i jego zmienności; wydajność sieci można uznać za podobną bez względu na to, czy doświadczenia użytkownika końcowego różnią się w zależności od z natury różnych cech charakterystycznych nośnika danych, za pomocą którego sieć ostatecznie łączy się z punktem zakończenia sieci;

3) „rynki ponadnarodowe” oznaczają rynki zdefiniowane zgodnie z art. 65 obejmujące Unię lub znaczną jej część, znajdujące się w więcej niż jednym państwie członkowskim;

4) „usługa łączności elektronicznej” oznacza usługę zazwyczaj świadczoną za wynagrodzeniem za pośrednictwem sieci łączności elektronicznej, która obejmuje, z wyjątkiem usług związanych z zapewnianiem albo wykonywaniem kontroli treści przekazywanych przy wykorzystaniu sieci lub usług łączności elektronicznej, następujące rodzaje usług:

   a) „usługę dostępu do internetu” zdefiniowaną w art. 2 akapit drugi pkt 2 rozporządzenia (UE) 2015/2120;

   b) „usługę łączności interpersonalnej”; oraz

   c) usługi polegające całkowicie lub częściowo na przekazywaniu sygnałów, takie jak usługi transmisyjne stosowane na potrzeby świadczenia usług łączności maszyna-maszyna oraz na potrzeby nadawania

5) „usługa łączności interpersonalnej” oznacza usługę zazwyczaj świadczoną za wynagrodzeniem, która umożliwia bezpośrednią interpersonalną i interaktywną wymianę informacji za pośrednictwem sieci łączności elektronicznej między skończoną liczbą osób, w ramach której osoby inicjujące połączenie lub uczestniczące w nim decydują o jego odbiorcy lub odbiorcach, natomiast nie obejmuje ona usług, które umożliwiają interpersonalną i interaktywną komunikację wyłącznie jako podrzędną funkcję dodatkową, która jest nieodłącznie związana z inną usługą;

6) „usługa łączności interpersonalnej wykorzystująca numery” oznacza usługę łączności interpersonalnej, która pozwala połączyć się z publicznie nadanymi zasobami numeracyjnymi, mianowicie numerem lub numerami z krajowych lub międzynarodowych planów numeracji, albo która umożliwia połączenia z numerem lub numerami z krajowych lub międzynarodowych planów numeracji;

7) „usługa łączności interpersonalnej niewykorzystująca numerów” oznacza usługę łączności interpersonalnej, która nie łączy się z publicznie nadanymi zasobami numeracyjnymi, mianowicie numerem lub numerami z krajowych lub międzynarodowych planów numeracji, ani nie umożliwia połączenia z numerem lub numerami z krajowych lub międzynarodowych planów numeracji;

8) „publiczna sieć łączności elektronicznej” oznacza sieć łączności elektronicznej wykorzystywaną całkowicie lub głównie do świadczenia publicznie dostępnych usług łączności elektronicznej, które wspierają przekazywanie informacji pomiędzy punktami zakończenia sieci;

9) „punkt zakończenia sieci” oznacza fizyczne miejsce, w którym użytkownik końcowy otrzymuje dostęp do publicznej sieci łączności elektronicznej i które w przypadku sieci stosujących przełączanie lub przekierowywanie identyfikuje się za pomocą konkretnego adresu sieciowego i może być łączone z numerem lub nazwiskiem użytkownika końcowego;

10) „urządzenia towarzyszące” oznaczają usługi towarzyszące, infrastrukturę fizyczną oraz inne urządzenia lub elementy związane z siecią łączności elektronicznej lub usługami łączności elektronicznej, które umożliwiają lub wspierają dostarczanie usług za pośrednictwem tych sieci lub usług lub które mogą służyć do tego celu i obejmują budynki lub wejścia do budynków, okablowanie budynków, anteny, wieże i inne konstrukcje wsporcze, kanały, przewody, maszty, studzienki i szafki;

11) „usługi towarzyszące” oznaczają takie usługi związane z siecią lub usługami łączności elektronicznej, które umożliwiają lub wspierają dostarczanie, samoświadczenie lub automatyczne świadczenie usług za pośrednictwem tych sieci lub usług, lub które mogą służyć do tego celu, i obejmują systemy translacji numerów lub systemy o równoważnych funkcjach, systemy dostępu warunkowego i elektroniczne przewodniki po programach, jak również inne usługi, takie jak usługi identyfikacji, lokalizacji oraz sygnalizowania obecności;

12) „system dostępu warunkowego” oznacza wszelkie środki techniczne, system uwierzytelniający lub rozwiązania, które powodują, że dostęp do chronionych usług nadawania radiowego lub telewizyjnego w formie zrozumiałej jest uwarunkowany posiadaniem abonamentu lub innego, uprzednio uzyskanego indywidualnego zezwolenia;

13) „użytkownik” oznacza osobę fizyczną lub prawną korzystającą z publicznie dostępnych usług łączności elektronicznej lub wnioskującą o świadczenie takich usług;

14) „użytkownik końcowy” oznacza użytkownika, który nie udostępnia publicznych sieci łączności elektronicznej ani publicznie dostępnych usług łączności elektronicznej;

15) „konsument” oznacza jakąkolwiek osobę fizyczną korzystającą z publicznie dostępnych usług łączności elektronicznej lub wnioskującą o świadczenie takich usług dla celów niezwiązanych z jej działalnością handlową, gospodarczą, rzemiosłem lub wykonywaniem zawodu;

16) „dostarczanie sieci łączności elektronicznej” oznacza ustanowienie, obsługę, kontrolowanie i dostarczanie takiej sieci;

17) „zaawansowane urządzenia telewizji cyfrowej” oznaczają dekodery przeznaczone do podłączania telewizorów albo zintegrowanych zestawów telewizji cyfrowej, zdolne do odbierania usług cyfrowej telewizji interaktywnej;

18) „interfejs programu aplikacyjnego” lub „API” oznacza oprogramowanie interfejsu między aplikacjami, udostępnione przez nadawców lub dostawców usług oraz zasoby zaawansowanych urządzeń telewizji cyfrowej dla usług telewizji cyfrowej i radiowych;

19) „przeznaczenie widma radiowego” oznacza wyznaczenie danego pasma widma radiowego do wykorzystywania w celu świadczenia jednego rodzaju lub kilku rodzajów służb radiokomunikacyjnych, w stosownych przypadkach na określonych warunkach;

20) „szkodliwe zakłócenia” oznaczają zakłócenia, które zagrażają funkcjonowaniu usług radionawigacyjnych lub innych usług związanych z bezpieczeństwem lub które w inny sposób poważnie pogarszają, utrudniają lub wielokrotnie zakłócają usługę radiokomunikacyjną odbywającą się zgodnie z obowiązującymi przepisami międzynarodowymi, unijnymi lub krajowymi;

21) „bezpieczeństwo sieci i usług” oznacza zdolność sieci i usług łączności elektronicznej do odpierania, na danym poziomie pewności, wszelkich działań naruszających dostępność, autentyczność, integralność lub poufność tych sieci i usług, przechowywanych, przekazywanych lub przetwarzanych danych lub związanych z nimi usług oferowanych przez te sieci lub usługi łączności elektronicznej lub dostępnych za ich pośrednictwem;

22) „ogólne zezwolenie” oznacza ramy prawne określone przez państwo członkowskie zapewniające prawo świadczenia dostępu do sieci oraz usług łączności elektronicznej oraz określające szczególne obowiązki sektorowe, jakie mogą mieć zastosowanie w odniesieniu do wszystkich lub poszczególnych rodzajów sieci i usług łączności elektronicznej, zgodnie z niniejszą dyrektywą;

23) „punkt dostępu bezprzewodowego o bliskim zasięgu” oznacza niewielkie urządzenie o niskiej mocy służące do bezprzewodowego dostępu do sieci, dysponujące małym zasięgiem i wykorzystujące widmo radiowe objęte obowiązkiem uzyskania zezwolenia lub widmo radiowe zwolnione z obowiązku uzyskania zezwolenia lub też połączenie tych obu rodzajów widma, które może, być częścią publicznej sieci łączności elektronicznej, które może być wyposażone w antenę lub anteny o niskim oddziaływaniu na krajobraz i które pozwala użytkownikom uzyskać bezprzewodowy dostęp do sieci łączności elektronicznej, niezależnie od topologii tej sieci – ruchomej lub stałej;

24) „lokalna sieć radiowa” lub „RLAN” oznacza system dostępu bezprzewodowego o niskiej mocy i bliskim zasięgu, stwarzający niskie ryzyko zakłóceń dla innych tego typu systemów stosowanych w pobliżu przez innych użytkowników, wykorzystujący na zasadzie niewyłączności zharmonizowane widmo radiowe;

25) „zharmonizowane widmo radiowe” oznacza widmo radiowe, którego dostępność i efektywne wykorzystanie uregulowano za pomocą zharmonizowanych warunków ustanowionych w drodze technicznego środka wykonawczego zgodnie z art. 4 decyzji nr 676/2002/WE;

26) „współużytkowanie widma radiowego” oznacza dostęp dwóch lub więcej użytkowników do tych samych pasm widma radiowego na podstawie określonego mechanizmu współużytkowania, na które zezwolenie wydano w oparciu o ogólne zezwolenie, indywidualne prawa użytkowania widma radiowego lub ich kombinację, w tym podejścia regulacyjne, takie jak współdzielony dostęp, na który udzielono pozwolenia, mające na celu ułatwienie współużytkowania pasma widma radiowego, pod warunkiem zawarcia przez wszystkie zaangażowane strony wiążącej umowy, zgodnie z regułami współużytkowania uwzględnionymi w ich prawach użytkowania widma radiowego, tak aby zagwarantować wszystkim użytkownikom przewidywalne i rzetelne mechanizmy współużytkowania, bez uszczerbku dla stosowania przepisów prawa konkurencji;

27) „dostęp” oznacza udostępnianie urządzeń lub usług innemu przedsiębiorstwu na określonych warunkach, na zasadzie albo wyłączności, albo braku wyłączności, na potrzeby świadczenia usług łączności elektronicznej, w tym świadczenia za ich pomocą usług społeczeństwa informacyjnego lub usług nadawania treści; obejmuje on między innymi: dostęp do elementów sieci i urządzeń towarzyszących, co może się wiązać z podłączeniem urządzeń za pomocą środków stacjonarnych lub niestacjonarnych (w szczególności obejmuje to dostęp do pętli lokalnej oraz urządzeń i usług niezbędnych do obsługi pętli lokalnej); dostęp do infrastruktury technicznej, w tym budynków, kanałów i masztów; dostęp do odpowiednich systemów oprogramowania, w tym do systemów wsparcia operacyjnego; dostęp do systemów informacyjnych lub baz danych na potrzeby przygotowywania zamówień, dostaw, zamawiania, konserwacji i reklamacji oraz fakturowania; dostęp do translacji numerów lub systemów o równoważnych funkcjach; dostęp do sieci stacjonarnych i ruchomych, w szczególności na potrzeby roamingu; dostęp do systemów dostępu warunkowego na potrzeby usług telewizji cyfrowej oraz dostęp do usług sieci wirtualnych;

28) „wzajemne połączenia” oznaczają specyficzny rodzaj dostępu realizowanego pomiędzy operatorami sieci publicznych w formie fizycznego i logicznego połączenia elektronicznego pomiędzy publicznymi sieciami łączności użytkowanymi przez jedno i to samo albo inne przedsiębiorstwo celem umożliwienia użytkownikom jednego przedsiębiorstwa porozumiewania się z użytkownikami tego samego lub innego przedsiębiorstwa albo zapewnienia dostępu do usług innego przedsiębiorstwa, przy czym usługi takie są świadczone przez powyższe podmioty albo inne podmioty, które mają dostęp do sieci;

29) „operator” oznacza przedsiębiorstwo udostępniające lub upoważnione do dostarczania publicznych sieci łączności elektronicznej albo urządzeń towarzyszących;

30) „pętla lokalna” oznacza fizyczną ścieżkę wykorzystywaną przez sygnały łączności elektronicznej łączącą punkt zakończenia sieci z przełącznicą albo równorzędnym urządzeniem w stacjonarnej publicznej sieci łączności elektronicznej;

31) „połączenie” oznacza połączenie, które dochodzi do skutku za pośrednictwem publicznie dostępnej usługi łączności interpersonalnej umożliwiającej dwustronną łączność głosową;

32) „usługa łączności głosowej” oznacza publicznie dostępną usługę łączności elektronicznej dla inicjowania i odbierania, bezpośrednio lub pośrednio, połączeń krajowych lub krajowych i międzynarodowych za pośrednictwem numeru lub numerów istniejących w krajowym lub międzynarodowym planie numeracji;

33) „numer geograficzny” oznacza numer istniejący w krajowym planie numeracji, w którym część jego struktury cyfrowej zawiera informację o znaczeniu geograficznym wykorzystywaną do przekierowywania wywołań tam, gdzie fizycznie mieści się punkt zakończenia sieci;

34) „numer niegeograficzny” to numer istniejący w krajowym planie numeracji niebędący numerem geograficznym, taki jak numery komórkowe, bezpłatne oraz o podwyższonej opłacie;

35) „usługi pełnej konwersacji wideo i tekstowej” oznaczają multimedialną usługę konwersacji w czasie rzeczywistym, która zapewnia dwukierunkowy symetryczny przesył wideo, tekstu i głosu w czasie rzeczywistym między użytkownikami w co najmniej dwóch miejscach;

36) „publiczny punkt przyjmowania zgłoszeń o wypadkach” lub „PSAP” oznacza fizyczną lokalizację, która jako pierwsza przyjmuje zgłoszenia alarmowe pod nadzorem organu publicznego lub prywatnej organizacji uznanej przez państwo członkowskie;

37) „najwłaściwszy publiczny punkt przyjmowania zgłoszeń o wypadkach” oznacza PSAP wyznaczony przez odpowiedzialne organy do przyjmowania zgłoszeń alarmowych z określonego obszaru lub zgłoszeń alarmowych określonego rodzaju;

38) „zgłoszenie alarmowe” oznacza zgłoszenie dokonane przez użytkownika końcowego do PSAP za pośrednictwem usług łączności interpersonalnej w celu zwrócenia się do służb ratunkowych o pomoc w sytuacjach nadzwyczajnych i otrzymania tej pomocy;

39) „służba ratunkowa” oznacza służbę uznaną przez dane państwo członkowskie za pełniącą taką funkcję i zapewniającą natychmiastową i szybką pomoc w szczególności w sytuacjach bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia, zdrowia publicznego lub bezpieczeństwa publicznego lub bezpieczeństwa osób fizycznych, własności prywatnej lub publicznej lub też środowiska, zgodnie z prawem krajowym;

40) „informacje o lokalizacji osoby wykonującej połączenie” oznaczają, w publicznej sieci ruchomej, przetwarzane dane pochodzące z infrastruktury sieci lub z urządzenia telefonicznego, wskazujące położenie geograficzne ruchomego urządzenia końcowego użytkownika końcowego, a w publicznej sieci stacjonarnej oznaczają dane na temat fizycznego adresu punktu zakończenia sieci;

41) „urządzenie końcowe” oznacza urządzenie końcowe w rozumieniu art.1 pkt. 1 dyrektywy Komisji 2008/63/WE[1].

42) „incydent związany z bezpieczeństwem” oznacza zdarzenie, które ma rzeczywisty niekorzystny skutek dla bezpieczeństwa sieci lub usługi łączności elektronicznej.

[1] Dyrektywa Komisji 2008/63/WE z dnia 20 czerwca 2008 r. w sprawie konkurencji na rynkach końcowych urządzeń telekomunikacyjnych (Dz.U. L 162 z 21.6.2008 r., s. 20).

ROZDZIAŁ II

CELE

Artykuł 3

Cele ogólne

1. Państwa członkowskie zapewniają, by krajowe organy regulacyjne i inne właściwe organy, wypełniając zadania regulacyjne określone w niniejszej dyrektywie, podejmowały wszystkie stosowne środki, które są niezbędne i proporcjonalne do realizacji celów określonych w ust. 2. Państwa członkowskie, Komisja, Zespół ds. Polityki Spektrum Radiowego (RSPG) i BEREC również przyczyniają się do realizacji tych celów.

   Krajowe organy regulacyjne i inne właściwe organy przyczyniają się, w ramach swoich kompetencji, do zapewnienia realizacji polityki mającej na celu promowanie wolności wypowiedzi i informacji, różnorodności kulturowej i językowej, jak również pluralizmu mediów.

2. W kontekście niniejszej dyrektywy krajowe organy regulacyjne i inne właściwe organy, a także BEREC, Komisja i państwa członkowskie dążą do realizacji każdego z następujących celów ogólnych, wymienionych w przypadkowej kolejności:

   a) promowanie łączności oraz dostępu do sieci o bardzo dużej przepustowości, w tym sieci stacjonarnych, ruchomych i bezprzewodowych, oraz korzystania z tych sieci przez wszystkich obywateli Unii i wszystkie unijne przedsiębiorstwa;

b) promowanie konkurencji przy dostarczaniu sieci łączności elektronicznej oraz urządzeń towarzyszących, w tym skutecznej konkurencji opartej na infrastrukturze, a także przy świadczeniu usług łączności elektronicznej i usług towarzyszących;

c) przyczynianie się do rozwoju rynku wewnętrznego poprzez usuwanie istniejących przeszkód utrudniających inwestycje w sieci łączności elektronicznej, urządzenia towarzyszące i usługi towarzyszące oraz usługi łączności elektronicznej, a także udostępnienie tych sieci i urządzeń oraz świadczenie tych usług w całej Unii, a także poprzez sprzyjanie ujednolicaniu warunków regulujących inwestycje w te sieci, urządzenia i usługi oraz ich udostępnianie i świadczenie, poprzez opracowywanie wspólnych przepisów i przewidywalnych podejść regulacyjnych, wspieranie skutecznego, wydajnego i skoordynowanego wykorzystania widma radiowego, otwartych innowacji, tworzenia i rozwijania sieci transeuropejskich, świadczenia, dostępności i interoperacyjności ogólnoeuropejskich usług oraz połączeń między użytkownikami końcowymi;

d) wspieranie interesów obywateli Unii poprzez zapewnianie łączności i powszechnej dostępności i korzystania z sieci o bardzo wysokiej przepustowości, w tym sieci stacjonarnych, ruchomych i bezprzewodowych, oraz usług łączności elektronicznej; poprzez umożliwienie czerpania maksymalnych korzyści pod względem możliwości wyboru, ceny i jakości w oparciu o wydajną konkurencję; poprzez dbanie o bezpieczeństwo sieci i usług; poprzez zapewnianie wysokiego i powszechnego poziomu ochrony użytkowników końcowych dzięki niezbędnym przepisom sektorowym oraz poprzez zaspokajanie potrzeb – takich jak przystępne ceny – konkretnych grup społecznych, w szczególności użytkowników końcowych z niepełnosprawnościami, użytkowników końcowych będących osobami starszymi i użytkowników końcowych o szczególnych potrzebach społecznych, a także zapewnianie wyboru i równoważnego dostępu dla użytkowników końcowych z niepełnosprawnościami.

3. W przypadku gdy Komisja ustanawia wartości odniesienia i sporządza sprawozdania dotyczące skuteczności środków danego państwa członkowskiego odnoszących się do realizacji celów, o których mowa w ust. 2, Komisję, w razie potrzeby, wspomagają państwa członkowskie, krajowe organy regulacyjne, BEREC i RSPG.

4. W dążeniu do osiągnięcia założeń polityki, o których mowa w ust. 2, i określonych w niniejszym ustępie, krajowe organy regulacyjne i inne właściwe organy między innymi:

a) promują przewidywalność regulacyjną poprzez zapewnienie spójnego podejścia regulacyjnego w kolejnych okresach przeglądu oraz poprzez współpracę ze sobą nawzajem, z BEREC, z RSPG oraz z Komisją;

b) zapewniają, aby w podobnych okolicznościach nie występowała dyskryminacja w traktowaniu dostawców sieci i usług łączności elektronicznej;

c) stosują prawo Unii w sposób neutralny technologicznie, o ile nie stoi to w sprzeczności z realizacją celów określonych w ust. 2;

d) promują efektywne inwestycje i innowacje w zakresie nowej i rozszerzonej infrastruktury, w tym poprzez zapewnienie, aby każdy przypadek obowiązku udzielenia dostępu uwzględniał ryzyko, jakie ponoszą inwestujące przedsiębiorstwa, oraz poprzez zezwolenie, aby różne porozumienia o współpracy między inwestorami a stronami zwracającymi się o dostęp stanowiły dywersyfikację ryzyka inwestycyjnego przy zapewnieniu utrzymania konkurencji na rynku i zasady niedyskryminacji;

e) w należytym stopniu uwzględniają warunki związane z infrastrukturą, konkurencją, sytuacją użytkowników końcowych a w szczególności konsumentów w różnych obszarach geograficznych na terytorium danego państwa członkowskiego, w tym lokalną infrastrukturę zarządzaną przez osoby fizyczne na zasadach niekomercyjnych;

f) nakładają *ex ante* obowiązki regulacyjne tylko w zakresie koniecznym do zagwarantowania skutecznej i zrównoważonej konkurencji w interesie użytkowników końcowych, łagodzą lub znoszą takie obowiązki, kiedy tylko spełniony jest ten warunek.

Państwa członkowskie zapewniają, aby krajowe organy regulacyjne i inne właściwe organy działały bezstronnie, obiektywnie, przejrzyście oraz w sposób niedyskryminujący i proporcjonalny.

Artykuł 4

Planowanie strategiczne i koordynacja polityki w zakresie widma radiowego

1. Państwa członkowskie współpracują ze sobą oraz z Komisją przy planowaniu strategicznym, koordynacji i harmonizacji wykorzystania widma radiowego w Unii zgodnie z politykami Unii w zakresie ustanowienia i funkcjonowania rynku wewnętrznego łączności elektronicznej. W tym celu biorą pod uwagę między innymi aspekty ekonomiczne, bezpieczeństwo, zdrowie, interes ogólny, wolność wypowiedzi, aspekty kulturalne, naukowe, społeczne i techniczne polityk Unii, jak również różne interesy społeczności użytkowników widma radiowego, mając na celu optymalizację wykorzystania widma radiowego oraz unikanie szkodliwych zakłóceń.

2. Państwa członkowskie współpracują ze sobą oraz z Komisją w zakresie promowania koordynacji podejść do polityki widma radiowego w Unii oraz, w stosownych przypadkach, zharmonizowanych warunków w odniesieniu do dostępności i efektywnego wykorzystania widma radiowego, koniecznego do ustanowienia i funkcjonowania rynku wewnętrznego łączności elektronicznej.

3. Państwa członkowskie, w ramach RSPG współpracują ze sobą oraz z Komisją zgodnie z ust. 1, a także – na ich wniosek – z Parlamentem Europejskim i Radą, aby wspierać planowanie strategiczne i koordynację mechanizmów kształtowania polityki w zakresie widma radiowego w Unii poprzez:

a) opracowanie najlepszych praktyk dotyczących kwestii związanych z widmem radiowym z myślą o wdrażaniu niniejszej dyrektywy;

b) ułatwianie koordynacji między państwami członkowskimi z myślą o wdrażaniu niniejszej dyrektywy i innych przepisów prawa unijnego oraz o przyczynieniu się do rozwoju rynku wewnętrznego;

c) koordynowanie swoich podejść do przydzielania i zezwalania na użytkowanie widma radiowego oraz publikowanie sprawozdań lub opinii dotyczących kwestii związanych z widmem radiowym.

BEREC uczestniczy w kwestiach dotyczących jego kompetencji w odniesieniu do regulacji rynku i konkurencji w związku z widmem radiowym.

4. Komisja, w jak największym stopniu uwzględniając opinię RSPG, może przedkładać Parlamentowi Europejskiemu i Radzie wnioski ustawodawcze służące ustanowieniu wieloletnich programów dotyczących polityki w zakresie widma radiowego, określeniu kierunków i celów polityki w odniesieniu do planowania strategicznego oraz harmonizacji korzystania z widma radiowego zgodnie z niniejszą dyrektywą, a także celem zwolnienia zharmonizowanego widma radiowego na potrzeby wspólnego użytkowania lub na użytkowanie nie podlegające przyznaniu indywidulanych praw.

TYTUŁ II
STRUKTURA INSTYTUCJONALNA I ZARZĄDZANIE

ROZDZIAŁ I
KRAJOWE ORGANY REGULACYJNE I INNE WŁAŚCIWE ORGANY

Artykuł 5

Krajowe organy regulacyjne i inne właściwe organy

1. Państwa członkowskie zapewniają, by wszystkie zadania określone w niniejszej dyrektywie były realizowane przez właściwe organy.

W ramach zakresu stosowania niniejszej dyrektywy krajowe organy regulacyjne odpowiadają za realizację co najmniej następujących zadań:

a) regulację rynku *ex ante*, w tym nakładanie obowiązków w zakresie dostępu i wzajemnych połączeń;

b) zapewnianie rozstrzygnięcia sporów między przedsiębiorstwami;

c) prowadzenie spraw związanych z zarządzaniem widmem radiowym oraz podejmowanie decyzji w sprawie widma radiowego lub, w przypadku gdy te zadania zostaną przydzielone innym właściwym organom, zapewnianie doradztwa w odniesieniu do kształtowania rynku i do dotyczących konkurencji aspektów procesów krajowych związanych z prawami użytkowania widma w zakresie usług i sieci łączności elektronicznej;

d) przyczynianie się do ochrony praw użytkowników końcowych w sektorze łączności elektronicznej, w stosownych przypadkach, w porozumieniu z innymi właściwymi organami;

e) ocenę i ścisłe monitorowanie kwestii dotyczących kształtowania rynku i konkurencji w odniesieniu do otwartego dostępu do internetu;

f) ocenę niesprawiedliwego obciążenia oraz obliczanie kosztu netto świadczenia usługi powszechnej;

g) zapewnianie możliwości przenoszenia numerów między dostawcami;

h) wykonywanie wszelkich innych zadań, które w niniejszej dyrektywie zastrzeżono dla krajowych organów regulacyjnych.

Państwa członkowskie mogą powierzyć krajowym organom regulacyjnym inne zadania przewidziane w niniejszej dyrektywie i innych przepisach unijnych, w szczególności zadania związane z konkurencją na rynku lub wejściem na rynek, jak np. wydawaniem ogólnych zezwoleń, i zadania związane z rolą powierzoną BEREC. W przypadkach gdy zadania te związane z konkurencją na rynku lub wejściem na rynek są przydzielane innym właściwym organom, konsultują się one przed podjęciem decyzji z krajowymi organami regulacyjnymi. Do celów przyczyniania się do realizacji zadań BEREC krajowe organy regulacyjne są uprawnione do gromadzenia niezbędnych danych i innych informacji od uczestników rynku.

Państwa członkowskie mogą również przydzielać krajowym organom regulacyjnym inne zadania na podstawie prawa krajowego, w tym prawa krajowego wdrażającego prawo unijne.

Państwa członkowskie wspierają w szczególności stabilność kompetencji krajowych organów regulacyjnych przy transponowaniu niniejszej dyrektywy w odniesieniu do podziału zadań wynikających z unijnych ram regulacyjnych ram łączności elektronicznej, zmienionych w 2009 r.

2. Krajowe organy regulacyjne i inne właściwe organy tego samego państwa członkowskiego lub różnych państw członkowskich zawierają między sobą, w razie potrzeby, porozumienia o współpracy w celu rozwijania współpracy regulacyjnej.

3. Państwa członkowskie ogłaszają w formie łatwo dostępnej zakres zadań, jakie mają być realizowane przez krajowe organy regulacyjne i inne właściwe organy, a w szczególności, gdy takie zadania zostały przydzielone więcej niż jednemu organowi. W razie potrzeby, państwa członkowskie zapewnią wzajemną konsultację i współpracę pomiędzy powyższymi organami, pomiędzy tymi organami a krajowymi organami, którym powierzono wdrażanie przepisów z zakresu prawa konkurencji, lub przepisów z zakresu ochrony konsumenta, w zakresie obejmującym ich wspólne interesy. Jeżeli więcej niż jeden organ jest uprawniony do rozpatrywania takich spraw, państwa członkowskie zapewnią, by odpowiednie zadania każdego organu zostały ogłoszone w formie łatwo dostępnej.

4. Państwa członkowskie powiadomią Komisję o wszystkich krajowych organach regulacyjnych i innych właściwych organach, którym zostały przydzielone zadania wynikające z niniejszej dyrektywy, oraz o zakresie odpowiedzialności każdego z tych organów, a także o wszelkich dotyczących ich zmianach.

Artykuł 6

Niezależność krajowych organów regulacyjnych i innych właściwych organów

1. Państwa członkowskie gwarantują niezależność krajowych organów regulacyjnych i innych właściwych organów, zapewniając, by były one prawnie oddzielone i funkcjonalnie niezależne od każdej osoby fizycznej lub prawnej udostępniających sieci, urządzenia lub usługi łączności elektronicznej. Państwa członkowskie, które zachowają prawo własności przedsiębiorstw udostępniających sieci lub świadczących usługi łączności elektronicznej lub które będą sprawowały nad nimi kontrolę, zobowiązane są zapewnić skuteczny strukturalny rozdział funkcji regulacyjnych od działalności związanej z wykonywaniem prawa własności lub kontroli.

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby krajowe organy regulacyjne i inne właściwe organy wykonywały swoje uprawnienia w sposób bezstronny, przejrzysty i terminowy. Państwa członkowskie zapewniają, aby organy te posiadały wystarczające zasoby techniczne, finansowe i ludzkie do wykonywania przydzielonych im zadań.

Artykuł 7

Powoływanie i odwoływanie członków krajowych organów regulacyjnych

1. Szefa krajowego organu regulacyjnego lub, w stosownych przypadkach, członków organu kolegialnego pełniącego tę funkcję w krajowym organie regulacyjnym lub ich zastępców powołuje się w drodze otwartego i przejrzystego postępowania kwalifikacyjnego na co najmniej trzyletnią kadencję, spośród osób o uznanej pozycji i doświadczeniu zawodowym, w oparciu o osiągnięcia, umiejętności, wiedzę i doświadczenie. Państwa członkowskie zapewniają ciągłość procesu podejmowania decyzji.

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby szefów krajowych organów regulacyjnych lub, w stosownych przypadkach, członków organu kolegialnego pełniącego tę funkcję w krajowym organie regulacyjnym lub ich zastępców można było odwołać w trakcie ich kadencji tylko wtedy, gdy przestaną oni spełniać warunki wymagane do wykonywania obowiązków określonych w prawie krajowym przed ich powołaniem.

3. Decyzję o odwołaniu szefa danego krajowego organu regulacyjnego lub, w stosownych przypadkach, członków organu kolegialnego pełniącego tę funkcję podaje się do wiadomości publicznej w chwili odwołania. Odwołany szef krajowego organu regulacyjnego lub, w stosownych przypadkach, członkowie organu kolegialnego pełniącego tę funkcję otrzymują uzasadnienie decyzji. W przypadku, gdy nie doszłoby do jego publikacji, może być ono opublikowanie na wniosek tej osoby. Państwa członkowskie zapewniają, aby decyzja ta podlegała kontroli sądowej w zakresie stanu faktycznego, jak i kwestii prawnych.

Artykuł 8

Polityczna niezależność i odpowiedzialność krajowych organów regulacyjnych

1. Nie naruszając art. 10, krajowe organy regulacyjne działają niezależnie i obiektywnie, w tym w zakresie opracowywania procedur wewnętrznych i organizacji personelu, działają w przejrzysty i odpowiedzialny sposób zgodnie z prawem Unii i nie występują o instrukcje do żadnego innego podmiotu ani nie przyjmują takich instrukcji w związku z wykonywaniem zadań przydzielonych im na podstawie prawa krajowego wdrażającego prawo Unii. Nie wyklucza to nadzoru zgodnie z krajowym prawem konstytucyjnym. Decyzje krajowych organów regulacyjnych mogą zostać zawieszone lub uchylone wyłącznie przez organy odwoławcze ustanowione zgodnie z art. 31.

2. Krajowe organy regulacyjne składają raz do roku sprawozdanie dotyczące między innymi stanu rynku łączności elektronicznej, decyzji, które wydały, swoich zasobów ludzkich i finansowych oraz sposobu ich rozdysponowania, a także przyszłych planów. Sprawozdania tych organów podaje się do wiadomości publicznej.

Artykuł 9

Zdolność regulacyjna krajowych organów regulacyjnych

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby krajowe organy regulacyjne miały oddzielne budżety roczne i posiadały autonomię w wykonaniu przyznanego budżetu. Budżety te są podawane do wiadomości publicznej.

2. Bez uszczerbku dla obowiązku zapewnienia krajowym organom regulacyjnym odpowiednich zasobów finansowych i ludzkich, aby mogły realizować powierzone im zadania, autonomia finansowa nie może stać na przeszkodzie nadzorowi ani kontroli zgodnie z przepisami krajowego prawa konstytucyjnego. Wszelką kontrolę budżetu krajowych organów regulacyjnych wykonuje się w przejrzysty sposób, a jej wyniki podaje się do wiadomości publicznej.

3. Państwa członkowskie zapewniają również, aby krajowe organy regulacyjne miały odpowiednie zasoby finansowe i ludzkie umożliwiające im aktywne uczestnictwo w pracach BEREC i przyczynianie się do realizowanych przez niego funkcji.

Artykuł 10

Udział krajowych organów regulacyjnych w BEREC

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby ich odpowiednie krajowe organy regulacyjne aktywnie wspierały cele BEREC w promowaniu lepszej koordynacji i spójności regulacyjnej.

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby krajowe organy regulacyjne, przyjmując swoje własne decyzje dotyczące ich rynków krajowych, w jak największym stopniu uwzględniały wytyczne, opinie, zalecenia, wspólne stanowiska, najlepsze praktyki i metodologie przyjmowane przez BEREC.

Artykuł 11

Współpraca z organami krajowymi

Krajowe organy regulacyjne, inne właściwe organy przewidziane w niniejszej dyrektywie oraz krajowe organy ds. ochrony konkurencji zobowiązane są do dostarczania sobie wzajemnie informacji niezbędnych do stosowania niniejszej dyrektywy. W odniesieniu do wymienianych informacji obowiązują unijne przepisy dotyczące ochrony danych, a organ, którą otrzymał dane informacje, zapewnia taki sam stopień poufności jak organ, który ją dostarczył.

ROZDZIAŁ II
OGÓLNE ZEZWOLENIE

SEKCJA 1
CZĘŚĆ OGÓLNA

Artykuł 12

Ogólne zezwolenie na sieci i usługi łączności elektronicznej

1. Państwa członkowskie zapewniają swobodę dostarczania sieci łączności elektronicznej i świadczenia usług łączności elektronicznej na warunkach określonych w niniejszej dyrektywie. W tym celu państwa członkowskie nie będą utrudniać przedsiębiorstwu dostarczania sieci łączności elektronicznej ani świadczenia usług łączności elektronicznej, chyba że jest to niezbędne z przyczyn określonych w art. 52 ust. 1 TFUE. Każde takie ograniczenie swobody dostarczania sieci łączności elektronicznej i świadczenia usług łączności elektronicznej należycie uzasadnia się, a ograniczenie to zgłasza się do Komisji.

2. Dostarczanie sieci łączności elektronicznej lub świadczenie usług łączności elektronicznej innych niż usług łączności interpersonalnej niewykorzystujących numerów może jedynie podlegać ogólnemu zezwoleniu, bez uszczerbku dla szczegółowych obowiązków, o których mowa w art. 13 ust. 2, lub praw, o których mowa w art. 46 i 94.

3. Jeżeli państwo członkowskie uzna wymóg zgłoszenia za uzasadniony w odniesieniu do przedsiębiorstw podlegających ogólnemu zezwoleniu, dane państwo członkowskie może wymagać od takich przedsiębiorstw wyłącznie dokonania zgłoszenia krajowemu organowi regulacyjnemu lub innemu właściwemu organowi. Państwo członkowskie nie może od takich przedsiębiorstw wymagać uzyskania jednoznacznej decyzji lub innego aktu administracyjnego od takiego organu lub jakiegokolwiek innego organu przed rozpoczęciem wykonywania uprawnień wynikających z ogólnego zezwolenia.

Po dokonaniu zgłoszenia, jeżeli było ono wymagane, przedsiębiorstwo może rozpocząć działalność z zastrzeżeniem, w razie potrzeby, przepisów dotyczących praw użytkowania przewidzianych w niniejszej dyrektywie.

4. Na zgłoszenie, o którym mowa w ust. 3, składa się co najwyżej złożona właściwemu krajowemu organowi regulacyjnemu lub innemu właściwemu organowi deklaracja osoby fizycznej lub prawnej o zamiarze rozpoczęcia dostarczania sieci łączności elektronicznej lub świadczenia usług łączności elektronicznej, wraz z możliwie najkrótszą informacją wymaganą w celu umożliwienia BEREC i temu organowi prowadzenia rejestru lub wykazu dostawców sieci i usług łączności elektronicznej. Taka informacja ogranicza się do:

a) nazwy dostawcy;

b) statusu prawnego, formy prawnej i numeru rejestracyjnego dostawcy, jeżeli dany dostawca jest zarejestrowany w rejestrze handlowym lub innym podobnym rejestrze publicznym w Unii;

c) adresu geograficznego głównego miejsca prowadzenia działalności dostawcy w Unii, jeżeli ma to zastosowanie, oraz drugorzędnego oddziału w państwie członkowskim, o ile takowy istnieje;

d) adresu strony internetowej dostawcy, jeżeli ma to zastosowanie, związanej z dostarczaniem sieci lub świadczeniem usług łączności elektronicznej;

e) osoby wyznaczonej do kontaktów i danych kontaktowych;

f) krótkiego opisu sieci, które dostawca zamierza udostępniać, lub usług, które zamierza świadczyć;

g) państw członkowskich, których to dotyczy; oraz

h) planowanej daty rozpoczęcia działalności.

Państwa członkowskie nie mogą nakładać żadnych dodatkowych ani odrębnych wymogów w zakresie zgłaszania.

Aby zbliżyć do siebie wymogi dotyczące zgłaszania, BEREC publikuje wytyczne dotyczące wzoru zgłoszenia i utrzymuje unijną bazę danych dotyczących zgłoszeń przekazywanych właściwym organom. W tym celu właściwe organy przekazują BEREC bez zbędnej zwłoki za pomocą środków elektronicznych każde otrzymane zgłoszenie. Zgłoszenia przekazane właściwym organom przed dniem … [dwa lata od dnia wejścia w życie niniejszej dyrektywy], są przesyłane do BEREC do dnia …. [trzy lata od dnia wejścia w życie niniejszej dyrektywy].

Artykuł 13

Warunki, którymi obwarowano ogólne zezwolenie i prawa użytkowania widma radiowego i zasobów numeracyjnych, oraz szczegółowe obowiązki

1. Ogólne zezwolenie na dostarczanie sieci łączności elektronicznej lub świadczenie usług łączności elektronicznej oraz prawa użytkowania widma radiowego i prawa użytkowania zasobami numeracyjnymi mogą jedynie podlegać warunkom określonym w załączniku I. Warunki te muszą być niedyskryminacyjne, proporcjonalne i przejrzyste. W przypadku praw użytkowania widma radiowego, takie warunki muszą zapewniać jego efektywne i wydajne użytkowanie i być zgodne z art. 45 i 51, a w przypadku prawa użytkowania zasobami numeracyjnymi – zgodne z art. 94.

2. Szczególne obowiązki, które mogą być nałożone na przedsiębiorstwa udostępniające sieci i świadczące usługi łączności elektronicznej na podstawie art. 61 ust. 1 i 5 i art. 62, 68 i 83 lub na podmioty wyznaczone do świadczenia usługi powszechnej na podstawie niniejszej dyrektywy, muszą być prawnie oddzielone od praw i obowiązków wynikających z ogólnego zezwolenia. Celem zapewnienia przejrzystości, kryteria i procedury nakładania takich szczególnych obowiązków na poszczególne przedsiębiorstwa wskazuje się w ogólnym zezwoleniu.

3. Ogólne zezwolenie zawiera jedynie te warunki, które są właściwe dla danego sektora i które zostały określone w częściach A, B i C załącznika I oraz nie pokrywają się z warunkami, które mają zastosowanie do przedsiębiorstw na mocy innych przepisów prawa krajowego.

4. Przyznając prawa użytkowania widma radiowego lub zasobów numeracyjnych, państwa członkowskie nie mogą powielać warunków zawartych w ogólnym zezwoleniu.

Artykuł 14

Deklaracje o umożliwianiu wykonywania prawa instalowania urządzeń i prawa do wzajemnych połączeń

Właściwe organy wydają w terminie jednego tygodnia od otrzymania wniosku przedsiębiorstwa, standardową deklarację stwierdzającą w danym przypadku, że przedsiębiorstwo dokonało zgłoszenia zgodnie z art. 12 ust. 3. Takie deklaracje szczegółowo określają, w jakich okolicznościach przedsiębiorstwo udostępniające sieci lub świadczące usługi łączności elektronicznej na podstawie ogólnego zezwolenia jest uprawnione do składania wniosku o przyznanie prawa instalowania urządzeń, negocjowania wzajemnych połączeń oraz uzyskania dostępu do wzajemnych połączeń, w celu umożliwienia wykonywania tychże praw na przykład na innych szczeblach władzy państwowej lub w stosunku do innych przedsiębiorstw. W stosownych przypadkach taką deklarację można także wydawać jako automatyczną odpowiedź na zgłoszenie, o którym mowa w artykule 12 ust. 3.

SEKCJA 2
PRAWA I OBOWIĄZKI WYNIKAJĄCE Z OGÓLNEGO ZEZWOLENIA

Artykuł 15

Minimalna lista praw wynikających z ogólnego zezwolenia

1. Przedsiębiorstwa podlegające ogólnemu zezwoleniu na mocy art. 12 mają prawo do:

   a) dostarczania sieci łączności elektronicznej i świadczenia usług łączności elektronicznej;

b) występowania z wnioskiem o przyznanie praw niezbędnych do instalowania urządzeń zgodnie z art. 43;

c) wykorzystywania, z zastrzeżeniem przepisów art. 13, 46 i 55, widma radiowego w odniesieniu do sieci i usług łączności elektronicznej;

d) tego, by rozpatrzono ich wniosek o przyznanie niezbędnych praw użytkowania zasobów numeracyjnych zgodnie z art. 94.

2. Jeżeli takie przedsiębiorstwa udostępniają sieci łączności elektronicznej lub świadczą usługi łączności elektronicznej na rzecz ogółu ludności, ogólne zezwolenie uprawnia je do:

a) negocjowania wzajemnych połączeń z oraz -tam gdzie ma to zastosowanie - uzyskiwania dostępu lub wzajemnych połączeń od innych dostawców udostępniających publiczne sieci łączności elektronicznej lub publicznie dostępne usługi łączności elektronicznej, objętych ogólnym zezwoleniem, w obrębie Unii zgodnie z niniejszą dyrektywą;

b) ubiegania się o wyznaczenie do świadczenia różnych elementów usługi powszechnej lub prowadzenia działalności w różnych częściach terytorium państwowego zgodnie z art. 86 lub 87.

Artykuł 16

Opłaty administracyjne

1. Każda opłata administracyjna nałożona na przedsiębiorstwa udostępniające sieci lub świadczące usługi łączności elektronicznej zgodnie z ogólnym zezwoleniem lub na rzecz których zostało ustanowione prawo użytkowania winna:

   a) w całości pokrywać jedynie koszty administracyjne, poniesione przy zarządzaniu, sprawowaniu nadzoru lub wdrażaniu systemu ogólnych zezwoleń, praw użytkowania i szczegółowych obowiązków, o których mowa w art. 13 ust. 2, w tym kosztów współpracy międzynarodowej, związanych z harmonizacją i standaryzacją, analizą rynku, monitorowaniem zgodności ze stanem prawnym lub sprawowaniem kontroli rynku w inny sposób, jak również prac normatywnych związanych z przygotowaniem i wdrażaniem prawa wtórnego oraz decyzji administracyjnych, takich jak decyzje o dostępie do sieci i wzajemnych połączeniach; oraz

   b) być nakładana na poszczególne przedsiębiorstwa w sposób obiektywny, przejrzysty i proporcjonalny, zmniejszając w ten sposób dodatkowe koszty administracyjne oraz związane opłaty.

   Państwa członkowskie mogą zdecydować o niepobieraniu opłat administracyjnych od przedsiębiorstw, których obroty nie przekraczają określonego progu lub których działalność nie pozwala uzyskać minimalnego udziału w rynku lub ma bardzo ograniczony zasięg terytorialny.

2. Nakładając opłaty administracyjne, krajowy organ regulacyjny lub inny właściwy organ publikuje roczny bilans swoich wydatków administracyjnych oraz całkowitej kwoty zebranych opłat. W razie wystąpienia różnicy pomiędzy całkowitą kwotą zebranych opłat a wydatkami administracyjnymi, dokonuje się stosownej korekty.

Artykuł 17

Rozdzielność księgowa i sprawozdania finansowe

1. Państwa członkowskie nakładają na przedsiębiorstwa udostępniające publiczne sieci łączności elektronicznej lub świadczące publicznie dostępne usługi łączności elektronicznej, mające specjalne lub wyłączne prawo świadczenia usług w innych sektorach w tym samym lub w innym państwie członkowskim, obowiązek:

   a) prowadzenia rozdzielnej księgowości dla działalności związanej z dostarczaniem sieci lub świadczeniem usług łączności elektronicznej, w takim zakresie, w jakim byłoby to niezbędne, gdyby ta działalność prowadzona była przez prawnie niezależne od siebie podmioty, dla potrzeb identyfikacji wszystkich elementów kosztów i przychodów, wraz z podstawą ich kalkulacji oraz szczegółowym wskazaniem zastosowanych metod ich uzyskania, związanych z taką działalnością, w tym wyszczególnienie podziału środków trwałych i kosztów strukturalnych; lub

   b) wprowadzenia strukturalnego rozdziału działalności związanej z dostarczaniem sieci lub usług łączności elektronicznej.

   Państwa członkowskie mogą zrezygnować z zastosowania wymogów, o których mowa w akapicie pierwszym, wobec przedsiębiorstw, których roczny obrót z działalności związanej z sieciami i usługami łączności elektronicznej w Unii nie przekracza 50 mln EUR.

2. Jeżeli przedsiębiorstwa udostępniające publiczne sieci łączności elektronicznej lub świadczące publicznie dostępne usługi łączności elektronicznej nie podlegają wymogom określonym w przepisach prawa spółek i nie spełniają wymogów określonych w przepisach prawa Unii o prowadzeniu księgowości przez małe i średnie przedsiębiorstwa, ich sprawozdania finansowe sporządza się i przekazuje do zbadania niezależnemu biegłemu rewidentowi, a następnie publikuje. Badanie przeprowadza się zgodnie z odpowiednimi przepisami prawa Unii i prawa krajowego.

Akapit pierwszy niniejszego ustępu ma również zastosowanie w odniesieniu do rozdzielnej księgowości prowadzonej zgodnie z ust. 1 akapit pierwszy lit. a).

SEKCJA 3
ZMIANA I COFNIĘCIE PRAW I OBOWIĄZKÓW

Artykuł 18
Zmiana praw i obowiązków

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby prawa, warunki oraz procedury dotyczące ogólnych zezwoleń, praw użytkowania widma radiowego lub zasobów numeracyjnych albo praw instalowania urządzeń mogły być zmieniane jedynie w obiektywnie uzasadnionych przypadkach oraz w sposób proporcjonalny, uwzględniając w stosownych przypadkach szczególne warunki dotyczące zbywalnych praw użytkowania widma radiowego lub zasobów numeracyjnych.

2. Z wyjątkiem przypadków, w których proponowane zmiany są niewielkie i zostały uzgodnione z posiadaczem praw lub ogólnego zezwolenia, zamiar wprowadzenia takich zmian ogłasza się w odpowiedni sposób. Zainteresowanym stronom, w tym użytkownikom i konsumentom, przyznaje się wystarczająco dużo czasu na wypowiedzenie się w kwestii proponowanych zmian. Okres ten nie może być krótszy niż cztery tygodnie, z wyjątkiem okoliczności nadzwyczajnych.

Zmiany podlegają publikacji z podaniem ich uzasadnienia.

Artykuł 19

Ograniczenie lub cofnięcie praw

1. Bez uszczerbku dla art. 30 ust. 5 i 6 państwa członkowskie nie ograniczają ani nie cofają praw instalowania urządzeń ani praw użytkowania widma radiowego lub zasobów numeracyjnych przed upływem okresu, na jaki zostały one przyznane, chyba że jest to uzasadnione na podstawie ust. 2 niniejszego artykułu i, w stosownych przypadkach, zgodne z załącznikiem I oraz odpowiednimi przepisami prawa krajowego dotyczącymi odszkodowania w przypadku cofnięcia praw.

2. Mając na względzie konieczność zapewnienia efektywnego i wydajnego wykorzystania widma radiowego lub wdrożenia technicznych środków wykonawczych przyjętych na podstawie art. 4 decyzji nr 676/2002/WE, państwa członkowskie mogą dopuścić ograniczenie lub cofnięcie praw użytkowania widma radiowego, w tym praw, o których mowa w art. 49 niniejszej dyrektywy, w oparciu o ustanowione wcześniej i jasno określone procedury, zgodnie z zasadami proporcjonalności i niedyskryminacji. W takich przypadkach, posiadacze takich praw mogą, w stosownych przypadkach i zgodnie z prawem unijnym i odpowiednimi przepisami krajowymi, otrzymać odpowiednią rekompensatę.

3. Zmiana wykorzystania widma radiowego w wyniku zastosowania art. 45 ust. 4 lub 5 nie stanowi sama w sobie przesłanki uzasadniającej cofnięcie prawa użytkowania widma radiowego.

4. Każdy zamiar ograniczenia lub cofnięcia praw wynikających z ogólnego zezwolenia na użytkowanie widma radiowego lub indywidualnych praw użytkowania widma radiowego lub zasobów numeracyjnych bez zgody posiadacza tych praw poddaje się pod konsultacje z zainteresowanymi stronami zgodnie z art. 23.

ROZDZIAŁ III
PRZEKAZYWANIE INFORMACJI, ANALIZY I MECHANIZM KONSULTACJI

Artykuł 20

Żądanie informacji od przedsiębiorstw

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby przedsiębiorstwa dostarczające sieci i świadczące usługi łączności elektronicznej, urządzenia towarzyszące lub usługi towarzyszące dostarczały wszystkich informacji, w tym informacji o charakterze finansowym, niezbędnych krajowym organom regulacyjnym, innym właściwym organom i BEREC do zapewnienia zgodności z przepisami niniejszej dyrektywy i rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/...[1+] lub przyjętych zgodnie z nimi decyzji lub opinii. Krajowe organy regulacyjne i, w razie konieczności ze względu na wykonywane zadania, inne właściwe organy mają prawo żądać od tych przedsiębiorstw w szczególności dostarczania informacji o przyszłym rozwoju sieci lub usług, który mógłby wywrzeć wpływ na usługi hurtowe udostępniane konkurentom przez te przedsiębiorstwa, a także informacji o sieciach łączności elektronicznej i urządzeniach towarzyszących, które są zdezagregowane na poziomie lokalnym i na tyle szczegółowe, aby zapewnić przeprowadzenie analizy geograficznej i określenie obszarów zgodnie z art. 22.

---

[1] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/… ustanawiające Organ Europejskich Regulatorów Łączności Elektronicznej (BEREC) oraz Agencję Wsparcia BEREC (Urząd BEREC) i zmieniające rozporządzenie (UE) 2015/2120 ustanawiające środki dotyczące dostępu do otwartego internetu (Dz.U. L z …, …, s. …).

[+] Dz.U.: proszę wstawić w tekście numer rozporządzenia zawartego w dokumencie PE-CONS 51/18 (2016/0286(COD)) oraz, w przypisie, numer, datę, tytuł i odniesienie do publikacji tego rozporządzenia w Dz.U.

W przypadku gdy informacje zebrane zgodnie z akapitem pierwszym są niewystarczające, aby krajowe organy regulacyjne, inne właściwe organy i BEREC wykonywały swoje zadania regulacyjne na mocy prawa unijnego, takie informacje mogą być pozyskiwane od innych stosownych przedsiębiorstw działających w sektorze łączności elektronicznej lub w ściśle powiązanych sektorach.

Od przedsiębiorstw wyznaczonych jako posiadające znaczącą pozycję na rynkach hurtowych można również wymagać, by przedstawiały dane księgowe dotyczące rynków detalicznych, które są związane z tymi rynkami hurtowymi.

Krajowe organy regulacyjne i inne właściwe organy mogą żądać informacji od pojedynczych punktów informacyjnych utworzonych na podstawie dyrektywy 2014/61/UE.

Każdy wniosek o informacje musi być proporcjonalny do wykonywanego zadania i musi być uzasadniony.

Przedsiębiorstwa niezwłocznie dostarczają informacji na żądanie w wymaganym terminie i na wymaganym poziomie szczegółowości.

2. Państwa członkowskie zapewniają, by krajowe organy regulacyjne i inne właściwe organy dostarczały Komisji, na jej uzasadniony wniosek, informacje, które są niezbędne dla realizacji przez Komisję jej zadań wynikających z TFUE. Informacja, której żąda Komisja, winna być proporcjonalna w świetle realizacji tychże zadań. Jeżeli dostarczona informacja odnosi się do informacji dostarczonej uprzednio przez przedsiębiorstwo na żądanie organu, informuje się o tym dane przedsiębiorstwa. Stosownie do potrzeb oraz jeżeli organ dostarczający informacje nie zastrzegł w wyraźny i uzasadniony sposób inaczej, Komisja udostępnia otrzymaną informację innemu organowi tego typu w innym państwie członkowskim.

Z zastrzeżeniem wymogów określonych w ust. 3 państwa członkowskie zapewniają, by informacja dostarczona jednemu organowi została udostępniona innemu organowi tego typu w tym samym lub innym państwie członkowskim oraz BEREC, w odpowiedzi na jego uzasadniony wniosek, jeżeli jest to niezbędne dla umożliwienia tymże organom albo BEREC wypełniania obowiązków wynikających z prawa Unii.

3. Jeżeli dana informacja zebrana zgodnie z ust. 1, w tym informacja zebrana w kontekście analizy geograficznej, została uznana przez dany krajowy organ regulacyjny lub inny właściwy organ za informację poufną zgodnie z przepisami prawa Unii i prawa krajowego o tajemnicy handlowej, Komisja, BEREC oraz wszelkie inne zainteresowane właściwe organy zapewniają taką tajemnicę. Taka tajemnica nie utrudnia terminowej wymiany informacji między właściwym organem, Komisją, BEREC i jakimikolwiek innymi zainteresowanymi właściwymi organami do celów przeglądu, monitorowania i nadzorowania stosowania niniejszej dyrektywy.

4. Państwa członkowskie zapewniają, by krajowe organy regulacyjne i inne właściwe organy, działając zgodnie z przepisami krajowymi dotyczącymi publicznego dostępu do informacji oraz przepisami prawa Unii i prawa krajowego o tajemnicy handlowej i o ochronie danych osobowych, publikowały informacje, które przyczyniają się do rozwoju otwartego i konkurencyjnego rynku.

5. Krajowe organy regulacyjne i inne właściwe organy publikują warunki publicznego dostępu do informacji, o którym mowa w ust. 4, w tym procedury zapewniające uzyskanie takiego dostępu.

Artykuł 21

Informacje wymagane w związku z ogólnym zezwoleniem, prawem użytkowania oraz szczegółowymi obowiązkami

1. Niezależnie od informacji wymaganych na podstawie art. 20 i obowiązku dostarczania informacji i sporządzania sprawozdań wynikającego z przepisów prawa krajowego, ale nie wynikającego z ogólnego zezwolenia, krajowe organy regulacyjne i inne właściwe organy mogą zażądać od przedsiębiorstw dostarczenia informacji w związku z ogólnym zezwoleniem, prawami użytkowania lub szczegółowymi obowiązkami, o których mowa w art. 13 ust. 2, które są proporcjonalne i obiektywnie uzasadnione, w szczególności w celach:

   a) systematycznej lub dotyczącej konkretnych przypadków weryfikacji przestrzegania warunku 1 z części A, warunków 2 i 6 z części D oraz warunków 2 i 7 z części E załącznika I oraz przestrzegania obowiązków, o których mowa w art. 13 ust. 2;

   b) dotyczącej konkretnych przypadków weryfikacji zgodności z warunkami określonymi w załączniku I, jeżeli złożono skargę lub właściwy organ miał inne powody, ażeby twierdzić, że dany warunek nie został spełniony, albo w przypadku dochodzenia prowadzonego przez właściwy organ z urzędu;

   c) procedury i oceny wniosków o przyznanie prawa użytkowania;

   d) publikacji zestawień dotyczących przeglądów jakości oraz cen usług, z uwagi na interes konsumenta;

   e) jasno określone cele statystyczne, badawcze lub cele sprawozdawczości;

f) przeprowadzania analizy rynku dla celów niniejszej dyrektywy, w tym danych dotyczących rynków niższego szczebla lub rynków detalicznych związanych z rynkami poddawanymi analizie lub dotyczących tych rynków;

g) zagwarantowanie efektywnego użytkowania widma radiowego i zasobów numeracyjnych i zapewnienie skutecznego zarządzania nimi;

h) ocenę przyszłych zmian w dziedzinie sieci lub usług, które mogłyby mieć wpływ na usługi hurtowe udostępniane konkurentom, na zasięg terytorialny, na możliwości uzyskania dostępu do sieci przysługujące użytkownikom końcowym lub na określanie obszarów na podstawie art. 22;

i) prowadzenie analiz geograficznych;

j) udzielanie odpowiedzi na uzasadnione wnioski BEREC o udzielenie informacji.

Informacje, o których mowa w akapicie pierwszym lit. a) i b) oraz d) - j), nie mogą być wymagane przed uzyskaniem dostępu do rynku lub jako warunek dostępu do rynku.

BEREC może opracować wzory wniosków o informacje, w razie potrzeby, aby ułatwić skonsolidowaną prezentację i analizę uzyskanych informacji.

2. Jeśli chodzi o prawa użytkowania widma, informacje, o których mowa w ust.1 muszą dotyczyć w szczególności efektywnego i wydajnego wykorzystania widma radiowego oraz spełnienia wszelkich obowiązków zapewnienia zasięgu i odpowiedniej jakości usług, którymi obwarowano prawa użytkowania widma radiowego, i ich weryfikacji.

3. Jeżeli krajowy organ regulacyjny lub inny właściwy organ zażąda od przedsiębiorstw dostarczenia informacji, o których mowa w ust. 1, informuje je o szczególnym celu, w jakim dana informacja ma zostać wykorzystana.

4. Krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy nie mogą ponownie żądać udostępnienia informacji, o które wystąpił już BEREC na podstawie art. 40 rozporządzenia (UE) 2018/…[+], w przypadku gdy BEREC udostępnił tym organom otrzymane informacje.

Artykuł 22

Analizy geograficzne realizacji sieci

1. Krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy przeprowadzają analizę geograficzną zasięgu sieci łączności elektronicznej, które są w stanie zapewnić szerokopasmową transmisję danych (zwane dalej „sieciami szerokopasmowymi”), do dnia… [pięć lat od dnia wejścia w życie niniejszej dyrektywy] i aktualizują ją nie rzadziej niż co trzy lata.

Analiza geograficzna zawiera analizę obecnego geograficznego zasięgu sieci szerokopasmowych na ich terytorium, wymaganą do realizacji zadań krajowych organów regulacyjnych lub innych właściwych organów na podstawie niniejszej dyrektywy, jak również na potrzeby badań wymaganych w celu stosowania przepisów dotyczących pomocy państwa.

Ta analiza geograficzna może również zawierać prognozę obejmującą okres ustalony przez odpowiedni organ dotyczącą zasięgu sieci szerokopasmowych, w tym sieci o bardzo dużej przepustowości, na ich terytorium.

[+] Dz.U.: proszę wstawić w tekście numer rozporządzenia zawartego w dokumencie PE-CONS 52/18 (2016/0286(COD)).

Taka prognoza musi uwzględniać wszystkie odpowiednie informacje, w tym informacje na temat planowanych przez przedsiębiorstwa lub organy publiczną realizację sieci o bardzo dużej przepustowości i przeprowadzenia znaczących modernizacji lub rozbudowy sieci o prędkości pobierania danych na poziomie przynajmniej 100 Mb/s. W tym celu krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy występują do przedsiębiorstw i organów publicznych o przekazanie takich informacji w zakresie, w jakim informacje te są dostępne i mogą być przekazane bez nadmiernych nakładów.

Krajowy organ regulacyjny decyduje w odniesieniu do zadań przypisanych mu wyraźnie na mocy niniejszej dyrektywy o stopniu, w jakim należałoby oprzeć się na całości lub części informacji zebranych w kontekście takiej prognozy.

W przypadku gdy analiza geograficzna nie jest prowadzona przez krajowy organ regulacyjny, jest prowadzona we współpracy z tym organem w zakresie, w jakim może to być istotne dla jego zadań.

Informacje zgromadzone w ramach analizy geograficznej muszą być na odpowiednim poziomie szczegółowości lokalnej i obejmować wystarczająco dokładne informacje na temat jakości usługi i jej parametrów oraz muszą być przetwarzane zgodnie z art. 20 ust. 3.

2. Krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy mogą zidentyfikować obszar o wyraźnych granicach terytorialnych, jeżeli informacje zgromadzone i prognoza przygotowana na podstawie ust. 1 pozwolą stwierdzić, że w okresie objętym daną prognozą żadne przedsiębiorstwo ani żaden organ publiczny nie wdrożyły ani nie planują wdrożyć sieci o bardzo dużej przepustowości ani też przeprowadzić znaczącej modernizacji lub rozbudowy swojej sieci, pozwalającej uzyskać wydajność pod względem prędkości pobierania danych na poziomie przynajmniej 100 Mb/s. Krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy publikują listę zidentyfikowanych obszarów.

3. W obrębie zidentyfikowanego obszaru odpowiednie organy mogą zaprosić przedsiębiorstwa i organy publiczne do zgłaszania zamiaru wdrożenia sieci o bardzo dużej przepustowości w okresie objętym daną prognozą. W przypadkach gdy w wyniku tego zaproszenia przedsiębiorstwo lub organ publiczny zgłosi zamiar dokonania tego, odpowiedni organ może wymagać od innych przedsiębiorstw i organów publicznych, aby zgłosiły każdy zamiar wdrożenia w tym obszarze sieci o bardzo dużej przepustowości lub przeprowadzenia znaczącej modernizacji lub rozbudowy swojej sieci, pozwalającej uzyskać wydajność pod względem prędkości pobierania danych na poziomie co najmniej 100 Mb/s w tym obszarze. Odpowiedni organ określa informacje, które należy uwzględnić w takich zgłoszeniach, aby zapewnić poziom szczegółowości przynajmniej podobny do tego, który uwzględniono w prognozie na podstawie ust. 1. Organ ten informuje również – w oparciu o informacje zgromadzone na podstawie ust. 1 – każde przedsiębiorstwo lub każdy organ publiczny, które wyraziły zainteresowanie, o tym, czy zidentyfikowany obszar jest objęty lub prawdopodobnie zostanie objęty zasięgiem sieci dostępu nowej generacji oferującej prędkość pobierania danych poniżej 100 Mb/s.

4. Środki na podstawie ust. 3 są stosowane zgodnie z wydajną, obiektywną, przejrzystą i niedyskryminacyjną procedurą, która gwarantuje, że żadne przedsiębiorstwo nie zostanie z góry wykluczone z postępowania.

5. Państwa członkowskie zapewniają, aby krajowe organy regulacyjne oraz inne właściwe organy, organy lokalne, regionalne i krajowe, które są odpowiedzialne na swoim terytorium za przydział środków publicznych na realizację sieci łączności elektronicznej, za opracowanie krajowych planów szerokopasmowych, określenie obowiązków w zakresie zasięgu, obwarowujących prawa użytkowania widma oraz za weryfikację dostępności usług wchodzących w zakres obowiązku świadczenia usługi powszechnej, brały pod uwagę wyniki analizy geograficznej i procedur skutkujących określeniem obszarów na podstawie ust. 1, 2 i 3.

Państwa członkowskie zapewniają, aby organy przeprowadzające analizę geograficzną udostępniały jej wyniki pod warunkiem zapewnienia przez organ otrzymujący takiego samego poziomu poufności i ochrony tajemnicy handlowej jak organ udostępniający oraz informowały strony, które przekazały informacje. Wyniki te udostępnia się również BEREC i Komisji na ich wniosek i na tych samych warunkach.

6. Jeżeli odpowiednie informacje nie są dostępne na rynku, właściwe organy udostępniają bezpośrednio te dane z analizy geograficznej, które nie są objęte tajemnicą handlową, zgodnie z dyrektywą 2003/98/WE w celu umożliwienia ponownego wykorzystania tych informacji. Jeżeli takie narzędzia nie są dostępne na rynku, organy te udostępniają także użytkownikom końcowym narzędzia informacyjne umożliwiające im określenie możliwości dostępu do sieci na różnych obszarach, z poziomem szczegółowości pomocnym w dokonaniu wyboru operatora lub dostawcy usług.

7. Do dnia … [18 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej dyrektywy] BEREC – aby przyczynić się do spójnego stosowania analiz geograficznych i prognoz – po konsultacji z zainteresowanymi podmiotami i w ścisłej współpracy z Komisją i właściwymi organami krajowymi, wyda wytyczne służące pomocą krajowym organom regulacyjnym lub innym właściwym organom w konsekwentnym wypełnianiu ich obowiązków wynikających z niniejszego artykułu.

Artykuł 23

Mechanizm konsultacji oraz zapewniania przejrzystości

1. Z wyjątkiem sytuacji objętych art. 26 lub 27 lub art. 32 ust. 10 państwa członkowskie zapewniają, aby krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy, które zamierzają podjąć środki zgodnie z niniejszą dyrektywą lub zamierzają wprowadzić ograniczenia zgodnie z art. 45 ust. 4 i 5, które mają znaczący wpływ na rynek właściwy, umożliwiły zainteresowanym stronom wypowiedzenie się w kwestii planowanego środka w rozsądnym terminie, mając na względzie złożoność sprawy, z wyjątkiem wyjątkowych okoliczności, a w każdym razie w terminie nie krótszym niż 30 dni.

2. Na użytek art. 35 właściwe organy informują RSPG w momencie publikacji o wszelkich projektach środków, które wchodzą w zakres procedury selekcji konkurencyjnej lub porównawczej na podstawie art. 55 ust. 2 i odnoszą się do użytkowania widma radiowego, co do którego ustalono zharmonizowane warunki w technicznych środkach wykonawczych zgodnie z art. 4 decyzji nr 676/2002/WE, tak aby umożliwić jego użytkowanie w bezprzewodowych szerokopasmowych sieciach i usługach łączności elektronicznej (zwanych dalej „bezprzewodowymi usługami i sieciami szerokopasmowymi”).

3. Krajowe organy regulacyjne i inne właściwe organy ogłaszają swoje krajowe procedury konsultacyjne.

   Państwa członkowskie zapewniają, aby utworzono jeden punkt informacyjny, który będzie umożliwiał dostęp do wszystkich bieżących konsultacji.

4. Wyniki procedur konsultacyjnych podaje się do wiadomości publicznej, z wyjątkiem przypadków dotyczących informacji, które zgodnie z przepisami prawa Unii i prawa krajowego o tajemnicy handlowej są informacjami poufnymi.

Artykuł 24

Konsultacje zainteresowanych stron

1. Państwa członkowskie we właściwym stopniu zapewniają, aby właściwe organy w porozumieniu, gdy to odpowiednie, z krajowymi organami regulacyjnymi brały pod uwagę stanowiska użytkowników końcowych, w szczególności konsumentów i użytkowników końcowych z niepełnosprawnościami, wytwórców oraz przedsiębiorstw, które udostępniają sieci lub usługi łączności elektronicznej, w kwestiach związanych z wszystkimi prawami użytkowników końcowych i konsumentów, w tym z równoważnym dostępem i możliwościami wyboru dla użytkowników końcowych z niepełnosprawnościami, dotyczącymi publicznie dostępnych usług łączności elektronicznej, w szczególności w przypadkach, gdy mają one znaczący wpływ na rynek.

   Państwa członkowskie zapewniają, aby w stosownych przypadkach, właściwe organy w porozumieniu, z krajowymi organami regulacyjnymi ustanowiły mechanizm konsultacji dostępny dla użytkowników końcowych niepełnosprawnościami, zapewniający, aby ich decyzje w kwestiach związanych z prawami użytkowników końcowych i konsumentów, dotyczącymi publicznie dostępnych usług łączności elektronicznej, należycie uwzględniały interesy konsumentów w dziedzinie łączności elektronicznej.

2. Zainteresowane strony mogą opracować, pod przewodnictwem właściwych organów w porozumieniu, gdy to odpowiednie, z krajowymi organami regulacyjnymi, mechanizmy dotyczące konsumentów, grup użytkowników i dostawców usług, mające na celu poprawę ogólnej jakości świadczenia usług w drodze, między innymi, opracowania i monitorowania kodeksów dobrych praktyk.

3. Nie naruszając przepisów krajowych zgodnych z prawem Unii oraz promujących cele związane z polityką kulturalną i medialną, takie jak różnorodność kulturowa i językowa oraz pluralizm mediów, właściwe organy w porozumieniu, w stosownych przypadkach, z krajowymi organami regulacyjnymi mogą promować współpracę między przedsiębiorstwami dostarczającymi sieci lub świadczącymi usługi łączności elektronicznej a sektorami zainteresowanymi promowaniem zgodnych z prawem treści w sieciach i usługach łączności elektronicznej. Taka współpraca może obejmować również koordynowanie informacji użyteczności publicznej, które mają zostać udostępnione na podstawie art. 103 ust. 4.

Artykuł 25

Pozasądowe rozwiązywanie sporów

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby krajowy organ regulacyjny lub właściwy organ odpowiedzialny za stosowanie art. 102–107 i 115 niniejszej dyrektywy lub co najmniej jeden niezależny organ posiadający potwierdzoną wiedzę fachową w zakresie stosowania tych artykułów został wyznaczony jako podmiot zajmujący się alternatywnymi metodami rozstrzygania sporów zgodnie z art. 20 ust. 2 dyrektywy 2013/11/UE w celu rozstrzygania sporów między podmiotami a konsumentami powstałych na gruncie niniejszej dyrektywy i dotyczących wykonywania umów. Państwa członkowskie mogą rozszerzyć dostęp do procedur alternatywnego rozstrzygania sporów zapewnianych przez ten organ lub podmiot użytkownikom końcowym innym niż konsumenci, w szczególności mikroprzedsiębiorstwom i małym przedsiębiorstwom.

2. Bez uszczerbku dla dyrektywy 2013/11/UE, w przypadku gdy taki spór dotyczy stron z różnych państw członkowskich, państwa członkowskie współdziałają ze sobą przy rozwiązywaniu sporów.

Artykuł 26

Rozstrzyganie sporów między przedsiębiorstwami

1. Jeżeli w związku z obowiązkami wynikającymi z niniejszej dyrektywy dojdzie do sporu między dostawcami sieci i usług łączności elektronicznej w państwie członkowskim lub do sporu między takimi przedsiębiorstwami a innymi przedsiębiorstwami w państwie członkowskim czerpiącymi korzyści z obowiązku zapewnienia dostępu lub wzajemnych połączeń lub pomiędzy dostawcami sieci lub usług łączności elektronicznej w państwie członkowskim a dostawcami urządzeń towarzyszących, nie naruszając przepisów ust. 2, krajowy organ regulacyjny na wniosek którejkolwiek ze stron wydaje wiążącą decyzję celem rozstrzygnięcia sporu w jak najkrótszym terminie na podstawie jasnych i skutecznych procedur, a w każdym razie w terminie nieprzekraczającym czterech miesięcy, chyba że zachodzą wyjątkowe okoliczności. Dane państwo członkowskie wymaga, aby wszystkie strony sporu w pełni współpracowały z krajowym organem regulacyjnym.

2. Państwa członkowskie mogą przyjąć przepisy umożliwiające krajowym organom regulacyjnym odstąpienie od rozstrzygnięcia sporu, jeżeli istnieją inne mechanizmy, w tym mediacja, które dają większą szasnę na rozstrzygnięcie sporu w krótszym czasie i zgodnie z celami określonymi w art. 3. Krajowy organ regulacyjny niezwłocznie informuje o tym strony. Jeżeli po upływie czterech miesięcy spór nie zostanie rozstrzygnięty, zaś strona domagająca się naprawienia szkody nie wszczęła postępowania przed sądem, krajowy organ regulacyjny wydaje, na wniosek którejkolwiek ze stron, wiążącą decyzję celem rozstrzygnięcia sporu w możliwie najkrótszym terminie, a w każdym razie w terminie nieprzekraczającym czterech miesięcy.

3. Rozstrzygając dany spór, krajowy organ regulacyjny wydaje decyzje, uwzględniając cele określone w art. 3. Jakiekolwiek obowiązki nałożone na przedsiębiorstwo przez krajowy organ regulacyjny w związku z rozstrzyganiem sporu powinny być zgodne z niniejszą dyrektywą.

4. Decyzję wydaną przez krajowy organ regulacyjny podaje się do wiadomości publicznej, przy zachowaniu wymogów związanych z tajemnicą handlową. Krajowy organ regulacyjny przedstawia stronom, których dotyczy dana decyzja wyczerpujące uzasadnienie.

5. Procedury, o których mowa w ust. 1, 3 oraz 4, nie stanowią przeszkody dla żadnej ze stron we wniesieniu powództwa do sądu.

Artykuł 27

Rozstrzyganie sporów transgranicznych

1. W przypadku sporu powstałego w związku ze stosowaniem niniejszej dyrektywy pomiędzy przedsiębiorstwami w różnych państwach członkowskich stosuje się ust. 2, 3 i 4 niniejszego artykułu. Przepisów tych nie stosuje się do sporów dotyczących koordynacji widma radiowego objętych art. 28.

2. Każda ze stron może przekazać spór danemu krajowemu organowi regulacyjnemu lub danym krajowym organom regulacyjnym. W przypadku gdy spór wpływa na wymianę handlową między państwami członkowskimi, właściwe krajowe organy regulacyjne zgłaszają taki spór do BEREC w celu doprowadzenia do spójnego rozstrzygnięcia sporu, zgodnie z celami określonymi w art. 3.

3. W przypadku takiego zgłoszenia BEREC, w jak najkrótszym czasie, a w każdym razie w terminie czterech miesięcy, chyba że zachodzą wyjątkowe okoliczności wydaje opinię zachęcającą krajowy organ regulacyjny lub krajowe organy regulacyjne do podjęcia konkretnego działania w celu rozstrzygnięcia sporu lub do zaniechania danego działania.

4. Dany krajowy organ regulacyjny lub dane krajowe organy regulacyjne wstrzymują się z podjęciem działań mających na celu rozstrzygnięcie sporu do czasu wydania przez BEREC opinii. W wyjątkowych okolicznościach, w których istnieje konieczność podjęcia pilnych działań, aby zagwarantować konkurencję lub ochronić interesy użytkowników końcowych, dowolny z krajowych organów regulacyjnych może – albo na wniosek stron, albo z własnej inicjatywy – zastosować środki tymczasowe.

5. Wszelkie obowiązki nałożone na przedsiębiorstwo przez krajowy organ regulacyjny w ramach rozstrzygania sporu muszą być zgodne z przepisami niniejszej dyrektywy, w jak największym stopniu uwzględniać opinię przyjętą przez BEREC i muszą zostać przyjęte w terminie jednego miesiąca od daty wydania tej opinii.

6. Procedura, o której mowa w ust. 2, nie stanowi przeszkody dla żadnej ze stron we wniesieniu powództwa do sądu.

Artykuł 28

Koordynacja widma radiowego między państwami członkowskimi

1. Państwa członkowskie i ich właściwe organy zapewniają, aby wykorzystanie widma radiowego było zorganizowane na ich terytorium w sposób, który nie uniemożliwia żadnemu innemu państwu członkowskiemu zezwalania na swoim terytorium na wykorzystanie zharmonizowanego widma radiowego zgodnie z przepisami prawa Unii, zwłaszcza ze względu na szkodliwe zakłócenia transgraniczne między państwami członkowskimi.

Państwa członkowskie stosują w tym celu wszelkie niezbędne środki bez uszczerbku dla spoczywających na nich obowiązków wynikających z przepisów prawa międzynarodowego i postanowień odpowiednich umów międzynarodowych, takich jak Regulamin radiokomunikacyjny ITU i regionalne porozumienia radiowe ITU.

2. Państwa członkowskie współpracują ze sobą i, w stosownych przypadkach, za pośrednictwem RSPG przy transgranicznej koordynacji wykorzystania widma radiowego w celu:

   a) zapewnienia zgodności z ust. 1;

   b) rozwiązywania wszelkich problemów lub sporów związanych z transgraniczną koordynacją lub szkodliwymi zakłóceniami transgranicznymi – między państwami członkowskimi, a także z państwami trzecimi – które uniemożliwiają państwom członkowskim wykorzystanie zharmonizowanego widma radiowego na ich terytorium.

3. Aby zapewnić zgodność z ust. 1, każde państwo członkowskie, którego dotyczy dana sytuacja może zwrócić się do RSPG o zastosowanie jej dobrych usług w celu rozwiązania wszelkich problemów lub sporów związanych z transgraniczną koordynacją lub szkodliwymi zakłóceniami transgranicznymi. W stosownych przypadkach, RSPG może wydać opinię, w której proponuje skoordynowane rozwiązanie dotyczące takiego problemu lub sporu.

4. W przypadku gdy działania, o których mowa w ust. 2 lub 3 nie rozwiązały problemu lub sporu i na wniosek któregokolwiek państwa członkowskiego, którego to dotyczy, Komisja może, uwzględniając w jak największym stopniu opinię RSPG zalecającą skoordynowane rozwiązanie na podstawie ust. 3, przyjąć decyzje wydane w drodze aktów wykonawczych, skierowane do tych państw członkowskich, których dotyczy niewyeliminowane szkodliwe zakłócenie w celu wyeliminowania szkodliwych zakłóceń transgranicznych między dwoma lub kilkoma państwami członkowskimi, które to zakłócenia uniemożliwiają im użytkowanie zharmonizowanego widma radiowego na ich terytorium.

Te decyzje wykonawcze są przyjmowane zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 118 ust. 4.

5. Na wniosek państw członkowskich, których to dotyczy, Unia udziela im wsparcia prawnego, politycznego i technicznego w celu rozwiązania kwestii koordynacji widma radiowego z państwami sąsiadującymi z Unią, w tym z państwami kandydującymi i przystępującymi, tak by umożliwić zainteresowanym państwom członkowskim wypełnienie obowiązków na mocy prawa unijnego. Udzielając takiej pomocy, Unia promuje wdrażanie polityk unijnych.

TYTUŁ III
WDRAŻANIE

Artykuł 29

Sankcje

1. Państwa członkowskie ustanawiają przepisy dotyczące sankcji, w tym, w razie potrzeby, grzywien i innych niż karne określonych z góry lub okresowych sankcji, mających zastosowanie do naruszeń krajowych przepisów przyjętych na podstawie niniejszej dyrektywy lub dowolnej wiążącej decyzji przyjętej przez Komisję, krajowy organ regulacyjny lub inny właściwy organ na podstawie niniejszej dyrektywy oraz wprowadzają wszelkie środki niezbędne, by zapewnić ich wykonanie. W granicach określonych przepisami krajowego prawa krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy mają prawo nakładać takie sankcje. Przewidziane sankcje muszą być odpowiednie, skuteczne, proporcjonalne i odstraszające.

2. Państwa członkowskie przewidują sankcje w kontekście procedury, o której mowa w art. 22 ust. 3, jedynie w przypadku gdy przedsiębiorstwo lub organ publiczny świadomie lub w sposób rażąco niedbały przekazują mylące, błędne lub niepełne informacje.

Przy określaniu kwoty grzywien lub okresowych sankcji nakładanych na przedsiębiorstwo lub organ publiczny za świadome lub rażąco niedbałe przekazanie mylących, błędnych lub niepełnych informacji w kontekście procedury, o której mowa w art. 22 ust. 3, uwzględnia się, między innymi, czy postępowanie przedsiębiorstwa lub organu publicznego miało negatywny wpływ na konkurencję i, w szczególności, czy wbrew pierwotnie przekazanym informacjom lub wszelkiej ich aktualizacji przedsiębiorstwo lub organ publiczny wdrożył, rozbudował albo zmodernizował sieć lub nie wdrożył sieci lub nie dostarczył obiektywnego uzasadnienia tej zmiany planu.

Artykuł 30

Zgodność z warunkami ogólnego zezwolenia lub praw użytkowania widma radiowego i zasobów numeracyjnych oraz zgodność ze szczegółowymi obowiązkami

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby ich odpowiednie właściwe organy monitorowały i nadzorowały przestrzeganie warunków, którymi obwarowano ogólne zezwolenie lub prawa użytkowania widma radiowego i zasobów numeracyjnych, szczególnych obowiązków, o których mowa w art. 13 ust. 2, oraz obowiązku użytkowania widma radiowego w wydajny i skuteczny sposób zgodnie z art. 4, art. 45 ust. 1 oraz art. 47.

Właściwe organy mają prawo żądać, aby przedsiębiorstwa podlegające ogólnemu zezwoleniu lub korzystające z prawa użytkowania widma radiowego lub zasobów numeracyjnych dostarczyły wszystkich informacji niezbędnych do sprawdzenia, czy spełniono warunki, którymi obwarowano ogólne zezwolenie lub prawa użytkowania widma radiowego i zasobów numeracyjnych, lub szczególne obowiązki, o których mowa w art. 13 ust. 2 lub art. 47, zgodnie z art. 21.

2. W przypadku gdy właściwy organ stwierdzi, że dane przedsiębiorstwo nie spełnia co najmniej jednego spośród warunków, którymi obwarowano ogólne zezwolenie lub prawa użytkowania widma radiowego i zasobów numeracyjnych, lub szczególnych obowiązków, o których mowa w art. 13 ust. 2, powiadamia o tym przedsiębiorstwo i zapewnia mu możliwość wypowiedzenia się w tej kwestii w rozsądnym terminie.

3. Właściwy organ uprawniony jest do żądania zaprzestania naruszeń, o których mowa w ust. 2, niezwłocznie albo w rozsądnym terminie, a także przyjmuje odpowiednie i proporcjonalne środki służące zapewnieniu przestrzegania przepisów.

W tym celu państwa członkowskie nadają właściwym organom uprawnienia do nakładania:

a) w stosownych przypadkach, odstraszających sankcji finansowych, które mogą obejmować sankcje okresowe z mocą wsteczną; oraz

b) nakazów zaprzestania lub opóźnienia świadczenia usługi lub pakietu usług, których kontynuowanie prowadziłoby do znaczącej szkody dla konkurencji, do czasu osiągnięcia zgodności z zobowiązaniami dotyczącymi dostępu nałożonymi po przeprowadzeniu analizy rynku zgodnie z art. 67.

Właściwe organy niezwłocznie zawiadamiają dane przedsiębiorstwo o środkach oraz uzasadnieniu ich zastosowania oraz wyznaczają rozsądny termin, w którym przedsiębiorstwo musi się do nich zastosować.

4. Niezależnie od przepisów ust. 2 i 3 niniejszego artykułu państwa członkowskie upoważniają właściwy organ do nakładania w stosownych przypadkach sankcji finansowych na przedsiębiorstwa z tytułu nieprzekazania informacji zgodnie z obowiązkami nałożonymi na podstawie art. 21 ust. 1 akapit pierwszy lit. a) lub b) i art. 69 w rozsądnym terminie określonym przez właściwy organ.

5. W przypadkach poważnego naruszenia lub powtarzających się naruszeń warunków ogólnego zezwolenia lub warunków związanych z prawami użytkowania widma radiowego i zasobów numeracyjnych lub szczególnych obowiązków, o których mowa w art. 13 ust. 2 lub art. 47 ust. 1 lub 2, w przypadku gdy środki służące zapewnieniu przestrzegania przepisów, o których mowa w ust. 3 niniejszego artykułu, okażą się nieskuteczne, państwa członkowskie przyznają właściwym organom uprawnienia do uniemożliwiania przedsiębiorstwu dalszego dostarczania sieci lub świadczenia usług łączności elektronicznej albo do zawieszania lub cofania tych praw użytkowania. Państwa członkowskie przyznają właściwemu organowi uprawnienia do nakładania sankcji, które są skuteczne, proporcjonalne i odstraszające. Te sankcje mogą być stosowane do okresu każdego naruszenia, nawet jeżeli takie naruszenie zostało później naprawione.

6. Niezależnie od ust. 2, 3 i 5 niniejszego artykułu, w przypadku gdy właściwy organ może on niezwłocznie podjąć środki tymczasowe mające na celu naprawienie sytuacji, zanim zostanie wydana ostateczna decyzja w tej sprawie, wtedy gdy dysponuje dowodem naruszenia warunków związanych z ogólnym zezwoleniem, prawami użytkowania widma radiowego i zasobów numeracyjnych lub obowiązków szczególnych, o których mowa w art. 13 ust. 2 lub art. 47 ust. 1 lub 2, a naruszenie to stanowi bezpośrednie i poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa publicznego lub zdrowia publicznego albo spowoduje poważne problemy gospodarcze lub operacyjne dla innych dostawców lub użytkowników korzystających z sieci lub usług łączności elektronicznej lub innych użytkowników widma radiowego, może. Właściwy organ zapewnia danemu przedsiębiorstwu rozsądną możliwość wypowiedzenia się w danej kwestii i zaproponowania ewentualnych środków naprawczych. W stosownych przypadkach właściwy organ może zatwierdzić środki tymczasowe, które mogą obowiązywać przez maksymalnie trzy miesiące, ale które – w sytuacji gdy nie zostały zakończone procedury egzekwowania – mogą zostać przedłużone na kolejny okres nie dłuższy niż trzy miesiące.

7. Przedsiębiorstwa mają prawo odwołania się od środków wprowadzonych na mocy niniejszego artykułu, zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 31.

Artykuł 31

Prawo odwołania się

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby na poziomie krajowym istniały skuteczne mechanizmy umożliwiające użytkownikom lub przedsiębiorstwom udostępniającym sieci lub świadczącym usługi łączności elektronicznej lub udostępniającym urządzenia towarzyszące, których dotyczy dana decyzja wydana przez właściwy organ, korzystanie z prawa odwołania się od takiej decyzji do organu odwoławczego niezależnego od zaangażowanych stron oraz od wszelkiej zewnętrznej interwencji lub presji politycznej, która mogłaby przeszkodzić mu w niezależnej ocenie zawisłych przed nim spraw. Organ taki, który może być sądem, dysponuje odpowiednią wiedzą specjalistyczną pozwalającą mu na skuteczne wypełnianie swoich funkcji. Państwa członkowskie zapewniają, aby aspekty merytoryczne każdej sprawy zostały właściwie rozpatrzone.

   Do czasu rozpatrzenia odwołania decyzja właściwego organu pozostaje w mocy, chyba że zgodnie z prawem krajowym zostaną zastosowane środki przejściowe.

2. Jeżeli organ odwoławczy, o którym mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, nie jest organem sądowym, musi on zawsze sporządzić na piśmie uzasadnienie swojej decyzji. Ponadto w takim przypadku decyzja takiego organu musi podlegać kontroli przez organ sądowy w rozumieniu art. 267 TFUE.

   Państwa członkowskie gwarantują istnienie skutecznych środków odwoławczych.

3. Państwa członkowskie gromadzą informacje na temat ogólnego przedmiotu odwołań, liczby wniosków odwoławczych, czasu trwania postępowań odwoławczych oraz liczby wydanych decyzji o zastosowaniu środków tymczasowych. Na uzasadniony wniosek Komisji oraz BEREC państwa członkowskie przekazują im takie informacje, oraz decyzje lub orzeczenia.

TYTUŁ IV
PROCEDURY DOTYCZĄCE RYNKU WEWNĘTRZNEGO

ROZDZIAŁ I

Artykuł 32

Konsolidacja rynku wewnętrznego w zakresie łączności elektronicznej

1. Realizując swoje zadania wynikające z przepisów niniejszej dyrektywy, krajowe organy regulacyjne w jak największym stopniu uwzględniają cele określone w art. 3.

2. Krajowe organy regulacyjne przyczyniają się do rozwoju rynku wewnętrznego poprzez przejrzystą współpracę między sobą, z Komisją i z BEREC, tak aby zapewnić jednolite stosowanie niniejszej dyrektywy we wszystkich państwach członkowskich. W tym celu krajowe organy regulacyjne w szczególności współpracują z Komisją i BEREC przy określaniu rodzajów instrumentów i środków naprawczych najodpowiedniejszych do zastosowania w określonych sytuacjach rynkowych.

3. O ile zalecenia lub wytyczne przyjęte zgodnie z art. 34 nie stanowią inaczej, po zakończeniu konsultacji publicznych, jeżeli są wymagane, na podstawie art. 23, jeśli krajowy organ regulacyjny zamierza podjąć środek, który:

a) jest objęty zakresem stosowania art. 61, 64, 67, 68 lub 83; oraz

b) może oddziaływać na wymianę handlową pomiędzy państwami członkowskimi;

publikuje on projektowany środek i informuje o nim jednocześnie Komisję, BEREC i krajowe organy regulacyjne w innych państwach członkowskich, podając uzasadnieni tego środka, zgodnie z art. 20 ust. 3. Krajowe organy regulacyjne, BEREC i Komisja mogą przedstawić swoje uwagi dotyczące planowanego środka w terminie jednego miesiąca. Termin jednomiesięczny nie może zostać przedłużony.

4. Projektowany środek, o którym mowa w ust. 3 niniejszego artykułu, nie może zostać przyjęty przez kolejne dwa miesiące, w przypadku gdy celem tego środka jest:

a) zdefiniowanie rynku właściwego różnego od tych, które zdefiniowano w zaleceniu, o którym mowa w art. 64 ust. 1; lub

b) wyznaczenie przedsiębiorstwa jako posiadającego, samodzielnie albo łącznie z innymi, znaczącą pozycję rynkową, zgodnie z art. 67 ust. 3 lub 4;

oraz środek ten oddziaływałby na wymianę handlową pomiędzy państwami członkowskimi, a Komisja poinformowała krajowy organ regulacyjny o swojej opinii, zgodnie z którą projektowany środek stanowiłby przeszkodę w funkcjonowaniu rynku wewnętrznego, lub o swoich poważnych wątpliwościach co do zgodności tego środka z przepisami prawa Unii, a w szczególności z celami, o których mowa w art. 3. Ten dwumiesięczny termin nie może zostać przedłużony. W takim przypadku Komisja informuje BEREC i krajowe organy regulacyjne o swoich zastrzeżeniach i jednocześnie publikuje je.

5. BEREC publikuje opinię na temat zastrzeżeń Komisji, o których mowa w ust. 4, wskazując, czy uważa, że projektowany środek powinien być utrzymany, zmieniony czy wycofany, i przedstawia w tym celu w stosownych przypadkach szczegółowe propozycje.

6. W terminie dwóch miesięcy, o którym mowa w ust. 4, Komisja może:

a) podjąć decyzję, zgodnie z którą krajowy organ regulacyjny będzie musiał wycofać projektowany środek; albo

b) podjąć decyzję o wycofaniu zastrzeżeń, o których mowa w ust. 4.

Przed podjęciem decyzji Komisja w jak największym stopniu uwzględnia opinię BEREC.

Decyzje, o których mowa w akapicie pierwszym lit. a) powinny zawierać szczegółową i obiektywną analizę, dlaczego Komisja uznaje, że projektowany środek nie powinien zostać przyjęty, łącznie ze szczegółowymi propozycjami w sprawie jego zmiany.

7. W przypadku gdy Komisja przyjęła, zgodnie z ust. 6 akapit pierwszy lit. a) niniejszego artykułu decyzję wymagającą od krajowego organu regulacyjnego wycofania planowanego środka, krajowy organ regulacyjny zmienia lub wycofuje projektowany środek w terminie sześciu miesięcy od daty decyzji Komisji. Gdy projektowany środek zostaje zmieniony, krajowy organ regulacyjny przystępuje do konsultacji publicznych zgodnie z art. 23, i zgłasza zmieniony projektowany środek Komisji zgodnie z ust. 3 niniejszego artykułu.

8. Krajowy organ regulacyjny uwzględnia w jak największym stopniu uwagi innych krajowych organów regulacyjnych, BEREC i Komisji i może – z wyjątkiem sytuacji objętych zakresem stosowania ust. 4 i ust. 6 lit. a) – przyjąć odpowiedni projektowany środek, a w przypadku jego przyjęcia– powiadamia o tym Komisję.

9. Krajowy organ regulacyjny przekazuje Komisji i BEREC wszystkie przyjęte ostateczne środki objęte zakresem ust. 3 lit. a) i b).

10. W wyjątkowych okolicznościach, w przypadku gdy krajowy organ regulacyjny uzna, że zachodzi pilna potrzeba podjęcia działania w celu ochrony konkurencji i interesów użytkowników, w drodze odstępstwa od procedury określonej w ust. 3 i 4 może on niezwłocznie przyjąć proporcjonalne i tymczasowe środki. O przyjęciu tych środków zawiadamia niezwłocznie Komisję, pozostałe krajowe organy regulacyjne i BEREC, przedstawiając odpowiednie uzasadnienie. Decyzja krajowego organu regulacyjnego o nadaniu tym środkom trwałego charakteru lub przedłużeniu terminu ich stosowania podlega ust. 3 i 4.

11. Krajowy organ regulacyjny może w każdej chwili wycofać projektowany środek.

Artykuł 33

Procedura dotycząca spójnego stosowania środków naprawczych

1. Jeżeli projektowany środek, objęty art. 32 ust. 3, ma na celu nałożenie, zmianę lub uchylenie obowiązku nałożonego na przedsiębiorstwo na podstawie art. 61 lub 67 w związku z art. 69–76 oraz art. 83 Komisja może w terminie miesiąca, o którym mowa w art. 32 ust. 3, poinformować dany krajowy organ regulacyjny i BEREC o powodach uznania, że projektowany środek stanowiłby przeszkodę dla rynku wewnętrznego lub budzi poważne wątpliwości co do zgodności tego środka z prawem Unii. W takim przypadku projektowany środek nie jest przyjmowany w kolejnych trzech miesiącach następujących po zgłoszeniu dokonanym przez Komisję.

   W przypadku braku takiego zgłoszenia właściwy krajowy organ regulacyjny może przyjąć projektowany środek, uwzględniając w jak największym zakresie wszelkie uwagi Komisji, BEREC lub innego krajowego organu regulacyjnego.

2. W terminie trzech miesięcy, o którym mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, Komisja, BEREC i właściwy krajowy organ regulacyjny ściśle współpracują w celu określenia najwłaściwszego i najskuteczniejszego środka w świetle celów ustanowionych w art. 3, biorąc jednocześnie pod uwagę opinie uczestników rynku i konieczność zapewnienia rozwoju spójnej praktyki regulacyjnej.

3. W ciągu sześciu tygodni od rozpoczęcia trzymiesięcznego okresu, o którym mowa w ust. 1, BEREC wydaje opinię na temat zgłoszenia Komisji, o którym mowa w ust. 1, wskazując, czy uważa, że projektowany środek powinien zostać zmieniony czy wycofany, i przedstawia w tym celu w stosownych przypadkach szczegółowe propozycje. Opinię tę uzasadnia się i podaje do publicznej wiadomości.

4. Jeżeli BEREC podziela w swojej opinii wątpliwości Komisji, podejmuje on ścisłą współpracę z odpowiednim krajowym organem regulacyjnym w celu określenia najwłaściwszego i najskuteczniejszego środka. Przed upływem trzymiesięcznego okresu, o którym mowa w ust. 1, krajowy organ regulacyjny może:

   a) zmienić lub wycofać projektowany środek, uwzględniając w jak największym stopniu zgłoszenie Komisji, o którym mowa w ust. 1, oraz opinię BEREC; albo

   b) utrzymać swój projektowany środek.

5. W ciągu jednego miesiąca od upływu trzymiesięcznego okresu, o którym mowa w ust. 1, oraz przy uwzględnieniu w jak największym stopniu opinii BEREC, jeżeli została ona wydana, Komisja może:

   a) wydać zalecenie zobowiązujące właściwy krajowy organ regulacyjny do zmiany lub wycofania planowanego środka, włącznie z przedstawieniem szczegółowych propozycji w tym zakresie, i zawierające uzasadnienie wydania tego zalecenia, w szczególności jeżeli BEREC nie podziela poważnych wątpliwości Komisji;

   b) podjąć decyzję o wycofaniu zastrzeżeń zgłoszonych zgodnie z ust. 1; lub

c) w przypadku planowanych środków objętych art. 61 ust. 3 akapit drugi lub art. 76 ust. 2 – podjąć decyzję zobowiązującą krajowy organ regulacyjny do wycofania planowanego środka, jeżeli BEREC zgłosi Komisji poważne wątpliwości, które zawierają szczegółową i obiektywną analizę, dlaczego Komisja uznaje, że projektowany środek nie powinien zostać przyjęty, łącznie ze szczegółowymi propozycjami w sprawie zmiany planowanego środka, pod warunkiem zastosowania odpowiednio procedury, o której mowa w art. 32 ust. 7.

6. W ciągu jednego miesiąca od wydania przez Komisję zalecenia na mocy ust. 5 lit. a) lub wycofania zastrzeżeń zgodnie z ust. 5 lit. b) właściwy krajowy organ regulacyjny przedstawia Komisji i BEREC ostatecznie przyjęty środek.

   Okres ten można wydłużyć, tak aby umożliwić krajowemu organowi regulacyjnemu wszczęcie konsultacji publicznych zgodnie z art. 23.

7. Jeżeli krajowy organ regulacyjny postanawia nie zmieniać lub też nie wycofywać planowanego środka na podstawie zalecenia wydanego zgodnie z ust. 5 lit. a), przedstawia on uzasadnienie.

8. Krajowy organ regulacyjny może wycofać proponowany projektowany środek na każdym etapie procedury.

Artykuł 34

Przepisy wykonawcze

Po przeprowadzeniu konsultacji publicznych i konsultacji z krajowymi organami regulacyjnymi, a także po uwzględnieniu w jak największym stopniu opinii BEREC, Komisja może przyjąć zalecenia lub wytyczne w odniesieniu do art. 32, w których określa formę, treść i stopień szczegółowości zgłoszeń wymaganych zgodnie z art. 32 ust. 3, okoliczności, w których zgłoszenia nie będą wymagane, oraz sposób obliczania terminów.

ROZDZIAŁ II
SPÓJNE PRZEZNACZENIA WIDMA RADIOWEGO

Artykuł 35

Proces wzajemnej oceny

1. W przypadku gdy krajowy organ regulacyjny lub inny właściwy organ zamierza przeprowadzić procedurę selekcji zgodnie z art. 55 ust. 2 w odniesieniu do pasm widma radiowego, dla którego zostały ustanowione zharmonizowane warunki w technicznych środkach wykonawczych zgodnie z decyzją nr 676/2002/WE w celu umożliwienia jego wykorzystania do celów szerokopasmowych bezprzewodowych sieci i usług, informuje on, na podstawie art. 23, RSPG o wszelkich planowanych środkach, które wchodzą w zakres procedury selekcji konkurencyjnej lub porównawczej na podstawie art. 55 ust. 2 i wskazuje, czy i kiedy zamierza zwrócić się do RSPG o zwołanie forum wzajemnej oceny.

W odpowiedzi na taki wniosek RSPG organizuje forum wzajemnej oceny w celu omówienia i wymiany poglądów na temat przekazanych planowanych środków i ułatwia wymianę doświadczeń i najlepszych praktyk w zakresie tych planowanych środków.

Forum wzajemnej oceny składa się z członków RSPG, którego przedstawiciel organizuje forum i mu przewodniczy.

2. Najpóźniej podczas publicznych konsultacji prowadzonych na podstawie art. 23 RSPG może wyjątkowo podjąć inicjatywę zwołania forum wzajemnej oceny zgodnie z regulaminem wewnętrznym dotyczącym jego zorganizowania w celu wymiany doświadczeń i najlepszych praktyk dotyczących planowanego środka związanego z procedurą selekcji, w przypadku gdy uzna, że projektowany środek w sposób znaczący naruszałby zdolność organu regulacyjnego lub innego właściwego organu do realizacji celów określonych w art. 3, 45, 46 i 47.

3. RSPG określa z wyprzedzeniem i podaje do publicznej wiadomości obiektywne kryteria wyjątkowego zwołania forum wzajemnej oceny.

4. Podczas prac forum wzajemnej oceny krajowy organ regulacyjny lub inny właściwy organ udziela wyjaśnień co do sposobu, w jaki projektowany środek:

   a) wspiera rozwój rynku wewnętrznego, transgraniczne świadczenie usług, a także konkurencję i maksymalizuje korzyści dla konsumentów oraz ogólnie realizuje cele określone w art. 3, 45, 46 i 47 niniejszej dyrektywy, a także w decyzjach nr 676/2002/WE i nr 243/2012/UE;

   b) zapewnia efektywne i wydajne wykorzystanie widma radiowego; oraz

c) zapewnia stabilne i przewidywalne warunki inwestycyjne dla dotychczasowych i przyszłych użytkowników widma radiowego przy realizacji sieci na potrzeby świadczenia usług łączności elektronicznej, które wykorzystują widmo radiowe.

5. W forum wzajemnej oceny mogą dobrowolnie uczestniczyć eksperci z innych właściwych organów oraz BEREC.

6. Forum wzajemnej oceny jest zwoływane tylko raz podczas całego krajowego procesu przygotowań i konsultacji w ramach jednolitej procedury selekcji dotyczącej jednego lub kilku pasm widma radiowego, chyba że krajowy organ regulacyjny lub inny właściwy organ zwróci się o ponowne zwołanie forum.

7. Na wniosek krajowego organu regulacyjnego lub właściwego organu, który zwrócił się o zorganizowanie posiedzenia, RSPG może przyjąć sprawozdanie dotyczące sposobu, w jaki projektowany środek realizuje cele określone w ust. 4, odzwierciedlając poglądy wymienione na forum wzajemnej oceny.

8. RSPG publikuje każdego roku w lutym sprawozdanie dotyczące planowanych środków omawianych na podstawie ust. 1 i 2. W sprawozdaniu wskazuje się odnotowane doświadczenia i najlepsze praktyki.

9. Po zakończeniu forum wzajemnej oceny, na wniosek krajowego organu regulacyjnego lub innego właściwego organu, który zwrócił się o zorganizowanie posiedzenia, RSPG może przyjąć opinię na temat planowanego środka.

Artykuł 36

Zharmonizowane przydzielanie widma radiowego

Jeżeli wykorzystanie widma radiowego zostało zharmonizowane i osiągnięto porozumienie co do warunków i procedur dostępu do nich, a przedsiębiorstwa, którym ma zostać przyznane prawo użytkowania widma radiowego, zostały wybrane zgodnie z zasadami wynikającymi z umów międzynarodowych i przepisów prawa Unii, państwa członkowskie przyznają zgodnie z tymi zasadami prawo użytkowania takiego widma radiowego. Jeżeli wszystkie krajowe warunki, którymi obwarowano prawo użytkowania danego widma radiowego, zostały spełnione w przypadku powszechnej procedury selekcji, państwa członkowskie nie nakładają żadnych dalszych warunków, ani nie ustalają dodatkowych kryteriów czy procedur, które ograniczałyby, modyfikowały lub opóźniały właściwą realizację wspólnego przyznawania takiego widma radiowego.

Artykuł 37

Procedura wspólnego udzielania zezwoleń

w celu przyznania indywidualnych praw użytkowania widma radiowego

Dwa państwa członkowskie lub większa ich liczba mogą współpracować ze sobą oraz z RSPG przy uwzględnieniu zainteresowania wyrażonego przez uczestników rynku poprzez wspólne określenie wspólnych aspektów procedury udzielania zezwoleń, a także, w stosownych przypadkach, wspólne przeprowadzanie procedury selekcji w celu przyznania indywidualnych praw użytkowania widma radiowego.

Przy planowaniu procedury wspólnego udzielania zezwoleń państwa członkowskie mogą brać pod uwagę następujące kryteria:

a) właściwe organy wszczynają i przeprowadzają indywidualną krajową procedurę udzielania zezwoleń według wspólnie uzgodnionego harmonogramu;

b) procedura przewiduje, w stosownych przypadkach, wspólne warunki i procedury selekcji i przyznawania indywidualnych praw użytkowania widma radiowego dla państw członkowskich, których to dotyczy;

c) procedura przewiduje, w stosownych przypadkach, wspólne lub porównywalne warunki, którymi obwarowane mają zostać indywidualne prawa użytkowania widma radiowego w państwach członkowskich, których to dotyczy, m.in. umożliwiające przydzielenie użytkownikom podobnych bloków widma radiowego;

d) procedura jest otwarta w każdym momencie dla innych państw członkowskich – do czasu zakończenia procedury wspólnego udzielania zezwoleń.

W przypadku gdy mimo zainteresowania wyrażonego przez uczestników rynku państwa członkowskie nie działają wspólnie, informują one tych uczestników rynku o powodach swojej decyzji.

ROZDZIAŁ III
PROCEDURY HARMONIZACJI

Artykuł 38

Procedury harmonizacji

1. W przypadku gdy Komisja stwierdzi, że rozbieżności we wdrażaniu przez krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy zadań regulacyjnych określonych w niniejszej dyrektywie mogłyby stwarzać przeszkody w tworzeniu rynku wewnętrznego, może ona wydać zalecenie lub, z zastrzeżeniem ust. 3 niniejszego artykułu, przyjąć decyzje w drodze aktów wykonawczych w celu zapewnienia zharmonizowanego stosowania niniejszej dyrektywy oraz w celu przyspieszenia realizacji celów określonych w art. 3, w jak największym stopniu uwzględniając opinię BEREC lub w stosownych przypadkach RSPG.

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby przy wypełnianiu swoich zadań krajowe organy regulacyjne i inne właściwe organy w jak największym stopniu uwzględniały zalecenia, o których mowa w ust. 1. W przypadku gdy krajowy organ regulacyjny lub inny właściwy organ postanowi nie stosować się do danego zalecenia, informuje o tym Komisję, uzasadniając swoje stanowisko.

3. Decyzje przyjęte zgodnie z ust. 1 mogą zawierać jedynie określenie zharmonizowanego lub skoordynowanego podejścia w celu rozwiązania następujących kwestii:

a) niespójnego wdrażania przez krajowe organy regulacyjne ogólnych podejść regulacyjnych dotyczących regulacji rynków łączności elektronicznej w zastosowaniu art. 64 i 67, jeżeli tworzy to barierę dla rynku wewnętrznego. Decyzje takie nie odnoszą się do szczegółowych powiadomień wydawanych przez krajowe organy regulacyjne zgodnie z art. 32.

W takim przypadku Komisja przedstawia projekt decyzji jedynie:

(i) co najmniej po dwóch latach od przyjęcia swojego zalecenia dotyczącego tej samej kwestii, oraz

(ii) przy uwzględnieniu w jak największym stopniu opinii BEREC w tej sprawie na temat przyjęcia takiej decyzji, którą to opinię BEREC dostarcza w okresie trzech miesięcy od wystąpienia o nią przez Komisję;

b) numerowania, w tym zakresów numerów, przenoszenia numerów i identyfikatorów, systemów translacji numerów i adresów oraz dostępu do służb ratunkowych za pomocą jednolitego europejskiego numeru alarmowego „112”.

4. Akty wykonawcze, o których mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, są przyjmowane zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 118 ust. 4.

5. BEREC może z własnej inicjatywy doradzić Komisji, czy należy przyjąć środki zgodnie z ust. 1.

6. Jeżeli Komisja nie przyjęła zalecenia, ani decyzji w ciągu roku od daty przyjęcia przez BEREC opinii wskazującej na to, że w realizacji przez krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy zadań regulacyjnych określonych w niniejszej dyrektywie istnieją rozbieżności, które mogą tworzyć barierę dla rynku wewnętrznego, informuje ona Parlament Europejski i Radę o powodach ich nieprzyjęcia i podaje te powody do wiadomości publicznej.

W przypadku gdy Komisja przyjmie zalecenie zgodnie z ust. 1, ale przez kolejne dwa lata utrzymywać się będzie niespójne wdrażanie tworzące przeszkody na rynku wewnętrznym, Komisja, w przypadku gdy zastosowanie ma ust. 3, przyjmuje decyzję w drodze aktów wykonawczych, zgodnie z ust. 4.

W przypadku gdy Komisja nie przyjmie decyzji w ciągu kolejnego roku od któregokolwiek zalecenia przyjętego zgodnie z akapitem drugim, informuje Parlament Europejski i Radę o powodach nieprzyjęcia i podaje te powody do wiadomości publicznej.

Artykuł 39

Normalizacja

1. Komisja sporządza i publikuje w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* listę norm nieobowiązkowych lub specyfikacji, które mogą posłużyć za podstawę do wszczęcia procedury harmonizacji w dziedzinie dostarczania sieci łączności elektronicznej, usług łączności elektronicznej oraz urządzeń i usług towarzyszących. W razie potrzeby Komisja może, po konsultacji z Komitetem ustanowionym na mocy dyrektywy (UE) 2015/1535, zażądać od europejskich organizacji normalizacyjnych (Europejskiego Komitetu Normalizacyjnego — CEN, Europejskiego Komitetu Normalizacyjnego Elektrotechniki — CENELEC i Europejskiego Instytutu Norm Telekomunikacyjnych — ETSI) ustanowienia norm.

2. Państwa członkowskie zachęcają do stosowania norm lub specyfikacji, o których mowa w ust. 1, przy świadczeniu usług, udostępnianiu technicznych interfejsów lub funkcji sieciowych, w takim zakresie, w jakim jest to niezbędne dla zapewnienia interoperacyjności usług, łączności typu koniec-koniec, ułatwienia zmiany dostawcy i przenoszenia numerów i identyfikatorów oraz dla zwiększenia użytkownikom swobody wyboru.

   W razie braku publikacji norm lub specyfikacji zgodnie z ust. 1, państwa członkowskie zachęcają do wdrożenia norm lub specyfikacji przyjętych przez europejskie organizacje normalizacyjne.

W przypadku braku takich norm lub specyfikacji państwa członkowskie zachęcają do wdrożenia międzynarodowych norm lub zaleceń przyjętych przez Międzynarodowy Związek Telekomunikacyjny (ITU), Europejską Konferencję Poczty i Telekomunikacji (CEPT), Międzynarodową Organizację Normalizacyjną (ISO) lub Międzynarodową Komisję Elektrotechniczną (IEC).

W przypadku gdy istnieją już normy międzynarodowe, państwa członkowskie zachęcają europejskie organizacje normalizacyjne do stosowania tych norm lub ich odpowiednich części jako podstawy norm, które opracowują, chyba że takie normy międzynarodowe lub ich odpowiednie części okazałyby się nieskuteczne.

Wszelkie normy lub specyfikacje, o których mowa w ust. 1 lub w niniejszym ustępie, nie utrudniają – o ile jest to wykonalne – dostępu zgodnie z wymogami niniejszej dyrektywy.

3. Jeżeli normy lub specyfikacje, o których mowa w ust. 1, nie zostały odpowiednio wdrożone, przez co interoperacyjność usług w jednym państwie członkowskim lub większej ich liczbie nie może zostać zapewniona, wdrożenie takich norm lub specyfikacji może stać się obowiązkowe, zgodnie z procedurą określoną w ust. 4, w takim zakresie, w jakim jest to niezbędne dla zapewnienia interoperacyjności usług i zapewnienia użytkownikom większej swobody wyboru.

4. W przypadku gdy Komisja zamierza wprowadzić obowiązek wdrożenia niektórych norm lub specyfikacji, publikuje odpowiednią informację w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* oraz wzywa wszystkie zainteresowane strony do publicznego wypowiedzenia się w tej sprawie. Komisja podejmuje, w drodze aktów wykonawczych, odpowiednie środki wykonawcze oraz wprowadza obowiązek wdrożenia odpowiednich norm, zamieszczając odesłanie do nich jako norm obowiązkowych na liście norm lub specyfikacji opublikowanej w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

5. W przypadku gdy Komisja uzna, że normy lub specyfikacje, o których mowa w ust. 1, nie przyczyniają się już do świadczenia zharmonizowanych usług łączności elektronicznej, nie odpowiadają już potrzebom konsumentów lub utrudniają postęp technologiczny, usuwa je z listy norm lub specyfikacji, o której mowa w ust. 1.

6. Jeżeli Komisja uzna, że normy lub specyfikacje, o których mowa w ust. 4, nie przyczyniają się już do świadczenia zharmonizowanych usług łączności elektronicznej, nie odpowiadają już potrzebom konsumenta lub utrudniają postęp technologiczny, w drodze środków wykonawczych, usuwa te normy lub specyfikacje z listy norm lub specyfikacji, o której mowa w ust. 1.

7. Akty wykonawcze, o których mowa w ust. 4 i 6 niniejszego artykułu, przyjmowane są zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 118 ust. 4.

8. Przepisy niniejszego artykułu nie mają zastosowania w odniesieniu do podstawowych wymogów, specyfikacji interfejsów lub zharmonizowanych norm, do których stosuje się dyrektywę 2014/53/UE.

TYTUŁ V
BEZPIECZEŃSTWO

Artykuł 40

Bezpieczeństwo sieci i usług

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby dostawcy udostępniający publiczne sieci łączności elektronicznej lub świadczące publicznie dostępne usługi łączności elektronicznej podejmowały właściwe i proporcjonalne środki techniczne i organizacyjne w razie wystąpienia zagrożenia dla bezpieczeństwa sieci lub usług. Środki te muszą zapewniać poziom bezpieczeństwa proporcjonalny do istniejącego ryzyka z uwzględnieniem aktualnego stanu wiedzy i technologii. W szczególności wprowadza się środki, obejmujące, w stosowanych przypadkach, szyfrowanie, zapobiegające wpływowi i minimalizujące wpływ, jaki na użytkowników i na inne sieci i usługi mogą mieć przypadki stwarzające zagrożenie bezpieczeństwa.

   Agencja Unii Europejskiej ds. Bezpieczeństwa Sieci i Informacji (ENISA) ułatwia zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 526/2013[1] koordynację państw członkowskich, aby uniknąć powstawania rozbieżnych krajowych wymogów, które mogą tworzyć ryzyko dla bezpieczeństwa i bariery dla rynku wewnętrznego.

[1] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 526/2013 z dnia 21 maja 2013 r. w sprawie Agencji Unii Europejskiej ds. Bezpieczeństwa Sieci i Informacji (ENISA) oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 460/2004 (Dz.U. L 165 z 18.6.2013, s. 41).

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby podmioty udostępniające publiczne sieci łączności elektronicznej lub świadczące publicznie dostępne usługi łączności elektronicznej powiadamiały bez zbędnej zwłoki właściwy organ o incydentach związanych z bezpieczeństwem, które miały znaczący wpływ na funkcjonowanie sieci lub usług.

Aby określić istotność wpływu danego incydentu związanego z bezpieczeństwem, uwzględnia się w szczególności następujące parametry, gdy są dostępne:

a) liczbę użytkowników, których dotyczy incydent związany z bezpieczeństwem;

b) czas trwania incydentu związanego z bezpieczeństwem;

c) geograficzny zasięg obszaru dotkniętego incydentem związanym z bezpieczeństwem;

d) zakres wpływu na funkcjonowanie sieci lub usługi;

e) zakres wpływu na działalność ekonomiczną i społeczną.

W stosownych przypadkach dany właściwy organ informuje właściwe organy innych państw członkowskich oraz ENISA. W przypadku gdy właściwy organ uzna, że ujawnienie incydentu związanego z bezpieczeństwem leży w interesie publicznym, może podać tę informację do wiadomości publicznej lub nałożyć taki obowiązek na podmioty.

Raz w roku właściwy organ przekazuje Komisji i ENISA sprawozdanie podsumowujące otrzymane zgłoszenia i działania podjęte zgodnie z niniejszym ustępem.

3. Państwa członkowskie zapewniają, aby w przypadku szczególnego i znacznego zagrożenia wystąpieniem incydentu związanego z bezpieczeństwem w publicznych sieciach łączności elektronicznej lub w ramach dostępnych publicznie usług łączności elektronicznej podmioty udostępniające takie sieci lub świadczące takie usługi informowały swoich użytkowników, na których takie zagrożenie może mieć wpływ, o wszelkich możliwych środkach ochronnych lub naprawczych, które użytkownicy mogą podjąć. W stosownych przypadkach podmioty powinny informować swoich użytkowników również o samym zagrożeniu.

4. Przepisy niniejszego artykułu nie naruszają przepisów rozporządzenia (UE) 2016/679 oraz dyrektywy 2002/58/WE.

5. Komisja, w jak największym stopniu uwzględniając opinię ENISA, może przyjąć akty wykonawcze określające szczegółowo techniczne i organizacyjne środki, o których mowa w ust. 1, a także okoliczności, format i procedury stosowane w odniesieniu do wymogów dotyczących zgłoszenia na podstawie ust. 2. Opierają się one w jak najszerszym zakresie na normach europejskich i międzynarodowych i nie uniemożliwiają państwom członkowskim przyjmowania dodatkowych wymogów służących osiągnięciu celów określonych w ust. 1.

   Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 118 ust. 4.

Artykuł 41

Wdrożenie i egzekwowanie

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby w celu wdrożenia art. 40 właściwe organy były uprawnione do wydawania wiążących instrukcji – w tym instrukcji dotyczących środków wymaganych, aby zaradzić incydentowi związanemu z bezpieczeństwem lub aby zapobiec wystąpieniu takiego incydentu, gdy zidentyfikowano znaczne zagrożenie, oraz terminów wdrożenia – podmiotom udostępniającym publiczne sieci łączności elektronicznej lub świadczącym publicznie dostępne usługi łączności elektronicznej.

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby właściwe organy były uprawnione do wymagania od podmiotów udostępniających publiczne sieci łączności elektronicznej lub świadczących publicznie dostępne usługi łączności elektronicznej:

   a) dostarczania informacji potrzebnych do oceny bezpieczeństwa ich sieci i usług, w tym do oceny udokumentowanych polityk bezpieczeństwa; oraz

   b) poddania się audytowi bezpieczeństwa przeprowadzanemu przez wykwalifikowany niezależny podmiot lub właściwy organ i udostępnienia właściwemu organowi wyników takiego audytu. Koszty wspomnianego audytu ponosi dostawca.

3. Państwa członkowskie zapewniają, aby właściwe organy posiadały wszelkie uprawnienia niezbędne do badania przypadków nieprzestrzegania wymogów oraz ich wpływu na bezpieczeństwo sieci i usług.

4. Państwa członkowskie zapewniają, aby – w celu wdrożenia przepisów art. 40 – właściwe organy dysponowały uprawnieniami pozwalającymi im zwracać się o pomoc do Zespołu Reagowania na Incydenty związane z Bezpieczeństwem Komputerowym (CSIRT) wyznaczonego na podstawie art. 9 dyrektywy (UE) 2016/1148 w związku z problemami wchodzącymi w zakres zadań CSIRT zgodnie z pkt 2 załącznika I do tej dyrektywy.

5. Właściwe organy, w stosownych przypadkach oraz zgodnie z prawem krajowym, konsultują się i współpracują z odpowiednimi krajowymi organami ścigania, właściwymi organami w rozumieniu art. 8 ust. 1 dyrektywy (UE) 2016/1148 oraz krajowymi organami ds. ochrony danych.

CZĘŚĆ II

SIECI

TYTUŁ II

WEJŚCIE NA RYNEK I REALIZACJA SIECI

ROZDZIAŁ I

OPŁATY

Artykuł 42

Opłaty za prawo użytkowania widma radiowego oraz prawo instalowania urządzeń

1. Państwa członkowskie mogą zezwolić właściwym organom na nakładanie opłat za prawo użytkowania widma radiowego lub prawo instalowania urządzeń, które są wykorzystywane do dostarczania sieci łączności elektronicznej i urządzeń towarzyszących lub do świadczenia usług łączności elektronicznej, na własności publicznej lub prywatnej bądź nad lub pod taką własnością, które to opłaty zapewniają optymalne wykorzystanie powyższych zasobów. Państwa członkowskie zapewniają, by takie opłaty były obiektywnie uzasadnione, przejrzyste, niedyskryminujące i proporcjonalne stosownie do ogólnych celów niniejszej dyrektywy.

2. W odniesieniu do praw użytkowania widma radiowego państwa członkowskie dążą do zapewnienia, aby obowiązujące opłaty były ustalane na poziomie, który zapewni skuteczne przydzielanie i wykorzystanie widma radiowego, w tym przez:

a) ustalenie cen wywoławczych jako opłat minimalnych za prawa użytkowania widma radiowego przez uwzględnienie wartości tych praw w przypadku ich ewentualnego alternatywnego użytkowania;

b) uwzględnienie kosztów wiążących się z warunkami, którymi obwarowano te prawa; oraz

c) stosowanie w możliwie najlepszym zakresie warunków płatności powiązanych z faktyczną dostępnością do celów praw wykorzystania danego widma radiowego.

ROZDZIAŁ II
DOSTĘP DO GRUNTÓW

Artykuł 43
Prawa drogi

1. Państwa członkowskie zapewnią, aby w przypadku gdy właściwy organ rozpatruje wniosek o przyznanie prawa:

– do instalowania urządzeń na własności publicznej lub prywatnej bądź nad lub pod taką własnością, złożony przez przedsiębiorstwo uprawnione do dostarczania publicznych sieci łączności, lub

– do instalowania urządzeń na własności publicznej lub prywatnej bądź nad lub pod taką własnością, złożony przez przedsiębiorstwo uprawnione do dostarczania sieci łączności elektronicznej, ale nie na rzecz ogółu ludności,

organ ten:

a) działał na podstawie prostych, skutecznych, przejrzystych i ogólnodostępnych procedur, stosowanych bez dyskryminacji i bez zwłoki, przy czym w każdym przypadku – z wyjątkiem przypadku pozbawienia praw – podejmował decyzję w terminie sześciu miesięcy od daty wpłynięcia wniosku, oraz

b) stosował się do zasad przejrzystości i niedyskryminacji, przy określaniu warunków związane z tymi prawami.

Procedury, o których mowa w lit. a) i b), mogą różnić się między sobą w zależności od tego, czy wnioskodawca dostarcza publiczne sieci łączności elektronicznej czy też nie.

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby w przypadku gdy władze państwowe lub lokalne zachowują prawo własności lub kontrolę nad przedsiębiorstwami dostarczającymi publiczne sieci łączności elektronicznej lub publicznie dostępne usługi łączności elektronicznej, istniał skuteczny i strukturalny rozdział funkcji polegającej na przyznawaniu praw, o których mowa w ust. 1, od działalności związanych z wykonywaniem prawa własności lub kontroli.

Artykuł 44

Kolokacja oraz współużytkowanie elementów sieci i urządzeń towarzyszących przez dostawców sieci łączności elektronicznej

1. W przypadku gdy operator skorzystał z uprawnienia przewidzianego w prawie krajowym do instalowania urządzeń na, nad lub pod publiczną lub prywatną nieruchomością albo skorzystał z procedury prowadzącej do wywłaszczenia lub uzyskania prawa użytkowania nieruchomości, właściwe organy mogą nałożyć obowiązek kolokacji i współużytkowania zainstalowanych elementów sieci i urządzeń towarzyszących, aby chronić środowisko, zdrowie publiczne, bezpieczeństwo publiczne lub by osiągnąć cele zagospodarowania przestrzennego.

Obowiązek kolokacji lub współużytkowania zainstalowanych elementów sieci i urządzeń oraz współużytkowania nieruchomości może zostać nałożony wyłącznie po odpowiednio długim okresie konsultacji publicznych, w trakcie których wszystkim zainteresowanym stronom zapewnia się możliwość wyrażenia swojego stanowiska, oraz wyłącznie na konkretnych obszarach, na których takie współużytkowanie uznano za niezbędne w świetle realizacji celów przewidzianych w akapicie pierwszym. Właściwe organy mogą nałożyć obowiązek współużytkowania takich urządzeń lub nieruchomości, w tym gruntów, budynków, wejść do budynków, okablowania budynków, masztów, anten, wież i innych konstrukcji wsporczych, kanałów kablowych, kanałów, studzienek, szafek lub środków ułatwiających koordynację robót publicznych. W razie konieczności państwo członkowskie może wyznaczyć krajowy organ regulacyjny lub inny właściwy organ do poszczególnych, jednego lub więcej następujących zadań:

a) koordynowania procesu przewidzianego w niniejszym artykule;

b) działania jako pojedynczy punkt informacyjny;

c) ustanawiania przepisów regulujących podział kosztów współużytkowania urządzeń lub własności oraz kosztów koordynacji robót inżynieryjnych.

2. Środki podejmowane przez właściwy organ zgodnie z niniejszym artykułem muszą być obiektywne, przejrzyste, niedyskryminacyjne i proporcjonalne. W razie potrzeby realizację tych środków koordynują krajowe organy regulacyjne.

ROZDZIAŁ III
DOSTĘP DO WIDMA RADIOWEGO

SEKCJA 1
ZEZWOLENIA

Artykuł 45

Zarządzanie widmem radiowym

1. W należytym stopniu uwzględniając fakt, że widmo radiowe jest dobrem publicznym, które ma istotną wartość społeczną, kulturalną i ekonomiczną, państwa członkowskie zapewniają efektywne zarządzanie widmem radiowym do celów dostarczania sieci łączności elektronicznej i świadczenia usług łączności elektronicznej na ich terytorium zgodnie z art. 3 i 4. Zapewniają także, aby przeznaczenie widma radiowego na użytek sieci i usług łączności elektronicznej i wydawanie ogólnych zezwoleń lub indywidualnych praw do użytkowania takiego widma radiowego przez właściwe organy odbywały się według obiektywnych, przejrzystych, sprzyjających konkurencji, niedyskryminacyjnych i proporcjonalnych kryteriów.

   Stosując niniejszy artykuł, państwa członkowskie przestrzegają odpowiednich umów międzynarodowych, w tym Regulaminu Radiokomunikacyjnego ITU i innych porozumień przyjętych w ramach ITU mających zastosowanie do widma radiowego, takich jak porozumienie osiągnięte na Regionalnej Konferencji Radiokomunikacyjnej w 2006 r., oraz mogą brać pod uwagę względy polityki publicznej.

2. Państwa członkowskie wspierają proces harmonizacji wykorzystania widma radiowego przez sieci i usługi łączności elektronicznej w obrębie Unii, mając na uwadze potrzebę zapewnienia jego efektywnego i wydajnego użytkowania oraz osiągnięcie takich korzyści dla konsumentów, jak konkurencja, ekonomia skali i interoperacyjność sieci i usług. W procesie tym postępują one zgodnie z art. 4 niniejszej dyrektywy i decyzją nr 676/2002/WE m.in. poprzez:

a) dążenie do objęcia swojego terytorium krajowego i ludności zasięgiem bezprzewodowej łączności szerokopasmowej o wysokiej jakości i szybkości przesyłu danych, a także objęcia nią głównych krajowych i europejskich szlaków transportowych, w tym wzdłuż transeuropejskiej sieci transportowej, o których mowa w rozporządzeniu (UE) nr 1315/2013[1];

b) ułatwianie szybkiego rozwoju w Unii nowych technologii łączności bezprzewodowej i jej zastosowań, w tym, w stosownych przypadkach, w ramach podejścia międzysektorowego;

c) zapewnienie przewidywalności i spójności podczas przyznawania, odnowy, zmiany, ograniczenia i wycofania praw użytkowania widma radiowego, aby promować długoterminowe inwestycje;

[1] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1315/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. w sprawie unijnych wytycznych dotyczących rozwoju transeuropejskiej sieci transportowej i uchylające decyzję nr 661/2010/UE (Dz.U. L 348 z 20.12.2013, s. 1).

d) zapewnienie zapobiegania szkodliwym zakłóceniom transgranicznym lub krajowym zgodnie z, odpowiednio, art. 28 i 46 oraz podejmowanie w tym względzie odpowiednich działań prewencyjnych i naprawczych;

e) promowanie współużytkowania widma radiowego do podobnych lub różnych zastosowań widma radiowego zgodnie z prawem konkurencji;

f) stosowanie najwłaściwszego i najmniej uciążliwego systemu udzielania zezwoleń zgodnie z art. 46, tak aby maksymalizować elastyczność i wydajność wykorzystania widma radiowego i jego współużytkowanie;

g) stosowanie zasad przyznawania, przenoszenia, odnawiania, zmieniania i cofania praw wykorzystania widma radiowego, które są jasno i przejrzyście ustanowione, aby zagwarantować pewność regulacyjną oraz spójność i przewidywalność regulacji;

h) dążenie do spójności i przewidywalności w całej Unii, jeśli chodzi o sposób udzielania zezwoleń na użytkowanie widma radiowego w kontekście ochrony zdrowia publicznego przy uwzględnieniu zalecenia 1999/519/WE.

Do celu akapitu pierwszego oraz w kontekście rozwoju technicznych środków wykonawczych dla widma radiowego na mocy decyzji nr 676/2002/WE, Komisja może zwrócić się do RSPG o wydanie opinii zalecającej najodpowiedniejsze system(-y) wydawania zezwoleń do celów użytkowania widma radiowego w tym paśmie lub jego częściach. W stosownych przypadkach oraz przy uwzględnieniu w jak największym stopniu takiej opinii, Komisja może przyjąć zalecenie mające na celu promowanie spójnego podejścia w Unii w odniesieniu do systemu(-ów) wydawania zezwoleń do celów użytkowania tego pasma.

W przypadku gdy Komisja rozważa przyjęcie środków zgodnie z art. 39 ust. 1, 4, 5 i 6, może zwrócić się do RSPG o opinię na temat konsekwencji takiej normy lub specyfikacji dla koordynacji, harmonizacji i dostępności widma radiowego. Przy podejmowaniu wszelkich dalszych kroków Komisja w jak największym stopniu uwzględnia opinię RSPG.

3. W przypadku braku popytu na rynku krajowym lub regionalnym na wykorzystanie pasma w zharmonizowanym widmie radiowym, państwa członkowskie mogą zezwolić na alternatywne wykorzystanie całości lub części tego pasma, w tym na dotychczasowe wykorzystanie, zgodnie z ust. 4 i 5 niniejszego artykułu, pod warunkiem że:

   a) brak popytu na rynku na wykorzystanie takiego pasma stwierdzono w wyniku konsultacji publicznych zgodnie z art. 23, w tym perspektywicznej oceny popytu na rynku;

   b) takie alternatywne wykorzystanie nie uniemożliwia ani nie utrudnia dostępności albo wykorzystania tego pasma w innych państwach członkowskich; oraz

   c) państwo członkowskie, którego to dotyczy, należycie uwzględnia długoterminową dostępność lub długoterminowe wykorzystanie takiego pasma w Unii oraz efekt skali w odniesieniu do urządzeń, będący wynikiem użytkowania zharmonizowanego widma radiowego w Unii.

Każda decyzja dopuszczająca wyjątkowe alternatywne wykorzystanie podlega regularnemu przeglądowi i w każdym przypadku zostaje poddana szybko przeglądowi na należycie uzasadniony wniosek skierowany przez przyszłego użytkownika do organu właściwego do spraw użytkowania pasma zgodnie z technicznym środkiem harmonizującym. Państwo członkowskie informuje Komisję i pozostałe państwa członkowskie o podjętej decyzji, wraz z jej uzasadnieniem, oraz o wynikach każdego przeglądu.

4. Bez uszczerbku dla akapitu drugiego, państwa członkowskie zapewniają, aby wszystkie rodzaje technologii wykorzystywane do dostarczania sieci łączności elektronicznej lub świadczenia usług łączności elektronicznej mogły być stosowane w wykorzystaniu widma radiowego, uznanego w krajowym planie przeznaczenia częstotliwości za dostępne dla usług łączności elektronicznej zgodnie z prawem Unii.

Państwa członkowskie mogą jednak ustanowić proporcjonalne i niedyskryminacyjne ograniczenia określonych rodzajów użytkowanych sieci radiowych lub technologii dostępu bezprzewodowego wykorzystywanych w usługach łączności elektronicznej, w przypadku gdy jest to uzasadnione koniecznością:

a) uniknięcia szkodliwych zakłóceń;

b) ochrony zdrowia publicznego przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych, uwzględniając w jak największym stopniu zalecenie 1999/519/WE;

c) zapewnienia jakości technicznej usługi;

d) zapewnienia jak najszerszego współużytkowania widma radiowego;

e) zagwarantowania efektywnego wykorzystania widma radiowego; lub

f) zapewnienia realizacji celu leżącego w interesie ogólnym zgodnie z ust. 5.

5. Bez uszczerbku dla akapitu drugiego, państwa członkowskie zapewniają, aby wszystkie rodzaje usług łączności elektronicznej mogły być stosowane w wykorzystaniu widma radiowego, uznanego w krajowym planie przeznaczenia częstotliwości za dostępne dla usług łączności elektronicznej zgodnie z prawem Unii. Państwa członkowskie mogą jednak ustanowić proporcjonalne i niedyskryminacyjne ograniczenia rodzajów świadczonych usług łączności elektronicznej, w tym w razie konieczności w celu spełnienia wymogu ustanowionego w Regulaminie Radiokomunikacyjnym ITU.

Środki, które wymagają świadczenia usług łączności elektronicznej w określonym paśmie dostępnym dla tych usług, są uzasadnione koniecznością realizacji celu leżącego w interesie ogólnym określonego przez państwa członkowskie zgodnie z prawem Unii; do celów tych należy między innymi:

a) bezpieczeństwo życia;

b) wspieranie spójności społecznej, regionalnej lub terytorialnej;

c) unikanie nieefektywnego wykorzystania widma radiowego; lub

d) promowanie różnorodności kulturowej i językowej oraz pluralizmu mediów, na przykład świadczenie nadawczych usług radiowych i telewizyjnych.

Środek, który zakazuje świadczenia jakiejkolwiek innej usługi łączności elektronicznej w określonym paśmie, można zastosować wyłącznie w przypadku, gdy jest to uzasadnione koniecznością ochrony usług związanych z bezpieczeństwem życia. Państwa członkowskie mogą również w drodze wyjątku rozszerzyć zakres takiego środka, aby zrealizować inne cele leżące w interesie ogólnym określone przez państwa członkowskie zgodnie z prawem Unii.

6. Państwa członkowskie dokonują regularnego przeglądu konieczności ograniczeń, o których mowa w ust. 4 i 5, oraz podają do wiadomości publicznej wyniki takich przeglądów.

7. Ograniczenia wprowadzone przed dniem 25 maja 2011 r. muszą spełnić wymogi ust. 4 i 5 do dnia ... [data wejścia w życie niniejszej dyrektywy].

Artykuł 46

Zezwolenie na użytkowanie widma radiowego

1. Państwa członkowskie ułatwiają korzystanie z widma radiowego, w tym jego współużytkowanie, na podstawie ogólnych zezwoleń oraz ograniczają przyznawanie indywidualnych praw do użytkowania widma radiowego do sytuacji, w których prawa te są niezbędne, aby zmaksymalizować wydajne wykorzystanie widma w świetle zapotrzebowania, uwzględniając kryteria określone w akapicie drugim. We wszystkich pozostałych przypadkach państwa członkowskie określają warunki wykorzystania widma radiowego w ogólnym zezwoleniu.

   W tym celu państwa członkowskie decydują o najodpowiedniejszym systemie udzielania zezwoleń na użytkowanie widma radiowego stosownie do:

   a) cech szczególnych danego widma radiowego;

   b) konieczności ochrony przed szkodliwymi zakłóceniami;

   c) opracowania wiarygodnych warunków współdzielenia widma radiowego, w stosownych przypadkach;

   d) potrzeby zapewnienia technicznej jakości łączności lub usługi;

e) innych celów leżących w interesie ogólnym określonych przez państwa członkowskie zgodnie z prawem Unii;

f) potrzeby zagwarantowania efektywnego wykorzystania widma radiowego.

Przy rozważaniu stosowania systemu ogólnego zezwolenia lub przyznawania indywidualnych praw użytkowania zharmonizowanego widma radiowego z uwzględnieniem technicznych środków wykonawczych przyjętych zgodnie z art. 4 decyzji nr 676/2002/WE, państwa członkowskie dążą do minimalizacji problemu szkodliwych zakłóceń, w tym w przypadku współużytkowania widma radiowego, w oparciu o kombinację ogólnego zezwolenia i indywidualnych praw użytkowania.

W stosownych przypadkach państwa członkowskie rozważają możliwość wydania zezwolenia na użytkowanie widma radiowego w oparciu o kombinację ogólnego zezwolenia i indywidualnych praw użytkowania, biorąc pod uwagę możliwe skutki różnych kombinacji ogólnego zezwolenia i indywidualnych praw użytkowania oraz stopniowego przechodzenia z jednej kategorii do drugiej na konkurencję, innowacje i wchodzenie na rynek.

Państwa członkowskie dążą do minimalizowania ograniczeń dotyczących wykorzystania widma radiowego, biorąc w odpowiednim stopniu pod uwagę rozwiązania techniczne w zakresie postępowania w przypadku szkodliwych zakłóceń tak, aby wprowadzić możliwie najmniej uciążliwy system wydawania zezwoleń.

2. Podejmując decyzję na podstawie ust. 1 mającą na celu ułatwienie współużytkowania widma radiowego, właściwe organy zapewniają, aby warunki współużytkowania widma radiowego były jednoznacznie określone w zezwoleniu. Takie warunki ułatwiają wydajne wykorzystanie widma radiowego, konkurencję i innowacje.

Artykuł 47

Warunki dotyczące indywidualnych praw użytkowania widma radiowego

1. Właściwe organy obwarowują warunkami indywidualne prawa użytkowania widma radiowego zgodnie z art. 13 ust. 1 w taki sposób, aby zapewnić optymalne i najefektywniejsze i najwydajniejsze użytkowanie widma radiowego. Przed przydzieleniem lub odnowieniem takich praw, wyraźnie określają wszelkie takie warunki, w tym wymagany poziom użytkowania oraz możliwość spełnienia tego wymogu przez obrót prawami i ich dzierżawę aby zapewnić wykonanie tych warunków zgodnie z art. 30. Warunki, którymi obwarowano odnowienie prawa użytkowania widma radiowego, nie mogą zapewniać nienależnej przewagi dotychczasowym posiadaczom tych praw.

   Takie warunki określają wszelkie mające zastosowanie parametry, w tym obowiązujący termin na wdrożenie praw, którego niedotrzymanie uprawniałoby właściwy organ do wycofania prawa użytkowania lub wprowadzenia innych środków.

   Właściwe organy odpowiednio wcześnie i w przejrzysty sposób odbywają konsultacje z zainteresowanymi stronami i informują je o warunkach, którymi mają zostać obwarowane indywidualne prawa użytkowania, przed ich nałożeniem. Organy te z wyprzedzeniem określają kryteria oceny spełnienia tych warunków i informują o nich zainteresowane strony w przejrzysty sposób.

2. Obwarowując warunkami indywidualne prawa wykorzystania widma radiowego, właściwe organy mogą zwłaszcza w celu zapewnienia efektywnego i wydajnego wykorzystania widma radiowego lub wspierania większego zasięgu, przewidzieć następujące możliwości:

a) współużytkowania infrastruktury pasywnej lub aktywnej, która opiera się na widmie radiowym, lub współużytkowania widma radiowego,:

b) zawierania komercyjnych umów dostępu do usług roamingu;

c) uruchamiania wspólnie infrastruktury na potrzeby dostarczania sieci lub świadczenia usług, które uzależnione są od wykorzystania widma radiowego.

Ustalając warunki którymi obwarowano prawa użytkowania widma radiowego, właściwe organy nie zabraniają współużytkowania widma radiowego. Wdrożenie przez przedsiębiorstwa warunków nałożonych na podstawie niniejszego ustępu nadal podlega przepisom prawa konkurencji.

SEKCJA 2
PRAWA UŻYTKOWANIA

Artykuł 48

Przyznawanie indywidualnych praw użytkowania widma radiowego

1. W przypadku gdy konieczne jest przyznanie indywidualnych praw użytkowania widma radiowego, państwa członkowskie przyznają takie prawa – na wniosek – każdemu przedsiębiorstwu do celów dostarczania sieci łączności elektronicznej lub świadczenia usług na podstawie ogólnego zezwolenia, o którym mowa w art. 12, z zastrzeżeniem art. 13, art. 21 ust. 1 lit. c) i art. 55, oraz wszelkich innych przepisów zapewniających skuteczne wykorzystanie tych zasobów zgodnie z niniejszą dyrektywą.

2. Bez uszczerbku dla szczegółowych kryteriów i procedur przyjętych przez państwa członkowskie w celu przyznawania indywidualnych praw użytkowania widma radiowego dostawcom treści radiowych lub telewizyjnych, aby osiągnąć cele leżące w interesie ogólnym zgodnie z prawem Unii, indywidualne prawa użytkowania widma radiowego są przyznawane w oparciu o otwarte, obiektywne, przejrzyste, niedyskryminacyjne i proporcjonalne procedury, a w przypadku częstotliwości radiowych – zgodnie z art. 45.

3. Wyjątek od stosowania wymogu otwartych procedur może mieć zastosowanie w przypadkach, gdy przyznanie indywidualnych praw użytkowania widma radiowego dostawcom treści radiowych lub telewizyjnych jest konieczne do osiągnięcia celu leżącego w interesie ogólnym określonego przez państwa członkowskie zgodnie z prawem Unii.

4. Właściwe organy rozpatrują wnioski o indywidualne prawa użytkowania widma radiowego w ramach procedury selekcji według obiektywnych, przejrzystych, proporcjonalnych i niedyskryminacyjnych kryteriów kwalifikowalności, które określono z wyprzedzeniem i które odzwierciedlają warunki, którymi mają zostać obwarowane te prawa. Właściwe organy mają prawo żądać od wnioskodawców wszelkich informacji niezbędnych, aby ocenić – w świetle tych kryteriów – ich zdolność do spełnienia tych warunków. Jeżeli właściwy organ stwierdzi, że wnioskodawca nie posiada wymaganej zdolności, wydaje należycie uzasadnioną decyzję w tym zakresie.

5. Przyznając indywidualne prawa użytkowania widma radiowego, państwa członkowskie określają, czy prawa te mogą być przekazane lub wydzierżawione przez posiadacza prawa i na jakich warunkach. Zastosowanie ma art. 45 i 51.

6. Właściwy organ podejmuje, ogłasza i podaje do wiadomości publicznej decyzje dotyczące przyznawania indywidualnych praw użytkowania widma radiowego jak najszybciej po wpłynięciu do niego kompletnej dokumentacji wniosku i w terminie sześciu tygodni w przypadku widma radiowego, które uznano za dostępne na potrzeby usług łączności elektronicznej w danym krajowym planie przeznaczenia częstotliwości. Ten termin pozostaje bez uszczerbku dla art. 55 ust. 7 i dla obowiązujących postanowień umów międzynarodowych dotyczących wykorzystania widma radiowego lub pozycji orbitalnych.

Artykuł 49

Czas obowiązywania praw

1. W przypadku gdy państwa członkowskie zezwalają na użytkowanie widma radiowego w drodze indywidualnych praw użytkowania na czas określony, zapewniają, aby prawo użytkowania przyznawano na okres, który jest odpowiedni z punktu widzenia zamierzonych celów zgodnie z art. 55 ust. 2, przy odpowiednim uwzględnieniu konieczności zapewnienia konkurencji, a także w szczególności efektywnego i wydajnego użytkowania widma radiowego i wspierania innowacji i skutecznych inwestycji, w tym poprzez dopuszczenie odpowiedniego okresu amortyzacji inwestycji.

2. W przypadku gdy państwa członkowskie przyznają indywidualne prawa użytkowania widma radiowego, w odniesieniu do których ustalone zostały zharmonizowane warunki ustanowione poprzez techniczne środki wykonawcze zgodnie z decyzją nr 676/2002/WE, aby umożliwić użytkowanie do celów usług bezprzewodowej szerokopasmowej łączności elektronicznej (zwanej dalej „usługami bezprzewodowej łączności szerokopasmowej”) w ograniczonym okresie, zapewniają one przewidywalność regulacyjną dla posiadaczy praw w okresie co najmniej 20 lat dotyczącą warunków inwestycji w infrastrukturę, która opiera się na wykorzystaniu takiego widma radiowego, uwzględniając wymogi, o których mowa w ust. 1. Niniejszy artykuł podlega, w stosownych przypadkach, zmianom warunków, którymi obwarowano te prawa użytkowania zgodnie z art. 18.

   W tym celu państwa członkowskie zapewniają, aby prawa te były ważne przez co najmniej 15 lat i obejmowały, jeżeli jest to konieczne do spełnienia akapitu pierwszego, odpowiednie przedłużenie ich obowiązywania na warunkach określonych w niniejszym ustępie.

Państwa członkowskie udostępniają w przejrzysty sposób wszystkim zainteresowanym stronom przed przyznaniem praw użytkowania ogólne kryteria przedłużania obowiązywania praw użytkowania jako część warunków określonych na mocy art. 55 ust. 3 i 6. Takie ogólne kryteria odnoszą się do:

a) potrzeby zapewnienia efektywnego i wydajnego wykorzystania danego widma radiowego, celów określonych w art. 45 ust. 2 lit. a) i b) lub potrzeby realizacji celów leżących w ogólnym interesie odnoszących się do ochrony bezpieczeństwa życia, porządku publicznego, bezpieczeństwa publicznego lub obrony; lub

b) potrzeby zapewnienia niezakłóconej konkurencji.

Co najmniej dwa lata przed zakończeniem początkowego okresu obowiązywania danego indywidualnego prawa użytkowania właściwy organ przeprowadza obiektywną i perspektywiczną ocenę ogólnych kryteriów przedłużenia okresu obowiązywania tego prawa użytkowania w świetle art. 45 ust. 2 lit. c). Pod warunkiem że właściwy organ nie wszczął działania egzekucyjnego w odniesieniu do niezgodności z warunkami praw użytkowania na podstawie art. 30, przyznaje wydłużenie okresu obowiązywania prawa użytkowania, chyba że uzna, że takie przedłużenie nie spełniałoby ogólnych kryteriów ustalonych zgodnie z akapitem trzecim lit. a) lub lit. b) niniejszego ustępu.

Na podstawie tej oceny właściwy organ powiadamia posiadacza praw, czy wydłużenie okresu obowiązywania prawa użytkowania może zostać przyznane.

Jeżeli takie wydłużenie nie może zostać przyznane, właściwy organ stosuje art. 48 w odniesieniu do przyznania praw użytkowania w przypadku konkretnego pasma widma radiowego.

Wszelkie środki na mocy niniejszego ustępu muszą być proporcjonalne, niedyskryminacyjne, przejrzyste i uzasadnione.

Na zasadzie odstępstwa od art. 23 zainteresowane strony mają możliwość przedstawiania uwag do wszelkich planowanych środków na podstawie akapitów trzeciego i czwartego niniejszego ustępu przez okres przynajmniej trzech miesięcy.

Niniejszy ustęp pozostaje bez uszczerbku dla stosowania art. 19 i 30.

Określając opłaty za prawa użytkowania, państwa członkowskie uwzględniają mechanizm przewidziany w niniejszym ustępie.

3. Państwa członkowskie mogą odstąpić od stosowania ust. 2 niniejszego artykułu w należycie uzasadnionych następujących przypadkach:

a) w ograniczonych obszarach geograficznych, w których dostęp do szybkich sieci jest znacznie utrudniony lub jest niemożliwy i gdy jest to konieczne do zapewnienia realizacji celów określonych w art. 45 ust. 2;

b) w przypadku konkretnych projektów krótkoterminowych;

c) w przypadku użytkowania eksperymentalnego;

d) w przypadku wykorzystywania widma radiowego, które zgodnie z art. 45 ust. 4 i 5 może funkcjonować jednocześnie z usługami bezprzewodowej szerokopasmowej łączności; lub

e) w przypadku alternatywnego wykorzystywania widma radiowego zgodnie z art. 45 ust. 3.

4. Państwa członkowskie mogą dostosować czas obowiązywania praw określony w niniejszym artykule, aby zapewnić jednoczesne wygaśnięcie okresu obowiązywania praw w jednym paśmie lub kilku pasmach.

Artykuł 50

Odnowienie indywidualnych praw użytkowania zharmonizowanego widma radiowego

1. Krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy podejmują decyzję w sprawie odnowienia indywidualnych praw użytkowania zharmonizowanego widma radiowego odpowiednio wcześnie przed wygaśnięciem okresu obowiązywania tych praw z wyjątkiem gdy w momencie przeznaczenia wyraźnie wykluczono możliwość odnowienia. Do tego celu organy te oceniają potrzebę takiego odnowienia z własnej inicjatywy lub na wniosek posiadacza praw, przy czym w tym drugim przypadku nie wcześniej niż pięć lat przed wygaśnięciem okresu obowiązywania danych praw. Powyższa procedura pozostaje bez uszczerbku dla klauzul regulujących odnowienie praw mających zastosowanie do istniejących praw.

2. Podejmując decyzję na podstawie ust. 1 niniejszego artykułu, właściwe organy uwzględniają między innymi:

   a) osiągnięcie celów określonych w art. 3, art. 45 ust. 2 i art. 48 ust. 2, a także celów polityki publicznej wynikających z przepisów prawa unijnego lub krajowego;

   b) wdrożenie technicznego środka wykonawczego przyjętego zgodnie z art. 4 decyzji nr 676/2002/WE;

   c) wyniki przeglądu prawidłowego wykonania warunków, którymi obwarowano dane prawo;

d) konieczność wspierania lub unikania zakłócenia konkurencji zgodnie z art. 52;

e) konieczność zwiększenia wydajności wykorzystania widma radiowego w świetle postępu technologicznego lub zmian sytuacji rynkowej;

f) konieczność unikania poważnych zakłóceń w świadczeniu usług.

3. Rozważając ewentualne odnowienie indywidualnych praw użytkowania zharmonizowanego widma radiowego, w którego przypadku istnieje ograniczona liczba praw użytkowania na podstawie ust. 2 niniejszego artykułu, właściwe organy przeprowadzają otwarte, przejrzyste i niedyskryminujące postępowanie oraz między innymi:

a) zapewniają wszystkim zainteresowanym stronom możliwość wyrażenia opinii w ramach konsultacji publicznych zgodnie z art. 23; oraz

b) wyraźnie określają powody tego ewentualnego odnowienia.

Krajowy organ regulacyjny lub inny właściwy organ uwzględniają wszelkie wynikające z konsultacji przeprowadzonych na podstawie akapitu pierwszego niniejszego ustępu dowody na popyt rynkowy ze strony przedsiębiorstw innych niż te, które posiadają prawa użytkowania widma radiowego w danym paśmie, przy podejmowaniu decyzji w sprawie odnowienia praw użytkowania lub o zorganizowaniu nowej procedury selekcji w celu przyznania praw użytkowania na podstawie art. 55.

4. Decyzji o odnowieniu indywidulanych praw użytkowania zharmonizowanego widma radiowego może towarzyszyć przegląd opłat, a także innych związanych z nimi warunków. W stosownych przypadkach, krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy mogą dokonać korekty opłat z tytułu praw użytkowania zgodnie z art. 42.

Artykuł 51

Przekazanie lub dzierżawa indywidualnych praw użytkowania widma radiowego

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby przedsiębiorstwa mogły przekazywać lub wydzierżawiać innym przedsiębiorstwom indywidualne prawa użytkowania widma radiowego.

   Państwa członkowskie mogą określić, że niniejszy ustęp nie ma zastosowania, jeżeli przysługujące przedsiębiorstwu indywidualne prawo użytkowania widma radiowego przyznano początkowo bezpłatnie lub przydzielono do celów nadawania.

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby przedsiębiorstwa powiadamiały zgodnie z procedurami krajowymi o zamiarze lub fakcie przekazania lub dzierżawy praw użytkowania widma radiowego właściwy organ, a także by taki zamiar lub fakt przekazania podawano do wiadomości publicznej. W przypadku zharmonizowanego widma radiowego każde takie przekazanie musi być zgodne z takim zharmonizowanym użytkowaniem.

3. Państwa członkowskie dopuszczają przekazanie lub dzierżawę praw użytkowania widma radiowego pod warunkiem utrzymania pierwotnych warunków, którymi obwarowano te prawa użytkowania. Bez uszczerbku dla konieczności zapewnienia niezakłóconej konkurencji, w szczególności zgodnie z art. 52, państwa członkowskie:

   a) obejmują przekazywanie i dzierżawę procedurą, która jest jak najmniej uciążliwa;

   b) nie sprzeciwiają się dzierżawie praw użytkowania widma radiowego, jeżeli wydzierżawiający zobowiąże się do dalszego ponoszenia odpowiedzialności za wypełnienie pierwotnych warunków, którymi obwarowano prawo użytkowania;

   c) nie sprzeciwiają się przekazaniu praw użytkowania widma radiowego, chyba że występuje wyraźne ryzyko, iż nowy posiadacz tych praw nie jest w stanie wypełnić pierwotnych warunków, którymi obwarowano prawo użytkowania.

Wszelkie opłaty administracyjne nakładane na przedsiębiorstwa w związku z rozpatrywaniem wniosku o przekazanie lub dzierżawę prawa użytkowania widma radiowego są zgodne z art. 16.

Lit. a), b) i c) akapitu pierwszego pozostają bez uszczerbku dla przysługujących państwom członkowskim kompetencji do egzekwowania w dowolnym czasie wobec zarówno wydzierżawiającego, jak i dzierżawcy spełnienia warunków, którymi obwarowano prawa użytkowania, zgodnie z przepisami prawa krajowego.

Właściwe organy ułatwiają przekazanie lub dzierżawę praw użytkowania widma radiowego poprzez terminowe rozpatrywanie wszelkich wniosków o dostosowanie warunków, którymi obwarowano dane prawa, oraz poprzez zapewnienie możliwości podziału lub dezagregacji, w możliwie szerokim zakresie, praw lub odpowiedniego widma radiowego, którego te prawa dotyczą.

Mając na względzie ewentualne przekazanie lub dzierżawę prawa użytkowania widma radiowego, właściwe organy podają do wiadomości publicznej – w momencie utworzenia danego prawa – odpowiednie szczegółowe informacje dotyczące zbywalnych praw indywidualnych w standardowym formacie elektronicznym i zapewniają ich publiczną dostępność przez cały okres ważności danego prawa.

Komisja może przyjmować środki wykonawcze służące określeniu tych odpowiednich szczegółowych informacji.

Te środki wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 118 ust. 4.

Artykuł 52

Konkurencja

1. Przy podejmowaniu decyzji w sprawie przyznania, zmiany lub odnowienia praw użytkowania widma radiowego na potrzeby sieci i usług łączności elektronicznej zgodnie z niniejszą dyrektywą krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy wspierają efektywną konkurencję i unikają zakłóceń konkurencji na rynku wewnętrznym.

2. W przypadku gdy państwa członkowskie przyznają, zmieniają lub odnawiają prawa użytkowania widma radiowego, ich krajowy organ regulacyjny lub inne właściwe organy, na podstawie opinii przekazanej przez krajowy organ regulacyjny, może podejmować odpowiednie środki, takie jak:

   a) ograniczenie ilości pasm widma radiowego, na które przyznaje się prawa użytkowania dowolnemu przedsiębiorstwu, lub, w uzasadnionych przypadkach, obwarowanie tych praw użytkowania warunkami, takimi jak zapewnienie dostępu hurtowego czy usług roamingu krajowego lub regionalnego, w niektórych pasmach lub w niektórych grupach pasm o podobnej charakterystyce;

   b) zarezerwowanie, w stosownych i uzasadnionych przypadkach w zależności od konkretnej sytuacji na rynku krajowym, określonej części pasma lub grupy pasm widma radiowego z myślą o przydzieleniu ich nowym operatorom;

   c) odmowa przyznania nowych praw użytkowania widma radiowego lub zezwolenia na nowe użytkowanie widma radiowego w określonych pasmach lub obwarowanie przyznania nowych praw użytkowania widma radiowego lub wydania zezwolenia na nowe wykorzystanie widma radiowego określonymi warunkami, aby zapobiec zakłóceniom konkurencji wynikłym z przeznaczenia, przekazania lub akumulacji praw użytkowania;

d) włączenie warunków wprowadzających zakaz przekazywania praw użytkowania widma radiowego niepodlegającego unijnej lub krajowej procedurze dotyczącej kontroli połączeń lub obwarowujących takie transfery warunkami, gdy istnieje prawdopodobieństwo poważnego zakłócenia konkurencji;

e) zmiana aktualnych praw zgodnie z niniejszą dyrektywą, jeżeli będzie to niezbędne, aby zaradzić zaistniałym zakłóceniom konkurencji, które wynikają z przekazania lub akumulowania praw użytkowania widma radiowego.

Krajowe organy regulacyjne oraz inne właściwe organy, uwzględniając warunki rynkowe i dostępne wartości odniesienia, opierają swoją decyzję na obiektywnej i perspektywicznej ocenie panujących na rynku warunków konkurencji oraz tego, czy środki te są konieczne, aby utrzymać lub osiągnąć efektywną konkurencję, a także prawdopodobnego wpływu tych środków na dotychczasowe i przyszłe inwestycje uczestników rynku, zwłaszcza inwestycje związane z uruchamianiem sieci. Dokonując tego, uwzględniają one podejście do analizy rynku określone w art. 67 ust. 2.

3. Stosując przepisy ust. 2 niniejszego artykułu, krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy postępują zgodnie z procedurami przewidzianymi w art. 18, 19, 23 i 35.

SEKCJA 3
PROCEDURY

Artykuł 53

Skoordynowany termin przyznawania praw

1. Państwa członkowskie współpracują w celu koordynacji wykorzystania zharmonizowanego widma radiowego do celów sieci i usługi łączności elektronicznej w Unii, należycie uwzględniając zróżnicowane sytuacje panujące na rynkach poszczególnych państw członkowskich. Może to obejmować określenie jednego wspólnego maksymalnego terminu lub, w stosownych przypadkach, kilku wspólnych terminów, przed upływem których należy zezwolić na wykorzystanie konkretnego zharmonizowanego widma radiowego.

2. W przypadku, gdy ustanowiono zharmonizowane warunki w drodze technicznych środków wykonawczych zgodnie z decyzją nr 676/2002/WE w celu umożliwienia wykorzystania widma radiowego do celów sieci i usług bezprzewodowej szerokopasmowej łączności, państwa członkowskie umożliwiają użytkowanie takiego widma radiowego możliwie jak najszybciej i najpóźniej 30 miesięcy po przyjęciu tego środka lub możliwie jak najszybciej po uchyleniu jakiejkolwiek decyzji umożliwiającej alternatywne użytkowanie w drodze wyjątku na podstawie art. 45 ust. 3 niniejszej dyrektywy. Nie narusza to decyzji (UE) 2017/899 oraz prawa inicjatywy Komisji do proponowania aktów ustawodawczych.

3. Państwo członkowskie może przesunąć termin przewidziany w ust. 2 niniejszego artykułu w odniesieniu do konkretnego pasma w następujących okolicznościach:

a) w zakresie uzasadnionym przez ograniczenie wykorzystania tego pasma w oparciu o cel leżący w interesie ogólnym przewidziany w art. 45 ust. 5 lit. a) lub d);

b) w przypadku nierozstrzygniętych kwestii koordynacji transgranicznej skutkujących powstaniem szkodliwych zakłóceń z państwami trzecimi, pod warunkiem że dotknięte państwo członkowskie zwróciło się o pomoc Unii, stosownie do przypadku, na podstawie art. 28 ust. 5;

c) zagwarantowanie bezpieczeństwa narodowego i obrony; lub

d) siła wyższa.

Państwa członkowskie, których to dotyczy dokonują przeglądu takiego przesunięcia terminu nie rzadziej niż co dwa lata.

4. Państwo członkowskie może przesunąć termin przewidziany w ust. 2 w odniesieniu do konkretnego pasma w niezbędnym zakresie i do 30 miesięcy w przypadku:

a) nierozstrzygniętych kwestii koordynacji transgranicznej skutkujących szkodliwą ingerencją między państwami członkowskimi, pod warunkiem że takie dotknięte państwo członkowskie na czas podejmuje wszelkie niezbędne środki na podstawie art. 28 ust. 3 i 4;

b) potrzeby zapewnienia technicznej migracji aktualnych użytkowników danego pasma, ze względu na złożoność zapewnienia migracji.

5. W przypadku przesunięcia terminu na mocy ust. 3 lub 4 państwo członkowskie, którego to dotyczy powiadamia w odpowiednim czasie pozostałe państwa członkowskie i Komisję, przedstawiając powody.

Artykuł 54

Skoordynowany termin przydzielania konkretnych pasm 5G

1. Do dnia 31 grudnia 2020 r. w odniesieniu do naziemnych systemów zdolnych do świadczenia usług bezprzewodowej szerokopasmowej łączności państwa członkowskie, gdy jest to konieczne dla ułatwienia realizacji sieci 5G, podejmują wszelkie odpowiednie środki, aby:

   a) zreorganizować i umożliwić użytkowanie wystarczająco dużych bloków zakresu częstotliwości 3,4–3,8 GHz;

   b) umożliwić użytkowanie przynajmniej 1 GHz zakresu częstotliwości 24,25–27,5 GHz, pod warunkiem że istnieją niezbite dowody świadczące o popycie rynkowym i braku znacznych ograniczeń dla migracji istniejących użytkowników lub o zwolnieniu pasma.

2. Państwa członkowskie mogą jednak przedłużyć termin określony w ust. 1 niniejszego artykułu, jeżeli jest to uzasadnione, zgodnie z art. 45 ust. 3 lub art. 53 ust. 2, 3 lub 4.

3. Środki podejmowane na podstawie ust. 1 niniejszego artykułu spełniają zharmonizowane warunki ustanowione w drodze technicznych środków wykonawczych przyjętych przez Komisję zgodnie art. 4 decyzji nr 676/2002/WE.

Artykuł 55

Procedura ograniczania liczby praw użytkowania, które mają zostać przyznane dla widma radiowego

1. Bez uszczerbku dla art. 53, państwo członkowskie, które stwierdzi, że prawo użytkowania widma radiowego nie może podlegać warunkom ogólnego zezwolenia, i które rozważa, czy ograniczyć liczbę praw użytkowania, które mają zostać przyznane dla widma radiowego, między innymi:

   a) wyraźnie wskazuje powody ograniczenia praw użytkowania, w szczególności poprzez odpowiednie rozważenie potrzeby zwiększenia korzyści dla użytkowników oraz ułatwiania rozwoju konkurencji, oraz dokonuje przeglądu tego ograniczenia, w stosownych przypadkach, w regularnych odstępach czasu lub na uzasadniony wniosek zainteresowanego przedsiębiorstwa;

   b) zapewnia wszystkim zainteresowanym stronom, w tym użytkownikom i konsumentom, możliwość wypowiedzenia się w kwestii jakichkolwiek ograniczeń w ramach konsultacji publicznych zgodnie z art. 23.

2. Jeżeli państwo członkowskie stwierdzi, że należy ograniczyć liczbę praw użytkowania, wyraźnie określa i uzasadnia cele, jakie przyświecają procedurze selekcji konkurencyjnej lub porównawczej na podstawie niniejszego artykułu, oraz w miarę możliwości określa je w ujęciu ilościowym, zwracając należytą uwagę na konieczność osiągnięcia celów krajowych oraz celów związanych z rynkiem wewnętrznym. Cele, które państwo członkowskie może sformułować pod kątem konkretnej procedury selekcji, muszą, oprócz wspierania konkurencji, być ograniczone do jednego z następujących aspektów lub większej ich liczby:

   a) wspieranie zasięgu;

b) zapewnienie wymaganej jakości usług;

c) wspieranie efektywnego wykorzystania widma radiowego, w tym przez uwzględnienie warunków związanych z prawami użytkowania i poziomu opłat;

d) wspieranie innowacji i rozwoju działalności gospodarczej.

Krajowy organ regulacyjny lub inny właściwy organ wyraźnie określa procedurę selekcji, w tym każdy wstępny etap pozwalający uzyskać dostęp do procedury selekcji, i uzasadnia wybór danej procedury. Organ ten wyraźnie informuje również o wynikach każdej odnośnej oceny konkurencji, uwarunkowań technicznych i warunków ekonomicznych na danym rynku i prezentuje powody ewentualnego zastosowania i wyboru środków na podstawie art. 35.

3. Państwa członkowskie publikują każdą decyzję dotyczącą wybranej procedury selekcji i powiązanych warunków, wyraźnie podając jej uzasadnienie. Publikują również warunki, którymi obwarowane zostaną prawa użytkowania.

4. Po określeniu procedury selekcyjnej państwa członkowskie zapraszają do składania wniosków o przyznanie praw użytkowania.

5. Jeżeli państwo członkowskie uzna, że dodatkowe prawa użytkowania widma radiowego lub kombinacja ogólnego zezwolenia i indywidualnych praw mogą być przyznane, publikuje te ustalenia i rozpoczyna procedurę przyznania takich praw.

6. W przypadku gdy należy ograniczyć przyznawanie praw użytkowania widma radiowego, państwa członkowskie przyznają takie prawa według kryteriów selekcji i procedury selekcyjnej, które muszą być obiektywne, przejrzyste, niedyskryminacyjne oraz proporcjonalne. Każde takie kryterium selekcji musi przyznawać odpowiednią wagę celom i wymaganiom określonym w art. 3, 4, 28 i 45.

7. W razie przeprowadzenia procedury selekcji konkurencyjnej lub porównawczej państwa członkowskie mogą przedłużyć maksymalny termin sześciu tygodni, o którym mowa w art. 48 ust. 6 o tyle, o ile jest to niezbędne dla zapewnienia, by procedury były sprawiedliwe, otwarte i przejrzyste dla wszystkich zainteresowanych stron, jednakże nie dłużej niż o okres ośmiu miesięcy, z zastrzeżeniem wszelkich szczególnych harmonogramów ustalonych na podstawie art. 53.

   Powyższe terminy pozostają bez uszczerbku dla postanowień obowiązujących umów międzynarodowych dotyczących wykorzystania widma radiowego i koordynacji satelitarnej.

8. Niniejszy artykuł pozostaje bez uszczerbku dla przekazywania praw użytkowania widma radiowego zgodnie z art. 51.

ROZDZIAŁ IV
REALIZACJA I STOSOWANIE URZĄDZEŃ SIECI BEZPRZEWODOWEJ

Artykuł 56

Dostęp do lokalnych sieci radiowych

1. Właściwe organy zezwalają na zapewnianie dostępu do publicznej sieci łączności elektronicznej za pośrednictwem RLAN, jak również na wykorzystywanie zharmonizowanego widma radiowego w celu zapewnienia takiego dostępu, wyłącznie na warunkach mającego zastosowanie ogólnego zezwolenia odnoszących się do użytkowania widma radiowego, o których mowa w art. 46 ust. 1.

   W przypadku gdy takie zapewnianie dostępu nie jest częścią działalności gospodarczej lub ma charakter dodatkowy w stosunku do działalności gospodarczej lub usługi publicznej, która nie jest uzależniona od przekazywania sygnałów w tych sieciach, przedsiębiorstwo, organ publiczny lub użytkownik końcowy, którzy zapewniają taki dostęp, nie podlegają ogólnemu zezwoleniu na dostarczanie sieci i usług łączności elektronicznej na podstawie art. 12, obowiązkom dotyczącym praw użytkowników końcowych na podstawie części III tytuł II ani obowiązkowi zapewnienia wzajemnego połączenia ich sieci na podstawie art. 61 ust. 1.

2. Stosuje się art. 12 dyrektywy 2000/31/WE.

3. Właściwe organy nie uniemożliwiają podmiotom udostępniającym publiczne sieci łączności elektronicznej lub świadczącym publicznie dostępne usługi łączności elektronicznej zapewniania publicznego dostępu do ich sieci za pośrednictwem RLAN, które mogą znajdować się w lokalu użytkownika końcowego, o ile spełnione są warunki ogólnego zezwolenia i uzyskano uprzednią świadomą zgodę użytkownika końcowego.

4. Zgodnie w szczególności z art. 3 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2015/2120 właściwe organy zapewniają, aby podmioty udostępniające publiczne sieci łączności elektronicznej lub świadczące publicznie dostępne usługi łączności elektronicznej nie ograniczały jednostronnie ani nie uniemożliwiały użytkownikom końcowym:

   a) dostępu do wybranych przez siebie RLAN udostępnianych przez osoby trzecie; lub

   b) zezwalania – na zasadzie wzajemności lub w bardziej powszechny sposób – innym użytkownikom końcowym na dostęp do sieci takich podmiotów poprzez RLAN, w tym w ramach inicjatyw osób trzecich, które grupują i udostępniają publicznie RLAN różnych użytkowników końcowych.

5. Właściwe organy nie ograniczają ani nie uniemożliwiają użytkownikom końcowym zezwalania – na zasadzie wzajemności lub w inny sposób – innym użytkownikom końcowym na dostęp do ich RLAN, w tym w ramach inicjatyw osób trzecich, które grupują i udostępniają publicznie RLAN różnych użytkowników końcowych.

6. Właściwe organy nie ograniczają z nieuzasadnionych powodów możliwości zapewniania publicznego dostępu do RLAN:

a) organom sektora publicznego lub w przestrzeniach publicznych w pobliżu lokali zajmowanych przez te organy sektora publicznego, gdy takie zapewnianie dostępu ma charakter dodatkowy w stosunku do usług publicznych świadczonych w tym lokalu;

b) inicjatywom organizacji pozarządowych lub organów sektora publicznego mającym na celu grupowanie i udostępnienie – na zasadzie wzajemności lub w bardziej powszechny sposób – RLAN różnych użytkowników końcowych, w tym, w stosownych przypadkach, RLAN, do których dostęp publiczny zapewnia się zgodnie z lit. a).

Artykuł 57

Wdrożenie i eksploatacja punktów dostępu bezprzewodowego o bliskim zasięgu

1. Właściwe organy nie ograniczają z nieuzasadnionych powodów uruchamiania punktów dostępu bezprzewodowego o bliskim zasięgu. Państwa członkowskie dążą do zapewnienia, aby wszelkie przepisy dotyczące uruchamiania punktów dostępu bezprzewodowego o bliskim zasięgu były spójne na szczeblu krajowym. Przepisy te publikuje się przed ich stosowaniem

W szczególności właściwe organy nie uzależniają uruchamiania punktów dostępu bezprzewodowego o bliskim zasięgu mających cechy określone na podstawie ust. 2 od jakiegokolwiek indywidualnego pozwolenia w zakresie planowania przestrzennego lub innych indywidualnych uprzednich pozwoleń.

Na zasadzie odstępstwa od akapitu drugiego niniejszego ustępu właściwe organy mogą wymagać zezwoleń na uruchamianie punktów dostępu bezprzewodowego o bliskim zasięgu na budynkach lub w miejscach o wartości architektonicznej, historycznej lub przyrodniczej chronionych zgodnie z prawem krajowym lub, w razie konieczności, ze względów bezpieczeństwa publicznego. Art. 7 dyrektywy 2014/61/UE ma zastosowanie przy przyznawaniu tych zezwoleń.

2. Komisja określa w drodze aktów wykonawczych fizyczne i techniczne cechy, takie jak maksymalna wielkość, masa i, w stosownych przypadkach, moc nadawania punktów dostępu bezprzewodowego o bliskim zasięgu.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 118 ust. 4.

Pierwszy taki akt wykonawczy zostanie przyjęty do dnia 30 czerwca 2020 r.

3. Niniejszy artykuł nie narusza podstawowych wymogów określonych w dyrektywie 2014/53/UE ani systemu wydawania zezwoleń mającego zastosowanie do użytkowania odpowiedniego widma radiowego.

4. Państwa członkowskie, stosując w odpowiednich przypadkach procedury przyjęte zgodnie z dyrektywą 2014/61/UE, zapewniają, aby operatorzy mieli prawo dostępu do każdej zarządzanej przez krajowe, regionalne lub lokalne organy publiczne infrastruktury technicznej, która nadaje się pod względem technicznym do umieszczania punktów dostępu bezprzewodowego o bliskim zasięgu lub która jest niezbędna do połączenia takich punktów dostępu z siecią szkieletową, w tym wyposażenia ulic, np. latarni, znaków ulicznych, sygnalizacji świetlnej, billboardów, przystanków autobusowych i tramwajowych oraz stacji metra. Organy publiczne spełniają wszystkie uzasadnione wnioski o dostęp na uczciwych, rozsądnych, przejrzystych i niedyskryminacyjnych warunkach, które są podawane do wiadomości w pojedynczym punkcie informacyjnym.

5. Bez uszczerbku dla wszelkich umów handlowych uruchamianie punktów dostępu bezprzewodowego o bliskim zasięgu nie podlega żadnym opłatom niebędącym opłatami administracyjnymi zgodnie z art. 16.

Artykuł 58

Regulacje techniczne dotyczące pól elektromagnetycznych

Procedury ustanowione w dyrektywie (UE) 2015/1535 stosuje się w odniesieniu do każdego planowanego przez państwo członkowskie środka, który w odniesieniu do pól elektromagnetycznych nakładałby wymogi inne niż wymogi przewidziane w zaleceniu nr 1999/519/WE.

TYTUŁ II
DOSTĘP

ROZDZIAŁ I
PRZEPISY OGÓLNE, ZASADY DOSTĘPU

Artykuł 59

Ogólne ramy dotyczące dostępu i wzajemnych połączeń

1. Państwa członkowskie zapewniają, by nie istniały ograniczenia, które utrudniałyby przedsiębiorstwom w tym samym państwie członkowskim albo w różnych państwach członkowskich prowadzenie pomiędzy sobą negocjacji w sprawie umów o technicznych i handlowych warunkach dotyczących dostępu lub wzajemnych połączeń, zgodnie z prawem Unii. Przedsiębiorstwo ubiegające się o dostęp albo wzajemne połączenia nie musi mieć zezwolenia na prowadzenie działalności w państwie członkowskim, w którym ubiega się o dostęp albo wzajemne połączenia, jeżeli nie świadczy usług i nie obsługuje sieci w tym państwie członkowskim.

2. Nie naruszając przepisów art. 114, państwa członkowskie nie mogą utrzymywać w mocy prawnych czy administracyjnych środków, które nakładałyby na przedsiębiorstwa zapewniające dostęp albo wzajemne połączenia wymóg oferowania różnych warunków różnym przedsiębiorstwom w odniesieniu do równoważnych usług lub środki nakładające obowiązki, które nie są związane z faktycznie świadczonymi usługami związanymi z dostępem i wzajemnymi połączeniami, bez uszczerbku dla wymogów określonych w załączniku I.

Artykuł 60

Prawa i obowiązki przedsiębiorstw

1. Operatorzy publicznych sieci łączności elektronicznej mają prawo, a na wniosek innego przedsiębiorstwa uprawnionego do wystąpienia z takim wnioskiem na podstawie art. 15 – obowiązek negocjowania wzajemnych połączeń w celu świadczenia publicznie dostępnych usług łączności elektronicznej, aby zapewnić świadczenie usług i ich interoperacyjność w obrębie całej Unii. Operatorzy zapewniają dostęp i wzajemne połączenia innym przedsiębiorstwom na warunkach zgodnych z obowiązkami nałożonymi przez krajowy organ regulacyjny zgodnie z art. 61, 62 i 68.

2. Nie naruszając art. 21, państwa członkowskie wymagają, by przedsiębiorstwa, które otrzymują od innych przedsiębiorstw informacje przed negocjacjami w sprawie zawarcia porozumień o dostępie albo wzajemnych połączeniach, w ich trakcie albo po ich zakończeniu, używały tych informacji wyłącznie w celach, w jakich je otrzymały, oraz by zachowały przekazywane lub zachowywane informacje w poufności. Takie przedsiębiorstwa nie mogą przekazywać otrzymanych informacji innym stronom, a w szczególności innym oddziałom, jednostkom zależnym lub partnerom, którym mogłyby one zapewnić przewagę konkurencyjną.

3. Państwa członkowskie mogą postanowić, że negocjacje powinny być prowadzone za pośrednictwem neutralnych pośredników, gdy wymagają tego warunki konkurencji.

ROZDZIAŁ II
DOSTĘP I WZAJEMNE POŁĄCZENIA

Artykuł 61

Prawa i zakres odpowiedzialności krajowych organów regulacyjnych i innych właściwych organów w zakresie dostępu i wzajemnych połączeń

1. Dla realizacji celów określonych w art. 3 krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy w przypadku akapitu pierwszego lit. b) i c) ust. 2 niniejszego artykułu wspierają, a w stosownych przypadkach zapewniają – zgodnie z niniejszą dyrektywą – odpowiedni dostęp i wzajemne połączenia oraz interoperacyjność usług, wykonując swoje zadania w taki sposób, aby promować wydajność, zrównoważoną konkurencję, realizację sieci o bardzo dużej przepustowości, efektywne inwestycje i innowacje oraz zapewnić maksymalne korzyści użytkownikom końcowym.

   Organy te zapewniają wytyczne i podają do publicznej wiadomości odpowiednie procedury pozwalające uzyskać dostęp oraz wzajemne połączenia, aby zapewnić małym i średnim przedsiębiorstwom oraz operatorom o ograniczonym zasięgu geograficznym możliwość czerpania korzyści z nałożonych obowiązków.

2. W szczególności i bez uszczerbku dla środków, które mogłyby zostać podjęte w stosunku do przedsiębiorstw wyznaczonych jako posiadających znaczącą pozycję rynkową zgodnie z art. 68, krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy mogą w przypadku lit. b) i c) niniejszego akapitu nakładać:

a) w granicach tego, co niezbędne dla zapewnienia możliwości połączenia typu koniec-koniec, obowiązki na przedsiębiorstwa, które podlegają ogólnemu zezwoleniu i które kontrolują dostęp do użytkowników końcowych, w tym, w uzasadnionym przypadku, obowiązek wzajemnych połączeń ich sieci w sytuacji, kiedy nie zostało to jeszcze zrealizowane;

b) w uzasadnionych przypadkach i w niezbędnym zakresie na przedsiębiorstwa podlegające ogólnemu zezwoleniu i kontrolujące dostęp do użytkowników końcowych – obowiązek zapewnienia interoperacyjności swoich usług;

c) w uzasadnionych przypadkach gdy łączność typu koniec-koniec między użytkownikami końcowymi jest zagrożona ze względu na brak interoperacyjności między usługami łączności interpersonalnej i w zakresie, w jakim jest to niezbędne do zapewnienia łączności typu koniec-koniec między użytkownikami końcowymi – obowiązki na odpowiednich dostawców usług łączności interpersonalnej niewykorzystujące numerów, które osiągnęły znaczny poziom zasięgu i upowszechnienie wśród użytkowników, tak aby zapewniły interoperacyjność swoich usług;

d) na operatorów, w granicach tego, co jest niezbędne do zapewnienia użytkownikom końcowym dostępu do cyfrowych usług radiowych i telewizyjnych i powiązanych usług uzupełniających, określonych przez państwa członkowskie – obowiązek zapewnienia dostępu do innych urządzeń, o których mowa w załączniku II część II, na sprawiedliwych, rozsądnych i niedyskryminujących warunkach.

Obowiązki, o których mowa w akapicie pierwszym lit. c), mogą zostać wyłącznie nałożone:

(i) w zakresie koniecznym do zapewnienia interoperacyjności usług łączności interpersonalnej i mogą obejmować proporcjonalne obowiązki nałożone na dostawców tych usług dotyczących publikowania i zezwalania na wykorzystanie, modyfikowanie i redystrybucję istotnych informacji przez organy i innych dostawców lub obowiązek stosowania lub wdrożenia norm lub specyfikacji wymienionych w art. 39 ust. 1 lub wszelkich innych odnośnych norm europejskich lub międzynarodowych,

(ii) w przypadku gdy Komisja – po konsultacji z BEREC i należytym uwzględnieniu jego opinii – stwierdziła istnienie znacznego zagrożenia dla łączności typu koniec-koniec między użytkownikami końcowymi na terenie całej Unii lub co najmniej trzech państw członkowskich oraz przyjęła środki wykonawcze określające charakter i zakres obowiązków, które mogą zostać nałożone.

Akty wykonawcze, o których mowa akapicie drugim ppkt (ii) należy przyjąć zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 118 ust. 4.

3. W szczególności i bez uszczerbku dla ust. 1 i ust. 2 krajowe organy regulacyjne mogą – na uzasadniony wniosek – nakładać obowiązki udzielenia dostępu do okablowania i przewodów oraz urządzeń towarzyszących wewnątrz budynków lub na odcinku do pierwszego punktu koncentracji lub dystrybucji określonego przez krajowy organ regulacyjny, jeżeli punkt ten znajduje się poza budynkiem. Jeżeli powielenie takich elementów sieci byłoby ekonomicznie nieefektywne lub fizycznie niewykonalne, obowiązki w tym zakresie mogą zostać nałożone na dostawców sieci łączności elektronicznej lub na właścicieli takiego okablowania i przewodów oraz urządzeń towarzyszących, którzy nie są dostawcami sieci łączności elektronicznej. Nałożone warunki dostępu mogą obejmować szczegółowe zasady dotyczące dostępu do takich elementów sieci oraz do urządzeń towarzyszących i usług towarzyszących, przejrzystości i niedyskryminacji oraz zasady podziału kosztów dostępu, które w odpowiednich przypadkach powinny uwzględniać czynniki ryzyka.

W przypadku gdy krajowy organ regulacyjny stwierdzi, po uwzględnieniu, w stosownych przypadkach, obowiązków wynikających z jakiejkolwiek analizy rynku właściwego, że obowiązki nałożone zgodnie z akapitem pierwszym w niewystarczającym stopniu przyczynią się do usunięcia wysokich i stałych ekonomicznych lub fizycznych barier dla powielenia, które leżą u podstaw istniejącej lub rozwijającej się na rynku sytuacji ograniczającej korzyści wynikające z konkurencji dla użytkowników końcowych, to może - na uczciwych i rozsądnych warunkach - rozszerzyć obowiązek zapewnienia dostępu o elementy sieci poza pierwszym punktem koncentracji lub dystrybucji, ale wyłącznie do punktu, który uzna za najbliższy użytkowników końcowych i jednocześnie umożliwiający obsługę takiej liczby zakończeń sieci, aby dla efektywnego wnioskodawcy ubieganie się o dostęp było ekonomicznie uzasadnione. Określając zakres rozszerzenia poza pierwszy punkt koncentracji lub dystrybucji, krajowy organ regulacyjny w jak największym stopniu uwzględnia odpowiednie wytyczne BEREC. Jeżeli jest to uzasadnione ze względów technicznych lub ekonomicznych, krajowe organy regulacyjne mogą nałożyć obowiązki dotyczące aktywnego lub wirtualnego dostępu.

Krajowe organy regulacyjne nie nakładają na dostawców sieci łączności elektronicznej obowiązków zgodnie z akapitem drugim, w przypadku gdy stwierdzą, że:

a) dostawca spełnia kryteria wymienione w art. 80 ust. 1 oraz zapewnia na uczciwych, niedyskryminacyjnych i rozsądnych warunkach realny i podobny alternatywny sposób docierania do użytkowników końcowych poprzez świadczenie dostępu do sieci o bardzo dużej przepustowości, każdemu przedsiębiorcy, na uczciwych, niedyskryminujących i rozsądnych warunkach. Krajowe organy regulacyjne mogą rozszerzyć zakres tego wyłączenia na innych dostawców oferujących dostęp do sieci o bardzo dużej przepustowości na uczciwych, niedyskryminacyjnych i racjonalnych warunkach; lub

b) nałożenie obowiązków podważyłoby zasadność realizacji nowej sieci z ekonomicznego lub finansowego punktu widzenia, w szczególności przez mniejsze lokalne projekty.

Na zasadzie odstępstwa od lit. a) akapitu trzeciego krajowe organy regulacyjne mogą nakładać obowiązki na dostawców sieci łączności elektronicznej spełniające kryteria określone w lit. a), w przypadku gdy dana sieć jest finansowana ze środków publicznych.

Do dnia … [2 lata od dnia wejścia w życie niniejszej dyrektywy] BEREC publikuje wytyczne w celu wspierania spójnego stosowania niniejszego ustępu, określając odpowiednie kryteria służące określeniu:

a) pierwszego punktu koncentracji lub dystrybucji;

b) punktu, poza pierwszym punktem koncentracji lub dystrybucji, który jest zdolny do zapewnienia obsługi takiej liczby użytkowników końcowych, która umożliwi efektywnemu przedsiębiorstwu pokonanie stwierdzonych istotnych barier dla powielenia;

c) które realizowane sieci można uznać za nowe;

d) które projekty można uznać za małe; oraz

e) które ekonomiczne lub fizyczne przeszkody dla powielania są wysokie i stałe.

4. Bez uszczerbku dla ust. 1 i ust. 2 państwa członkowskie zapewniają, aby właściwym organom przysługiwały uprawnienia do nakładania na przedsiębiorstwa, które udostępniają lub otrzymały zezwolenie na dostarczanie sieci łączności elektronicznej, obowiązków w zakresie współdzielenia infrastruktury pasywnej lub obowiązków zawarcia lokalnych umów dostępu do usług roamingu w obu przypadkach, jeżeli jest to bezpośrednio wymagane do lokalnego świadczenia usług, które uzależnione są od wykorzystywania widma radiowego, zgodnie z prawem Unii, i pod warunkiem, że żadnemu przedsiębiorstwu nie zapewniono realnego i podobnego alternatywnego sposobu dostępu do użytkowników końcowych na uczciwych i rozsądnych warunkach. Właściwe organy mogą nakładać takie obowiązki, pod warunkiem że możliwość taka została wyraźnie przewidziana w momencie przyznawania praw do użytkowania widma radiowego i wyłącznie wtedy, gdy jest to uzasadnione ze względu na to, że w dziedzinie podlegającej takim obowiązkom rozmieszczenie na zasadach rynkowych infrastruktury dostarczania sieci lub świadczenia usług, które zależą od wykorzystania widma radiowego, napotyka ekonomiczne lub fizyczne przeszkody nie do pokonania, a zatem dostęp użytkowników końcowych do sieci lub usług jest bardzo niewydolny lub kompletnie go brak. W takich okolicznościach, gdy dostęp i współdzielenie infrastruktury pasywnej nie są same w sobie wystarczające do zaradzenia sytuacji, krajowe organy regulacyjne mogą nakładać obowiązki dotyczące współdzielenia infrastruktury aktywnej.

Właściwe organy uwzględniają:

a) potrzebę maksymalizacji zasięgu sieci w całej Unii, wzdłuż głównych szlaków transportowych oraz w poszczególnych obszarach geograficznych, a także możliwość znacznego zwiększenia możliwości wyboru oraz podniesienia jakości usług dla użytkowników końcowych;

b) wydajne wykorzystanie widma radiowego;

c) techniczną wykonalność współużytkowania lub związanych z tym warunków;

d) stan konkurencji infrastrukturalnej jak i usługowej;

e) innowacje technologiczne;

f) nadrzędną potrzebę wspierania skierowanych do operatorów na danym obszarze zachęt do uruchamiania przede wszystkim infrastruktury.

W przypadku rozstrzygania sporu właściwe organy mogą nałożyć na beneficjenta obowiązek dotyczący współdzielenia lub dostępu, m.in. obowiązek współdzielenia widma radiowego z operatorem infrastruktury na danym obszarze.

5. Obowiązki i warunki nałożone zgodnie z ust. 1 - 4 niniejszego artykułu muszą być obiektywne, przejrzyste, proporcjonalne i niedyskryminacyjne i muszą być wdrażane zgodnie z procedurami, o których mowa w art. 23, 32 i 33. Krajowe organy regulacyjne i inne właściwe organy, które nałożyły takie obowiązki i warunki oceniają wyniki obowiązywania tych obowiązków i warunków w terminie pięciu lat od przyjęcia poprzedniego środka przyjętego w stosunku do tych samych przedsiębiorstw oraz ustalają, czy w świetle zmieniających się warunków należałoby je znieść lub zmienić. Organy te informują o wynikach swojej oceny zgodnie procedurami, o których mowa w art. 23, 32 i 33.

6. Na użytek ust. 1 i 2 niniejszego artykułu, państwa członkowskie zapewniają, aby krajowy organ regulacyjny był uprawniony do interweniowania z własnej inicjatywy, w uzasadnionych przypadkach, w celu zapewnienia przestrzegania celów polityki określonych w art. 3, zgodnie z niniejszą dyrektywą oraz procedurami, o których mowa w art. 23 i 32.

7. Do dnia … [18 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej dyrektywy], aby przyczynić się do spójnego określania przez krajowe organy regulacyjne lokalizacji punktów zakończenia sieci, BEREC, po odbyciu konsultacji z zainteresowanymi stronami oraz w ścisłej współpracy z Komisją, przyjmie wytyczne w sprawie wspólnych podejść do określania punktu zakończenia sieci w różnych topologiach sieci. Krajowe organy regulacyjne w jak największym stopniu uwzględniają te wytyczne przy określaniu lokalizacji punktów zakończenia sieci.

Artykuł 62

Systemy dostępu warunkowego oraz inne urządzenia

1. Państwa członkowskie zapewniają, by warunki określone w załączniku II część I miały zastosowanie w odniesieniu do dostępu warunkowego telewidzów i radiosłuchaczy w Unii do cyfrowych usług telewizyjnych i radiowych, niezależnie od sposobu transmisji.

2. Jeżeli w wyniku dokonanej analizy rynku, przeprowadzonej zgodnie z art. 67 ust. 1 krajowy organ regulacyjny ustali, że jedno lub kilka przedsiębiorstw nie posiada znaczącej pozycji rynkowej na rynku właściwym, może zmienić albo znieść warunki w odniesieniu do tych przedsiębiorstw, zgodnie z procedurami, o których mowa w art. 23 oraz 32, jednakże wyłącznie w zakresie:

   a) w jakim taka zmiana lub zniesienie nie naruszyłyby dostępu użytkowników końcowych do programów, kanałów oraz usług radiowych i telewizyjnych określonych zgodnie z art. 114; oraz

   b) w jakim taka zmiana lub zniesienie nie naruszyłyby perspektyw efektywnej konkurencji na rynkach dla:

      (i) detalicznych cyfrowych usług radiowych i telewizyjnych; oraz

      (ii) systemów dostępu warunkowego i innych urządzeń towarzyszących.

   Strony, których dotyczy zmiana lub zniesienie danych warunków, powiadamia się o tym z odpowiednim wyprzedzeniem.

3. Warunki stosowane zgodnie z niniejszym artykułem pozostają bez uszczerbku dla przysługujących państwom członkowskim uprawnień w zakresie nakładania obowiązków w związku z aspektami prezentacyjnymi elektronicznych przewodników po programach oraz podobnych środków prezentacji i nawigacji.

4. Niezależnie od ust. 1 niniejszego artykułu państwa członkowskie mogą zezwolić swoim krajowym organom regulacyjnym, możliwie najszybciej po dniu … [data wejścia w życie niniejszej dyrektywy], a następnie regularnie w określonych odstępach czasu, zezwolić na dokonanie przeglądu warunków stosowanych zgodnie z niniejszym artykułem, poprzez przeprowadzenie analizy rynku zgodnie z art. 67 ust. 1 celem określenia, czy należy utrzymać w mocy, zmienić albo znieść stosowane warunki.

ROZDZIAŁ III
ANALIZA RYNKU I ZNACZĄCA POZYCJA RYNKOWA

Artykuł 63

Przedsiębiorstwa posiadające znaczącą pozycję rynkową

1. Jeżeli przepisy niniejszej dyrektywy nakładają na krajowe organy regulacyjne obowiązek ustalenia, czy przedsiębiorstwa posiadają znaczącą pozycję rynkową, zgodnie z procedurą określoną w art. 67, stosuje się przepisy ust. 2 niniejszego artykułu.

2. Uznaje się, że przedsiębiorstwo posiada znaczącą pozycję rynkową, jeżeli samodzielnie lub wspólnie z innymi ma pozycję równoważną pozycji dominującej, mianowicie tak silną pozycję ekonomiczną, że zapewnia mu ona możliwość postępowania według swojego uznania, nie bacząc na innych konkurentów, klientów i, ostatecznie, konsumentów.

Oceniając, czy co najmniej dwa przedsiębiorstwa posiadają dominującą pozycję na rynku, krajowe organy regulacyjne w szczególności postępują zgodnie z przepisami prawa Unii i uwzględniają w jak największym stopniu wytyczne dotyczące analizy rynku i oceny znaczącej pozycji rynkowej, publikowane przez Komisję zgodnie z art. 64.

3. Jeżeli przedsiębiorstwo ma znaczącą pozycję na określonym rynku, może także być ono wyznaczone jako posiadające znaczącą pozycję rynkową na rynku blisko z tym rynkiem związanym, w przypadku gdy powiązania między obydwoma rynkami pozwalają na przeniesienie pozycji rynkowej z określonego rynku na ściśle powiązany rynek, tym samym zwiększając pozycję rynkową danego przedsiębiorstwa. Dlatego też na podstawie art. 69, 70, 71 i 74 na ściśle powiązanym rynku można zastosować środki naprawcze, które mają na celu uniemożliwienie takiego przeniesienia.

Artykuł 64

Procedura określania i definiowania rynków

1. Po przeprowadzeniu konsultacji publicznych, w tym konsultacji z krajowymi organami regulacyjnymi, a także po uwzględnieniu w jak największym stopniu opinii BEREC, Komisja przyjmuje zalecenie w sprawie właściwych rynków produktów i usług („zalecenie"). Zalecenie określa te rynki produktów i usług sektora łączności elektronicznej, których cechy mogą uzasadnić nałożenie wymogów regulacyjnych określonych w niniejszej dyrektywie, bez uszczerbku dla rynków, które mogą zostać zdefiniowane w szczególnych przypadkach na podstawie przepisów prawa konkurencji. Komisja definiuje rynki zgodnie z zasadami prawa konkurencji.

   Komisja uwzględnia rynki produktów i usług w zaleceniu, jeżeli – w wyniku obserwacji ogólnych tendencji w Unii – stwierdzi, że każde z trzech kryteriów wymienionych w art. 67 ust. 1 jest spełnione.

   Komisja dokonuje przeglądu zalecenia do dnia … [dwa lata o dnia wejścia w życie niniejszej dyrektywy] i następnie regularnie po tym dniu.

2. Po przeprowadzeniu konsultacji z BEREC Komisja publikuje wytyczne dotyczące analizy rynku i oceny znaczącej pozycji rynkowej (zwane dalej „wytycznymi w sprawie znaczącej pozycji rynkowej"), które muszą być zgodne z odpowiednimi przepisami prawa konkurencji. Wytyczne w sprawie znaczącej pozycji rynkowej zawierają wskazówki dla krajowych organów regulacyjnych dotyczące zastosowania koncepcji znaczącej pozycji rynkowej w konkretnym kontekście regulacji ex ante rynków łączności elektronicznej przy uwzględnieniu trzech kryteriów wymienionych w art. 67 ust. 1.

3. Uwzględniając w jak największym stopniu treść zalecenia oraz wytycznych w sprawie znaczącej pozycji rynkowej, krajowe organy regulacyjne definiują – zgodnie z zasadami prawa konkurencji – rynki właściwe stosownie do okoliczności krajowych, a w szczególności właściwe rynki geograficzne na swoim terytorium, przy uwzględnieniu między innymi stopnia konkurencji w zakresie infrastruktury na tych obszarach. W stosownych przypadkach krajowe organy regulacyjne uwzględniają również wyniki analizy geograficznej przeprowadzonej zgodnie z art. 22 ust. 1. Organy te postępują zgodnie z procedurami, o których mowa w art. 23 i 32, zanim zdefiniują rynki różne od tych, które zdefiniowano w zaleceniu.

Artykuł 65

Procedura określania rynków ponadnarodowych

1. Jeżeli Komisja lub przynajmniej dwa krajowe organy regulacyjne wystąpią z uzasadnionym wnioskiem zawierającym stosowne dowody, BEREC przeprowadza analizę potencjalnego rynku ponadnarodowego. Po przeprowadzeniu konsultacji i uwzględnieniu w jak największym stopniu analizy przeprowadzonej przez BEREC, Komisja może przyjąć decyzje określające rynki ponadnarodowe zgodnie z zasadami prawa konkurencji oraz z uwzględnieniem w jak największym stopniu zalecenia i wytycznych w sprawie znaczącej pozycji rynkowej przyjętych zgodnie z art. 64.

2. W przypadku rynków ponadnarodowych określonych zgodnie z ust. 1 niniejszego artykułu dane krajowe organy regulacyjne wspólnie przeprowadzają analizę rynku, mając przede wszystkim na uwadze treść wytycznych w sprawie znaczącej pozycji rynkowej, a następnie, działając wspólnie, podejmują decyzję dotyczącą nałożenia, utrzymania, zmiany lub uchylenia obowiązków regulacyjnych, o których mowa w art. 67 ust. 4. Zainteresowane krajowe organy regulacyjne wspólnie zgłaszają Komisji swoje planowane środki dotyczące analizy rynku oraz wszelkich obowiązków regulacyjnych na podstawie art. 32 i 33.

Co najmniej dwa krajowe organy regulacyjne mogą również wspólnie zgłosić swoje planowane środki dotyczące analizy rynku i wszelkich obowiązków regulacyjnych w przypadku niewystępowania rynków ponadnarodowych, jeżeli uznają, że warunki rynkowe w ich jurysdykcjach są wystarczająco jednorodne.

Artykuł 66

Procedura identyfikacji popytu ponadnarodowego

1. BEREC przeprowadza analizę popytu ponadnarodowego wśród użytkowników końcowych na produkty i usługi, które są oferowane na terenie Unii na rynku lub rynkach wymienionych w zaleceniu, jeżeli wpłynie do niego od Komisji lub od przynajmniej dwóch zainteresowanych krajowych organów regulacyjnych uzasadniony wniosek zawierający stosowne dowody wskazujące na konieczność rozwiązania poważnego problemu związanego z popytem. BEREC może również przeprowadzić taką analizę, jeżeli wpłynie do niego od uczestnika rynku uzasadniony wniosek zawierający stosowne dowody i BEREC uzna, że istnieje konieczność rozwiązania poważnego problemu związanego z popytem. Analiza BEREC pozostaje bez uszczerbku dla wszelkich ustaleń stwierdzających istnienie rynków ponadnarodowych zgodnie z art. 65 ust. 1 oraz wszelkich ustaleń stwierdzających istnienie krajowych lub regionalnych rynków geograficznych, dokonanych przez krajowe organy regulacyjne zgodnie z art. 64 ust. 3.

   Ta analiza popytu ponadnarodowego wśród użytkowników końcowych może obejmować produkty i usługi, które są oferowane na rynkach produktów lub usług, które krajowy organ regulacyjny lub większa liczba tych organów – uwzględniając uwarunkowania krajowe – określiły w różny sposób, pod warunkiem że tymi produktami i usługami można zastąpić produkty i usługi oferowane na jednym z rynków wymienionych w zaleceniu.

2. Jeżeli BEREC stwierdzi, że popyt ponadnarodowy wśród użytkowników końcowych istnieje, jest znaczny i nie jest w wystarczającym stopniu zaspokajany przez produkty dostarczane lub usługi świadczone na zasadach komercyjnych lub w trybie regulowanym, BEREC, po przeprowadzeniu konsultacji z zainteresowanymi stronami oraz w ścisłej współpracy z Komisją, wydaje wytyczne dotyczące wspólnych podejść, które krajowe organy regulacyjne powinny stosować, aby zaspokoić stwierdzony popyt ponadnarodowy, w tym, w stosownych przypadkach, przy wprowadzaniu przez nie środków naprawczych zgodnie z art. 68. Krajowe organy regulacyjne uwzględniają w jak największym stopniu te wytyczne przy wykonywaniu swoich zadań regulacyjnych w swojej jurysdykcji. Wytyczne te mogą stanowić podstawę interoperacyjności produktów hurtowego dostępu w całej Unii i mogą zawierać wskazówki dotyczące harmonizacji specyfikacji technicznych produktów hurtowego dostępu zdolnych zaspokoić ten stwierdzony popyt ponadnarodowy.

Artykuł 67

Procedura analizy rynku

1. Krajowe organy regulacyjne ustalają, czy rynek właściwy określony zgodnie z art. 64 ust. 3 jest tego rodzaju, że uzasadnia nałożenie obowiązków regulacyjnych określonych w niniejszej dyrektywie. Państwa członkowskie zapewniają, aby analizę przeprowadzano w stosownych przypadkach we współpracy z krajowymi organami ds. konkurencji. Krajowe organy regulacyjne uwzględniają w jak największym stopniu wytyczne w sprawie znaczącej pozycji rynkowej oraz, przeprowadzając taką analizę, postępują zgodnie z procedurami, o których mowa w art. 23 i 32.

   Rynek może być tego rodzaju, że uzasadnia nałożenie obowiązków regulacyjnych określonych w niniejszej dyrektywie, jeżeli spełnione są wszystkie następujące trzy kryteria:

   a) występują trudne do przezwyciężenia i niemające przejściowego charakteru bariery strukturalne lub prawno-regulacyjne w dostępie do rynku;

b) struktura rynku nie sprzyja osiągnięciu efektywnej konkurencji w odpowiednim horyzoncie czasowym, przy uwzględnieniu stanu konkurencji opartej na infrastrukturze i innych źródeł konkurencji stanowiących przyczynę istnienia barier w dostępie do rynku;

c) same przepisy prawa konkurencji są niewystarczające, aby odpowiednio zaradzić stwierdzonym nieprawidłowościom w funkcjonowaniu rynku.

W przypadku gdy krajowy organ regulacyjny przeprowadza analizę rynku, który uwzględniono w zaleceniu, kryteria określone w akapicie drugim lit. a), b) i c) uznaje za spełnione, chyba że ten krajowy organ regulacyjny stwierdzi, że jedno lub kilka spośród tych kryteriów nie jest spełnionych w konkretnych okolicznościach krajowych.

2. Przeprowadzając analizę wymaganą na podstawie ust. 1, krajowy organ regulacyjny analizuje rozwój sytuacji rynkowej w ujęciu perspektywicznym, przy założeniu braku regulacji wprowadzonej na podstawie niniejszego artykułu na rynku właściwym, z uwzględnieniem wszystkich następujących elementów:

a) zmian sytuacji rynkowej mających wpływ na prawdopodobieństwo tego, że sytuacja na rynku właściwym będzie zmierzać w kierunku efektywnej konkurencji;

b) wszelkich istotnych źródeł presji konkurencji, na poziomie hurtowym i detalicznym, niezależnie od tego, czy za źródło tej presji uznaje się sieci łączności elektronicznej, usługi łączności elektronicznej czy też inne rodzaje usług lub rozwiązań, które są porównywalne z perspektywy użytkownika końcowego, i niezależnie od tego, czy tego rodzaju presja stanowi element rynku właściwego;

c) innych rodzajów regulacji i środków wprowadzonych i wpływających na rynek właściwy lub powiązany rynek detaliczny (powiązane rynki detaliczne) w danym okresie, w tym m.in. obowiązków nałożonych zgodnie z art. 44, 60 i 61;

d) obowiązki nałożone na innych rynkach właściwych na podstawie niniejszego artykułu.

3. Jeżeli krajowy organ regulacyjny ustali, że rynek właściwy nie jest takiego rodzaju, że uzasadnia nałożenie obowiązków regulacyjnych zgodnie z procedurą przewidzianą w ust. 1 i 2 niniejszego artykułu, lub w przypadku niespełnienia warunków określonych w ust. 4 niniejszego artykułu, nie nakłada ani nie utrzymuje żadnych szczegółowych obowiązków regulacyjnych zgodnie z art. 68. W przypadku gdy istnieją już sektorowe obowiązki regulacyjne nałożone zgodnie z art. 68, krajowy organ regulacyjny uchyla te obowiązki nałożone na przedsiębiorstwa na tym rynku właściwym.

Krajowe organy regulacyjne zapewniają, aby stronom, na które takie uchylenie obowiązków będzie miało wpływ, zapewniono odpowiedni okres uchylenia, określony na podstawie wyważenia konieczności zapewnienia stabilnego procesu transformacji beneficjentom tych obowiązków i użytkownikom końcowym oraz możliwości wyboru dla użytkowników końcowych, oraz aby regulacja nie trwała dłużej, niż jest to konieczne. Określając taki okres uchylenia, krajowe organy regulacyjne mogą ustalić specjalne warunki i okresy uchylenia w odniesieniu do istniejących umów w sprawie dostępu.

4. W przypadku gdy krajowy organ regulacyjny ustali, że na rynku właściwym uzasadnione jest nałożenie obowiązków regulacyjnych zgodnie z ust. 1 i 2 niniejszego artykułu, wskazuje on przedsiębiorstwa, które samodzielnie lub wspólnie z innymi posiadają znaczącą pozycję na tym właściwym rynku, zgodnie z art. 63. Krajowy organ regulacyjny nakłada na takie przedsiębiorstwa odpowiednie szczególne obowiązki regulacyjne zgodnie z art. 68 lub utrzymuje lub zmienia już istniejące obowiązki, jeżeli uzna, że w przypadku braku tych obowiązków rezultatem dla użytkowników końcowych nie byłaby skuteczna konkurencja.

5. Środki podjęte zgodnie z ust. 3 i 4 niniejszego artykułu podlegają procedurom, o których mowa w art. 23 i 32. Krajowe organy regulacyjne przeprowadzają analizę rynku właściwego i powiadamiają o odpowiednim planowanym środku zgodnie z art. 32:

   a) w terminie pięciu lat od przyjęcia poprzedniego środka, jeżeli krajowy organ regulacyjny określił rynek właściwy i ustalił, które przedsiębiorstwa mają znaczącą pozycję rynkową; ten pięcioletni termin może być wydłużony w drodze wyjątku maksymalnie o rok, w przypadku gdy krajowy organ regulacyjny powiadomił Komisję o planowanym wydłużeniu tego terminu, wraz z uzasadnieniem, nie później niż na cztery miesiące przed upływem tego pięcioletniego terminu, a Komisja w ciągu jednego miesiąca od otrzymania powiadomienia nie wyraziła sprzeciwu;

   b) w przypadku rynków niezgłoszonych uprzednio Komisji – w terminie trzech lat od przyjęcia zmienionego zalecenia w sprawie rynków właściwych; lub

   c) w przypadku państw członkowskich, które niedawno przystąpiły do Unii – w terminie trzech lat od ich przystąpienia.

6. W przypadku gdy krajowy organ regulacyjny w terminie określonym w ust. 5 niniejszego artykułu stwierdzi, że nie może ukończyć lub że nie zakończył analizy rynku właściwego określonego w zaleceniu, BEREC pomaga mu, na wniosek, zakończyć analizę konkretnego rynku i szczególnych obowiązków, które mają zostać nałożone. Po uzyskaniu takiej pomocy krajowy organ regulacyjny, którego to dotyczy, powiadamia Komisję o planowanym środku zgodnie z art. 32 w ciągu sześciu miesięcy od upływu terminu określonego w ust. 5 niniejszego artykułu.

ROZDZIAŁ IV
ŚRODKI NAPRAWCZE DOTYCZĄCE DOSTĘPU NAŁOŻONE NA PRZEDSIĘBIORSTWA O ZNACZĄCEJ POZYCJI RYNKOWEJ

Artykuł 68

Nakładanie, zmiana albo uchylenie obowiązków

1. Państwa członkowskie zapewniają, by krajowe organy regulacyjne były upoważnione do nakładania obowiązków, określonych w art. 69–74 oraz 76–81.

2. Jeżeli w wyniku analizy rynku przeprowadzonej zgodnie z art. 67 dane przedsiębiorstwo zostało wyznaczone jako posiadające znaczącą pozycję rynkową na danym rynku, krajowe organy regulacyjne nakładają, stosownie do przypadku dowolne spośród obowiązków wymienionych w art. 69–74 i art. 76 i 80. Zgodnie z zasadą proporcjonalności krajowy organ regulacyjny wybiera najmniej interwencyjny sposób podejścia do problemów zidentyfikowanych w analizie rynku.

3. Krajowe organy regulacyjne nakładają obowiązki określone w art. 69–74 i art. 76, i 80 wyłącznie na przedsiębiorstwa, które zostały wyznaczone jako posiadające znaczącą pozycję rynkową zgodnie z ust. 2 niniejszego artykułu. Bez uszczerbku dla:

   a) art. 61 i 62;

   b) art. 44 oraz 17 niniejszej dyrektywy, warunku nr 7 w części D załącznika I, stosowanego na mocy art. 13 ust. 1 niniejszej dyrektywy, oraz art. 97 i 106 niniejszej dyrektywy, a także stosownych przepisów dyrektywy 2002/58/WE, które nakładają obowiązki na przedsiębiorstwa inne niż te, które zostały wyznaczone jako posiadające znaczącą pozycję rynkową; lub

   c) zobowiązań wynikających z prawa międzynarodowego,

   W wyjątkowych okolicznościach, w przypadku gdy krajowy organ regulacyjny zamierza nałożyć na przedsiębiorstwa wyznaczone jako posiadające znaczącą pozycję rynkową obowiązki w odniesieniu do dostępu lub wzajemnych połączeń inne niż ustanowione w art. 69–74 i art. 76 i 80, przedstawia on odpowiedni wniosek Komisji.

Komisja w jak największym stopniu uwzględniając opinię BEREC, podejmuje decyzję zezwalającą krajowemu organowi regulacyjnemu na podjęcie takich środków lub uniemożliwiającą mu ich podjęcie.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą doradczą, o której mowa w art. 118 ust. 3.

4. Obowiązki nałożone zgodnie z niniejszym artykułem muszą:

a) opierać się na charakterze problemu stwierdzonego przez krajowy organ regulacyjny w jego analizie rynku, w stosownych przypadkach uwzględniając identyfikację popytu ponadnarodowego na podstawie art. 66;

b) być proporcjonalne z uwzględnieniem, w miarę możliwości, kosztów i korzyści;

c) być uzasadnione w świetle celów określonych w art. 3; oraz

d) zostać nałożone po przeprowadzeniu konsultacji zgodnie z art. 23 i 32.

5. W związku z koniecznością przestrzegania zobowiązań międzynarodowych, o których mowa w ust. 3 akapit pierwszy tiret trzecie niniejszego artykułu krajowe organy regulacyjne zawiadamiają Komisję o podjętych przez nie decyzjach w kwestii nakładania, zmiany lub uchylenia obowiązków dotyczących przedsiębiorstw, zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 32.

6. Krajowe organy regulacyjne uwzględniają wpływ najnowszych zmian sytuacji rynkowej, dotyczących m.in. umów handlowych, w tym umów współinwestycji, mających wpływ na dynamikę konkurencji.

Jeżeli te zmiany nie są na tyle istotne, aby wymagały nowej analizy rynku zgodnie z art. 67, krajowy organ regulacyjny ocenia bezzwłocznie, czy należy dokonać przeglądu obowiązków nałożonych na przedsiębiorstwa uznane za posiadające znaczącą pozycję rynkową i zmienić poprzednią decyzję, w tym przez uchylenie obowiązków lub nałożenie nowych obowiązków, aby zapewnić, by te obowiązki nadal spełniały warunki określone w ust. 4 niniejszego artykułu. Tak zmienione obowiązki mogą zostać nałożone tylko po przeprowadzeniu konsultacji zgodnie z art. 23 i 32.

Artykuł 69

Obowiązek przejrzystości

1. Krajowe organy regulacyjne mogą, zgodnie z art. 68, nałożyć obowiązek przejrzystości w odniesieniu do wzajemnych połączeń lub dostępu, wymagając od przedsiębiorstw podania do publicznej wiadomości określonych informacji, na przykład informacji księgowych, cen, specyfikacji technicznych, danych o sieci i ich spodziewanych zmian a także warunków dostępu i użytkowania, w tym również wszelkich warunków zmieniających dostęp do usług i aplikacji lub korzystanie z nich, w szczególności w odniesieniu do odejścia od dotychczasowej infrastruktury, jeżeli państwa członkowskie dopuszczają takie warunki zgodnie z prawem Unii.

2. W szczególności, jeżeli dane przedsiębiorstwo podlega obowiązkom niedyskryminacji, krajowe organy regulacyjne mogą zobowiązać to przedsiębiorstwo do opublikowania oferty ramowej, która będzie wystarczająco szczegółowa, aby zapewnić, by przedsiębiorstwa nie były zmuszane do płacenia za urządzenia, które nie są niezbędne dla świadczenia danej usługi. Oferta ta musi zawierać opis istotnych ofert podzielonych na różne elementy w zależności od potrzeb rynku oraz warunki, w tym te dotyczące cen. Krajowe organy regulacyjne są uprawnione między innymi do wprowadzenia zmian do oferty ramowej celem realizacji obowiązków nałożonych na mocy niniejszej dyrektywy.

3. Krajowe organy regulacyjne mogą szczegółowo określić, jakie informacje powinny być dostarczone, w jakim stopniu szczegółowości, oraz określić sposób ich publikacji.

4. Do dnia … [jeden rok od dnia wejścia w życie niniejszej dyrektywy], aby przyczynić się do spójnego stosowania przejrzystych obowiązków, BEREC, po przeprowadzeniu konsultacji z zainteresowanymi stronami oraz w ścisłej współpracy z Komisją, wydaje wytyczne w sprawie minimalnych kryteriów dotyczących oferty ramowej i w razie konieczności dokonuje ich przeglądu, aby dostosować je do zmian sytuacji rynkowej i postępu technologicznego. Określając te minimalne kryteria, BEREC realizuje cele określone w art. 3 i uwzględnia potrzeby beneficjentów obowiązków zapewnienia dostępu oraz użytkowników końcowych aktywnych w więcej niż jednym państwie członkowskim oraz wszelkie wytyczne BEREC stwierdzające istnienie popytu ponadnarodowego zgodnie z art. 66 oraz wszelkie odnośne decyzje Komisji.

Niezależnie od ust. 3 niniejszego artykułu, w przypadku gdy przedsiębiorstwo na mocy art. 72 lub 73 obarczone jest obowiązkami w zakresie hurtowego dostępu do infrastruktury sieciowej, krajowe organy regulacyjne zapewniają opublikowanie oferty ramowej, uwzględniając w jak największym stopniu wytyczne BEREC w sprawie minimalnych kryteriów dotyczących oferty ramowej, zapewniają, aby określone zostały kluczowe wskaźniki efektywności, w stosownym przypadku, i odnośne poziomy usług, oraz ściśle monitorują je i zapewniają zgodność z nimi. Ponadto krajowe organy regulacyjne mogą w razie konieczności określić wcześniej odnośne sankcje finansowe zgodnie z prawem unijnym i krajowym.

Artykuł 70

Obowiązek niedyskryminacji

1. W odniesieniu do wzajemnych połączeń lub dostępu krajowy organ regulacyjny może nałożyć, zgodnie z art. 68, obowiązek niedyskryminacji.

2. Obowiązek niedyskryminacji zapewnia w szczególności, aby przedsiębiorstwa stosowały podobne wymogi w podobnych okolicznościach w stosunku do innych podmiotów świadczących podobne usługi oraz świadczyły tym innym przedsiębiorstwom usługi i udostępniały informacje na takich samych warunkach i o tej samej jakości jak te, które zapewniają na potrzeby własnych usług lub usług świadczonych przez swoje jednostki zależne lub partnerów. Krajowe organy regulacyjne – aby zapewnić równorzędność dostępu – mogą na to przedsiębiorstwo nałożyć obowiązek dostarczenia produktów i usług dostępu wszystkim przedsiębiorstwom, w tym samemu sobie, według tego samego harmonogramu, na tych samych warunkach, w tym dotyczących ceny i poziomów usług, oraz za pomocą tych samych systemów i procesów.

Artykuł 71

Obowiązki związane z rozdzielnością księgową

1. Krajowy organ regulacyjny może, zgodnie z art. 68, nałożyć w odniesieniu do niektórych rodzajów działalności związanej z wzajemnymi połączeniami lub dostępem obowiązek rozdzielności księgowej.

   W szczególności krajowy organ regulacyjny może zobowiązać przedsiębiorstwo zintegrowane wertykalnie do ujawnienia hurtowych cen swoich usług oraz swoich wewnętrznych cen transferowych między innymi po to, aby zapewnić wykonanie obowiązku niedyskryminacji przewidzianego w art. 70 lub, w razie potrzeby, aby zapobiec nieuczciwemu subsydiowaniu skrośnemu. Krajowe organy regulacyjne mogą określić format oraz metodologię księgową, jakie mają być stosowane.

2. Nie naruszając art. 20, krajowe organy regulacyjne mogą, celem ułatwienia weryfikacji wykonywania obowiązku przejrzystości i niedyskryminacji, zobowiązać przedsiębiorstwa do dostarczenia im na ich żądanie dokumentów księgowych, w tym danych dotyczących przychodów uzyskiwanych od osób trzecich. Krajowe organy regulacyjne mogą publikować te informacje w takim zakresie, w jakim przyczynia się to do ustanowienia otwartego i konkurencyjnego rynku, mając na uwadze przestrzeganie przepisów prawa unijnego i krajowego w zakresie tajemnicy handlowej.

Artykuł 72

Dostęp do obiektów inżynierii lądowej i wodnej

1. Krajowe organy regulacyjne mogą nałożyć na przedsiębiorstwa, zgodnie z art. 68, obowiązek uwzględnienia uzasadnionych wniosków o dostęp i użytkowanie obiektów inżynierii lądowej i wodnej, w tym, ale nie tylko, budynków, wejść do budynków, okablowania budynków, anten, wież i innych konstrukcji nośnych, słupów, masztów, kanałów kablowych, przewodów, studzienek rewizyjnych, studzienek włazowych i szafek ulicznych, jeżeli po rozważeniu analizy rynku krajowy organ regulacyjny uzna, że odmowa przyznania dostępu lub ustanowienie nieracjonalnych warunków mających podobny skutek uniemożliwiłyby powstanie trwale konkurencyjnego rynku i nie leżałyby w interesie użytkowników końcowych.

2. Krajowe organy regulacyjne mogą nałożyć na przedsiębiorstwa obowiązek zapewnienia dostępu zgodnie z niniejszym artykułem, niezależnie od tego, czy według analizy rynku składniki aktywów, których dotyczy ten obowiązek, stanowią element rynku właściwego, jednak pod warunkiem że obowiązek ten jest proporcjonalny i konieczny, aby osiągnąć cele określone w art. 3.

Artykuł 73

Obowiązki związane z dostępem i użytkowaniem specyficznych elementów sieci i urządzeń towarzyszących

1. Krajowy organ regulacyjny może nałożyć na przedsiębiorstwa, zgodnie z art. 68, obowiązek uwzględnienia uzasadnionych wniosków o dostęp i użytkowanie specyficznych elementów sieci oraz do urządzeń towarzyszących, w szczególności jeżeli krajowe organy regulacyjne uznają, że odmowa przyznania dostępu lub ustanowienie nierozsądnych zasad i warunków mających podobny skutek uniemożliwiłyby powstanie trwale konkurencyjnego rynku detalicznego i nie leżałyby w interesie użytkowników końcowych.

   Krajowe organy regulacyjne mogą wymagać od przedsiębiorstw między innymi:

   a) przyznawania osobom trzecim dostępu do i użytkowania konkretnych fizycznych elementów sieci i urządzeń towarzyszących, w stosownych przypadkach, w tym uwolnionego dostępu do pętli i podpętli lokalnej;

   b) przyznawania osobom trzecim dostępu do określonych aktywnych lub wirtualnych elementów lub usług sieciowych;

   c) negocjowania w dobrej wierze z przedsiębiorstwami ubiegającymi się o dostęp;

   d) niewycofywania dostępu do urządzeń, jeżeli taki dostęp został już przyznany;

   e) oferowania określonych usług hurtowo celem ich odsprzedaży osobom trzecim;

f) przyznania otwartego dostępu do technicznych interfejsów, protokołów albo innych kluczowych technologii niezbędnych do zapewnienia interoperacyjności usług albo wirtualnych usług sieciowych;

g) zapewnienia kolokacji lub innych form współużytkowania urządzeń towarzyszących;

h) świadczenia szczególnych usług niezbędnych dla zapewnienia użytkownikom interoperacyjności usług typu koniec-koniec lub usług roamingu w sieciach ruchomych;

i) zapewnienia dostępu do systemów wsparcia operacyjnego albo podobnych systemów programowych niezbędnych dla zapewnienia uczciwej konkurencji przy świadczeniu usług;

j) zapewnienia wzajemnych połączeń pomiędzy sieciami albo urządzeniami sieciowymi;

k) zapewnienia dostępu do usług towarzyszących, takich jak usługi identyfikacji, lokalizacji i sygnalizowania obecności.

Krajowe organy regulacyjne mogą obwarować powyższe obowiązki warunkami dotyczącymi uczciwości, zasadności i terminowości.

2. Rozważając stosowność nałożenia dowolnego z ewentualnych szczegółowych obowiązków, o których mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, a zwłaszcza oceniając – zgodnie z zasadą proporcjonalności – czy i w jaki sposób należy nałożyć te obowiązki, krajowe organy regulacyjne analizują, czy inne formy dostępu do produktów hurtowych na tym samym lub powiązanym rynku hurtowym nie wystarczyłyby, aby w interesie użytkowników końcowych zaradzić stwierdzonemu problemowi. Ocena ta obejmuje komercyjne oferty dostępu, dostęp regulowany na podstawie art. 61 lub istniejący lub planowany dostęp regulowany do innych produktów hurtowych na podstawie niniejszego artykułu. Krajowe organy regulacyjne biorą pod uwagę w szczególności następujące elementy:

a) techniczną i ekonomiczną opłacalność użytkowania lub instalacji konkurencyjnych urządzeń, mając na uwadze tempo rozwoju rynku oraz rodzaj danych wzajemnych połączeń lub dostępu, w tym możliwość zastosowania innych rozwiązań dotyczących dostępu do sieci, takich jak dostęp do kanałów;

b) oczekiwany rozwój technologiczny mający wpływ na projektowanie sieci i zarządzanie nimi;

c) potrzebę zapewnienia neutralności technologicznej umożliwiającej zainteresowanym stronom projektowanie ich własnych sieci i zarządzanie nimi;

d) możliwość zapewnienia oferowanego dostępu, mając na uwadze dostępną przepustowość;

e) wstępną inwestycję właściciela urządzenia, przy uwzględnieniu wszelkich poczynionych inwestycji publicznych i ryzyka związanego z inwestycją, ze szczególnym uwzględnieniem inwestycji w sieci o bardzo dużej przepustowości oraz poziomów ryzyka związanego z tymi sieciami;

f) potrzebę ochrony konkurencji w długoterminowej perspektywie, ze szczególnym uwzględnieniem efektywnej ekonomicznie konkurencji opartej na infrastrukturze oraz innowacyjnych modeli biznesowych wspierających zrównoważoną konkurencję, takich jak modele oparte na współinwestycjach w sieci;

g) w zależności od okoliczności ewentualne odpowiednie prawa własności intelektualnej;

h) świadczenie usług ogólnoeuropejskich.

W przypadku gdy krajowy organ regulacyjny rozważa, zgodnie z art. 68, nałożenie obowiązków na podstawie art. 72 lub niniejszego artykułu, analizuje on, czy samo nałożenie obowiązków zgodnie z art. 72 byłoby proporcjonalnym środkiem służącym promowaniu konkurencji i interesów użytkownika końcowego.

3. Nakładając na przedsiębiorstwa obowiązek zapewnienia dostępu zgodnie z niniejszym artykułem, krajowe organy regulacyjne mogą określić warunki techniczne lub operacyjne, które podmiot zapewniający ten dostęp lub podmioty z niego korzystające będą musiały spełnić, w przypadku gdy jest to niezbędne do zapewnienia prawidłowego funkcjonowania sieci. Obowiązki przestrzegania szczególnych norm lub specyfikacji technicznych muszą być zgodne z normami i specyfikacjami określonymi zgodnie z art. 39.

Artykuł 74

Kontrola cen i obowiązki związane z systemem księgowania kosztów

1. Krajowe organy regulacyjne mogą nałożyć na przedsiębiorstwa, zgodnie z art. 68, obowiązki związane ze zwrotem kosztów oraz kontrolą cen, w tym obowiązki związane z oparciem cen o koszty oraz obowiązki dotyczące systemów księgowania kosztów, w odniesieniu do udostępniania szczególnych rodzajów wzajemnych połączeń lub dostępu, w sytuacjach gdy analiza rynku wskazuje, że brak skutecznej konkurencji oznacza, że dane przedsiębiorstwo może utrzymywać ceny na nadmiernie wysokim poziomie lub stosować zaniżanie cen ze szkodą dla użytkowników końcowych.

Przy ustalaniu, czy obowiązki dotyczące kontroli cen byłyby właściwe czy też nie, krajowe organy regulacyjne uwzględniają potrzebę promowania konkurencji oraz długofalowe interesy użytkowników końcowych związane z realizacją i rozpowszechnieniem sieci nowej generacji, a zwłaszcza sieci o bardzo dużej przepustowości. W szczególności w celu zachęcenia przedsiębiorstw do inwestowania, w tym również w sieci nowej generacji, krajowe organy regulacyjne biorą pod uwagę dokonane przez przedsiębiorstwo inwestycje. Jeżeli krajowe organy regulacyjne uznają obowiązek kontroli cen za właściwe rozwiązanie, umożliwiają przedsiębiorstwu uzyskanie zwrotu stosownej części zainwestowanego kapitału, uwzględniając wszelkie ryzyko typowe dla konkretnego nowego przedsięwzięcia inwestycyjnego.

Krajowe organy regulacyjne rozważają nienakładanie ani nieutrzymywanie obowiązków na podstawie niniejszego artykułu, jeżeli stwierdzą, że obecna jest wyraźna presja cenowa oraz że zapewniony jest skuteczny i niedyskryminujący dostęp zgodnie z art. 69–73, w tym w szczególności z wynikami testu ekonomicznej odtwarzalności wprowadzonego zgodnie z art. 70.

Jeżeli krajowe organy regulacyjne za właściwe uznają wprowadzenie obowiązków kontroli cen w odniesieniu do dostępu do istniejących elementów sieci, biorą również pod uwagę korzyści związane z istnieniem przewidywalnych i stabilnych cen hurtowych dla zapewnienia skutecznego wejścia na rynek oraz wystarczających zachęt dla wszystkich przedsiębiorstw do realizacji nowych i bardziej zaawansowanych sieci.

2. Krajowe organy regulacyjne zapewniają, by wszelkie mechanizmy uzyskiwania zwrotu kosztów oraz metodologie taryfikacji, jakie mają obowiązywać, służyły promowaniu realizacji nowych i bardziej zaawansowanych sieci, wydajności oraz zrównoważonej konkurencji i maksymalizacji trwałych korzyści dla użytkownika końcowego. W tym względzie krajowe organy regulacyjne mogą także brać pod uwagę ceny obowiązujące na porównywalnych rynkach konkurencyjnych.

3. Jeżeli dane przedsiębiorstwo ma obowiązek określania cen w zależności od kosztów, to na nim spoczywa ciężar dowodu, że opłaty są określone w zależności od kosztów, uwzględniając rozsądną stopę zwrotu z inwestycji. W celu obliczenia kosztów skutecznego świadczenia danej usługi krajowe organy regulacyjne mogą zastosować metody księgowania kosztów inne od tych, które stosuje przedsiębiorstwo. Krajowe organy regulacyjne mogą zażądać od danego przedsiębiorstwa całościowego uzasadnienia stosowanych cen, a w razie potrzeby – odpowiedniego dostosowania tych cen.

4. Jeżeli wdrożenie danego systemu księgowania kosztów jest obowiązkowe, aby umożliwić kontrolę cen, krajowe organy regulacyjne zapewnią, by został udostępniony publicznie opis danego systemu księgowania kosztów, zawierający co najmniej wskazanie kategorii, do jakich zostały zaliczone odpowiednie koszty, oraz reguł stosowanych w zakresie rozdziału kosztów. Wykwalifikowany niezależny podmiot weryfikuje zgodność z wymogami systemu księgowania kosztów i publikuje co roku oświadczenie o zgodności z obowiązującymi wymogami.

Artykuł 75

Stawki za zakańczanie połączeń

1. Do dnia 31 grudnia 2020 r. Komisja, uwzględniając w jak największym stopniu opinię BEREC, przyjmuje akt delegowany zgodnie z art. 117 uzupełniający niniejszą dyrektywę określający jednolitą maksymalną ogólnounijną stawkę za zakończenie połączenia głosowego w sieci ruchomej oraz jednolitą maksymalną ogólnounijną stawkę za zakończenie połączenia głosowego w sieci stacjonarnej (zwane łącznie „ogólnounijnymi stawkami za zakańczanie połączenia głosowego"), które są nakładane na każde przedsiębiorstwo działające na rynku usługi zakańczania połączeń głosowych w sieci, odpowiednio, ruchomej i stacjonarnej w jakimkolwiek państwie członkowskim.

   W tym celu Komisja:

   a) stosuje się do zasad, kryteriów i parametrów przewidzianych w załączniku III;

   b) przy ustalaniu po raz pierwszy ogólnounijnych stawek uwzględnia średnią ważoną efektywnych kosztów w sieciach stacjonarnych i ruchomych ustalonych zgodnie z zasadami określonymi w załączniku III stosowanych w całej Unii.

Ogólnounijne stawki w pierwszym akcie delegowanym nie mogą być wyższe od najwyższych stawek, które obowiązywały na sześć miesięcy przed przyjęciem aktu delegowanego we wszystkich państwach członkowskich po dokonaniu wszelkich niezbędnych dostosowań w związku z wyjątkowymi krajowymi okolicznościami;

c) ustalając maksymalne stawki za zakańczanie połączeń w Unii, uwzględnia całkowitą liczbę użytkowników końcowych w każdym państwie członkowskim, aby zapewnić odpowiednią wagę poszczególnych maksymalnych stawek za zakańczanie połączeń, a także uwarunkowania krajowe, które prowadzą do znacznych różnic między państwami członkowskimi;

d) uwzględnia informacje na temat rynków przekazane przez BEREC, krajowe organy regulacyjne lub bezpośrednio przez przedsiębiorstwa udostępniające sieci łączności elektronicznej i świadczące usługi łączności elektronicznej; oraz

e) rozważa konieczność wprowadzenia okresu przejściowego nieprzekraczającego 12 miesięcy, tak aby umożliwić dostosowania w państwach członkowskich, w których jest to konieczne na podstawie uprzednio wprowadzonych stawek.

2. Uwzględniając w jak największym stopniu opinię BEREC, Komisja dokonuje przeglądu aktów delegowanych przyjętych na podstawie niniejszego artykułu co pięć lat i rozważa w każdym takim przypadku, stosując kryteria wymienione w art. 67 ust. 1, czy nadal konieczne jest ustalenie ogólnounijnych stawek za zakańczanie połączeń głosowych. W przypadku gdy zgodnie z niniejszym ustępem Komisja postanowi, po dokonaniu swojego przeglądu, nie wprowadzać maksymalnej stawki za zakańczanie połączeń głosowych w sieci ruchomej lub maksymalnej stawki za zakańczanie połączeń w sieci stacjonarnej lub żadnej z nich, krajowe organy regulacyjne mogą przeprowadzić analizy rynku dotyczące rynku zakańczania połączeń głosowych zgodnie z art. 67, aby ocenić, czy wprowadzenie obowiązków regulacyjnych jest konieczne. Jeżeli w wyniku takiej analizy krajowy organ regulacyjny wprowadza oparte na kosztach stawki za zakańczanie połączeń na danym rynku właściwym, kieruje się zasadami, kryteriami i parametrami ustanowionymi w załączniku III, a jego projekt środka podlega procedurze, o której mowa w art. 23, 32 i 33.

3. Krajowe organy regulacyjne ściśle monitorują i zapewniają zgodność ze stosowaniem ogólnounijnych stawek za zakańczanie połączeń przez dostawców usług zakańczania połączeń głosowych. Krajowe organy regulacyjne mogą w każdym momencie zażądać od dostawcy usług zakańczania połączeń, aby zmienił stawki, które nakłada na inne przedsiębiorstwa, jeżeli nie są one zgodne z aktem delegowanym, o którym mowa w ust. 1. Krajowe organy regulacyjne corocznie składają Komisji i BEREC sprawozdania dotyczące stosowania niniejszego artykułu.

Artykuł 76

Traktowanie nowych elementów sieci o bardzo dużej przepustowości w ujęciu regulacyjnym

1. Przedsiębiorstwa, które zostały wyznaczone jako posiadające znaczącą pozycję rynkową na jednym lub kilku rynkach właściwych zgodnie z art. 67, mogą zgodnie z procedurą określoną w art. 79 i z zastrzeżeniem akapitu drugiego niniejszego ustępu proponować przyjęcie zobowiązania do otwarcia realizacji nowej sieci o bardzo dużej przepustowości, która składa się z elementów światłowodowych do obiektów użytkownika końcowego lub stacji bazowej, na współinwestycje, na przykład przez zaoferowanie współwłasności lub długoterminowe dzielenie ryzyka przez współfinansowanie lub umowy zakupu prowadzące do uzyskania szczególnych praw o charakterze strukturalnym przez innych dostawców sieci lub ś usług łączności elektronicznej.

   Gdy krajowy organ regulacyjny ocenia te proponowane zobowiązania, określa w szczególności, czy oferta dotycząca współinwestowania spełnia wszystkie następujące warunki:

   a) przez cały okres eksploatacji sieci oferta jest otwarta dla wszystkich dostawców sieci lub usług łączności elektronicznej;

b) oferta umożliwiłaby innym współinwestorom, którzy są dostawcami sieci lub usług łączności elektronicznej, konkurowanie w skuteczny i zrównoważony sposób w długiej perspektywie na rynkach niższego szczebla, na których działa przedsiębiorstwo uznane jako posiadające znaczną pozycję rynkową, na warunkach, które obejmują między innymi:

(i) uczciwe, racjonalne i niedyskryminacyjne warunki umożliwiające dostęp do pełnych przepustowości sieci w zakresie, w jakim podlega ona współinwestowaniu;

(ii) elastyczność, jeśli chodzi o wartość i moment udziału każdego współinwestora;

(iii) możliwość zwiększenia tego udziału w przyszłości; oraz

(iv) wzajemne prawa przyznane przez współinwestorów po realizacji infrastruktury będącej przedmiotem współinwestycji;

c) oferta jest podawana do wiadomości publicznej przez przedsiębiorstwa w odpowiednim czasie i jeżeli przedsiębiorstwo nie spełnia kryteriów wymienionych w art. 80 ust. 1 co najmniej sześć miesięcy przed rozpoczęciem realizacji nowej sieci. okres ten może zostać przedłużony w zależności od okoliczności krajowych;

d) podmioty ubiegające się o dostęp, które nie uczestniczą we współinwestycji, mogą od samego początku korzystać z takiej samej jakości, szybkości przesyłu danych, warunków i możliwości dotarcia do użytkowników końcowych jak przed realizacją, przy uzupełnieniu mechanizmem dostosowania w miarę upływu czasu, potwierdzonym przez krajowy organ regulacyjny w świetle rozwoju sytuacji na powiązanych rynkach detalicznych, przy czym mechanizm ten zachowuje zachęty do udziału we współinwestycji; taki mechanizm musi zapewniać, aby podmioty ubiegające się o dostęp miały dostęp do elementów sieci o bardzo dużej przepustowości zarówno w czasie, jak i na podstawie przejrzystych i niedyskryminujących warunków, które odpowiednio uwzględniają stopnie ryzyka ponoszonego przez poszczególnych współinwestorów na różnych etapach realizacji oraz biorą pod uwagę sytuację na rynkach detalicznych pod kątem konkurencji;

e) oferta spełnia co najmniej kryteria określone w załączniku IV i jest sporządzana w dobrej wierze.

2. Jeżeli krajowy organ regulacyjny stwierdzi, uwzględniając wyniki testu rynkowego przeprowadzonego zgodnie z przepisami art. 79 ust. 2, że złożone zobowiązanie w zakresie współinwestycji spełnia warunki określone w ust. 1 niniejszego artykułu, czyni te zobowiązanie wiążącym na podstawie art. 79 ust. 3 i nie nakłada żadnych dodatkowych obowiązków na podstawie art. 68, jeżeli chodzi o elementy nowej sieci o bardzo dużej przepustowości, które są przedmiotem tych zobowiązań, jeśli przynajmniej jeden potencjalny współinwestor zawarł umowę współinwestycji z przedsiębiorstwem uznanym za posiadającego znaczącą pozycję rynkową.

Pierwszy akapit pozostaje bez uszczerbku dla traktowania, w ujęciu regulacyjnym okoliczności, które nie spełniają warunków określonych w ust. 1 niniejszego artykułu, biorąc pod uwagę wyniki jakiegokolwiek testu rynkowego przeprowadzonego zgodnie z art. 79 ust. 2, ale które mają wpływ na konkurencję i są uwzględniane do celów art. 67 i 68.

W drodze wyjątku od akapitu pierwszego niniejszego ustępu krajowy organ regulacyjny może w należycie uzasadnionych okolicznościach nałożyć, utrzymać lub dostosowywać środki naprawcze zgodnie z art. 68–74, jeżeli chodzi o nowe sieci o bardzo dużej przepustowości, tak aby zająć się znaczącymi problemami dotyczącymi konkurencji na konkretnych rynkach, w przypadku gdy krajowy organ regulacyjny ustali, że w związku ze szczególnymi cechami tych rynków w przeciwnym razie nie można byłoby zająć się tymi problemami dotyczącymi konkurencji.

3. Krajowe organy regulacyjne stale monitorują zgodność z warunkami określonymi w ust. 1 i mogą wymagać od przedsiębiorstwa, które zostało wyznaczone jako posiadające znaczącą pozycję rynkową, aby przekazywało im roczne oświadczenia o zgodności.

Niniejszy artykuł pozostaje bez uszczerbku dla uprawnień krajowego organu regulacyjnego do podjęcia decyzji na podstawie art. 26 ust. 1 w przypadku sporu powstałego między przedsiębiorstwami w odniesieniu do umowy o współinwestycji uznanej przez ten organ za spełniającą warunki określone w ust. 1 niniejszego artykułu.

4. Po konsultacji z zainteresowanymi stronami i w ścisłej współpracy z Komisją BEREC publikuje wytyczne w celu wspierania spójnego stosowania przez krajowe organy regulacyjne warunków określonych w ust. 1 i kryteriów określonych w załączniku IV.

Artykuł 77

Podział funkcjonalny

1. W przypadku gdy krajowy organ regulacyjny stwierdzi, że odpowiednie obowiązki nałożone na mocy art. 69–74 nie zapewniły skutecznej konkurencji oraz że istnieją istotne i trwałe problemy w zakresie konkurencji lub przypadki zawodności rynku związane z hurtowym oferowaniem określonych rynków produktów dostępu, może on, w drodze wyjątku – zgodnie z art. 68 ust. 3 akapit drugi – nałożyć na przedsiębiorstwa zintegrowane pionowo obowiązek powierzenia działalności związanej z hurtowym oferowaniem odnośnych produktów dostępu niezależnie działającej jednostce organizacyjnej.

   Taka jednostka organizacyjna dostarcza produkty i usługi dostępu wszystkim przedsiębiorstwom, także innym jednostkom organizacyjnym działającym w ramach spółki dominującej, w takich samych terminach, na tych samych warunkach – dotyczących między innymi poziomów cen i usług – oraz z użyciem tych samych systemów i procesów.

2. Gdy krajowy organ regulacyjny zamierza nałożyć obowiązek podziału funkcjonalnego, przedkłada on Komisji wniosek, który obejmuje:

   a) dowody potwierdzające ustalenia krajowego organu regulacyjnego, o których mowa w ust. 1;

   b) uzasadnioną ocenę, z której wynika, że w rozsądnym terminie nie zaistnieje skuteczna i trwała konkurencja oparta na infrastrukturze lub zaistnieje ona w niewielkim stopniu;

c) analizę spodziewanego wpływu na krajowy organ regulacyjny, na przedsiębiorstwo, w szczególności na pracowników oddzielnego przedsiębiorstwa i na całość sektora łączności elektronicznej, oraz na zachęty do inwestowania w sektor jako całość – w szczególności w związku z potrzebą zapewnienia spójności społecznej i terytorialnej – a także na inne zainteresowane strony, w tym przede wszystkim analizę spodziewanego wpływu na konkurencję i analizę wszelkich potencjalnych skutków dla konsumentów;

d) analizę przyczyn uzasadniających, że obowiązek ten byłby najskuteczniejszym sposobem wprowadzenia w życie środków naprawczych mających na celu rozwiązanie problemów związanych z konkurencją lub usunięcie zidentyfikowanych nieprawidłowości rynkowych.

3. Projektowany środek obejmuje następujące elementy:

a) dokładny charakter i stopień podziału, ze wskazaniem w szczególności statusu prawnego oddzielnej jednostki organizacyjnej;

b) wskazanie majątku wydzielonej jednostki organizacyjnej i produktów lub usług dostarczanych przez tę jednostkę;

c) rozwiązania w zakresie zarządzania zapewniające niezależność personelu zatrudnionego przez oddzielną jednostkę organizacyjną i odpowiednią strukturę zachęt;

d) zasady zapewniające przestrzeganie obowiązków;

e) zasady zapewniające przejrzystość procedur operacyjnych, w szczególności w odniesieniu do innych zainteresowanych stron;

f) program monitorowania zapewniający przestrzeganie wymogów, obejmujący między innymi publikację corocznego sprawozdania.

Po podjęciu przez Komisję decyzji zgodnie z art. 68 ust. 3 w sprawie planowanego środka, krajowy organ regulacyjny przeprowadza skoordynowaną analizę różnych rynków związanych z siecią dostępu zgodnie z procedurą określoną w art. 67. Na podstawie tej analizy krajowy organ regulacyjny nakłada, utrzymuje, zmienia lub uchyla obowiązki zgodnie z procedurami określonymi w art. 23 i 32.

4. Przedsiębiorstwo, któremu narzucono podział funkcjonalny, może podlegać każdemu z obowiązków, o których mowa w art. 69–74 w odniesieniu do rynków, na których wyznaczone zostało jako posiadające znaczącą pozycję rynkową zgodnie z art. 67, lub każdemu innemu obowiązkowi zatwierdzonemu przez Komisję zgodnie z art. 68 ust. 3.

Artykuł 78

Dobrowolny podział przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo

1. Przedsiębiorstwa, które zgodnie z art. 67 wyznaczone zostało jako posiadające znaczącą pozycję rynkową na jednym lub kilku rynkach właściwych, informują krajowy organ regulacyjny co najmniej trzy miesiące przed jakimkolwiek planowanym przeniesieniem aktywów składających się na lokalną sieć dostępu lub ich znacznej części na odrębną osobę prawną mającą innego właściciela lub planowanym ustanowieniem oddzielnej jednostki organizacyjnej w celu dostarczania wszystkim dostawcom detalicznym, w tym swoim własnym jednostkom detalicznym, w pełni równoważnych produktów dostępu.

Przedsiębiorstwa te informują krajowy organ regulacyjny także o każdej zmianie tego zamiaru oraz o ostatecznym wyniku podziału.

Takie przedsiębiorstwa mogą również składać zobowiązania dotyczące warunków dostępu, które mają mieć zastosowanie do ich sieci w okresie wdrożenia po wdrożeniu proponowanej formy podziału, z myślą o zapewnieniu stronom trzecim skutecznego i niedyskryminacyjnego dostępu. Złożone zobowiązania muszą zawierać wystarczająco szczegółowe informacje, w tym na temat harmonogramu wdrożenia i okresu ich obowiązywania, aby umożliwić krajowemu organowi regulacyjnemu wykonywanie swoich zadań zgodnie z ust. 2 niniejszego artykułu. Te zobowiązania mogą obowiązywać dłużej niż przez maksymalny okres przewidziany na przeprowadzenie analizy rynku określony w art. 67 ust. 5.

2. Krajowy organ regulacyjny ocenia wpływ planowanej transakcji w tym, w stosownych przypadkach, złożonych zobowiązań na istniejące obowiązki regulacyjne wynikające z niniejszej dyrektywy.

W tym celu krajowy organ regulacyjny przeprowadza analizę różnych rynków związaną z siecią dostępu zgodnie z procedurą określoną w art. 67.

Krajowy organ regulacyjny bierze pod uwagę wszelkie zobowiązania złożone przez przedsiębiorstwo, ze szczególnym uwzględnieniem celów określonych w art. 3. W tym celu krajowy organ regulacyjny przeprowadza konsultacje ze stronami trzecimi zgodnie z art. 23 oraz zwraca się w szczególności. do tych stron trzecich, których bezpośrednio dotyczy planowana transakcja.

Na podstawie swojej analizy krajowy organ regulacyjny nakłada, utrzymuje, zmienia lub uchyla obowiązki zgodnie z procedurami określonymi w art. 23 i 32, stosując, w odpowiednim przypadku, art. 80. W swojej decyzji krajowy organ regulacyjny może uczynić zobowiązania wiążącymi w całości lub w części. Na zasadzie odstępstwa od art. 67 ust. 5 krajowy organ regulacyjny może uczynić zobowiązania wiążącymi w całości lub w części przez cały okres, na który je złożono.

3. Nie naruszając art. 80, prawnie lub operacyjnie wyodrębniona jednostka, która została wyznaczona jako posiadająca znaczącą pozycję rynkową w odniesieniu do określonych rynków zgodnie z art. 67 może podlegać, stosownie do przypadku, każdemu z obowiązków, o których mowa w art. 69–74, lub każdemu innemu obowiązkowi zatwierdzonemu przez Komisję zgodnie z art. 68 ust. 3, w przypadku gdy złożone zobowiązania są niewystarczające, aby osiągnąć cele określone w art. 3.

4. Krajowy organ regulacyjny monitoruje wykonanie zobowiązań złożonych przez przedsiębiorstwa, którym nadał wiążący charakter zgodnie z ust. 2, i rozważa przedłużenie okresu ich obowiązywania w przypadku upływu okresu, na jaki je pierwotnie złożono.

Artykuł 79

Procedura zaciągania zobowiązań

1. Przedsiębiorstwa wyznaczone jako posiadające znaczącą pozycję rynkową mogą złożyć krajowemu organowi regulacyjnemu przyjęcie zobowiązań dotyczących warunków dostępu lub współinwestowania, lub obu, mających zastosowanie do ich sieci w odniesieniu między innymi do:

   a) porozumień o współpracy mających znaczenie dla oceny stosownych i proporcjonalnych obowiązków na podstawie art. 68;

   b) współinwestycji w sieci o bardzo dużej przepustowości na podstawie art. 76; lub

   c) efektywnego i niedyskryminacyjnego dostępu stron trzecich na podstawie art. 78, zarówno w okresie wdrożenia dobrowolnego podziału przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo jak i po wdrożeniu proponowanej formy podziału.

   Propozycja zobowiązań powinna być wystarczająco szczegółowa, w tym jeżeli chodzi o harmonogram i zakres ich wdrażania oraz czas ich trwania, aby umożliwić krajowemu organowi regulacyjnemu przeprowadzenie oceny na podstawie ust. 2 niniejszego artykułu. Takie zobowiązania mogą wykraczać poza okresy przewidziane na przeprowadzenie analizy rynku określone w art. 67 ust. 5.

2. Aby ocenić wszelkie zobowiązania złożone przez przedsiębiorstwo na podstawie ust. 1 niniejszego artykułu, krajowy organ regulacyjny przeprowadza – z wyjątkiem, gdy takie zobowiązania wyraźnie nie spełniają co najmniej jednego spośród istotnych warunków lub kryteriów – test rynkowy, w szczególności dotyczący proponowanych warunków, przez przeprowadzenie publicznych konsultacji z zainteresowanymi stronami, w szczególności innymi stronami trzecimi, których bezpośrednio to dotyczy. Potencjalni współinwestorzy lub podmioty ubiegające się o dostęp mogą udzielić opinii na temat zgodności złożonych zobowiązań z warunkami przewidzianymi w art. 68, 76 lub 78, stosownie do przypadku, i mogą zaproponować zmiany.

Jeżeli chodzi o zobowiązania złożone na podstawie niniejszego artykułu, krajowy organ regulacyjny, oceniając obowiązki na podstawie art. 68 ust. 4, zwraca szczególną uwagę na:

a) dowody dotyczące uczciwego i rozsądnego charakteru złożonych zobowiązań;

b) otwartości zobowiązań na wszystkich uczestników rynku;

c) dostępność z odpowiednim wyprzedzeniem, na rozsądnych i niedyskryminujących warunkach, w tym do sieci o bardzo dużej przepustowości, przed uruchomieniem powiązanych usług detalicznych; oraz

d) ogólną adekwatność złożonych zobowiązań, tak aby umożliwić zrównoważoną konkurencję na rynkach niższego szczebla i ułatwić opartą na współpracy realizację i rozpowszechnianie sieci o bardzo dużej przepustowości w interesie użytkowników końcowych.

Biorąc pod uwagę wszystkie opinie wyrażone w ramach konsultacji oraz zakres rozciągłości stopień, w jakim te opinie są reprezentatywne dla poszczególnych zainteresowanych stron, krajowy organ regulacyjny informuje przedsiębiorstwo wyznaczone jako posiadające znaczącą pozycję rynkową o swoich wstępnych wnioskach co do tego, czy złożone zobowiązania spełniają cele, kryteria i procedury określone w niniejszym artykule i w art. 68, 76 lub 78, stosownie do przypadku, i na jakich warunkach może on rozważyć uczynienie tych zobowiązań wiążącymi. Przedsiębiorstwo może zmienić swoją początkową ofertę, aby uwzględnić wstępne wnioski krajowego organu regulacyjnego, z myślą o spełnieniu kryteriów określonych w niniejszym artykule i w art. 68, 76 lub 78, stosownie do przypadku.

3. Bez uszczerbku dla art. 76 ust. 2 akapit pierwszy krajowy organ regulacyjny może wydać decyzję, aby uczynić te zobowiązania wiążącymi w całości lub w części.

Na zasadzie odstępstwa od art. 67 ust. 5 krajowy organ regulacyjny może uczynić niektóre lub wszystkie zobowiązania wiążącymi przez określony y czas, który może być całym czasem, na który je złożono, a w przypadku zobowiązań dotyczących współinwestycji, którym nadano wiążący charakter na podstawie art. 76 ust. 2 akapit pierwszy, czyni je wiążącymi na okres co najmniej siedmiu lat.

Z zastrzeżeniem art. 76, niniejszy artykuł pozostaje bez uszczerbku dla stosowania procedury analizy rynku na podstawie art. 67 i dla nakładania obowiązków na podstawie art. 68.

W przypadku gdy krajowy organ regulacyjny czyni zobowiązania wiążącymi na podstawie niniejszego artykułu, ocenia na podstawie art. 68 konsekwencje tej decyzji dla rozwoju rynku i odpowiedniość wszelkich obowiązków, które nałożył lub w przypadku braku tych zobowiązań zamierzałby nałożyć, na podstawie tego artykułu lub art. 69–74. Przy zgłaszaniu odpowiedniego planowanego środka na mocy art. 68 zgodnie z art. 32 krajowy organ regulacyjny dołącza do zgłoszonego planowanego środka decyzję dotyczącą zobowiązań.

4. Krajowy organ regulacyjny monitoruje, nadzoruje i zapewnia zgodność z zobowiązaniami, którym nadał wiążący charakter zgodnie z ust. 3 niniejszego artykułu, w taki sam sposób, w jaki monitoruje, nadzoruje i zapewnia zgodność z obowiązkami nałożonymi na podstawie art. 68, i rozważa przedłużenie okresu ich obowiązywania w przypadku upływu okresu, na jaki je pierwotnie złożono. Jeżeli krajowy organ regulacyjny stwierdzi, że przedsiębiorstwo nie przestrzega zobowiązań, które stały się wiążące zgodnie z ust. 3 niniejszego artykułu, może nałożyć kary na takie przedsiębiorstwo zgodnie z art. 29. Bez uszczerbku dla procedury zapewniania zgodności szczegółowych obowiązków na mocy art. 30 krajowy organ regulacyjny może ponownie ocenić obowiązki nałożone zgodnie z art. 68 ust. 6.

Artykuł 80

Przedsiębiorstwa wyłącznie hurtowe

1. Krajowy organ regulacyjny, który uzna przedsiębiorstwo, które nie jest obecne na żadnym rynku detalicznym usług łączności elektronicznej, za posiadające znaczącą pozycję rynkową na jednym lub kilku rynkach hurtowych zgodnie z art. 67 rozpatrzy, czy przedsiębiorstwo to ma następujące cechy:

   a) wszystkie spółki i jednostki organizacyjne w ramach przedsiębiorstwa, wszystkie spółki kontrolowane, lecz niekoniecznie będące całkowitą własnością tego samego końcowego właściciela, oraz wszelcy udziałowcy mogący sprawować kontrolę nad danym przedsiębiorstwem prowadzą obecnie lub planują prowadzić w przyszłości działalność jedynie na hurtowych rynkach usług łączności elektronicznej, a przez to nie prowadzą działalności na jakimkolwiek detalicznym rynku usług łączności elektronicznej świadczonych na rzecz użytkowników końcowych w Unii;

   b) przedsiębiorstwo nie jest zobowiązane do współpracy z pojedynczym, odrębnym przedsiębiorstwem działającym na rynku niższego szczebla, które jest aktywne na jakimkolwiek detalicznym rynku usług łączności elektronicznej świadczonych na rzecz użytkowników końcowych, z powodu umowy na wyłączność lub umowy, która ma faktycznie charakter umowy na wyłączność.

2. Jeżeli krajowy organ regulacyjny stwierdzi, że warunki określone w ust. 1 niniejszego artykułu są spełnione, może nałożyć na to przedsiębiorstwo wyłącznie obowiązki na podstawie art. 70 i 73 lub związane z uczciwymi i rozsądnymi cenami, jeżeli jest to uzasadnione analizą rynku, włączając perspektywiczną oceną prawdopodobnego postępowania przedsiębiorstwa wyznaczonego jako posiadające znaczącą pozycję rynkową.

3. Krajowy organ regulacyjny dokonuje przeglądu obowiązków nałożonych na przedsiębiorstwo zgodnie z niniejszym artykułem w dowolnym czasie, jeżeli stwierdzi, że warunki określone w ust. 1 niniejszego artykułu nie są już spełnione, i zastosuje, odpowiednio, przepisy art. 67–74. Przedsiębiorstwa bez zbędnej zwłoki informują krajowy organ regulacyjny o wszelkiej zmianie okoliczności mających znaczenie dla ust. 1 lit. a) i b) niniejszego artykułu.

4. Krajowy organ regulacyjny dokonuje również przeglądu obowiązków nałożonych na przedsiębiorstwo zgodnie z niniejszym artykułem, jeżeli na podstawie dowodów dotyczących warunków oferowanych przez przedsiębiorstwo swoim klientom na rynkach niższego szczebla stwierdzi, że występują lub mogą wystąpić problemy w zakresie konkurencji ze szkodą dla użytkowników końcowych, które to problemy wymagają nałożenia jednego lub więcej obowiązków określonych w art. 69, 71, 72 lub 74 lub też modyfikacji obowiązków nałożonych zgodnie z ust. 2 niniejszego artykułu.

5. Nałożenie obowiązków oraz ich przegląd zgodnie z niniejszym artykułem następuje zgodnie z procedurami, o których mowa w art. 23, 32 i 33.

Artykuł 81

Migracja z dotychczasowej infrastruktury

1. Przedsiębiorstwa, które wyznaczono jako posiadające znaczącą pozycję rynkową na jednym lub kilku rynkach właściwych zgodnie z art. 67, powiadamiają krajowy organ regulacyjny w odpowiednim czasie o zamiarze wycofania z eksploatacji lub zastąpienia nową infrastrukturą części sieci, w tym dotychczasowej infrastruktury niezbędnej do eksploatacji sieci miedzianej, które podlegają obowiązkom na podstawie art. 68–80.

2. Krajowy organ regulacyjny zapewnia, aby proces wycofania z eksploatacji lub zastąpienia elementów sieci obejmował przejrzysty harmonogram oraz warunki, w tym odpowiedni okres wypowiedzenia przewidziany na migrację, a także aby przewidywał dostępność alternatywnych produktów o przynajmniej porównywalnej jakości pozwalających uzyskać dostęp do zmodernizowanej infrastruktury sieciowej, które zastąpią wymienione elementy, gdy jest to konieczne, w celu ochrony konkurencji i praw użytkowników końcowych.

W odniesieniu do składników aktywów, które planuje się wycofać z eksploatacji lub zastąpić, krajowy organ regulacyjny może uchylić obowiązki, gdy ustali, że podmiot zapewniający dostęp:

a) ustanowił odpowiednie warunki sprzyjające migracji, w tym udostępnił alternatywny produkt dostępu o co najmniej porównywalnej jakości, do tej jaka istniała przy użyciu dotychczasowej infrastruktury, zapewniający możliwość dotarcia do tych samych użytkowników końcowych; oraz

b) przestrzegał warunków i procedury, o których powiadomił krajowy organ regulacyjny zgodnie z niniejszym artykułem.

Tego uchylenia obowiązków dokonuje się zgodnie z procedurami, o których mowa w art. 23, 32 i 33.

3. Niniejszy artykuł pozostaje bez uszczerbku dla dostępności produktów regulowanych narzuconej przez krajowy organ regulacyjny w odniesieniu do zmodernizowanej infrastruktury sieciowej zgodnie z procedurami określonymi w art. 67 i 68.

Artykuł 82

Wytyczne BEREC dotyczące sieci o bardzo dużej przepustowości

Do dnia … [dwa lata od dnia wejścia w życie niniejszej dyrektywy] BEREC, po przeprowadzeniu konsultacji z zainteresowanymi stronami oraz w ścisłej współpracy z Komisją, wyda wytyczne w sprawie kryteriów, które mają być spełnione przez sieć, aby została ona uznana za sieć o bardzo dużej przepustowości, w szczególności pod względem przepustowości łącza służącego do nadawania w dół i w górę, odporności, parametrów związanych z błędami oraz opóźnienia i jego zmienności. Krajowe organy regulacyjne w jak największym stopniu uwzględniają te wytyczne. Do dnia 31 grudnia 2025 r. BEREC zaktualizuje te wytyczne, a następnie będzie je regularnie aktualizować.

ROZDZIAŁ V
OGRANICZENIA REGULACYJNE W USŁUGACH DETALICZNYCH

Artykuł 83

Ograniczenia regulacyjne w usługach detalicznych

1. Państwa członkowskie mogą zapewnić, aby krajowe organy regulacyjne nakładały odpowiednie obowiązki regulacyjne na przedsiębiorstwa uznane za posiadające znaczną pozycję rynkową na danym rynku detalicznym, zgodnie z art. 63, w przypadku gdy:

   a) w wyniku analizy rynku przeprowadzonej zgodnie z art. 67 krajowy organ regulacyjny ustali, że dany rynek detaliczny określony zgodnie z art. 64 nie jest skutecznie konkurencyjny; oraz

b) krajowy organ regulacyjny stwierdzi, że obowiązki nałożone na mocy art. 69–74 nie doprowadziłyby do osiągnięcia celów określonych w art. 3.

2. Obowiązki nałożone na mocy ust. 1 niniejszego artykułu opierają się na naturze zidentyfikowanego problemu oraz są proporcjonalne i uzasadnione w świetle celów określonych w art. 3. Nałożone obowiązki mogą obejmować wymogi, aby określone przedsiębiorstwa nie ustanawiały nadmiernych cen, nie hamowały wejścia na rynek ani nie ograniczały konkurencji w drodze ustalania drapieżnych cen, nie okazywały niezasłużonych preferencji określonym użytkownikom końcowym ani nieracjonalnie nie łączyły usług. Wobec takich przedsiębiorstw krajowe organy regulacyjne mogą zastosować odpowiednie środki limitowania cen detalicznych, środki kontroli poszczególnych taryf lub środki zorientowania taryf na koszty lub ceny na porównywalnych rynkach w celu ochrony interesów użytkownika końcowego przy jednoczesnym wspieraniu skutecznej konkurencji.

3. Krajowe organy regulacyjne zapewniają, aby w przypadku gdy przedsiębiorstwo podlega regulacjom taryf detalicznych lub innym istotnym ograniczeniom detalicznym, wprowadzone zostały w życie konieczne i właściwe systemy księgowania kosztów. Krajowe organy regulacyjne mogą określić format oraz metodologię księgową, jakie mają być stosowane. Zgodność z wymogami systemu księgowania kosztów podlega weryfikacji przez wykwalifikowany niezależny podmiot. Krajowe organy regulacyjne zapewniają coroczną publikację oświadczenia o takiej zgodności.

4. Bez uszczerbku dla art. 85 i 88, krajowe organy regulacyjne nie stosują mechanizmów ograniczeń detalicznych wymienionych w ust. 1 niniejszego artykułu do rynków geograficznych lub rynków detalicznych, co do których to rynków stwierdzają, że istnieje na nich skuteczna konkurencja.

CZĘŚĆ III

USŁUGI

TYTUŁ I

OBOWIĄZKI ŚWIADCZENIA USŁUGI POWSZECHNEJ

Artykuł 84

Przystępna cenowo usługa powszechna

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby wszyscy konsumenci na ich terytorium mieli dostęp po przystępnej cenie, w świetle szczególnych uwarunkowań krajowych, do usługi adekwatnego szerokopasmowego dostępu do internetu i do usług łączności głosowej na poziomie jakości określonym na ich terytorium, w tym do łącza umożliwiającego skorzystanie z tych usług, w stałej lokalizacji.

2. Ponadto państwa członkowskie mogą też zapewniać przystępność cenową usług, o których mowa w ust. 1, nieświadczonych w stałej lokalizacji, jeżeli uznają to za konieczne do zapewnienia pełnego społecznego i ekonomicznego uczestnictwa konsumentów w życiu społecznym.

3. Każde państwo członkowskie, w świetle uwarunkowań krajowych i minimalnej przepustowości łącza, z której korzysta większość konsumentów na terytorium tego państwa członkowskiego, i przy uwzględnieniu sprawozdania BEREC dotyczącego najlepszych praktyk, określa usługę szerokopasmowego dostępu do internetu do celów ust. 1, aby zapewnić przepustowość łącza niezbędną do społecznego i ekonomicznego udziału w życiu społecznym. Usługa adekwatnego szerokopasmowego dostępu do internetu musi być w stanie zapewnić przepustowość łącza niezbędną do umożliwienia przynajmniej korzystania z minimalnego zestawu usług określonego w załączniku V.

   Do dnia ... [18 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej dyrektywy] BEREC sporządza, w celu przyczynienia się do spójnego stosowania niniejszego artykułu, po konsultacji z zainteresowanymi stronami i w ścisłej współpracy z Komisją, uwzględniając dostępne dane Komisji (Eurostatu), sprawozdanie dotyczące najlepszych praktyk państw członkowskich do wspierania usługi adekwatnego szerokopasmowego dostępu do internetu na podstawie akapitu pierwszego. Sprawozdanie to jest aktualizowane regularnie, aby odzwierciedlać postęp technologiczny i zmiany wzorców korzystania przez konsumentów.

4. Na wniosek konsumenta funkcjonalność łącza, o którym mowa w ust. 1 i, w stosownych przypadkach, ust. 2, może zostać ograniczona tak, aby obsługiwało ono połączenia głosowe.

5. Państwa członkowskie mogą rozszerzyć zakres stosowania przepisów niniejszego artykułu na użytkowników końcowych, którzy są mikroprzedsiębiorstwami oraz małymi i średnimi przedsiębiorstwami oraz organizacjami non-profit.

Artykuł 85

Świadczenie przystępnej cenowo usługi powszechnej

1. Krajowe organy regulacyjne w porozumieniu z innymi właściwymi organami monitorują zmiany i wysokość cen detalicznych za dostępne na rynku usługi wskazane w art. 84 ust. 1, w szczególności w porównaniu z cenami krajowymi i krajowymi dochodami konsumentów.

2. Jeżeli państwa członkowskie stwierdzą, że w świetle uwarunkowań krajowych ceny detaliczne, o których mowa w art. 84 ust. 1 nie są przystępne, ponieważ uniemożliwiają konsumentom o niskich dochodach lub szczególnych potrzebach społecznych dostęp do tych usług, przyjmują one środki w celu zapewnienia dla takich konsumentów przystępności cenowej usługi adekwatnego szerokopasmowego dostępu do internetu i usług łączności głosowej co najmniej w stałej lokalizacji.

   W tym celu państwa członkowskie mogą zapewnić, aby to wsparcie było udzielane takim konsumentom do celów łączności, lub zobowiązać podmioty świadczące takie usługi do zaoferowania tym konsumentom wariantów taryfowych lub pakietów, które różnią się od taryf lub pakietów oferowanych na normalnych warunkach komercyjnych, lub mogą zrealizować oba te działania. W tym celu państwa członkowskie mogą zobowiązać te podmioty do stosowania ujednoliconych taryf, w tym uśredniania geograficznego, na całym terytorium.

W wyjątkowych okolicznościach, w szczególności w przypadku gdy nałożenie obowiązków na podstawie akapitu drugiego niniejszego ustępu na wszystkich dostawców skutkowałoby wykazanym nadmiernym obciążeniem administracyjnym lub finansowym dla dostawców, państwo członkowskie może wyjątkowo zdecydować o nałożeniu obowiązku oferowania tych specjalnych opcji taryfowych lub pakietów wyłącznie na wyznaczone przedsiębiorstwa. Art. 86 ma odpowiednio zastosowanie do takich wyznaczeń. W przypadku gdy państwo członkowskie wyznacza przedsiębiorstwa, zapewnia ono, aby wszyscy konsumenci o niskich dochodach lub szczególnych potrzebach społecznych korzystali z wyboru przedsiębiorstw oferujących opcje taryfowe zaspokajające ich potrzeby, chyba że zapewnienie takiego wyboru jest niemożliwe lub stworzyłoby nadmierne dodatkowe obciążenie organizacyjne lub finansowe.

Państwa członkowskie zapewniają, aby konsumentom uprawnionym do tych wariantów taryfowych lub pakietów przysługiwało prawo zawarcia umowy albo z dostawcą usługi, o której mowa w art. 84 ust. 1, albo z przedsiębiorstwem wyznaczonym zgodnie z niniejszym ustępem oraz aby ich numery pozostały dla nich dostępne przez odpowiedni okres i aby nie nastąpiło nieuzasadnione wyłączanie usługi.

3. Państwa członkowskie zapewniają, aby przedsiębiorstwa, które oferują warianty taryfowe lub pakiety konsumentom o niskich dochodach lub szczególnych potrzebach społecznych na podstawie ust. 2, informowały krajowe organy regulacyjne i inne właściwe organy o szczegółowych elementach tych ofert. Krajowe organy regulacyjne w porozumieniu z innymi właściwymi organami zapewniają, aby warunki, na jakich przedsiębiorstwa oferują warianty taryfowe lub pakiety na podstawie ust. 2, były w pełni przejrzyste oraz były publikowane i stosowane zgodnie z zasadą niedyskryminacji. Krajowe organy regulacyjne w porozumieniu z innymi właściwymi organami mogą zażądać modyfikacji lub wycofania takich planów taryfowych lub pakietów.

4. Państwa członkowskie zapewniają, aby w świetle uwarunkowań krajowych wsparcie to świadczono, w stosownych przypadkach, konsumentom z niepełnosprawnościami i, w stosownych przypadkach, wprowadzano inne szczególne środki, aby zapewnić dostępność i przystępność cenową urządzeń końcowych oraz specjalnych urządzeń i specjalnych usług, które usprawniają równorzędny dostęp, w tym, w razie konieczności, usług pełnej konwersacji i usług przekazu.

5. Stosując przepisy niniejszego artykułu, państwa członkowskie dążą do minimalizacji zakłóceń na rynku.

6. Państwa członkowskie mogą rozszerzyć zakres stosowania niniejszego artykułu na użytkowników końcowych, którzy są mikroprzedsiębiorstwami, małymi i średnimi przedsiębiorstwami oraz organizacjami non-profit.

Artykuł 86

Dostępność usługi powszechnej

1. Jeżeli państwo członkowskie stwierdziło, przy uwzględnieniu wyników – o ile są dostępne – analizy geograficznej przeprowadzonej zgodnie z art. 22 ust. 1 oraz, w razie konieczności, wszelkich dodatkowych dowodów, że na swoim terytorium lub jego różnych częściach w normalnych warunkach handlowych lub przy użyciu innych ewentualnych narzędzi polityki publicznej nie można zapewnić adekwatnego szerokopasmowego dostępu do internetu w stałej lokalizacji określonej zgodnie z art. 84 ust. 3 oraz usługi łączności głosowej, może ono nałożyć odpowiednie obowiązki świadczenia usługi powszechnej, aby uwzględnić wszystkie rozsądne wnioski użytkowników końcowych o dostęp do tych usług w odpowiednich częściach jego terytorium.

2. Państwa członkowskie określają najwydajniejsze i najwłaściwsze podejście pozwalające zapewnić dostępność w stałej lokalizacji usługi adekwatnego szerokopasmowego dostępu do internetu określonej zgodnie z art. 84 ust. 3 oraz usługi łączności głosowej, przestrzegając jednocześnie zasady obiektywizmu, przejrzystości, niedyskryminacji i proporcjonalności. Państwa członkowskie dążą do minimalizacji zakłóceń na rynku, w szczególności świadczenia usług po cenach lub na warunkach odbiegających od normalnych warunków komercyjnych, zapewniając jednocześnie ochronę interesu publicznego.

3. W szczególności, jeżeli państwa członkowskie postanowią nałożyć obowiązki, aby zapewnić użytkownikom końcowym dostępność w stałej lokalizacji usługi adekwatnego szerokopasmowego dostępu do internetu określonego zgodnie z art. 84 ust. 3 oraz usług łączności głosowej, mogą wyznaczyć jedno przedsiębiorstwo lub większą ich liczbę jako odpowiedzialne za zagwarantowanie takiego dostępu na całym terytorium kraju. Państwa członkowskie mogą wyznaczyć różne przedsiębiorstwa lub grupy przedsiębiorstw do celów świadczenia usług adekwatnego szerokopasmowego dostępu do internetu oraz usług łączności głosowej w stałej lokalizacji lub objęcia zasięgiem różnych części terytorium kraju.

4. Wyznaczając przedsiębiorstwa na części lub całości terytorium kraju, celem zapewnienia dostępności usług zgodnie z ust. 3 niniejszego artykułu, państwa członkowskie stosują wydajny, obiektywny, przejrzysty i niedyskryminacyjny mechanizm wyznaczania, w którym żadne przedsiębiorstwo nie jest z góry wykluczone z procesu wyznaczania. Takie metody wyznaczania muszą zapewnić, aby usługa adekwatnego szerokopasmowego dostępu do internetu i usługi łączności głosowej w stałej lokalizacji były świadczone w sposób racjonalny pod względem kosztów, oraz mogą być stosowane jako sposób ustalania kosztu netto obowiązku świadczenia usługi powszechnej zgodnie z art. 89.

5. W przypadku gdy przedsiębiorstwo wyznaczone zgodnie z ust. 3 niniejszego artykułu zamierza zbyć znaczną część lub całość swoich aktywów składających się na jego lokalną sieć dostępu na rzecz odrębnego podmiotu prawnego należącego do innego właściciela, informuje ono krajowy organ regulacyjny lub inny właściwy organ z góry i w odpowiednim czasie, aby umożliwić temu organowi ocenę wpływu zamierzonej transakcji na zapewnianie w stałej lokalizacji usługi adekwatnego szerokopasmowego dostępu do internetu określonej zgodnie z art. 84 ust. 3 oraz usługi łączności głosowej. Krajowy organ regulacyjny lub inny właściwy organ może nałożyć, zmienić lub uchylić szczególne obowiązki zgodnie z art. 13 ust. 2.

Artykuł 87

Status dotychczasowej usługi powszechnej

Państwa członkowskie mogą nadal zapewniać dostępność lub przystępność cenową innych usług niż usługa adekwatnego szerokopasmowego dostępu do internetu określona zgodnie art. 83 ust. 3 i usługi łączności głosowej w stałej lokalizacji, które obowiązywały przed … [datą wejścia w życie niniejszej dyrektywy], jeżeli zapotrzebowanie na te usługi zostanie stwierdzone w świetle warunków krajowych. W przypadku wyznaczenia przez państwa członkowskie przedsiębiorstw na części lub całości ich krajowego terytorium do celów świadczenia tych usług stosuje się art. 86. Finansowanie tych obowiązków musi przebiegać zgodnie z art. 90.

Państwa członkowskie dokonują przeglądu obowiązków nałożonych na podstawie niniejszego artykułu do … [trzy lata od daty wejścia w życie niniejszej dyrektywy], a następnie co trzy lata.

Artykuł 88

Kontrola wydatków

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby przy zapewnieniu urządzeń i świadczeniu usług dodatkowych wobec tych, o których mowa w art. art. 84 dostawcy usługi adekwatnego szerokopasmowego dostępu do internetu i usług połączeń głosowych zgodnie z art. 84–87 ustanawiały warunki w taki sposób, aby użytkownik końcowy nie był zobligowany do płacenia za usługi dodatkowe lub usługi, które nie są konieczne lub wymagane dla zamówionej usługi.

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby ci dostawcy usługi adekwatnego szerokopasmowego dostępu do internetu oraz usług łączności głosowej, o których mowa w art. 84, i świadczące usługi zgodnie z art. 85 oferowali określone urządzenia i usługi wymienione w załączniku VI część A, w stosownych przypadkach, w celu umożliwienia konsumentom monitorowania i kontrolowania wydatków. Państwa członkowskie zapewniają aby tacy dostawcy wprowadzili system pozwalający unikać nieuzasadnionego odłączenia usług łączności głosowej lub usługi adekwatnego szerokopasmowego dostępu do internetu konsumentom w odniesieniu do konsumentów, o których mowa w art. 85, w tym odpowiedni mechanizm umożliwiający weryfikację ciągłego zainteresowania korzystaniem z tej usługi.

Państwa członkowskie mogą rozszerzyć zakres stosowania niniejszego ustępu na użytkowników końcowych, którzy są mikroprzedsiębiorstwami oraz małymi i średnimi przedsiębiorstwami oraz organizacjami non-profit.

3. Każde państwo członkowskie zapewnia, aby właściwy organ był w stanie uchylać wymagania określone w ust. 2 na części lub na całości swojego krajowego terytorium, jeśli właściwy organ uzna, że ta usługa dodatkowa jest szeroko dostępna.

Artykuł 89

Określanie kosztów obowiązku świadczenia usługi powszechnej

1. W przypadku gdy krajowe organy regulacyjne uznają, że świadczenie usługi adekwatnego szerokopasmowego dostępu do internetu określonej zgodnie art. 84 ust. 3 i usług łączności głosowej, jak określono w art. 84, 85 i 86, lub dalsze świadczenie dotychczasowych usług powszechnych, jak określono w art. 87, może stanowić niesprawiedliwe obciążenie dla podmiotów świadczących te usługi i występujących o rekompensatę, krajowe organy regulacyjne obliczają koszty netto świadczenia takich usług.

W tym celu krajowe organy regulacyjne:

a) obliczają koszt netto obowiązku świadczenia usługi powszechnej, biorąc pod uwagę każdą korzyść rynkową przypadającą na podmiot świadczący usługę adekwatnego szerokopasmowego dostępu do internetu określoną zgodnie z art. 84 ust. 3 i usługi łączności głosowej, jak określono w art. 84, 85 i 86, lub dalej świadczącego dotychczasowe usługi powszechne, jak określono w art. 87, zgodnie z załącznikiem VII; lub

b) wykorzystują koszty netto świadczenia usługi powszechnej określone przez mechanizm wyznaczania zgodnie z art. 86 ust. 4.

2. Rachunki lub inne informacje służące za podstawę obliczania kosztu netto obowiązku świadczenia usługi powszechnej na mocy ust. 1 akapit drugi lit. a) są przedmiotem audytów lub weryfikacji przeprowadzanych przez krajowy organ regulacyjny lub organ niezależny od zainteresowanych stron i są zatwierdzane przez ten krajowy organ regulacyjny. Wyniki kalkulacji kosztu oraz wnioski z audytu muszą być publicznie dostępne.

Artykuł 90

Finansowanie obowiązku świadczenia usługi powszechnej

1. W przypadku gdy, na podstawie kalkulacji kosztu netto, o której mowa w art. 89, krajowe organy regulacyjne stwierdzą, iż na danym dostawcy spoczywają niesprawiedliwe obciążenia, państwa członkowskie, na wniosek zainteresowanego dostawcy, decydują o dokonaniu jednej lub obu z poniższych czynności:

a) wprowadzeniu mechanizmu kompensowania temu dostawcy określonego kosztu netto, na przejrzystych warunkach, z funduszy publicznych;

b) podzieleniu kosztu netto obowiązku świadczenia usługi powszechnej pomiędzy dostawcami sieci usług łączności elektronicznej.

2. W przypadku gdy koszt netto jest ponoszony wspólnie zgodnie z ust. 1 lit. b) niniejszego artykułu, państwa członkowskie ustanawiają mechanizm dzielenia kosztów, zarządzany przez krajowy organ regulacyjny lub organ niezależny od beneficjentów pod nadzorem krajowego organu regulacyjnego. Dopuszcza się finansowanie jedynie kosztu netto, ustalonego zgodnie z art. 89, obowiązków ustanowionych w art. 84–87.

Mechanizm dzielenia kosztów respektuje zasady przejrzystości, jak najmniejszego zakłócania rynku, niedyskryminacji i proporcjonalności, zgodnie z zasadami określonymi w załączniku VII część B. Państwa członkowskie mogą zdecydować o niewymaganiu wkładów od przedsiębiorstw, których krajowy obrót jest niższy od wyznaczonego limitu.

Żadne opłaty związane z dzieleniem kosztu obowiązku świadczenia usługi powszechnej nie będą łączone i są określane oddzielnie dla każdego przedsiębiorstwa. Takich opłat nie nakłada się na przedsiębiorstwa nieświadczące usług na terytorium państwa członkowskiego, które ustanowiło mechanizm dzielenia kosztów, ani nie pobiera się od takich przedsiębiorstw.

Artykuł 91

Przejrzystość

1. W przypadku gdy koszt netto obowiązku świadczenia usługi powszechnej ma zostać obliczony zgodnie z art. 89, krajowe organy regulacyjne zapewniają, aby zasady kalkulacji kosztu netto, w tym szczegóły zastosowanej metody, były publicznie dostępne.

W przypadku ustanowienia określonego w art. 90 ust. 2 mechanizmu dzielenia kosztu netto obowiązku świadczenia usługi powszechnej, krajowe organy regulacyjne zapewniają, aby zasady dzielenia kosztów i zasady dotyczące kompensowania kosztu netto były publicznie dostępne.

2. Z zastrzeżeniem unijnych i krajowych przepisów dotyczących tajemnicy handlowej, krajowe organy regulacyjne publikują roczne sprawozdanie podające szczegółowe informacje dotyczące wyliczonego kosztu obowiązku świadczenia usługi powszechnej, określające wkłady poczynione przez wszystkie zaangażowane przedsiębiorstwa, w tym wszelkich korzyści rynkowych, jakie mogły przypaść przedsiębiorstwu lub przedsiębiorstwom z tytułu obowiązków świadczenia usługi powszechnej określonych w art. 84–87.

Artykuł 92

Dodatkowe usługi obowiązkowe

Państwa członkowskie mogą zdecydować o publicznym udostępnieniu usług, dodatkowych niewymienionych w zakresie obowiązku świadczenia usługi powszechnej, o którym mowa w art. 84–87, publicznie dostępnych na swoim własnym terytorium. W takich okolicznościach nie wolno nakładać żadnych mechanizmów kompensacyjnych dotyczących konkretnych przedsiębiorstw.

TYTUŁ II
ZASOBY NUMERACYJNE

Artykuł 93

Zasoby numeracyjne

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy poddawały kontroli przyznawanie praw do wykorzystania wszystkich krajowych zasobów numeracyjnych oraz zarządzanie krajowym planem numeracji oraz aby do celów świadczenia publicznie dostępnych usług łączności elektronicznej udostępniały odpowiednie zasoby numeracyjne. Państwa członkowskie zapewniają, aby ustanowione zostały obiektywne, przejrzyste i niedyskryminacyjne procedury przyznawania praw do wykorzystania krajowych zasobów numeracyjnych.

2. Krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy mogą także przyznać prawa użytkowania zasobów numeracyjnych z krajowych planów numeracji na potrzeby świadczenia określonych usług przedsiębiorstwom innym niż dostawcy sieci lub usług łączności elektronicznej, pod warunkiem że udostępniono zasoby numeracyjne, którą są odpowiednie, aby zaspokoić popyt obecnie i w bliskiej przyszłości. Przedsiębiorstwa te wykazują swoją zdolność do zarządzania zasobami numeracyjnymi i spełniają wszelkie stosowne wymogi określone na podstawie art. 94. Krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy mogą zawiesić dalsze przyznawanie praw użytkowania zasobów numeracyjnych tym przedsiębiorstwom, jeżeli zostanie wykazane, że istnieje ryzyko wyczerpania zasobów numeracyjnych.

Do dnia … [18 miesięcy po wejściu w życie niniejszej dyrektywy], aby przyczynić się do spójnego stosowania przepisów niniejszego ustępu, BEREC przyjmuje, po przeprowadzeniu konsultacji z zainteresowanymi stronami oraz w ścisłej współpracy z Komisją, wytyczne w sprawie wspólnych kryteriów oceny zdolności zarządzania zasobami numeracyjnymi oraz ryzyka wyczerpania zasobów numeracyjnych.

3. Krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy zapewniają, aby krajowe plany i procedury numeracji były stosowane w sposób gwarantujący równe traktowanie wszystkich podmiotów świadczących publicznie dostępne usługi łączności elektronicznej oraz przedsiębiorstw, które kwalifikują się zgodnie z ust. 2. W szczególności państwa członkowskie zapewniają, aby przedsiębiorstwa, którym przyznano prawo użytkowania zasobów numeracyjnych, nie dyskryminowały innych dostawców usług łączności elektronicznej w odniesieniu do zasobów numeracyjnych używanych przy zapewnianiu dostępu do ich usług.

4. Każde państwo członkowskie zapewnia, aby krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy udostępniały zakres niegeograficznych numerów, które mogą być wykorzystywane do świadczenia usług łączności elektronicznej innych niż usługi łączności interpersonalnej na terenie całej Unii, nie naruszając rozporządzenia (UE) nr 531/2012 oraz art. 97 ust. 2 niniejszej dyrektywy. W przypadku gdy prawa użytkowania zasobów numeracyjnych przyznano zgodnie z ust. 2 niniejszego artykułu przedsiębiorstwom innym niż dostawcy sieci lub usług łączności elektronicznej, przepisy niniejszego ustępu stosuje się do konkretnych usług, do których świadczenia przyznano prawa użytkowania.

Krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy zapewniają, aby warunki, wymienione w załączniku I część E, które mogą dotyczyć praw użytkowania zasobów numeracyjnych wykorzystywanych do świadczenia usług poza państwem członkowskim danego kodu kraju oraz ich egzekwowanie były tak samo rygorystyczne jak warunki obowiązujące w stosunku do usług świadczonych na terytorium państwa członkowskiego danego kodu kraju i ich egzekwowanie, zgodnie z niniejszą dyrektywą. Krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy zapewniają również zgodnie z art. 94 ust. 6, aby podmioty wykorzystujące zasoby numeracyjne kodu ich kraju w innych państwach członkowskich przestrzegały przepisów dotyczących ochrony konsumentów oraz innych przepisów krajowych dotyczących użytkowania zasobów numeracyjnych obowiązujących w tych państwach członkowskich, w których użytkowane są te zasoby numeracyjne. Obowiązek ten pozostaje bez uszczerbku dla uprawnień w zakresie egzekwowania przepisów przysługujących właściwym organom tych państw członkowskich.

BEREC wspiera krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy na ich wniosek w zakresie koordynacji ich działalności, aby zapewnić wydajne zarządzanie zasobami numeracyjnymi z prawem do ekstraterytorialnego użytkowania na terenie Unii.

Aby ułatwić krajowym organom regulacyjnym lub innym właściwym organom monitorowanie zgodności z wymogami niniejszego ustępu, BEREC tworzy bazę danych dotyczących zasobów numeracyjnych z prawem ekstraterytorialnego użytkowania na terenie Unii. Do tego celu krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy przekazują BEREC stosowne informacje. W przypadku gdy zasoby numeracyjne z prawem ekstraterytorialnego użytkowania na terenie Unii nie są przyznawane przez krajowy organ regulacyjny, właściwy organ odpowiedzialny za ich przyznanie lub zarządzanie nimi konsultuje się z krajowym organem regulacyjnym.

5. Państwa członkowskie zapewniają, aby kod „00” był standardowym prefiksem międzynarodowym. Możliwe jest przyjmowanie lub dalsze stosowanie szczególnych rozwiązań dotyczących wykorzystania usług łączności interpersonalnej wykorzystującej numery między sąsiadującymi ze sobą lokalizacjami, między którymi przebiega granica państw członkowskich.

   Państwa członkowskie mogą wyrazić zgodę na współużytkowanie wspólnego planu numeracji dla wszystkich lub określonych kategorii numerów.

   Użytkownicy końcowi dotknięci tymi rozwiązaniami i porozumieniami otrzymują pełne informacje o takich rozwiązaniach lub porozumieniach.

6. Bez uszczerbku dla art. 106 państwa członkowskie promują przydzielanie zdalne, w miarę możliwości technicznych, aby ułatwić zmianę dostawców sieci lub usług łączności elektronicznej przez użytkowników końcowych, zwłaszcza dostawców i użytkowników końcowych usług łączności maszyna-maszyna.

7. Państwa członkowskie zapewniają, by krajowe plany numeracji oraz wszelkie kolejne uzupełnienia czy zmiany tych planów były publikowane przy zastosowaniu jedynie tych ograniczeń, które zostały nałożone ze względu na bezpieczeństwo narodowe.

8. Państwa członkowskie wspierają proces harmonizacji określonych numerów lub zakresów numeracyjnych w obrębie Unii, w przypadku gdy sprzyja to zarówno funkcjonowaniu rynku wewnętrznego, jak i rozwojowi usług ogólnoeuropejskich. W razie konieczności, aby sprostać niezaspokojonemu transgranicznemu lub ogólnoeuropejskiemu popytowi na zasoby numeracyjne, Komisja, w jak największym stopniu uwzględniając opinię BEREC, przyjmuje akty wykonawcze harmonizujące określone numery lub zakresy numeracyjne.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 118 ust. 4.

Artykuł 94

Procedura przyznawania praw użytkowania zasobów numeracyjnych

1. W przypadku gdy konieczne jest przyznanie indywidualnych praw użytkowania zasobów numeracyjnych, krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy przyznają takie prawa – na wniosek – każdemu przedsiębiorstwu w związku z dostarczaniem sieci lub usług łączności elektronicznej objętych ogólnym zezwoleniem, o którym mowa w art. 12, z zastrzeżeniem art. 13 i art. 21 ust. 1 lit. c) oraz wszelkich innych przepisów zapewniających skuteczne wykorzystanie tych zasobów numeracyjnych zgodnie z przepisami niniejszej dyrektywy.

2. Prawa użytkowania zasobów numeracyjnych są przyznawane w oparciu o otwarte, obiektywne, przejrzyste, niedyskryminacyjne i proporcjonalne procedury.

Przyznając prawa użytkowania zasobów numeracyjnych, krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy określają, czy prawa te mogą być przekazane przez posiadacza prawa, i na jakich warunkach.

W przypadku gdy krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy przyznają prawo użytkowania zasobów numeracyjnych na czas określony, czas trwania tego okresu powinien być odpowiedni dla danej usługi z punktu widzenia zamierzonych celów, przy odpowiednim uwzględnieniu konieczności umożliwienia właściwego okresu amortyzacji inwestycji.

3. Krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy, podejmują decyzje dotyczące przyznawania praw użytkowania zasobów numeracyjnych jak najszybciej po wpłynięciu kompletnej dokumentacji wniosku i w terminie trzech tygodni – w przypadku zasobów numeracyjnych do realizacji szczególnych zadań w ramach krajowego planu numeracji. Takie decyzje są podawane do wiadomości publicznej.

4. W przypadku gdy po konsultacji przeprowadzonej z zainteresowanymi stronami zgodnie z art. 23 krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy stwierdziły, że prawa użytkowania zasobów numeracyjnych o szczególnym znaczeniu gospodarczym mają być przyznawane po przeprowadzeniu konkurencyjnej lub porównawczej procedury selekcji, krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy mogą przedłużyć termin trzech tygodni, o którym mowa w ust. 3 niniejszego artykułu o kolejne trzy tygodnie.

5. Krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy nie ograniczają liczby indywidualnych praw użytkowania, które mają zostać przyznane, z wyjątkiem sytuacji, gdy jest to niezbędne do zapewnienia skutecznego wykorzystania zasobów numeracyjnych.

6. Jeżeli prawo użytkowania zasobów numeracyjnych obejmuje ich ekstraterytorialne użytkowanie na terenie Unii zgodnie z art. 93 ust. 4, krajowy organ regulacyjny lub inny właściwy organ obwarowuje te prawa użytkowania szczególnymi warunkami, aby zapewnić zgodność z wszystkimi odnośnymi krajowymi przepisami z zakresu ochrony konsumentów i przepisami prawa krajowego regulującymi użytkowanie zasobów numeracyjnych, obowiązującymi w państwach członkowskich, w których użytkowane są dane zasoby numeracyjne.

Na wniosek krajowego organu regulacyjnego lub innego właściwego organu państwa członkowskiego, w którym użytkowane są zasoby numeracyjne, wykazujący naruszenie obowiązujących w tym państwie członkowskim odnośnych przepisów z zakresu ochrony konsumentów lub przepisów prawa krajowego dotyczących użytkowania zasobów numeracyjnych, krajowy organ regulacyjny lub inny właściwy organ państwa członkowskiego, w którym przyznano prawa użytkowania zasobów numeracyjnych, egzekwuje warunki, którymi obwarowano te prawa na mocy akapitu pierwszego niniejszego ustępu, zgodnie z art. 30, w tym w poważnych przypadkach – cofając prawa ekstraterytorialnego użytkowania zasobów numeracyjnych przyznane danemu przedsiębiorstwu.

BEREC ułatwia i koordynuje wymianę informacji między właściwymi organami różnych zaangażowanych państw członkowskich oraz zapewnia odpowiednią koordynację prowadzonych przez nie prac.

7. Niniejszy artykuł ma także zastosowanie, w przypadku gdy krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy przyznają prawa użytkowania zasobów numeracyjnych przedsiębiorstwom innym niż dostawcy sieci lub usług łączności elektronicznej zgodnie z art. 93 ust. 2.

Artykuł 95

Opłaty za prawo użytkowania zasobów numeracyjnych

Państwa członkowskie mogą zezwolić krajowym organom regulacyjnym lub innym właściwym organom na nakładanie opłat za prawo użytkowania zasobów numeracyjnych, które odzwierciedlają potrzebę zapewnienia optymalnego wykorzystania tych zasobów. Państwa członkowskie zapewniają, by takie opłaty były obiektywnie uzasadnione, przejrzyste, niedyskryminacyjne i proporcjonalne stosownie do celu, jakiemu mają służyć, oraz by uwzględniały cele określone w art. 3.

Artykuł 96

Infolinia umożliwiająca zgłaszanie przypadków zaginięcia dzieci i telefon zaufania dla dzieci

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby użytkownicy końcowi mieli bezpłatny dostęp do usługi umożliwiającej połączenie z infolinią pozwalającą zgłaszać przypadki zaginięcia dzieci. Infolinia ta jest udostępniana pod numerem „116000”.

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby użytkownicy końcowi z niepełnosprawnościami w możliwie jak największym stopniu mieli dostęp do usług świadczonych pod numerem „116000”. Środki wprowadzane w celu ułatwienia użytkownikom końcowym z niepełnosprawnościami dostępu do tych usług podczas podróżowania w innych państwach członkowskich opierają się na zapewnieniu zgodności z odpowiednimi normami lub specyfikacjami ustanowionymi zgodnie z art. 39.

3. Państwa członkowskie przyjmują odpowiednie środki w celu zapewnienia, aby organ lub przedsiębiorstwo, któremu został przydzielony numer „116000”, przeznaczył zasoby niezbędne do funkcjonowania infolinii.

4. Państwa członkowskie i Komisja zapewniają, aby użytkownicy końcowi byli odpowiednio informowani o istnieniu i korzystaniu z usług świadczonych pod numerem „116000” i, w stosownych przypadkach, pod numerem „116111”.

Artykuł 97

Dostęp do numerów i usług

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby – w przypadku gdy jest to ekonomicznie wykonalne, z wyjątkiem sytuacji, gdy wywoływany użytkownik końcowy postanowił ze względów ekonomicznych ograniczyć dostęp stron wywołujących z poszczególnych obszarów geograficznych – krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy podejmowały wszelkie niezbędne kroki w celu zapewnienia, aby użytkownicy końcowi mieli możliwość:

   a) dostępu w Unii do usług wykorzystujących numery niegeograficzne oraz możliwość korzystania z takich usług; oraz

   b) dostępu, niezależnie od technologii i urządzeń wykorzystywanych przez operatora, do wszystkich numerów w Unii, również numerów uwzględnionych w krajowych planach numeracji państw członkowskich i należących do powszechnej międzynarodowej sieci bezpłatnych numerów telefonicznych (UIFN).

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy mogły wymagać od podmiotów udostępniających publiczne sieci łączności elektronicznej lub świadczących publicznie dostępne usługi łączności elektronicznej zablokowania w indywidualnych przypadkach dostępu do numerów lub usług, w przypadku gdy jest to uzasadnione ze względu na oszustwo lub nadużycie, oraz wymagać, aby w takich przypadkach dostawcy usług łączności elektronicznej wstrzymali wypłatę dochodów z odpowiednich połączeń wzajemnych lub innych usług.

TYTUŁ III
PRAWA UŻYTKOWNIKÓW KOŃCOWYCH

Artykuł 98

Klauzula wyłączająca niektóre mikroprzedsiębiorstwa

Z wyjątkiem art. 99 i 100, niniejszy tytuł nie ma zastosowania do mikroprzedsiębiorstw świadczących usługi łączności interpersonalnej niewykorzystujące numerów, chyba że świadczą oni także inne usługi łączności elektronicznej.

Państwa członkowskie zapewniają, aby użytkownicy końcowi byli informowani o wyłączeniu, o którym mowa w ust. 1 przed zawarciem umowy z mikroprzedsiębiorstwem korzystającym z takiego wyłączenia

Artykuł 99

Niedyskryminacja

Dostawcy sieci lub usług łączności elektronicznej nie stosują wobec użytkowników końcowych żadnych innych wymogów lub ogólnych warunków dotyczących dostępu do tych sieci lub usług lub ich używania ze względów związanych z obywatelstwem, miejscem zamieszkania lub miejscem siedziby użytkownika końcowego, chyba że takie inne traktowanie jest obiektywnie uzasadnione.

Artykuł 100

Gwarancje praw podstawowych

1. Krajowe środki dotyczące dostępu użytkowników końcowych do usług i aplikacji lub korzystania z nich za pośrednictwem sieci łączności elektronicznej przestrzegają postanowień Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „Kartą”) i ogólnych zasad prawa Unii.

2. Jeżeli jakikolwiek środek związany z dostępem użytkowników końcowych – za pomocą sieci łączności elektronicznej – do usług i aplikacji lub z korzystaniem taką drogą z usług lub aplikacji mógłby ograniczyć wykonywanie praw lub wolności uznanych przez Kartę, nakłada się go wyłącznie wtedy, gdy jest przewidziany przepisami prawa i przestrzega tych praw lub wolności, jest proporcjonalny, konieczny oraz autentycznie realizuje cele leżące w interesie ogólnym uznane przez prawo Unii lub potrzebę ochrony praw i wolności innych osób zgodnie z art. 52 ust. 1 Karty i z ogólnymi zasadami prawa Unii, w tym z prawem do skutecznego środka odwoławczego i do rzetelnego procesu. Środki takie stosuje się wyłącznie z należytym poszanowaniem zasady domniemania niewinności i prawa do prywatności. Gwarantuje się uprzednią rzetelną i bezstronną procedurę, uwzględniającą prawo zainteresowanej osoby lub zainteresowanych osób do bycia wysłuchanymi, z zastrzeżeniem potrzeby ustanowienia dla należycie ustalonych pilnych przypadków odpowiednich warunków oraz zabezpieczeń proceduralnych zgodnych z Kartą.

Artykuł 101

Poziom harmonizacji

1. Państwa członkowskie nie utrzymują w swoim prawie krajowym ani do niego nie wprowadzają przepisów dotyczących ochrony użytkowników końcowych, odbiegających od art. 102–115, w tym bardziej lub mniej rygorystycznych przepisów w celu zapewnienia różnego poziomu ochrony, chyba że przepisy niniejszego tytułu stanowią inaczej.

2. Do dnia … [trzy lata od dnia wejścia w życie niniejszej dyrektywy], państwa członkowskie mogą nadal stosować bardziej rygorystyczne krajowe przepisy dotyczące ochrony konsumentów odbiegające od przepisów określonych w art. 102–115, pod warunkiem że te przepisy obowiązywały w dniu … [data wejścia z życie niniejszej dyrektywy], a wszelkie ograniczenia dla funkcjonowania rynku wewnętrznego z nich wynikające są proporcjonalne do celu, jakim jest ochrona konsumentów.

   Państwa członkowskie powiadamiają Komisję do dnia … [12 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej dyrektywy] o wszelkich krajowych przepisach, które mają być stosowane na podstawie niniejszego ustępu.

Artykuł 102

Wymogi informacyjne dotyczące umów

1. Zanim konsument zostanie związany umową lub odnośną ofertą, podmioty świadczące publicznie dostępne usługi łączności elektronicznej inne niż usługi transmisji używane do świadczenia usług łączności maszyna-maszyna przekazują informacje, o których mowa w art. 5 i 6 dyrektywy 2011/83/UE, oprócz informacji wymienionych w załączniku VIII do niniejszej dyrektywy w zakresie, w jakim te informacje dotyczą usługi, którą te podmioty świadczą.

   Informacje te przekazywane są w jasny i zrozumiały sposób na trwałym nośniku w rozumieniu art. 2 pkt 10 dyrektywy 2011/83/UE lub, w wypadku gdy przekazanie informacji na trwałym nośniku nie jest możliwe, w postaci udostępnionego przez dostawcę, łatwego do pobrania udostępniane przez dostawcę. Dostawca wyraźnie zwraca uwagę konsumentów na dostępność tego dokumentu i wskazuje na potrzebę jego pobrania do celów dowodowych, dostępu w przyszłości i odtworzenia w niezmienionej postaci.

   Na żądanie, informacje te są przekazywane w formacie dostępnym dla użytkowników końcowych z niepełnosprawnościami zgodnie z prawem Unii harmonizującym wymogi dotyczące dostępności produktów i usług.

2. Informacje, o których mowa w ust. 1, 3 i 5, przekazuje się również użytkownikom końcowym, którzy są mikroprzedsiębiorstwami lub małymi przedsiębiorstwami lub organizacjami non-profit, chyba że wyraźnie zgodzili się oni, by odnośne przepisy w całości lub w części nie miały do nich zastosowania.

3. Dostawcy świadczący publicznie dostępne usługi łączności elektronicznej inne niż usługi transmisji używane do świadczenia usług łączności maszyna-maszyna przekazują konsumentom zwięzłe i łatwe do odczytania podsumowanie warunków umowy. To podsumowanie zawiera główne elementy spośród wymogów informacyjnych zgodnie z ust. 1. Te główne elementy obejmują co najmniej:

a) nazwę, adres i dane kontaktowe dostawcy oraz, jeśli są one inne, dane kontaktowe na potrzeby składania skarg;

b) główne cechy każdej świadczonej usługi;

c) odpowiednie ceny z tytułu aktywacji usługi łączności elektronicznej i wszelkie powtarzalne lub oparte na zużyciu opłaty, w przypadku gdy usługa jest świadczona za bezpośrednią opłatą pieniężną;

d) okres obowiązywania umowy oraz warunki jej przedłużenia i rozwiązania;

e) stopień, w jakim dane produkty i usługi przeznaczone są dla użytkowników końcowych z niepełnosprawnościami;

f) w odniesieniu do usług dostępu do internetu – podsumowanie informacji wymaganych na podstawie art. 4 ust. 1 lit. d) i e) rozporządzenia (UE) 2015/2120.

Do dnia ... [12 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej dyrektywy] Komisja, po przeprowadzeniu konsultacji z BEREC, przyjmie akt wykonawczy określający formularz zawierający podsumowanie warunków umowy, który ma być używany przez dostawców w celu spełnienia ich obowiązków wynikających z niniejszego ustępu.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 118 ust. 4.

Dostawcy usług podlegających obowiązkom na mocy ust. 1 należycie podają wymagane informacje w formularzu zawierającym podsumowanie warunków umowy i przekazują to podsumowanie warunków umowy bezpłatnie konsumentom przed zawarciem umowy, w tym umów zawieranych na odległość. W przypadku gdy z uwagi na obiektywne powody techniczne nie jest możliwe przedstawienie podsumowania warunków umowy w danym momencie, przedstawia się je później bez zbędnej zwłoki, a umowa staje się skuteczna, gdy konsument potwierdzi swoją zgodę po otrzymaniu tego podsumowania warunków umowy.

4. Informacje, o których mowa w ust. 1 i 3, stają się integralną częścią umowy i nie podlegają zmianie, chyba że umawiające się strony wyraźnie postanowią inaczej.

5. W przypadku gdy usługi dostępu do internetu lub publicznie dostępne usługi łączności interpersonalnej są rozliczane w oparciu o czas albo ilość wykorzystanych danych lub jednostek, ich dostawcy oferują konsumentom narzędzie pozwalające monitorować i kontrolować wykorzystanie każdej z tych usług. Narzędzie to obejmuje dostęp do aktualnych informacji dotyczących poziomu wykorzystania usług uwzględnionych w planie taryfowym. W szczególności dostawcy powiadamiają konsumentów przed osiągnięciem pułapów zużycia ilości danych, ustalonych przez właściwe organy w porozumieniu, w stosownych przypadkach, z krajowymi organami regulacyjnymi i zawartych w ich planach taryfowych i gdy usługa zawarta w ich planie taryfowym zostanie w pełni wykorzystana.

6. Państwa członkowskie mogą utrzymać w swoim prawie krajowym lub wprowadzić do niego przepisy nakładające na dostawców wymóg przekazywania dodatkowych informacji na temat poziomu zużycia oraz mające na celu tymczasowe zablokowanie dalszego korzystania z odpowiedniej usługi w związku z przekroczeniem limitu finansowego lub limitu ilości danych ustalonego przez właściwy organ.

7. Państwa członkowskie mają swobodę utrzymywania lub wprowadzania w ich krajowych przepisach prawnych dotyczących aspektów nieregulowanych w niniejszym artykule, w szczególności aby zająć się nowymi kwestiami.

Artykuł 103

Przejrzystość, porównywanie ofert i publikacja informacji

1. Właściwe organy w porozumieniu, w stosownych przypadkach, z krajowymi organami regulacyjnymi zapewniają, aby w przypadku gdy dostawcy usług dostępu do internetu lub publicznie dostępnych usług łączności interpersonalnej uzależniają świadczenie tych usług od określonych warunków, informacje, o których mowa w załączniku IX, były publikowane w jasny, zrozumiały, nadający się do odczytu maszynowego sposób i w formie dostępnej dla użytkowników końcowych z niepełnosprawnościami, zgodnie z prawem Unii harmonizującym wymogi dotyczące dostępności produktów i usług, przez wszystkich takich dostawców lub przez sam właściwy organ w porozumieniu, w stosownych przypadkach, z krajowym organem regulacyjnym. Informacje te są regularnie aktualizowane. Właściwe organy w porozumieniu, w stosownych przypadkach, z krajowymi organami regulacyjnymi mogą określić dodatkowe wymogi dotyczące formy, w jakiej należy publikować te informacje. Informacje te dostarczane są właściwemu organowi i, w stosownych przypadkach, krajowemu organowi regulacyjnemu, na jego wniosek, przed ich opublikowaniem.

2. Właściwe organy w porozumieniu, w stosownych przypadkach, z krajowymi organami regulacyjnymi zapewniają, aby użytkownicy końcowi mieli bezpłatny dostęp do przynajmniej jednego niezależnego narzędzia porównawczego, która umożliwia im porównanie i ocenę różnych usług dostępu do internetu i publicznie dostępnych usług łączności interpersonalnej wykorzystujących numery oraz, w stosownych przypadkach, publicznie dostępnych usług łączności interpersonalnej niewykorzystujących numerów w odniesieniu do:

   a) cen i taryf usług świadczonych za powtarzalną lub bezpośrednią pieniężną opartą na zużyciu opłatą; oraz

   b) wyników pod kątem jakości usługi, w przypadku gdy oferowana jest minimalna jakość usługi lub na przedsiębiorstwo nałożony jest wymóg publikowania takich informacji na podstawie art. 104.

3. Narzędzie porównawcze, o którym mowa ust. 2 musi:

   a) być funkcjonalnie niezależna od dostawców takich usług, zapewniając tym samym takim dostawcom równe traktowanie w wynikach wyszukiwania;

   b) w wyraźny sposób informować o właścicielach narzędzia porównawczego i obsługujących go podmiotach;

   c) formułować jasne i obiektywne kryteria, według których dokonuje się porównania;

   d) używać prostego i jednoznacznego języka;

   e) zapewniać dokładne i aktualne informacje oraz podawać datę ostatniej aktualizacji;

f) być otwarta dla każdego dostawcy usługi dostępu do internetu lub publicznie dostępnych usług łączności interpersonalnej udostępniającego odpowiednie informacje oraz uwzględniać szeroki zakres ofert obejmujących znaczną część rynku oraz wyświetlać – w przypadku gdy prezentowane informacje nie stanowią całościowego przeglądu rynku – jednoznaczne oświadczenie o tej treści przed wyświetleniem wyników;

g) zapewnić skuteczną procedurę zgłaszania nieprawidłowych informacji;

h) obejmować możliwość porównywania cen, taryf i wyników pod kątem jakości usługi między ofertami dostępnymi dla konsumentów oraz, jeżeli wymagają tego państwa członkowskie, między tymi ofertami a standardowymi ofertami publicznie dostępnymi dla innych użytkowników końcowych.

Narzędzia porównawcze spełniające wymogi określone w lit. a)–h) podlegają certyfikacji, na wniosek dostawcy narzędzia porównawczego, przez właściwe organy w porozumieniu, w stosownych przypadkach, z krajowymi organami regulacyjnymi.

Do celów udostępniania tych niezależnych narzędzi porównawczych osoby trzecie mają prawo do bezpłatnego korzystania z informacji publikowanych w otwartych formatach danych przez dostawców usługi dostępu do internetu lub publicznie dostępne usługi łączności interpersonalnej.

4. Państwa członkowskie mogą wymagać, aby dostawcy usług dostępu do internetu lub publicznie dostępnych usług łączności interpersonalnej wykorzystujących numery lub obydwa te rodzaje usług rozpowszechniały bezpłatnie wśród dotychczasowych i nowych użytkowników końcowych informacje użyteczności publicznej, w stosownych przypadkach, za pomocą środków, których zwykle używają do kontaktów z użytkownikami końcowymi. W takim przypadku te informacje użyteczności publicznej są przekazywane w standaryzowanym formacie przez właściwe organy publiczne i dotyczą między innymi następujących zagadnień:

a) najpowszechniejszych sposobów wykorzystywania usług dostępu do internetu i publicznie dostępnych usług łączności interpersonalnej wykorzystujących numery do działań niezgodnych z prawem lub do rozpowszechniania szkodliwych treści – zwłaszcza w przypadku gdy może to naruszać prawa i wolności innych osób – w tym przypadków naruszania praw ochrony danych, praw autorskich i praw pokrewnych, oraz konsekwencji prawnych tych czynów; oraz

b) sposobów ochrony przed zagrożeniami dla bezpieczeństwa osobistego, prywatności i danych osobowych podczas korzystania z usług dostępu do internetu i publicznie dostępnych usług łączności interpersonalnej wykorzystujących numery.

Artykuł 104

Jakość usług dotycząca dostępu do internetu
i publicznie dostępnych usług łączności interpersonalnej

1. Krajowe organy regulacyjne w porozumieniu z innymi właściwymi organami mogą wymagać od podmiotów świadczących usługi dostępu do internetu i publicznie dostępne usługi łączności interpersonalnej publikowania wyczerpujących, porównywalnych, wiarygodnych, przyjaznych dla użytkownika i aktualnych informacji dla użytkowników końcowych na temat jakości swoich usług w zakresie, w jakim kontrolują one przynajmniej kilka elementów sieci albo bezpośrednio, albo na podstawie służącej do tego celu umowy o gwarantowanym poziomie usług, oraz na temat środków podjętych w celu zapewnienia równorzędnego dostępu użytkownikom końcowym z niepełnosprawnościami. Krajowe organy regulacyjne w porozumieniu w innymi właściwymi organami mogą również wymagać od podmiotów świadczących publicznie dostępne usługi łączności interpersonalnej, aby informowały konsumenta, jeżeli jakość świadczonych usług zależy od czynników zewnętrznych, takich jak kontrola transmisji sygnału lub dostępność sieci.

   Informacje te dostarczane są krajowemu organowi regulacyjnemu i, w stosownych przypadkach, innym właściwym organom na wniosek, przed ich opublikowaniem.

   Środki mające na celu zapewnienie jakości usług muszą być zgodne z rozporządzeniem (UE) 2015/2120.

2. Krajowe organy regulacyjne w porozumieniu z innymi właściwymi organami określają, uwzględniając w jak największym stopniu wytyczne BEREC, wskaźniki jakości usług, które mają być mierzone, odnośne metody ich pomiaru oraz treść, formę i sposób podawania informacji przeznaczonych do opublikowania, w tym ewentualne mechanizmy certyfikacji jakości. W stosownych przypadkach stosuje się wskaźniki, definicje i metody pomiaru określone w załączniku X.

Do dnia ... [18 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej dyrektywy], aby przyczynić się do spójnego stosowania przepisów niniejszego ustępu oraz załącznika X, BEREC przyjmuje, po przeprowadzeniu konsultacji z zainteresowanymi stronami oraz w ścisłej współpracy z Komisją, wytyczne wyszczególniające odnośne wskaźniki jakości usług, w tym wskaźniki istotne dla użytkowników końcowych z niepełnosprawnościami, odnośne metody pomiaru, treść i formę publikacji informacji, a także w sprawie mechanizmów certyfikacji jakości.

Artykuł 105

Okres obowiązywania umowy i rozwiązanie umowy

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby warunki i procedury regulujące rozwiązanie umowy nie zniechęcały do zmiany podmiotu świadczącego usługi oraz aby umowy zawierane między konsumentami a dostawcami świadczącymi publicznie dostępne usługi łączności elektronicznej inne niż usługi łączności interpersonalnej niewykorzystujące numerów oraz inne niż usługi transmisji używane do świadczenia usług łączności maszyna-maszyna przewidywały okres zobowiązania nie dłuższy niż 24 miesiące. Państwa członkowskie mogą przyjąć lub utrzymać przepisy zezwalające na krótsze maksymalne okresy zobowiązania umownego.

Niniejszy ustęp nie ma zastosowania do okresu obowiązywania umowy ratalnej, w sytuacji gdy konsument zgodził się w odrębnej umowie na płatności ratalne wyłącznie za uruchomienie fizycznego łącza, w szczególności do sieci o bardzo dużej przepustowości. Umowa ratalna o uruchomienie fizycznego łącza nie obejmuje urządzeń końcowych, takich jak router lub modem, i nie uniemożliwia konsumentom korzystania z praw przysługujących im na mocy niniejszego artykułu.

2. Ust. 1 stosuje się również do użytkowników końcowych, którzy są mikroprzedsiębiorstwami, małymi przedsiębiorstwami lub organizacjami non-profit, chyba że wyraźnie zgodzili się oni, by odnośne przepisy nie miały do nich zastosowania.

3. W przypadku gdy postanowienia umowy lub przepisy prawa krajowego przewidują automatyczne przedłużenie zawartej na czas określony umowy o usługę łączności elektronicznej inną niż usługi łączności interpersonalnej niewykorzystujące numerów oraz inną niż usługi transmisji używane do świadczenia usług łączności maszyna-maszyna, państwa członkowskie zapewniają, aby po takim przedłużeniu z zastosowaniem okresu wypowiedzenia określonego przez państwa członkowskie, nie dłuższego nić miesiąc, bez ponoszenia jakichkolwiek kosztów, z wyjątkiem kosztu otrzymywania usługi podczas okresu wypowiedzenia. Przed automatycznym przedłużeniem umowy dostawcy – w sposób wyraźny i w odpowiednim czasie oraz na trwałym nośniku – informują użytkowników końcowych o wygaśnięciu zobowiązania umownego i o sposobach rozwiązania umowy. Ponadto dostawca jednocześnie udziela użytkownikom końcowym porad na temat najlepszych taryf dotyczących jego usług. Dostawcy przekazują użytkownikom końcowym informacje o najlepszych taryfach co najmniej raz do roku.

4. Użytkownicy końcowi mają prawo rozwiązać swoją umowę bez ponoszenia jakichkolwiek dalszych kosztów z chwilą otrzymania zawiadomienia o zmianach warunków umownych proponowanych przez podmiot świadczący publicznie dostępne usługi łączności elektronicznej inne niż usługi łączności interpersonalnej niewykorzystujące numerów, chyba że proponowane zmiany są wyłącznie na korzyść użytkowników końcowych, mają charakter czysto administracyjny i nie wywołują negatywnych skutków dla użytkowników końcowych lub są bezpośrednio nakładane przez przepisy unijne lub krajowe.

   Dostawcy zawiadamiają użytkowników końcowych z przynajmniej miesięcznym wyprzedzeniem o każdej zmianie warunków umownych oraz jednocześnie informują ich o przysługującym im prawie rozwiązania umowy bez ponoszenia jakichkolwiek dalszych kosztów w przypadku niezaakceptowania nowych warunków. Z prawa do rozwiązania umowy można skorzystać w terminie jednego miesiąca od zawiadomienia. Państwa członkowskie mogą przedłużyć ten termin o kolejne trzy miesiące. Państwa członkowskie zapewniają, aby zawiadomienia dokonywano w jasny i zrozumiały sposób na trwałym nośniku.

5. Wszelkie znaczące rozbieżności, stałe lub występujące często, między rzeczywistym wykonaniem usługi łączności elektronicznej innej niż usługa dostępu do internetu lub usługa łączności interpersonalnej niewykorzystująca numerów a wykonaniem wskazanymi w umowie są uznawane za podstawę do uruchomienia środków ochrony prawnej dostępnych dla konsumenta zgodnie z prawem krajowym, łącznie z prawem do bezpłatnego rozwiązania umowy.

6. W przypadku gdy użytkownik końcowy ma prawo rozwiązać umowę o publicznie dostępną usługę łączności elektronicznej inną niż usługa łączności interpersonalnej niewykorzystująca numerów przed końcem uzgodnionego okresu umowy na podstawie niniejszej dyrektywy lub innych przepisów prawa unijnego lub krajowego, od użytkownika końcowego nie można domagać się żadnej rekompensaty z wyjątkiem rekompensaty za zachowane dotowane urządzenie końcowe.

Jeżeli użytkownik końcowy decyduje się na zachowanie urządzenia końcowego stanowiącego element oferty w momencie zawarcia umowy, należna rekompensata nie przekracza wartości obliczonej *pro rata temporis* uzgodnionej w momencie zawarcia umowy lub części opłaty za usługę pozostałej do zakończenia umowy w zależności od tego, która z tych kwot jest niższa.

Państwa członkowskie mogą określić inne metody obliczania stawki rekompensaty, pod warunkiem że taka metoda nie spowoduje, że poziom rekompensaty będzie przewyższał rekompensatę obliczoną zgodnie z drugim akapitem.

Dostawca znosi nieodpłatnie wszelkie ograniczenia użytkowania tych urządzeń końcowych w innych sieciach w momencie określonym przez państwa członkowskie, a najpóźniej w momencie uiszczenia tej rekompensaty.

7. Jeżeli chodzi o usługi transmisji używane do usług łączności maszyna-maszyna, prawa wymienione w ust. 4 i 6 przysługują jedynie użytkownikom końcowym, którzy są konsumentami, mikroprzedsiębiorstwami, małymi przedsiębiorstwami lub organizacjami non-profit.

Artykuł 106

Zmiana dostawcy i przenoszenie numerów

1. W przypadku zmiany dostawcy usług dostępu do internetu dostawcy, których to dotyczy, przekazują użytkownikowi końcowemu odpowiednie informacje przed rozpoczęciem procesu zmiany dostawcy oraz w jego trakcie oraz zapewniają ciągłość usługi dostępu do internetu, chyba że jest to technicznie niewykonalne. Przejmujący dostawca zapewnia aktywację usługi dostępu do internetu w najkrótszym możliwym terminie w dniu i terminie wyraźnie uzgodnionym z użytkownikiem końcowym. Dotychczasowy dostawca dalej świadczy swoje usługi dostępu do internetu na tych samych warunkach do czasu aktywacji usług dostępu do internetu przez przejmującego dostawcę. Utrata dostępu do usługi w trakcie procesu zmiany dostawcy nie może trwać dłużej niż jeden dzień roboczy.

   Krajowe organy regulacyjne zapewniają wydajny i prosty przebieg procesu zmiany dostawcy z perspektywy użytkownika końcowego.

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby wszyscy użytkownicy końcowi posiadający numery należące do krajowego planu numeracji mieli na swój wniosek prawo zachowania dotychczasowego numeru lub dotychczasowych numerów niezależnie od tego, które przedsiębiorstwo świadczy usługę, zgodnie z załącznikiem VI część C.

3. W przypadku gdy użytkownik końcowy rozwiązuje umowę, państwa członkowskie zapewniają, aby użytkownik końcowy mógł zachować prawo do przeniesienia numeru z krajowego planu numeracji do innego dostawcy przez minimalnie jeden miesiąc od daty rozwiązania umowy, chyba że użytkownik końcowy zrzeknie się tego prawa.

4. Krajowe organy regulacyjne zapewniają, aby ceny, jakie wobec siebie stosują dostawcy, związane z przenoszeniem numerów odzwierciedlały ponoszone koszty oraz aby wobec użytkowników końcowych nie stosowano żadnych bezpośrednich opłat.

5. Przenoszenie numerów, a następnie ich aktywacja przeprowadzane są w jak najkrótszym czasie w dniu wyraźnie uzgodnionym z użytkownikiem końcowym. W każdym przypadku użytkownikom końcowym, którzy zawarli umowę w sprawie przeniesienia numeru do nowego dostawcy, aktywuje się numer w ciągu jednego dnia roboczego od daty uzgodnionej z użytkownikiem końcowym. W przypadku nieudanego przebiegu procesu przeniesienia numeru dotychczasowy dostawca ponownie aktywuje numer oraz powiązane usługi użytkownika końcowego do czasu pomyślnego przeniesienia. Dotychczasowy dostawca dalej świadczy swoje usługi na tych samych warunkach do czasu aktywacji usług przejmującego dostawcy. W każdym przypadku utrata dostępu do usługi w trakcie procesu przenoszenia numerów i zmiany dostawcy nie może trwać dłużej niż jeden dzień roboczy. Operatorzy, których sieci lub urządzenia dostępu są używane przez albo dostawcę dotychczasowego, albo przejmującego, albo przez obu z nich, zapewniają, aby nie nastąpiła utrata usługi, która opóźniłaby proces zmiany i przeniesienia numeru.

6. Przejmujący dostawca kieruje procesem zmiany dostawcy i przeniesienia numeru określonym w ust. 1 i 5, a zarówno przejmujący dostawca, jak i dotychczasowy dostawca współpracują w dobrej wierze. Nie opóźniają oni ani nie utrudniają procesów zmiany dostawcy i przeniesienia numeru, nie przenoszą oni także numerów ani nie przełączają użytkowników końcowych bez ich wyraźnej zgody. Umowy użytkowników końcowych zawarte z dotychczasowym dostawcą ulegają automatycznemu rozwiązaniu po ukończeniu procesu zmiany dostawcy.

Krajowe organy regulacyjne mogą ustanowić szczegóły procesów zmiany dostawcy i przenoszenia numerów, uwzględniając krajowe przepisy o umowach, możliwości techniczne oraz potrzebę zachowania ciągłości usług świadczonych na rzecz użytkownika końcowego. Obejmuje to, jeżeli jest to technicznie wykonalne, możliwość zrealizowania procesu przeniesienia numeru zdalnie, chyba że użytkownik końcowy wystąpi z innym wnioskiem. Krajowe organy regulacyjne wprowadzają także odpowiednie środki zapewniające ochronę i odpowiednie informowanie użytkowników końcowych w trakcie zmiany i przenoszenia numeru oraz zapewniają, aby ich numery nie były przenoszone do innego dostawcy wbrew ich woli.

Dotychczasowi dostawcy dokonują na wniosek zwrotu wszelkiego pozostałego salda na rzecz konsumentów korzystających z usług w systemie przedpłat. Zwrot może podlegać opłacie, jedynie jeżeli zostało to określone w umowie. Wszelkie takie opłaty są proporcjonalne i współmierne do rzeczywistych kosztów ponoszonych przez dotychczasowego dostawcę w związku ze zwrotem.

7. Państwa członkowskie ustanawiają przepisy dotyczące nakładania kar, w przypadku niespełnienia przez dostawcę obowiązków wynikających z niniejszego artykułu, w tym opóźnień i nadużyć w przenoszeniu, spowodowanych przez dostawcę lub w jego imieniu.

8. Państwa członkowskie ustanawiają zasady przyznawania przez dostawców rekompensaty użytkownikom końcowym w łatwy sposób w odpowiednim czasie w przypadku niespełnienia przez dostawców obowiązków wynikających z niniejszego artykułu, jak również w przypadku opóźnień lub nadużyć podczas procesu przenoszenia i zmiany dostawcy oraz gdy nie dojdzie do wizyty serwisowej i instalacyjnej.

9. Oprócz informacji wymaganych na mocy załącznika VIII państwa członkowskie zapewniają, aby użytkownicy końcowi byli odpowiednio informowani o istnieniu tego prawa do rekompensaty, o których mowa w ust. 7 i 8.

Artykuł 107

Oferty wiązane

1. Jeżeli pakiet usług lub pakiet usług i urządzeń końcowych oferowany konsumentowi zawiera co najmniej usługę dostępu do internetu lub publicznie dostępną usługę łączności interpersonalnej wykorzystującą numery, art. 102 ust. 3, art. 103 ust. 1, art. 105 i art. 106 ust. 1 mają zastosowanie do wszystkich elementów pakietu, w tym odpowiednio do tych elementów, które w przeciwnym razie nie byłyby objęte tymi przepisami.

2. W przypadku gdy konsument – na mocy prawa Unii lub prawa krajowego zgodnie z prawem Unii – ma prawo do rozwiązania umowy w odniesieniu do któregokolwiek z elementów pakietu, o którym mowa w ust. 1przed upływem uzgodnionego okresu obowiązywania umowy ze względu na brak zgodności z umową lub niezrealizowanie dostawy, państwa członkowskie dają konsumentowi prawo do rozwiązania umowy w odniesieniu do wszystkich elementów tego pakietu.

3. Wykupienie dodatkowych usług lub urządzeń końcowych udostępnianych lub rozpowszechnianych przez ten sam podmiot świadczący usługi dostępu do internetu lub publicznie dostępne usługi łączności interpersonalnej wykorzystujące numery nie powoduje przedłużenia pierwotnego okresu trwania umowy, do której dodawane są takie usługi lub urządzenia końcowe, chyba że konsument wyraźnie zgodzi się na takie przedłużenie przy wykupowaniu dodatkowych usług lub urządzeń końcowych.

4. Ust. 1 i 3 stosuje się również do użytkowników końcowych, którzy są mikroprzedsiębiorstwami, małymi przedsiębiorstwami lub organizacjami non-profit, chyba że wyraźnie zgodzili się oni, by odnośne przepisy w całości lub w części nie miały do nich zastosowania.

5. Państwa członkowskie mogą też stosować ust. 1 w odniesieniu do innych przepisów określonych w niniejszym tytule.

Artykuł 108

Dostępność usług

Państwa członkowskie przyjmują wszelkie niezbędne środki, aby zapewnić jak największą dostępność usług łączności głosowej i usług dostępu do internetu świadczonych za pośrednictwem publicznych sieci łączności elektronicznej w przypadku awarii sieci w wyniku katastrofy lub w przypadku działania siły wyższej. Państwa członkowskie zapewniają, aby dostawcy usług łączności głosowej podejmowali wszelkie niezbędne środki w celu zapewnienia nieprzerwanego dostępu do służb ratunkowych i nieprzerwanej transmisji publicznych ostrzeżeń.

Artykuł 109

Zgłoszenia alarmowe i jednolity europejski numer alarmowy

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby wszyscy użytkownicy końcowi usług, o których mowa w ust. 2, w tym także użytkownicy publicznych automatów telefonicznych, mogli uzyskać dostęp do służb ratunkowych za pomocą zgłoszeń alarmowych bezpłatnie i bez konieczności użycia jakiegokolwiek środka płatniczego, za pośrednictwem jednolitego europejskiego numeru alarmowego „112” oraz za pośrednictwem jakiegokolwiek krajowego numeru alarmowego określonego przez państwa członkowskie.

Państwa członkowskie promują dostęp do służb ratunkowych za pomocą jednolitego europejskiego numeru alarmowego „112” z sieci łączności elektronicznej, które nie są publiczne, ale które umożliwiają połączenia z sieciami publicznymi, w szczególności gdy przedsiębiorstwo odpowiedzialne za tę sieć nie zapewnia alternatywnego i łatwego dostępu do służb ratunkowych.

2. Po konsultacji z krajowymi organami regulacyjnymi i służbami ratunkowymi oraz dostawcami usług łączności elektronicznej państwa członkowskie zapewniają, aby dostawcy publicznie dostępnych usług łączności interpersonalnej wykorzystujących numery, w przypadku gdy te usługi umożliwiają użytkownikom końcowym nawiązywanie połączeń z numerem należącym do krajowego lub międzynarodowego planu numeracji, zapewniali dostęp do służb ratunkowych za pomocą zgłoszeń alarmowych kierowanych do najwłaściwszego PSAP.

3. Państwa członkowskie zapewniają właściwe odbieranie i obsługę wszystkich zgłoszeń alarmowych kierowanych pod jednolity europejski numer alarmowy „112” w sposób najlepiej odpowiadający krajowej organizacji systemów alarmowych. Takie zgłoszenia alarmowe odbiera się i obsługuje co najmniej z taką samą sprawnością i skutecznością jak zgłoszenia alarmowe kierowane pod krajowe numery alarmowe, jeżeli są one w dalszym ciągu wykorzystywane.

4. Do dnia … [dwa lata od dnia wejścia w życie niniejszej dyrektywy] a następnie co dwa lata, Komisja przedstawia Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie w sprawie skuteczności wdrożenia jednolitego europejskiego numeru alarmowego „112”.

5. Państwa członkowskie zapewniają dostęp użytkowników końcowych z niepełnosprawnościami do służb ratunkowych za pomocą zgłoszeń alarmowych, równoważny dostępowi, który mają inni użytkownicy końcowi zgodnie z prawem Unii harmonizującym wymogi dotyczące dostępności produktów i usług. Komisja oraz krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy podejmują odpowiednie środki w celu zapewnienia, aby użytkownicy końcowi z niepełnosprawnościami, gdy podróżują do innego państwa członkowskiego mogli mieć dostęp do służb ratunkowych na takich samych zasadach co pozostali użytkownicy końcowi, w miarę możliwości bez wcześniejszej rejestracji. Środki te mają zapewnić interoperacyjność we wszystkich państwach członkowskich i opierają się w jak największym stopniu na europejskich normach lub specyfikacjach ustanowionych zgodnie z art. 39. Takie środki nie uniemożliwiają państwom członkowskim przyjmowania dodatkowych wymogów zmierzających do realizacji celów określonych w niniejszym artykule.

6. Państwa członkowskie zapewniają, aby informacje o lokalizacji osoby wykonującej połączenie były udostępniane najodpowiedniejszemu PSAP bezzwłocznie po otrzymaniu zgłoszenia alarmowego. Informacje te obejmują informacje o lokalizacji oparte na sieci i informacje o lokalizacji osoby wykonującej połączenie pochodzące z urządzenia telefonicznego, jeżeli jest to technicznie wykonalne. Państwa członkowskie zapewniają, aby ustalenie i przekazanie informacji o lokalizacji osoby wykonującej połączenie nie wiązało się z żadnymi kosztami dla użytkownika końcowego i PSAP w odniesieniu do wszystkich zgłoszeń alarmowych kierowanych pod jednolity europejski numer alarmowy „112”. Państwa członkowskie mogą rozszerzyć ten obowiązek na zgłoszenia alarmowe kierowane pod krajowe numery alarmowe. Właściwe organy regulacyjne, w razie konieczności po konsultacji z BEREC, określają kryteria dokładności i niezawodności podanych informacji o lokalizacji osoby wykonującej połączenie.

7. Państwa członkowskie zapewniają, aby użytkownicy końcowi byli odpowiednio informowani o istnieniu jednolitego europejskiego numeru alarmowego „112” oraz o korzystaniu z niego, a także o funkcjach dostępu do tego numeru, w tym poprzez podejmowanie inicjatyw skierowanych do osób podróżujących między państwami członkowskimi oraz użytkowników końcowych z niepełnosprawnościami. Informacje te są przekazywane w przystępnych formatach dostosowanych do różnych rodzajów niepełnosprawności. Komisja wspiera i uzupełnia działania państw członkowskich.

8. W celu zapewnienia skutecznego dostępu do służb ratunkowych za pomocą zgłoszeń alarmowych kierowanych pod jednolity europejski numer alarmowy „112” w państwach członkowskich Komisja, po konsultacji z BEREC, przyjmuje akty delegowane zgodnie z art. 117, uzupełniające ust. 2, 5 i 6 niniejszego artykułu, w sprawie środków koniecznych, aby zapewnić kompatybilność, interoperacyjność, jakość, niezawodność i ciągłość obsługi zgłoszeń alarmowych w Unii w odniesieniu do rozwiązań służących określaniu lokalizacji osoby wykonującej połączenie, dostępu dla użytkowników końcowych z niepełnosprawnościami i przekierowywania zgłoszeń do najwłaściwszego PSAP. Pierwsze takie akty delegowane przyjmuje się do dnia … [cztery lata od dnia wejścia w życie niniejszej dyrektywy].

   Te akty delegowane przyjmuje się jednak bez uszczerbku dla organizacji służb ratunkowych i nie wywierają one żadnego wpływu na tę organizację, która pozostaje w wyłącznej kompetencji państw członkowskich.

   BEREC prowadzi bazę danych zawierającą numery służb ratunkowych państw członkowskich zgodnie z zaleceniem E.164, jeżeli taka baza danych nie jest prowadzona przez inną organizację, w celu zapewnienia, aby służby ratunkowe z różnych państw członkowskich mogły się ze sobą kontaktować.

Artykuł 110

Publiczny system ostrzegania

1. Do dnia … [42 miesiące od dnia wejścia w życie niniejszej dyrektywy] państwa członkowskie zapewnią, aby w przypadku działania publicznych systemów ostrzegania w odniesieniu do zbliżających się lub pogłębiających się stanów wyjątkowych i katastrof publiczne ostrzeżenia były przekazywane użytkownikom końcowym, których to dotyczy, przez podmioty świadczące usługi ruchomej łączności interpersonalnej wykorzystujące numery.

2. Niezależnie od ust. 1 państwa członkowskie mogą, uwzględniając w jak największym stopniu wytyczne BEREC, ustalić, aby publiczne ostrzeżenia były przekazywane za pomocą publicznie dostępnych usług łączności elektronicznej innych niż usługi, o których mowa w ust. 1, i innych niż usługi nadawcze, lub za pomocą aplikacji mobilnej polegającej na usłudze dostępu do internetu, pod warunkiem że skuteczność publicznego systemu ostrzegania jest równoważna pod względem zakresu i zdolności docierania do użytkowników końcowych, w tym tych jedynie czasowo obecnych na danym obszarze. Użytkownicy końcowi mogą w łatwy sposób otrzymywać publiczne ostrzeżenia.

   Do dnia … [18 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej dyrektywy] i po konsultacji z organami odpowiedzialnymi za PSAP, BEREC opublikuje wytyczne na temat sposobu oceny tego, czy skuteczność publicznych ostrzeżeń na mocy niniejszego ustępu jest równoważna skuteczności ostrzeżeń na mocy ust. 1.

Artykuł 111

Równoważny dostęp i wybór dla użytkowników końcowych z niepełnosprawnościami

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby właściwe organy określiły wymogi, które mają spełniać podmioty świadczące publicznie dostępne usługi łączności elektronicznej, aby zapewnić użytkownikom końcowym z niepełnosprawnościami:

   a) dostęp do usług łączności elektronicznej, w tym powiązanych informacji umownych przekazanych zgodnie z art. 102, równoważny dostępowi, jaki ma większość użytkowników końcowych; oraz

   b) korzystanie z możliwości wyboru przedsiębiorstw i usług dostępnych dla większości użytkowników końcowych.

2. Wprowadzając środki, o których mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, państwa członkowskie zachęcają do przestrzegania odnośnych norm lub specyfikacji ustanowionych zgodnie z art. 39.

Artykuł 112

Usługi biura numerów i spisu abonentów

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby wszystkie podmioty świadczące usługi łączności interpersonalnej wykorzystujące numery, które przydzielają numery z planu numeracji, spełniały wszystkie racjonalne wnioski o udostępnienie do celów świadczenia publicznie dostępnych usług biura numerów i spisów abonentów ważnych informacji w uzgodnionym formacie i na uczciwych, obiektywnych, odzwierciedlających koszty i niedyskryminacyjnych warunkach.

2. Krajowe organy regulacyjne są upoważnione do nakładania obowiązki i warunki na przedsiębiorstwa kontrolujące dostęp użytkowników końcowych do usług biura numerów, zgodnie z art. 61. Takie obowiązki i warunki muszą być obiektywne, sprawiedliwe, niedyskryminacyjne i przejrzyste.

3. Państwa członkowskie nie utrzymują żadnych ograniczeń regulacyjnych, które uniemożliwiałyby użytkownikom końcowym w jednym państwie członkowskim bezpośredni dostęp do biura numerów w innym państwie członkowskim w drodze wywołania głosowego lub wiadomości SMS oraz podejmują środki zapewniające taki dostęp zgodnie z art. 97.

4. Niniejszy artykuł stosuje się z zastrzeżeniem wymogów zawartych w prawie Unii dotyczących ochrony danych osobowych i prywatności oraz, w szczególności, art. 12 dyrektywy 2002/58/WE.

Artykuł 113

Interoperacyjność samochodowych odbiorników radiowych oraz odbiorników radiowych i sprzętu telewizji cyfrowej dostępnych dla konsumentów

1. Państwa członkowskie zapewniają interoperacyjność samochodowych odbiorników radiowych oraz konsumenckiego sprzętu telewizji cyfrowej zgodnie z załącznikiem XI.

2. Państwa członkowskie mogą przyjąć środki zapewniające interoperacyjność innych konsumenckich odbiorników radiowych, ograniczając wpływ na rynek odbiorników radiowych niskiej klasy i zapewniając, aby takie środki nie były stosowane do produktów, w których odbiornik radiowy ma charakter jedynie pomocniczy (takich jak smartfony), i do urządzeń używanych przez radioamatorów.

3. Państwa członkowskie zachęcają podmioty świadczące cyfrowe usługi telewizyjne do zapewnienia, w stosownych przypadkach, aby sprzęt telewizji cyfrowej, który oni przekazują swoim użytkownikom końcowym, był interoperacyjny, tak aby sprzęt telewizji cyfrowej mógł być, gdy jest to technicznie wykonalne, ponownie wykorzystany przez inne podmioty świadczące cyfrowe usługi telewizyjne.

Bez uszczerbku dla art. 5 ust. 2 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady2012/19/UE[1] państwa członkowskie zapewniają, aby po zakończeniu umowy użytkownicy końcowi mieli możliwość oddania sprzętu telewizji cyfrowej w ramach darmowej i łatwej procedury, chyba że dostawca wykaże, że nie jest on w pełni interoperacyjny z usługami telewizji cyfrowej innych dostawców, w tym tych, do których przeszedł użytkownik końcowy.

Zakłada się, że sprzęt telewizji cyfrowej, który jest zgodny ze zharmonizowanymi normami, do których odniesienia zostały opublikowane w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*, lub z częścią takich norm, spełnia wymóg interoperacyjności określony w akapicie drugim objęty tymi normami lub ich częścią.

[1] Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego (WEEE) (Dz.U. L 197 z 24.7.2012, s. 38).

Artykuł 114

Transmisja obowiązkowa

1. Państwa członkowskie mogą nakładać uzasadnione obowiązki dotyczące transmisji obowiązkowej związane z nadawaniem określonych kanałów radiowych i telewizyjnych oraz powiązanych usług uzupełniających, w szczególności usług ułatwiających odpowiedni dostęp użytkownikom końcowym z niepełnosprawnościami i zapewniających dane wspierające usługi telewizji hybrydowej i elektroniczne przewodniki po programach, na przedsiębiorstwa, które podlegają ich jurysdykcji i udostępniają sieci i świadczą usługi łączności elektronicznej wykorzystywane do rozpowszechniania wśród ogółu obywateli kanałów radiowych lub telewizyjnych, w przypadku gdy dla znacznej liczby użytkowników końcowych takie sieci i usługi są głównym sposobem odbierania kanałów radiowych i telewizyjnych. Takie obowiązki nakłada się jedynie wtedy, gdy są one niezbędne do realizacji celów leżących w interesie ogólnym, wyraźnie określonych przez każde państwo członkowskie, przy czym obowiązki te muszą być proporcjonalne i przejrzyste.

2. Do dnia … [rok od dnia wejścia w życie niniejszej dyrektywy] a następnie co pięć lat, państwa członkowskie dokonują przeglądu obowiązków, o których mowa w ust. 1, z wyjątkiem przypadków, w których państwa członkowskie przeprowadziły taki przegląd w ciągu czterech poprzednich lat.

3. Ani ust. 1 niniejszego artykułu, ani art. 59 ust. 2 nie naruszają zdolności państw członkowskich do ustalania odpowiedniego wynagrodzenia, jeśli takie się określa, odnośnie do środków podejmowanych zgodnie z niniejszym artykułem, jednocześnie zapewniając, aby w podobnych okolicznościach dostawcy sieci i usług łączności elektronicznej byli traktowani w równy sposób. W przypadku gdy przewidziano wynagrodzenie, państwa członkowskie zapewniają, aby w prawie krajowym wyraźnie określony został obowiązek wypłaty wynagrodzenia, a także, w stosownych przypadkach, kryteria obliczania tego wynagrodzenia. Państwa członkowskie zapewniają także, aby obowiązek ten stosowano w proporcjonalny i przejrzysty sposób.

Artykuł 115

Zapewnienie dodatkowych usług

1. Bez uszczerbku dla art. 88 ust. 2, państwa członkowskie zapewniają, aby właściwe organy w porozumieniu, w stosownych przypadkach, z krajowymi organami regulacyjnymi mogły wymagać od wszystkich podmiotów świadczących usługi dostępu do internetu lub publicznie dostępne usługi łączności interpersonalnej wykorzystujące numery udostępniania bezpłatnie całości lub części usług dodatkowych wymienionych w załączniku VI część B, z zastrzeżeniem możliwości technicznych, jak również całości lub części usług dodatkowych wymienionych w załączniku VI część A.

2. W celu zapewnienia wyższego poziomu ochrony konsumenta państwa członkowskie mogą rozszerzyć wykaz dodatkowych usług zawarty w załączniku VI części A i B w związku z ust. 1.

3. Państwo członkowskie może podjąć decyzję o odstąpieniu od stosowania ust. 1 na całości lub części swojego terytorium, jeśli uważa, po wzięciu pod uwagę stanowisk zainteresowanych stron, że istnieje wystarczający dostęp do tych dodatkowych usług.

Artykuł 116

Dostosowanie załączników

Komisja jest uprawniona do przyjęcia aktów delegowanych zgodnie z art. 117 dotyczących zmiany załączników V, VI, IX, X oraz XI, aby uwzględnić rozwój technologiczny i społeczny lub zmiany popytu na rynku.

CZĘŚĆ IV
PRZEPISY KOŃCOWE

Artykuł 117

Wykonywanie przekazanych uprawnień

1. Powierzenie Komisji uprawnień do przyjęcia aktów delegowanych podlega warunkom określonym w niniejszym artykule.

2. Uprawnienia do przyjęcia aktów delegowanych, o których mowa w art. 75, 109 i 116, powierza się Komisji na pięć lat od dnia ... [data wejścia w życie niniejszej dyrektywy]. Komisja sporządza sprawozdanie dotyczące przekazania uprawnień nie później niż dziewięć miesięcy przed końcem okresu pięciu lat. Przekazanie uprawnień zostaje automatycznie przedłużone na takie same okresy, chyba że Parlament Europejski lub Rada sprzeciwią się takiemu przedłużeniu nie później niż trzy miesiące przed końcem każdego okresu.

3. Przekazanie uprawnień, o którym mowa w art. 75, 109 i 116, może zostać w dowolnym momencie odwołane przez Parlament Europejski lub przez Radę. Decyzja o odwołaniu kończy przekazanie określonych w niej uprawnień. Decyzja o odwołaniu staje się skuteczna od następnego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* lub w określonym w tej decyzji późniejszym terminie. Nie wpływa ona na ważność jakichkolwiek już obowiązujących aktów delegowanych.

4. Przed przyjęciem aktu delegowanego Komisja konsultuje się z ekspertami wyznaczonymi przez wszystkie państwa członkowskie zgodnie z zasadami określonymi w Porozumieniu międzyinstytucjonalnym z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie lepszego stanowienia prawa.

5. Niezwłocznie po przyjęciu aktu delegowanego Komisja przekazuje go równocześnie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.

6. Akt delegowany przyjęty na podstawie art. 75, 109 i 116 wchodzi w życie tylko wówczas, gdy Parlament Europejski albo Rada nie wyraziły sprzeciwu w terminie dwóch miesięcy od przekazania tego aktu Parlamentowi Europejskiemu i Radzie, lub gdy, przed upływem tego terminu, zarówno Parlament Europejski, jak i Rada poinformowały Komisję, że nie wniosą sprzeciwu. Termin ten przedłuża się o dwa miesiące z inicjatywy Parlamentu Europejskiego lub Rady.

Artykuł 118

Komitet

1. Komisję wspomaga komitet („Komitet ds. Łączności”). Komitet ten jest komitetem w rozumieniu rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

2. W odniesieniu do aktów wykonawczych, o których mowa w art. 28 ust. 4 akapit drugi, Komisję wspomaga Komitet ds. Spektrum Radiowego ustanowiony na podstawie art. 3 ust. 1 decyzji nr 676/2002/WE. Komitet ten jest komitetem w rozumieniu rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

3. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 4 rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

W przypadku gdy opinia komitetu ma być uzyskana w drodze procedury pisemnej, procedura ta kończy się bez osiągnięcia rezultatu, jeżeli przed upływem terminu na wydanie opinii zdecyduje o tym przewodniczący komitetu lub wniosą o to członkowie komitetu. W takim przypadku przewodniczący w rozsądnym terminie zwołuje posiedzenie komitetu.

4. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 5 rozporządzenia (UE) nr 182/2011, przy uwzględnieniu art. 8 tego rozporządzenia.

W przypadku gdy opinia komitetu ma być uzyskana w drodze procedury pisemnej, procedura ta kończy się bez osiągnięcia rezultatu, jeżeli przed upływem terminu na wydanie opinii zdecyduje o tym przewodniczący komitetu lub wniosą o to członkowie komitetu. W takim przypadku przewodniczący w rozsądnym terminie zwołuje posiedzenie komitetu.

Artykuł 119

Wymiana informacji

1. Komisja udostępnia Komitetowi ds. Łączności wszelkie odpowiednie informacje uzyskane w wyniku regularnie prowadzonych konsultacji z przedstawicielami operatorów sieciowych, dostawców usług, użytkowników, konsumentów, producentów oraz związków zawodowych, jak również krajów trzecich i międzynarodowych organizacji.

2. Mając na uwadze politykę Unii w dziedzinie łączności elektronicznej, Komitet ds. Łączności wspiera wymianę informacji pomiędzy państwami członkowskimi oraz pomiędzy państwami członkowskimi a Komisją, dotyczących sytuacji i rozwoju działalności regulacyjnej w zakresie sieci i usług łączności elektronicznej.

Artykuł 120

Publikacja informacji

1. Państwa członkowskie zapewniają, by bieżąca informacja dotycząca wdrażania niniejszej dyrektywy była publicznie dostępna w sposób zapewniający wszystkim zainteresowanym stronom łatwy dostęp do niej. Państwa członkowskie zamieszczają w krajowym dzienniku urzędowym odpowiednią wzmiankę na temat miejsca i sposobu opublikowania tej informacji. Pierwsza taka wzmianka publikowana jest przed … [dwa lata od dnia wejścia w życie niniejszej dyrektywy], po czym kolejne wzmianki publikuje się każdorazowo w przypadku zmian zawartych w niej informacji.

2. Państwa członkowskie przedkładają Komisji kopie takich wzmianek z chwilą ich publikacji. Komisja przekazuje te informacje w razie potrzeby Komitetowi ds. Łączności.

3. Państwa członkowskie zapewniają, aby wszystkie odpowiednie informacje na temat praw, warunków, procedur, kosztów, opłat i decyzji związanych z ogólnymi zezwoleniami, prawami użytkowania i prawami instalowania urządzeń były publikowane oraz uaktualniane w odpowiedni sposób, tak aby zapewnić łatwy dostęp do tych informacji wszystkim zainteresowanym stronom.

4. Jeżeli informacja, o której mowa w ust. 3, pochodzi z różnych szczebli władzy państwowej, a w szczególności jeżeli jest to informacja o procedurach i warunkach przyznawania prawa instalowania urządzeń, właściwy organ, uwzględniając związane z tym koszty, podejmuje stosowne wysiłki, ażeby zagwarantować łatwo zrozumiały dla użytkowników przegląd takich informacji, zawierający informację na temat poszczególnych szczebli władzy państwowej oraz odpowiedzialnych organów, celem ułatwienia składania wniosków o przyznanie prawa instalowania urządzeń.

5. Państwa członkowskie zapewniają, by szczegółowe obowiązki nałożone na przedsiębiorstwa na mocy przepisów niniejszej dyrektywy podlegały publikacji oraz aby określono odnośne rynki towarów i usług oraz rynki geograficzne. Z zastrzeżeniem potrzeby ochrony tajemnicy handlowej państwa członkowskie zapewniają, by uaktualniona informacja była publicznie dostępna w sposób zapewniający wszystkim zainteresowanym stronom łatwy dostęp do tej informacji.

6. Państwa członkowskie dostarczają Komisji informacje, które udostępniają publicznie zgodnie z ust. 5. Komisja udostępnia te informacje w przystępny sposób oraz przekazuje je w razie potrzeby Komitetowi ds. Łączności.

Artykuł 121

Powiadamianie i monitorowanie

1. Krajowe organy regulacyjne powiadamiają Komisję najpóźniej do dnia … [dwa lata od dnia wejścia w życie niniejszej dyrektywy], oraz następnie niezwłocznie w okresie późniejszym, o nazwach przedsiębiorstw mających obowiązek świadczenia usług powszechnych na mocy art. 85 ust. 2, art. 86 lub 87.

2. Krajowe organy regulacyjne przekazują Komisji nazwy przedsiębiorstw wyznaczonych jako posiadające znaczącą pozycję rynkową dla celów niniejszej dyrektywy oraz obowiązki, jakie zostały na nich nałożone na mocy niniejszej dyrektywy. Jakakolwiek zmiana obowiązków nałożonych na przedsiębiorstwa lub przedsiębiorstwa objęte niniejszą dyrektywą musi być niezwłocznie notyfikowana Komisji.

Artykuł 122

Procedura przeglądu

1. Do dnia … [7 lat od dnia wejścia w życie niniejszej dyrektywy] a następnie co pięć lat, Komisja dokonuje przeglądu stosowania niniejszej dyrektywy oraz składa Parlamentowi Europejskiemu oraz Radzie sprawozdania.

   Przeglądy te ocenią w szczególności wpływ art. 61 ust. 3 oraz art. 76, 78 i 79 na rynek oraz to, czy uprawnienia *ex ante* i inne uprawnienia interwencyjne na podstawie niniejszej dyrektywy są wystarczające, aby umożliwić krajowym organom regulacyjnym zajęcie się problemem niekonkurencyjnych oligopolistycznych struktur rynkowych oraz zapewnić, aby konkurencja na rynkach łączności elektronicznej nadal się rozwijała z korzyścią dla użytkowników końcowych.

   W tym celu Komisja może zażądać od państw członkowskich informacji, które winny zostać dostarczone bez nieuzasadnionej zwłoki.

2. Do dnia … [7 lat od dnia wejścia w życie niniejszej dyrektywy] a następnie co pięć lat, Komisja dokonuje przeglądu zakresu usługi powszechnej, w szczególności w celu zaproponowania Parlamentowi Europejskiemu i Radzie zmian i określenia na nowo tego zakresu.

Taki przegląd przeprowadza się z uwzględnieniem zmian społecznych, ekonomicznych i technologicznych, biorąc pod uwagę, między innymi, mobilność i szybkość przesyłania danych w świetle dominujących technologii wykorzystywanych przez większość użytkowników końcowych. Komisja przedkłada Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie dotyczące wyników tego przeglądu.

3. Do dnia …. [trzy lata od dnia wejścia w życie niniejszej dyrektywy] i następnie co trzy lata BEREC publikuje opinię na temat krajowego wdrażania i funkcjonowania ogólnego zezwolenia oraz na temat ich wpływu na funkcjonowanie rynku wewnętrznego.

Komisja może, uwzględniając w jak największym stopniu opinię BEREC opublikować sprawozdanie na temat stosowania tytułu II rozdział II części I oraz załącznika I i może przedstawić wniosek ustawodawczy służący zmianie tych przepisów, w przypadku gdy uzna to za konieczne w celu usunięcia przeszkód w prawidłowym funkcjonowaniu rynku wewnętrznego.

Artykuł 123

Szczególna procedura przeglądowa dotycząca praw użytkowników końcowych

1. BEREC monitoruje rozwój rynku i rozwój technologiczny w odniesieniu do różnych rodzajów usług łączności elektronicznej oraz publikuje, do … [trzy lata od dnia wejścia w życie niniejszej dyrektywy] i następnie co trzy lata lub na uzasadniony wniosek co najmniej dwóch swoich członków państw członkowskich, opinię w sprawie tego rozwoju i jego wpływu na stosowanie tytułu III części III.

W tej opinii BEREC ocenia, w jakim stopniu tytuł III części III spełnia cele określone w art. 3. Opinia ta uwzględnia w szczególności zakres stosowania tytułu III części III, jeżeli chodzi o rodzaje objętych usług łączności elektronicznej. Na podstawie opinii BEREC analizuje w szczególności:

a) w jakim stopniu użytkownicy końcowi wszystkich usług łączności elektronicznej mają możliwość dokonywania swobodnych i świadomych wyborów, również na podstawie kompletnych informacji zawartych w umowie, i mają możliwość łatwej zmiany podmiotu świadczącego im usługi łączności elektronicznej;

b) w jakim stopniu jakikolwiek brak zdolności, o których mowa w lit. a) doprowadził do zakłóceń na rynku lub szkody dla użytkownika końcowego;

c) w jakim stopniu skuteczny dostęp do służb ratunkowych jest znacznie zagrożony, w szczególności ze względu na większe wykorzystanie usług łączności interpersonalnej niewykorzystujących numerów, brak interoperacyjności lub rozwój technologiczny;

d) prawdopodobny koszt wszelkich potencjalnych dostosowań obowiązków określonych w tytule III części III lub wpływ na innowacje dla dostawców usług łączności elektronicznej.

2. Komisja, uwzględniając w jak największym stopniu opinię BEREC, publikuje sprawozdanie dotyczące stosowania tytułu III części III i przekazuje wniosek ustawodawczy w sprawie zmiany tego tytułu, w przypadku gdy uzna, że jest to konieczne do zapewnienia, aby cele określone w art. 3 mogły być nadal spełniane.

Artykuł 124

Transpozycja

1. Państwa członkowskie przyjmują i publikują, najpóźniej do dnia … [dwa lata od dnia wejścia w życie niniejszej dyrektywy], przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania niniejszej dyrektywy. Niezwłocznie przekazują Komisji tekst tych przepisów.

   Państwa członkowskie stosują te przepisy od dnia … [dwa lata od dnia wejścia w życie publikacji niniejszej dyrektywy].

   Przepisy przyjęte przez państwa członkowskie zawierają odniesienie do niniejszej dyrektywy lub odniesienie takie towarzyszy ich urzędowej publikacji. Przepisy te zawierają także wskazanie, że w istniejących przepisach ustawowych, wykonawczych i administracyjnych odniesienia do dyrektyw uchylonych niniejszą dyrektywą należy odczytywać jako odniesienia do niniejszej dyrektywy. Metody dokonywania takiego odniesienia i formułowania takiego wskazania określane są przez państwa członkowskie.

2. W drodze odstępstwa od ust. 1 niniejszego artykułu, art. 53 ust. 2, 3 i 4 niniejszej dyrektywy ma zastosowanie od …. [data wejścia w życie niniejszej dyrektywy], w przypadku gdy ustanowiono zharmonizowane warunki w drodze technicznych środków wykonawczych zgodnie z decyzją nr 676/2002/WE, celem umożliwienia użytkowania widma radiowego w bezprzewodowych sieciach i usługach szerokopasmowych... W odniesieniu do pasm widma radiowego, dla których zharmonizowane warunki nie zostały ustanowione do dnia … [data wejścia w życie niniejszej dyrektywy], zastosowanie ma art. 53 ust. 2, 3 i 4 niniejszej dyrektywy od daty przyjęcia technicznych środków wykonawczych zgodnie z art. 4 decyzji nr 676/2002/WE.

   W drodze odstępstwa od ust. 1 niniejszego artykułu, państwa członkowskie stosują środki konieczne do zapewnienia zgodności z art. 54 od dnia 31 grudnia 2020 r.

3. Państwa członkowskie przekazują Komisji tekst podstawowych przepisów prawa krajowego, przyjętych w dziedzinie objętej niniejszą dyrektywą.

Artykuł 125

Uchylenie

Dyrektywy 2002/19/WE, 2002/20/WE, 2002/21/WE, 2002/22/WE, wymienione w załączniku XII część A, tracą moc od dnia … [dwa lata od dniu wejścia w życie niniejszej dyrektywy], bez uszczerbku dla zobowiązań państw członkowskich dotyczących terminów przeniesienia do prawa krajowego i stosowania dyrektyw określonych w załączniku XII część B.

Art. 5 decyzji nr 243/2012/UE zostaje skreślony ze skutkiem od dnia … [dwa lata od dniu wejścia w życie niniejszej dyrektywy].

Odesłanie do uchylonych dyrektyw należy odczytywać jako odesłanie do niniejszej dyrektywy, zgodnie z tabelą korelacji w załączniku XIII.

Artykuł 126

Wejście w życie

Niniejsza dyrektywa wchodzi w życie trzeciego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Artykuł 127

Adresaci

Niniejsza dyrektywa skierowana jest do państw członkowskich.

Sporządzono w Strasburgu

W imieniu Parlamentu Europejskiego	*W imieniu Rady*
Przewodniczący	*Przewodniczący*

ZAŁĄCZNIK I

WYKAZ WARUNKÓW, KTÓRYMI MOGĄ ZOSTAĆ OBWAROWANE OGÓLNE ZEZWOLENIA, PRAWA UŻYTKOWANIA WIDMA RADIOWEGO I PRAWA UŻYTKOWANIA ZASOBÓW NUMERACYJNYCH

Niniejszy załącznik przewiduje maksymalny wykaz warunków, którymi mogą zostać obwarowane ogólne zezwolenia dla sieci i usług łączności elektronicznej z wyjątkiem usług łączności interpersonalnej niewykorzystujących numerów (część A), sieci łączności elektronicznej (część B), usługi łączności elektronicznej z wyjątkiem usług łączności interpersonalnej niewykorzystujących numerów (część C), prawa użytkowania pasm radiowych (część D) oraz prawa użytkowania zasobów numeracyjnych (część E).

A. Ogólne warunki, którymi mogą zostać obwarowane ogólne zezwolenia

1. Opłaty administracyjne zgodnie z art. 16.

2. Ochrona danych osobowych i prywatności specyficzna dla sektora łączności elektronicznej, zgodnie z dyrektywą 2002/58/WE.

3. Informacja, która winna być dostarczona w ramach procedury notyfikacji, zgodnie z art. 12 oraz do innych celów określonych w art. 21.

4. Umożliwienie prowadzenia legalnego przejęcia przez właściwe organy krajowe zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2016/679 oraz dyrektywą 2002/58/WE.

5. Warunki użytkowania w odniesieniu do komunikatów kierowanych przez organy publiczne do ogółu ludności, ostrzegających o bezpośrednich zagrożeniach i mających na celu zmniejszenie konsekwencji poważnych kataklizmów.

6. Warunki użytkowania w przypadku wystąpienia poważnych kataklizmów lub stanów zagrożenia kraju w celu zapewnienia łączności między służbami ratunkowymi a władzami.

7. Obowiązki związane z dostępem do sieci inne niż te określone w art. 13, dotyczące przedsiębiorstw udostępniających sieci lub usługi łączności elektronicznej.

8. Środki przeznaczone do zapewnienia zgodności z normami lub specyfikacjami, o których mowa w art 39.

9. Obowiązki w zakresie przejrzystości nakładane na dostawców udostępniających publiczne sieci łączności elektronicznej, które świadczą publicznie dostępne usługi łączności elektronicznej w celu zapewnienia łączności typu koniec-koniec, zgodnie z celami i zasadami określonymi w art. 3 oraz – w stosownych przypadkach i w miarę potrzeby – dostęp właściwych organów do takich informacji potrzebny w związku z weryfikacją dokładności ujawnionych informacji.

B. Szczegółowe warunki, którymi może zostać obwarowane ogólne zezwolenie na dostarczanie sieci łączności elektronicznej

1. Wzajemne połączenia sieciowe zgodnie z przepisami niniejszej dyrektywy.

2. Transmisja obowiązkowa, zgodnie z przepisami niniejszej dyrektywy.

3. Środki ochrony zdrowia publicznego przed polami elektromagnetycznymi wytworzonymi na skutek działania sieci łączności elektronicznej, wprowadzane zgodnie z przepisami prawa Unii, uwzględniając w jak największym stopniu zalecenie 1999/519/WE.

4. Utrzymanie integralności publicznych sieci łączności elektronicznej zgodnie z przepisami niniejszej dyrektywy, w tym poprzez zapewnienie warunków mających zapobiegać zakłóceniom elektromagnetycznym pomiędzy sieciami lub usługami łączności elektronicznej, zgodnie z dyrektywą 2014/30/UE.

5. Zabezpieczenie sieci publicznej przed dostępem podmiotów nieuprawnionych zgodnie z dyrektywą 2002/58/WE.

6. Warunki użytkowania widma radiowego, zgodnie z art. 7 ust. 2 dyrektywy 2014/53/UE, jeżeli takie użytkowanie nie zostało uzależnione od przyznania indywidualnych praw użytkowania na mocy art. 46 ust. 1 i art. 48 niniejszej dyrektywy.

C. Szczegółowe warunki, którymi może zostać obwarowane ogólne zezwolenie na świadczenie usług łączności elektronicznej z wyjątkiem usług łączności interpersonalnej niewykorzystujących numerów

1. Interoperacyjność usług zgodnie z niniejszą dyrektywą.

2. Dostępność dla końcowych użytkowników numerów z krajowego planu numeracji, numerów z powszechnej sieci bezpłatnych numerów telefonicznych oraz – w przypadkach, gdy jest to wykonalne technicznie i ekonomicznie – z planów numeracji innych państw członkowskich, a także warunki zgodnie z niniejszą dyrektywą.

3. Przepisy dotyczące ochrony konsumenta specyficzne dla sektora łączności elektronicznej.

4. Ograniczenia związane z przekazywaniem zakazanych treści, zgodnie z dyrektywą 2000/31/WE, oraz ograniczenia związane z przekazywaniem treści szkodliwych, zgodnie z dyrektywą 2010/13/UE.

D. Wymogi, którymi mogą zostać obwarowane prawa użytkowania widma radiowego

1. Obowiązek świadczenia usługi lub korzystania z rodzaju technologii w granicach określonych w art. 45 w tym, w stosownych przypadkach, wymogi dotyczące zasięgu i jakości usługi.

2. Efektywne i wydajne wykorzystywanie widma radiowego zgodnie z niniejszą dyrektywą.

3. Techniczne i operacyjne warunki niezbędne dla uniknięcia szkodliwych zakłóceń oraz dla ochrony zdrowia publicznego przed działaniem pola elektromagnetycznego, uwzględniając w jak największym stopniu zalecenie 1999/519/WE, jeżeli warunki te odbiegają od tych określonych w ogólnym zezwoleniu.

4. Maksymalny okres ważności zgodnie z art. 49, z zastrzeżeniem wszelkich zmian zawartych w krajowym planie przeznaczenia częstotliwości.

5. Przekazanie lub dzierżawa praw na wniosek posiadacza praw i warunki takiego przekazania zgodnie z niniejszą dyrektywą.

6. Opłaty za prawo użytkowania zgodnie z art. 42.

7. Wszelkie zobowiązania, jakie przedsiębiorstwo, któremu przydzielono prawo użytkowania, podjęło w ramach procesu udzielenia lub odnowienia zezwolenia przed jego udzieleniem lub, w stosownych przypadkach, przed zaproszeniem do składania wniosków o przyznanie praw użytkowania.

8. Obowiązki grupowania lub współdzielenia widma radiowego lub umożliwiania innym użytkownikom dostępu do widma radiowego w określonych regionach lub na szczeblu krajowym.

9. Obowiązki wynikające z odpowiednich umów międzynarodowych, dotyczących wykorzystania pasm widma radiowego.

10. Obowiązki właściwe dla doświadczalnego korzystania z pasm widma radiowego.

E. Warunki, którymi mogą zostać obwarowane prawa użytkowania zasobów numeracyjnych

1. Wskazanie usługi, do której dany numer ma być wykorzystywany, w tym wszelkie wymogi związane ze świadczeniem tej usługi, oraz – aby uniknąć wątpliwości – zasady taryfowe oraz ceny maksymalne, które można stosować w określonym zakresie numeracyjnym do celów zapewnienia ochrony konsumentów zgodnie z art. 3 ust. 2 lit. d).

2. Efektywne i wydajne wykorzystanie zasobów numeracyjnych zgodnie z niniejszą dyrektywą.

3. Wymogi dotyczące przenoszalności numerów zgodnie z niniejszą dyrektywą.

4. Obowiązek udostępniania informacji z publicznego spisu użytkowników końcowych dla celów określonych w art. 112.

5. Maksymalny okres ważności zgodnie z art. 94, z zastrzeżeniem wszelkich zmian zawartych w krajowym planie numeracji.

6. Przekazanie praw na wniosek posiadacza praw i warunki takiego przekazania zgodnie z niniejszą dyrektywą, w tym, że wszelkie warunki, którymi obwarowano prawo użytkowania numeru, powinny być wiążące również dla wszystkich tych przedsiębiorstw, na rzecz których przekazano prawa.

7. Opłaty za użytkowanie zgodnie z art. 95.

8. Wszelkie zobowiązania, jakie przedsiębiorstwo, któremu przydzielono prawo użytkowania, podjęło podczas procedury selekcji konkurencyjnej lub porównawczej.

9. Obowiązki wynikające z odpowiednich umów międzynarodowych, dotyczących użytkowania numerów.

10. Obowiązki dotyczące ekstraterytorialnego użytkowania numerów na terenie Unii, aby zapewnić przestrzeganie przepisów z zakresu ochrony konsumentów i innych przepisów regulujących użytkowanie numerów w państwach członkowskich innych niż państwo członkowskie danego kodu kraju.

ZAŁĄCZNIK II

WARUNKI DOSTĘPU
TELEWIDZÓW I RADIOSŁUCHACZY Z UNII
DO CYFROWYCH USŁUG TELEWIZYJNYCH I RADIOWYCH

Część I
Warunki związane z systemami dostępu warunkowego stosowane
zgodnie z art. 62 ust. 1

Państwa członkowskie zapewnią, by, zgodnie z art. 62, następujące warunki znalazły zastosowanie w odniesieniu do dostępu telewidzów i słuchaczy radiowych z Unii do cyfrowych usług telewizyjnych i radiowych, niezależnie od środków przekazu:

a) wszystkie przedsiębiorstwa dostarczające systemy warunkowego dostępu, niezależnie od środków przekazu, którzy zapewniają usługi dostępu do cyfrowych usług telewizyjnych i radiowych i od których są uzależnieni nadawcy w zakresie docierania do wszelkich grup potencjalnych telewidzów i radiosłuchaczy, muszą:

   – zaproponować wszelkim nadawcom na warunkach równych, rozsądnych i niedyskryminujących, zgodnych z regułami unijnego prawa konkurencji, usługi techniczne umożliwiające odbiór świadczonych przez nich cyfrowych usług telewizyjnych i radiowych przez upoważnionych do tego telewidzów albo radiosłuchaczy za pośrednictwem dekoderów dostarczonych przez operatorów usług, oraz dostosowanie się do przepisów unijnego prawa konkurencji,

   – utrzymywać rozdzielność księgową w odniesieniu do ich działalności w zakresie świadczenia usług dostępu warunkowego;

b) przyznając licencje producentom wyposażenia dla konsumentów, uprawnieni z prawa własności przemysłowej w zakresie produktów i usług systemów warunkowego dostępu muszą czynić to na warunkach sprawiedliwych, rozsądnych i niedyskryminujących. Przyznawanie licencji, dokonywane przy uwzględnieniu czynników technicznych i handlowych, nie może zostać poddane przez uprawnionych z prawa własności przemysłowej warunkom, które zakazują, powstrzymują od lub zniechęcają do wprowadzenia do tego samego produktu:

– wspólnego interfejsu pozwalającego na połączenie wielu innych systemów dostępu, lub

– środków charakterystycznych dla innego systemu dostępu, pod warunkiem że licencjobiorca spełnia odpowiednie i uzasadnione wymogi, zapewniając, w zakresie, w jakim go to dotyczy, bezpieczeństwo transakcji operatorów systemów warunkowego dostępu.

Część II

Inne urządzenia, w stosunku do których mogą być zastosowane warunki określone w art. 61 ust. 2 lit. d)

a) Dostęp do API;

b) Dostęp do EPG.

ZAŁĄCZNIK III

KRYTERIA USTALANIA
HURTOWYCH STAWEK ZA ZAKAŃCZANIE POŁĄCZEŃ GŁOSOWYCH

Zasady, kryteria i parametry do celów ustalania stawek za hurtową usługę zakańczania połączeń głosowych w sieciach stacjonarnych i ruchomych, o których mowa w art. 75 ust. 1:

a) stawki są oparte o odzyskiwanie kosztów ponoszonych przez efektywnego operatora; podstawę oceny efektywnych kosztów stanowią wartości kosztów bieżących; metoda kalkulacji kosztów stosowana do wyliczania efektywnych kosztów opiera się na podejściu w zakresie modelowania od szczegółu do ogółu i wykorzystuje długookresowe koszty krańcowe związane z ruchem sieciowym ponoszone w celu świadczenia na rzecz osób trzecich hurtowej usługi zakańczania połączeń głosowych;

b) odnośne koszty przyrostowe hurtowej usługi zakańczania połączeń głosowych ustala się jako różnicę między łącznymi długookresowymi kosztami operatora świadczącego swój pełny wachlarz usług a łącznymi długookresowymi kosztami tego operatora nieświadczącego usługi hurtowego zakańczania połączeń głosowych na rzecz osób trzecich;

c) do istotnego przyrostu zakańczania połączeń przypisuje się tylko te koszty związane z ruchem sieciowym, których uniknięto by, gdyby hurtowa usługa zakańczania połączeń głosowych nie była świadczona;

d) koszty związane z dodatkową przepustowością sieci uwzględnia się tylko w zakresie, w jakim wynikają one z konieczności zwiększenia przepustowości w celu obsługi dodatkowego ruchu związanego z hurtowym zakańczaniem połączeń głosowych;

e) opłaty za użytkowanie widma radiowego wyłącza się z przyrostu z tytułu zakańczania połączeń w sieciach ruchomych;

f) uwzględnia się wyłącznie te hurtowe koszty handlowe, które są bezpośrednio związane ze świadczeniem hurtowej usługi zakańczania połączeń na rzecz osób trzecich;

g) uznaje się, że wszyscy operatorzy sieci stacjonarnych świadczą usługi zakańczania połączeń głosowych po takich samych kosztach jednostkowych jak efektywny operator, niezależnie od ich wielkości;

h) w przypadku operatorów sieci ruchomych minimalną skalę efektywności ustala się jako udział w rynku nie mniejszy niż 20%;

i) właściwą metodą amortyzacji aktywów jest amortyzacja ekonomiczna; oraz

j) wybór modelowanych sieci pod względem technologii musi być perspektywiczny, w oparciu o sieć szkieletową opartą na protokole IP, z uwzględnieniem różnych technologii, które z dużym prawdopodobieństwem będą wykorzystywane w okresie ważności maksymalnej stawki; w przypadku sieci stacjonarnych przyjmuje się, że połączenia opierają się wyłącznie na komutacji pakietów.

ZAŁĄCZNIK IV

KRYTERIA OCENY OFERT DOTYCZĄCYCH WSPÓŁINWESTYCJI

Oceniając oferty współinwestycji na podstawie art. 76 ust. 1, krajowy organ regulacyjny weryfikuje, czy spełniono co najmniej następujące kryteria. Krajowe organy regulacyjne mogą uwzględnić dodatkowe kryteria w zakresie, w jakim są one niezbędne do zapewnienia potencjalnym inwestorom dostępu do współinwestycji, w świetle specyficznych warunków lokalnych i struktury rynku:

a) Oferta współinwestycji musi być otwarta – na zasadzie niedyskryminacji – dla każdego przedsiębiorstwa przez cały okres eksploatacji sieci budowanej w ramach tej oferty. Przedsiębiorstwo wyznaczone jako posiadające znaczącą pozycję rynkową może zawrzeć w ofercie racjonalne warunki dotyczące zdolności finansowej dowolnego przedsiębiorstwa, zobowiązujące na przykład potencjalnych inwestorów do wykazania zdolności realizowania etapowych płatności, w oparciu o które zaplanowano wdrożenie, do akceptacji planu strategicznego, w oparciu o który opracowano średniookresowe plany wdrożenia itp.

b) Oferta współinwestycji musi być przejrzysta:

– oferta musi być dostępna i łatwa do zidentyfikowania na stronie internetowej przedsiębiorstwa wyznaczonego jako posiadające znaczącą pozycję rynkową;

– pełne szczegółowe warunki muszą zostać udostępnione bez zbędnej zwłoki każdemu potencjalnemu oferentowi, który wyraził zainteresowanie, włączając informacje na temat formy prawnej umowy współinwestycji oraz – gdy dotyczy stosownych przypadkach – list intencyjny określający zasady zarządzania spółką celową powołaną na potrzeby współinwestycji; oraz

– działanie takie, jak plan zawiązania i dalszej realizacji przedsięwzięcia w zakresie współinwestycji, musi być z góry określone, musi być w jasny sposób wyjaśnione na piśmie potencjalnemu współinwestorowi, a wszystkie istotne etapy projektu muszą być jasno komunikowane wszystkim przedsiębiorstwom bez jakiejkolwiek dyskryminacji.

c) Oferta współinwestycji musi zawierać warunki dla potencjalnych współinwestorów, które sprzyjają zrównoważonej konkurencji w długookresowej perspektywie, w szczególności:

– wszystkim przedsiębiorstwom należy zaoferować uczciwe, racjonalne i niedyskryminacyjne warunki udziału w realizacji umowy współinwestycji, stosowanie do momentu, w którym do niej przystąpią, w tym pod względem wkładu finansowego wymaganego, do nabycia określonych praw, pod względem ochrony, przyznanej przez te prawa współinwestorom zarówno w fazie budowy oraz w fazie eksploatacji, na przykład przyznanie nienaruszalnych praw użytkowania przez przewidywany okres funkcjonowania sieci będącej przedmiotem współinwestycji oraz pod względem warunków przystąpienia do umowy współinwestycji i ewentualnego jej rozwiązania. Niedyskryminujące warunki w tym kontekście nie oznaczają, że wszystkim potencjalnym współinwestorom należy zaoferować dokładnie takie same warunki, włączając warunki finansowe, lecz że wszystkie zmiany oferowanych warunków muszą być uzasadnione w oparciu o te same obiektywne, przejrzyste, niedyskryminacyjne i przewidywalne kryteria, takie jak liczba linii użytkowników końcowych, które zobowiązano się eksploatować;

– oferta musi zapewnić elastyczność, pod względem wartości i harmonogramu realizacji zobowiązania podjętego przez każdego współinwestora, na przykład w formie uzgodnionego i potencjalnie rosnącego odsetka łącznej liczby linii użytkowników końcowych na danym obszarze, do którego eksploatacji współinwestorzy mogą się stopniowo zobowiązać i który ustalany jest na poziomie jednostki, umożliwiającym mniejszym współinwestorom z ograniczonymi zasobami uczestnictwo we współinwestycji na rozsądnie mniejszą skalę oraz stopniowe zwiększanie swojego udziału przy zapewnieniu odpowiedniego poziomu zaangażowania początkowego. Ustalenie wkładu finansowego, który ma być wniesiony przez każdego współinwestora, musi odzwierciedlać fakt, że inwestorzy przystępujący do przedsięwzięcia na wczesnym etapie akceptują większe ryzyko i wcześniej angażują kapitał;

– zwiększającą się z czasem marżę należy uznać za uzasadnioną w przypadku zobowiązań podjętych na późniejszym etapie oraz w przypadku nowych współinwestorów przystępujących do współinwestycji po rozpoczęciu realizacji projektu, aby odzwierciedlić malejące ryzyko oraz neutralizować wszelkie zachęty do nieangażowania kapitału na wcześniejszych etapach;

– umowa współinwestycji musi umożliwiać przeniesienie praw nabytych przez współinwestorów na innych współinwestorów lub na osoby trzecie gotowe przystąpić do umowy współinwestycji, pod warunkiem że przedsiębiorstwo, na które przeniesiono prawa, będzie zobowiązane wypełnić wszystkie pierwotne obowiązki wynikające z umowy współinwestycji spoczywające na podmiocie przenoszącym prawa;

– współinwestorzy muszą przyznać sobie nawzajem, na uczciwych i racjonalnych warunkach, prawa dostępu do infrastruktury będącej przedmiotem współinwestycji do celów świadczenia usług na rynku detalicznym, w tym na rzecz użytkowników końcowych, według przejrzystych warunków, które należy w przejrzysty sposób przewidzieć w ofercie współinwestycji oraz późniejszej umowie, w szczególności w przypadku gdy współinwestorzy są samodzielnie i osobno odpowiedzialni za wdrożenie określonych części sieci. Jeżeli utworzono spółkę celową na potrzeby realizacji współinwestycji, spółka ta musi zapewnić dostęp do sieci wszystkim współinwestorom, bezpośrednio lub pośrednio, na zasadzie równoważności produktów oraz na uczciwych i racjonalnych warunkach, w tym warunkach finansowych, które odzwierciedlają różne poziomy ryzyka zaakceptowanego przez poszczególnych współinwestorów.

d) Oferta przewidująca współinwestycję musi zapewniać zrównoważoną inwestycję, która z dużym prawdopodobieństwem zaspokoi przyszłe potrzeby, poprzez wdrożenie nowych elementów sieci, które w znacznym stopniu przyczynią się do uruchomienia sieci o bardzo dużej przepustowości.

ZAŁĄCZNIK V

MINIMALNY ZESTAW USŁUG,
KTÓRE USŁUGA ADEKWATNEGO SZEROKOPASMOWEGO DOSTĘPU DO INTERNETU
MUSI BYĆ W STANIE WSPIERAĆ
ZGODNIE Z ART. 84 UST. 3

1) poczta elektroniczna;

2) wyszukiwarki umożliwiające wyszukiwanie i znajdywanie wszelkiego rodzaju informacji;

3) podstawowe internetowe narzędzia na potrzeby szkolenia i kształcenia;

4) gazety lub wiadomości internetowe;

5) zakupy lub zamawianie towarów lub usług w internecie;

6) poszukiwanie pracy i narzędzia służące poszukiwaniu pracy;

7) sieci kontaktów zawodowych;

8) bankowość internetowa;

9) korzystanie z usług administracji elektronicznej;

10) media społecznościowe i komunikatory internetowe;

11) połączenia głosowe i wideo (jakość standardowa).

ZAŁĄCZNIK VI

OPIS USŁUG DODATKOWYCH I USŁUG,
O KTÓRYCH MOWA W ART. 88 (KONTROLA WYDATKÓW),
W ART. 115 (ZAPEWNIENIE USŁUG DODATKOWYCH)
I W ART. 106 (ZMIANA DOSTAWCY I PRZENOSZENIE NUMERÓW)

Część A

Usługi dodatkowe i usługi, o których mowa w art. 88 i 115

Część A ma zastosowanie do konsumentów i do innych kategorii użytkowników końcowych w przypadku stosowania na podstawie art. 88, w przypadku gdy państwa członkowskie rozszerzyły beneficjentów art. 88 ust. 2.

W przypadku stosowania na podstawie art. 115, część A ma zastosowanie do kategorii użytkowników końcowych określonych przez państwa członkowskie, z wyjątkiem lit. c), d) i g) niniejszej części, które mają zastosowanie jedynie do konsumentów.

a) Rachunki szczegółowe

Państwa członkowskie mają zapewnić, aby właściwe ograny w porozumieniu, w stosownych przypadkach, z krajowymi organami regulacyjnymi, z zastrzeżeniem wymogów odpowiednich przepisów prawa o ochronie danych osobowych i prywatności, mogły określić podstawowy poziom szczegółowości rachunków, które dostawcy oferują bezpłatnie użytkownikom końcowym, tak aby mogli oni:

(i) weryfikować i kontrolować opłaty ponoszone za korzystanie z usług dostępu do internetu lub usług łączności głosowej lub usługi łączności interpersonalnej wykorzystującej numery w przypadku art. 115; oraz

(ii) odpowiednio monitorować korzystanie z nich i powiązane z tym wydatki, a w ten sposób racjonalnie kontrolować swoje rachunki.

W stosownych przypadkach można zaoferować użytkownikom końcowym dodatkowe poziomy uszczegółowienia według rozsądnych taryf lub bezpłatnie.

Takie rachunki szczegółowe zawierają wyraźne wskazanie tożsamości dostawcy i czasu trwania usług fakturowanych w związku z korzystaniem z numerów o podwyższonej opłacie, chyba że użytkownik końcowy zażądał, aby te informacje nie były wskazywane.

Połączeń, które są bezpłatne dla wykonującego je użytkownika końcowego, w tym połączeń z telefonem zaufania, nie trzeba wymieniać w rachunku szczegółowym wykonującego połączenie użytkownika końcowego.

Krajowe organy regulacyjne mogą wymagać od operatorów zapewniania bezpłatnej usługi identyfikacji rozmów przychodzących.

b) Bezpłatna blokada wybranych połączeń wychodzących lub wiadomości SMS o podwyższonej opłacie lub MMS, lub – w przypadku gdy jest to technicznie wykonalne – podobnych aplikacji innego rodzaju

mianowicie usługa dodatkowa, za pomocą której użytkownik końcowy może na wniosek skierowany do podmiotów świadczących usługi łączności głosowej lub usługi łączności interpersonalnej wykorzystujące numery w przypadku art. 115 bezpłatnie zablokować określonego typu połączenia wychodzące lub wiadomości SMS lub MMS o podwyższonej opłacie, lub podobne aplikacje innego rodzaju, lub połączenia z numerami określonego typu.

c) Systemy przedpłat

Państwa członkowskie zapewniają, aby właściwe organy w porozumieniu, w stosownych przypadkach, z krajowymi organami regulacyjnymi mogły wymagać od podmiotów oferowania konsumentom możliwości płacenia za dostęp do publicznej sieci łączności elektronicznej i korzystanie z usług łączności głosowej lub usług dostępu do internetu lub usług łączności interpersonalnej wykorzystujących numery w przypadku art. 115 na zasadzie przedpłaty.

d) Rozłożona płatność za przyłączenie

Państwa członkowskie zapewniają, aby właściwe organy w porozumieniu, w stosownych przypadkach, z krajowymi organami regulacyjnymi mogły wymagać od dostawców umożliwienia konsumentom rozłożenia w czasie opłaty za przyłączenie do publicznej sieci łączności elektronicznej.

e) Niepłacenie rachunków

Państwa członkowskie zatwierdzają szczególne środki, które powinny być proporcjonalne, niedyskryminujące i opublikowane, odnoszące się do przypadków niepłacenia rachunków wystawianych przez dostawców. Środki te mają zapewnić ostrzeganie użytkowników końcowych z wyprzedzeniem i w należyty sposób o mającym nastąpić przerwaniu świadczenia usługi lub odłączeniu usługi. Z wyjątkiem przypadków oszustwa, uporczywego spóźniania się z płatnościami lub niepłacenia, środki te zapewniają, aby w zakresie, w jakim jest to technicznie wykonalne, wszelkie przerwy w świadczeniu usług ograniczały się do danej usługi. Odłączenie w następstwie niepłacenia rachunków ma miejsce tylko po należytym ostrzeżeniu użytkownika końcowego. Państwa członkowskie mogą zezwolić na ograniczone świadczenie usługi przez pewien okres przed całkowitym odłączeniem; w okresie tym umożliwia się tylko połączenia, które nie powodują obciążenia użytkownika końcowego opłatą (na przykład połączenia z numerem „112”), oraz minimalny poziom usług dostępu do internetu, określony przez państwa członkowskie w zależności od warunków krajowych.

f) Porady dotyczące taryf

mianowicie usługa dodatkowa, w ramach której użytkownicy końcowi mogą wymagać od dostawcy zaoferowania im informacji dotyczących alternatywnych tańszych taryf, jeśli takie są dostępne.

g) Kontrola kosztów

mianowicie usługa dodatkowa, w ramach której dostawcy – jeśli właściwe organy w porozumieniu, w stosownych przypadkach, z krajowymi organami regulacyjnymi uznają to za właściwe – oferują inne środki kontroli kosztów usług łączności głosowej lub usług dostępu do internetu lub usług łączności interpersonalnej wykorzystujących numery w przypadku art. 115, łącznie z bezpłatnym ostrzeganiem konsumentów w przypadku nieprawidłowego lub nadmiernego, biorąc pod uwagę schematy użytkowania, korzystania z usług telekomunikacyjnych.

h) usługa dodatkowa dezaktywacji fakturowania stron trzecich

mianowicie usługa dodatkowa dla użytkowników końcowych służąca dezaktywacji zdolności dostawców usług będących stronami trzecimi do wykorzystywania rachunku podmiotu świadczącego usługę dostępu do internetu lub podmiotu świadczącego publicznie dostępną usługę łączności interpersonalnej do nakładania opłat za ich produkty lub usługi.

Część B

Usługi dodatkowe, o których mowa w art. 115

a) Identyfikacja linii wywołującej

mianowicie numer strony wywołującej jest pokazywany stronie wywoływanej przed wykonaniem połączenia.

Ta usługa dodatkowa musi być wykonywana zgodnie z odpowiednimi przepisami dotyczącymi ochrony danych osobowych i prywatności, w szczególności z dyrektywą 2002/58/WE.

W miarę możliwości technicznych operatorzy zapewniają przesył danych i sygnałów w celu ułatwienia oferowania identyfikacji linii wywołującej i wybierania tonowego ponad granicami państw członkowskich.

b) Przesyłanie dalej poczty elektronicznej lub dostęp do poczty elektronicznej po rozwiązaniu umowy z podmiotem świadczącym usługę dostępu do internetu

Ta usługa dodatkowa, na wniosek i bezpłatna, pozwala użytkownikom końcowym rozwiązującym swoją umowę z podmiotem świadczącym usługę dostępu do internetu mieć dostęp do wiadomości otrzymywanych na adres(y) poczty elektronicznej w oparciu o nazwę handlową lub znak towarowy swojego poprzedniego dostawcy w okresie uznanym przez krajowy organ regulacyjny za niezbędny i proporcjonalny, albo otrzymywać na nowy adres poczty elektronicznej, który poda użytkownik końcowy, pocztę elektroniczną przesłaną na ten (lub te) adres(y) w danym okresie.

Część C

Wprowadzenie w życie przepisów o przenoszeniu numerów, o którym mowa w art. 106

Wymóg, zgodnie z którym każdy użytkownik końcowy posiadający numer należący do krajowego planu numeracji może na życzenie zachować dotychczasowy numer lub dotychczasowe numery niezależnie od przedsiębiorstwa świadczącego usługę, stosuje się:

a) w przypadku numerów geograficznych – w określonym miejscu; oraz

b) w przypadku numerów niegeograficznych – w dowolnym miejscu.

Niniejszej części nie stosuje się do przenoszenia numerów między sieciami świadczącymi usługi stacjonarne a sieciami ruchomymi.

ZAŁĄCZNIK VII

OBLICZANIE KOSZTU NETTO OBOWIĄZKU ŚWIADCZENIA USŁUGI POWSZECHNEJ, JEŚLI TAKI KOSZT WYSTĘPUJE, ORAZ USTANAWIANIE MECHANIZMÓW REKOMPENSATY LUB DZIELENIA KOSZTÓW ZGODNIE Z ART. 89 i 890

Część A

Kalkulacja kosztu netto

Obowiązek świadczenia usługi powszechnej odnosi się do tych obowiązków nałożonych na przedsiębiorstwo przez państwo członkowskie, które dotyczą świadczenia usługi powszechnej, jak określono w art. 84–87.

Krajowe organy regulacyjne mają rozważyć wszelkie środki zmierzające do zapewnienia odpowiednich zachęt dla przedsiębiorstw (wyznaczonych lub nie) do świadczenia usługi powszechnej w sposób efektywny pod względem kosztów. Na potrzeby kalkulacji koszt netto świadczenia usługi powszechnej powinien być obliczany jako różnica pomiędzy ponoszonym przez dowolne przedsiębiorstwo kosztem netto prowadzenia działalności z obowiązkiem świadczenia usługi powszechnej a kosztem netto prowadzenia działalności bez obowiązku świadczenia usługi powszechnej. Należytą uwagę trzeba poświęcić poprawnemu obliczeniu kosztów, których każde przedsiębiorstwo nie zdecydowałoby się ponosić, gdyby nie istniał obowiązek świadczenia usługi powszechnej. Kalkulacja kosztów netto musi oceniać korzyści, włączając korzyści niematerialne, jakie odnosi dostawca świadczący usługę powszechną.

Kalkulacja ma się opierać na kosztach, które można przypisać do:

(i) składników określonych usług, które mogą być świadczone jedynie ze stratą lub na warunkach kosztowych, które nie mieszczą się w normalnych standardach handlowych.

Ta kategoria może zawierać składniki usługi, takie jak dostęp do telefonicznych służb ratunkowych, zapewnienie określonych publicznych automatów telefonicznych, zapewnienie określonych usług lub sprzętu dla użytkowników końcowych z niepełnosprawnościami itd.;

(ii) określonych użytkowników końcowych lub grup użytkowników końcowych, których – biorąc pod uwagę koszt zapewnienia określonej sieci i usługi, wygenerowane przychody oraz wszelkie geograficzne uśrednianie cen nałożone przez państwa członkowskie – można obsługiwać jedynie ze stratą lub na warunkach kosztowych niemieszczących się w normalnych standardach cenowych.

Ta kategoria obejmuje tych użytkowników końcowych lub grupy użytkowników końcowych, których nie obsługiwałby komercyjny dostawca, który nie miałby obowiązku świadczenia usługi powszechnej.

Kalkulacja kosztów netto określonych aspektów obowiązku świadczenia usługi powszechnej ma być dokonywana oddzielnie i tak, aby uniknąć podwójnego liczenia wszelkich bezpośrednich i pośrednich korzyści i kosztów. Całkowity koszt netto obowiązku świadczenia usługi powszechnej ponoszony przez dowolne przedsiębiorstwo należy obliczać jako sumę kosztów netto wynikających z poszczególnych składników obowiązku świadczenia usługi powszechnej, z uwzględnieniem wszelkich korzyści niematerialnych. Odpowiedzialność za weryfikację kosztu netto spoczywa na krajowym organie regulacyjnym.

Część B

Rekompensata kosztów netto obowiązku świadczenia usług powszechnych

Odzyskiwanie lub finansowanie kosztów netto obowiązku świadczenia usług powszechnych może wymagać, aby przedsiębiorstwa mające obowiązek świadczenia usług powszechnych otrzymały rekompensatę za usługi, które świadczą na warunkach niekomercyjnych. Ponieważ rekompensata taka wiąże się z transferami finansowymi, państwa członkowskie mają zapewnić, by były one dokonywane w sposób obiektywny, przejrzysty, niedyskryminacyjny i proporcjonalny. Oznacza to, że transfery te skutkują jak najmniejszymi zakłóceniami konkurencji i popytu wśród użytkowników.

Zgodnie z art. 90 ust. 3 mechanizm współdzielenia kosztów oparty na funduszu powinien wykorzystywać przejrzysty i neutralny sposób pobierania wkładów, który pozwala uniknąć ryzyka podwójnego naliczania wkładów, zarówno od wydatków, jak i wpływów przedsiębiorstw.

Niezależny organ zarządzający funduszem ma być odpowiedzialny za pobieranie wkładów od przedsiębiorstw, które zostaną uznane za zobowiązane do wnoszenia wkładu w koszty netto obowiązku świadczenia usługi powszechnej w państwie członkowskim, oraz nadzorować transfer kwot lub płatności administracyjnych należnych przedsiębiorstwom, które są upoważnione do otrzymywania płatności z funduszu.

ZAŁĄCZNIK VIII

WYMOGI DOTYCZĄCE INFORMACJI, KTÓRE NALEŻY PRZEKAZAĆ ZGODNIE Z ART. 102
(WYMOGI INFORMACYJNE DOTYCZĄCE UMÓW)

A. Wymogi informacyjne dotyczące dostawców świadczących publicznie dostępne usługi łączności elektronicznej inne niż usługi transmisji używane do świadczenia usług łączności maszyna-maszyna

Dostawcy publicznie dostępnych usługi łączności elektronicznej inne niż usługi transmisji używane do świadczenia usług łączności maszyna-maszyna przekazują następujące informacje:

1) w ramach prezentacji głównych cech każdej świadczonej usługi – wszelkie minimalne poziomy jakości usług w zakresie, w jakim są one oferowane, i, w przypadku usług innych niż usługi dostępu do internetu, konkretne gwarantowane parametry jakości.

   Jeżeli nie są oferowane żadne minimalne poziomy jakości usługi, należy przedstawić oświadczenie o tym fakcie;

2) w ramach informacji na temat ceny, w przypadku i w zakresie, w jakim ma to zastosowanie, odnośne ceny za aktywację usług łączności elektronicznej i wszelkie powtarzalne lub oparte na zużyciu opłaty;

3) w ramach informacji na temat okresu obowiązywania umowy oraz warunków przedłużenia i rozwiązania umowy, w tym ewentualnej opłaty za rozwiązanie umowy, w zakresie, w jakim takie warunki mają zastosowanie:

   (i) minimalne wykorzystanie usługi lub okres obowiązywania, wymagane do skorzystania z warunków promocyjnych;

   (ii) wszelkie opłaty związane ze zmianą dostawcy oraz rekompensata i ustalenia dotyczące odszkodowania za opóźnienia lub nadużycia związane ze zmianą dostawcy, a także informacje dotyczące odpowiednich procedur;

   (iii) informacje o prawie konsumentów korzystających z usług przedpłaconych do otrzymania zwrotu, na żądanie, pozostałych środków w przypadku zmiany dostawcy, zgodnie z art. 106 ust. 6;

   (iv) wszelkie opłaty należne w momencie przedterminowego rozwiązania umowy, w tym informacje na temat odblokowania urządzeń końcowych oraz zwrot kosztów urządzeń końcowych;

4) wszelkie klauzule o rekompensacie i zwrocie kosztów (w tym, w stosownych przypadkach, wyraźne odniesienie do praw konsumentów), które stosuje się w przypadku, gdy nie został osiągnięty zapisany w umowie poziom jakości usług lub jeżeli dostawca nie zareaguje odpowiednio na naruszenie bezpieczeństwa, zagrożenie lub lukę w systemie bezpieczeństwa;

5) rodzaj działań, które dostawca może podjąć w związku z przypadkami naruszenia bezpieczeństwa lub z zagrożeniami lub podatnością na takie zagrożenia.

B. Wymogi dotyczące informacji w przypadku dostawców usługi dostępu do internetu i publicznie dostępnych usług łączności interpersonalnej

I. Oprócz wymogów określonych w części A dostawcy usług dostępu do internetu i publicznie dostępnych usług łączności interpersonalnej przekazują następujące informacje:

1) w ramach prezentacji głównych cech każdej świadczonej usługi:

(i) wszelkie minimalne poziomy jakości usług w zakresie, w jakim są oferowane, i z uwzględnieniem w jak największym stopniu wytycznych BEREC przyjętych zgodnie z art. 104 ust. 2 dotyczących:

– w odniesieniu do usług dostępu do internetu: przynajmniej opóźnienia, zmienność opóźnienia, utrata pakietów,

– w odniesieniu do podmiotów świadczących publicznie dostępne usługi łączności interpersonalnej, które kontrolują co najmniej kilka elementów sieci lub mają służącą do tego celu umowę o gwarantowaniu poziomu usług z przedsiębiorstwami zapewniającymi dostęp do sieci: przynajmniej czas inicjacji połączenia, prawdopodobieństwo nieudanego wywołania, opóźnienia sygnału wywołania zgodnie z załącznikiem X; oraz

(ii) bez uszczerbku dla prawa użytkowników końcowych do korzystania z preferowanych przez siebie urządzeń końcowych zgodnie z art. 3 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2015/2120, wszelkie warunki, w tym opłaty, nałożone przez dostawcę na wykorzystanie dostarczonego urządzenia końcowego;

2) w ramach informacji na temat ceny, w przypadku i w zakresie, w jakim ma to zastosowanie, odnośne ceny za aktywację usług łączności elektronicznej i wszelkie powtarzalne lub oparte na zużyciu opłaty:

   (i) szczegółowe informacje dotyczące konkretnego planu lub konkretnych planów taryfowych przewidzianych umową oraz – dla każdego takiego planu taryfowego – rodzaj oferowanych usług, w tym, w stosownych przypadkach, ilość danych lub jednostek w połączeniach (takich jak MB, minuty, wiadomości) uwzględnionych w okresie rozliczeniowym oraz cena dodatkowych jednostek;

   (ii) w przypadku planu taryfowego lub planów taryfowych obejmujących wstępnie ustaloną ilość danych, minut i wiadomości tekstowych – przysługująca konsumentom możliwość przeniesienia wszelkiej niewykorzystanej ilości danych minut i wiadomości tekstowych z poprzedniego okresu rozliczeniowego na kolejny okres rozliczeniowy, jeżeli ta opcja jest ujęta w umowie;

   (iii) środki w celu zapewnienia przejrzystości rachunku i monitorowania poziomu zużycia;

   (iv) informacje taryfowe dotyczące numerów lub usług, które podlegają szczególnym warunkom cenowym; w odniesieniu do poszczególnych kategorii usług właściwe organy w porozumieniu, w stosownych przypadkach, z krajowymi organami regulacyjnymi mogą wymagać, aby informacje te były udostępniane bezpośrednio przed wykonaniem połączenia lub wykonaniem połączenia z dostawcą usług;

   (v) w przypadku usług wiązanych i ofert wiązanych obejmujących zarówno usługi, jak i urządzenie końcowe – cena poszczególnych elementów oferty wiązanej, o ile elementy te są również oferowane oddzielnie;

(vi) informacje szczegółowe i warunki, w tym opłaty, dotyczące wszelkich usług posprzedażowych, konserwacji i obsługi klienta; oraz

(vii) sposób, w jaki można uzyskać aktualne informacje na temat wszystkich obowiązujących taryf i opłat eksploatacyjnych;

3) w ramach informacji na temat okresu obowiązywania umowy w przypadku usług wiązanych i warunków przedłużenia i rozwiązania umowy, w stosownych przypadkach, warunki rezygnacji z oferty wiązanej lub jej elementów;

4) bez uszczerbku dla art. 13 rozporządzenia (UE) 2016/679, informacje na temat rodzaju danych osobowych są przekazywane przed realizacją usługi lub gromadzone w kontekście świadczenia usługi;

5) szczegółowe informacje na temat produktów i usług przeznaczonych dla użytkowników końcowych z niepełnosprawnościami oraz na temat sposobu uzyskania aktualizacji tych informacji;

6) sposoby inicjowania procedur rozstrzygania sporów, w tym sporów krajowych i transgranicznych, zgodnie z art. 25.

II. Oprócz wymogów określonych w części A oraz w pkt I podmioty świadczące publicznie dostępne usługi łączności interpersonalnej wykorzystujące numery przekazują również następujące informacje:

1) informacje o wszelkich ograniczeniach dostępu do służb ratunkowych lub do informacji o lokalizacji dzwoniącego ze względu na brak możliwości technicznych w zakresie, w jakim usługa umożliwia użytkownikom końcowym nawiązywanie połączeń krajowych z numerem należącym do krajowego lub międzynarodowego planu numeracji telefonicznej;

2) informacje o przysługujących użytkownikowi końcowemu prawach decydowania o umieszczeniu lub nieumieszczeniu jego danych osobowych w spisie oraz rodzaje danych, których to dotyczy, zgodnie z art. 12 dyrektywy 2002/58/WE.

III. Oprócz wymogów określonych w części A oraz w pkt I dostawcy usług dostępu do internetu przekazują również informacje wymagane na podstawie art. 4 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2015/2120.

ZAŁĄCZNIK IX

INFORMACJE PODLEGAJĄCE PUBLIKACJI
ZGODNIE Z ART. 103
(PRZEJRZYSTOŚĆ I PUBLIKOWANIE INFORMACJI)

Właściwy organ w porozumieniu, w stosownych przypadkach, z krajowym organem regulacyjnym odpowiada za zapewnienie, aby informacje określone w niniejszym załączniku były publikowane zgodnie z art. 103. Do właściwego organu w porozumieniu, w stosownych przypadkach, z krajowym organem regulacyjnym należy decyzja, które odpowiednie informacje mają być opublikowane przez dostawców usług dostępu do internetu lub dostawców publicznie dostępnych usług łączności interpersonalnej, a które mają być opublikowane przez sam właściwy organ w porozumieniu, w stosownych przypadkach, z krajowym organem regulacyjnym, tak aby zapewnić wszystkim użytkownikom końcowym możliwość dokonania świadomego wyboru. Właściwe organy w porozumieniu, w stosownych przypadkach, z krajowymi organami regulacyjnymi mogą, jeżeli uznają to za stosowne, propagować środki samo- i współregulacyjne przed nałożeniem jakiegokolwiek obowiązku.

1. Dane kontaktowe przedsiębiorstwa

2. Opis oferowanych usług

2.1. Zakres oferowanych usług oraz głównych cech każdej świadczonej usługi, w tym minimalne poziomy jakości usługi, jeżeli są oferowane, oraz wszelkie ograniczenia nałożone przez podmiot świadczący usługę na korzystanie z dostarczonego urządzenia końcowego.

2.2. Taryfy dla oferowanych usług, w tym informacje na temat ilości jednostek taryfikacyjnych (jak ograniczenia korzystania z danych, liczba minut na połączenia głosowe, liczba wiadomości) zawartych w poszczególnych planach taryfowych oraz obowiązujące taryfy opłat za dodatkowe jednostki taryfikacyjne, numery lub usługi podlegające szczególnym warunkom cenowym, opłaty za dostęp i konserwację, wszelkiego typu opłaty za użytkowanie, systemy taryf dla określonych odbiorców oraz wszelkie dodatkowe opłaty, a także koszty urządzeń końcowych.

2.3. Oferowane usługi posprzedażowe, konserwacji i obsługi klienta oraz dane kontaktowe świadczących je podmiotów.

2.4. Standardowe warunki umowy, w tym okres obowiązywania umowy, opłaty należne w przypadku przedterminowego rozwiązania umowy, prawa przysługujące w przypadku rozwiązania ofert wiązanych lub ich elementów oraz procedury i opłaty bezpośrednie związane z przenoszeniem numerów i innych danych identyfikacyjnych, jeśli ma to zastosowanie.

2.5. Jeżeli przedsiębiorstwo jest podmiotem świadczącym usługi łączności interpersonalnej wykorzystujące numery – informacje na temat dostępu do służb ratunkowych oraz na temat lokalizacji osoby wykonującej połączenie lub wszelkich ograniczeń lokalizacji dotyczących. Jeżeli przedsiębiorstwo jest podmiotem świadczącym usługi łączności interpersonalnej niewykorzystujące numery – informacje na temat stopnia, w jakim zapewniany może lub nie może być dostęp do służb ratunkowych.

2.6. Szczegółowe informacje na temat produktów i usług, w tym wszelkich funkcji, praktyk, polityk i procedur oraz zmian w działaniu usługi specjalnie przeznaczonej dla użytkowników końcowych z niepełnosprawnościami zgodnie z prawem Unii harmonizującym wymogi dotyczące dostępności produktów i usług.

3. Mechanizmy rozstrzygania sporów, w tym opracowane przez dane przedsiębiorstwo.

ZAŁĄCZNIK X

PARAMETRY JAKOŚCI USŁUG

Parametry jakości usługi, definicje i metody pomiaru,
o których mowa w art. 104

Dla dostawców zapewniających dostęp do publicznych sieci łączności elektronicznej

PARAMETR (Uwaga 1)	DEFINICJA	METODA POMIARU
Czas realizacji przyłączenia	ETSI EG 202 057	ETSI EG 202 057
Liczba usterek na linię dostępu	ETSI EG 202 057	ETSI EG 202 057
Czas naprawy usterki	ETSI EG 202 057	ETSI EG 202 057

W odniesieniu do podmiotów świadczących usługi łączności interpersonalnej, które kontrolują co najmniej kilka elementów sieci lub mają służącą do tego celu umowę o gwarantowaniu poziomu usług z przedsiębiorstwami zapewniającymi dostęp do sieci

PARAMETR (Uwaga 2)	DEFINICJA	METODA POMIARU
Czas zestawienia połączenia	ETSI EG 202 057	ETSI EG 202 057
Skargi dotyczące poprawności rachunków	ETSI EG 202 057	ETSI EG 202 057
Jakość połączenia głosowego	ETSI EG 202 057	ETSI EG 202 057
Wskaźnik połączeń przerwanych	ETSI EG 202 057	ETSI EG 202 057
Wskaźnik nieskutecznych połączeń (Uwaga 2)	ETSI EG 202 057	ETSI EG 202 057
Prawdopodobieństwo nieudanego połączenia		
Opóźnienia sygnału wywołania		

Numer wersji ETSI EG 202 057-1: 1.3.1 (lipiec 2008 r.)

W przypadku podmiotów świadczących usługi dostępu do internetu

PARAMETR	DEFINICJA	METODA POMIARU
Opóźnienie	ITU-T Y.2617	ITU-T Y.2617
Zmienność opóźnienia	ITU-T Y.2617	ITU-T Y.2617
Utrata pakietów	ITU-T Y.2617	ITU-T Y.2617

Uwaga 1

Parametry powinny umożliwiać analizę osiąganych rezultatów na poziomie regionalnym (mianowicie nie niższym niż poziom 2 w ustanowionej przez Eurostat nomenklaturze jednostek terytorialnych do celów statystycznych (NUTS)).

Uwaga 2

Państwa członkowskie mogą podjąć decyzję o rezygnacji z wymogu gromadzenia aktualnych informacji o rezultatach osiąganych dla tych dwóch parametrów, jeśli istnieją dowody na to, że rezultaty osiągane w tych dwóch obszarach są zadowalające.

ZAŁĄCZNIK XI

INTEROPERACYJNOŚĆ SAMOCHODOWYCH ODBIORNIKÓW RADIOWYCH I KONSUMENCKIEGO SPRZĘTU TELEWIZJI CYFROWEJ, O KTÓREJ MOWA W ART. 113

1. Ujednolicony algorytm kodowania i odbiór „free-to-air”

Wszelkie urządzenia konsumenckie przeznaczone do odbioru cyfrowego sygnału telewizyjnego (mianowicie transmisji naziemnej, kablowej lub satelitarnej), przeznaczone na sprzedaż lub do wynajęcia czy w inny sposób udostępnione na obszarze Unii, zdolne do dekodowania cyfrowych sygnałów telewizyjnych, powinny:

a) umożliwiać dekodowanie takiego sygnału zgodnie z jednolitym europejskim algorytmem kodowania zalecanym przez uznaną organizację europejską do spraw norm; obecnie jest nią ETSI,

b) wyświetlać sygnały transmitowane bez kodowania, pod warunkiem że w przypadku gdy takie urządzenie jest wypożyczone, osoba wypożyczająca podporządkowuje się odnośnej umowie o wypożyczeniu.

2. Interoperacyjność cyfrowych odbiorników telewizyjnych

Każdy cyfrowy odbiornik telewizyjny ze zintegrowanym ekranem o przekątnej obrazu większej niż 30 cm, który wprowadza się na rynek do sprzedaży lub na wynajem na terenie Unii, ma być wyposażony w co najmniej jedno gniazdo interfejsu otwartego (znormalizowany przez standard lub zgodny ze standardem przyjętym przez uznaną europejską organizację normalizacyjną lub zgodny ze specyfikacją przemysłową), pozwalające na proste przyłączenie urządzeń peryferyjnych i zdolne przesyłać wszystkie istotne składniki cyfrowego sygnału telewizyjnego, łącznie z informacją związaną z usługami interaktywnymi i dostępnymi warunkowo.

3. Interoperacyjność samochodowych odbiorników radiowych

Jakiekolwiek samochodowe odbiorniki radiowe wbudowane do nowego pojazdu kategorii M, który jest udostępniany na rynku do sprzedaży lub wynajmu w Unii od dnia … [dwa lata od dnia wejścia w życie niniejszej dyrektywy], obejmuje odbiornik umożliwiający odbiór i odtwarzanie co najmniej usług radiowych świadczonych za pośrednictwem naziemnych cyfrowych transmisji radiowych.

Zakłada się, że odbiorniki, które są zgodne ze zharmonizowanymi normami, do których odniesienia zostały opublikowane w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*, lub z częścią takich norm, spełniają wymóg objęty tymi normami lub ich częścią.

ZAŁĄCZNIK XII

Część A

Uchylone dyrektywy
z wykazem późniejszych ich zmian
(o których mowa w art. 125)

Dyrektywa 2002/21/WE Parlamentu Europejskiego i Rady (Dz.U. L 108 z 24.4.2002, s. 33)	
Dyrektywa 2009/140/WE Parlamentu Europejskiego i Rady (Dz.U. L 337 z 18.12.2009, s. 37)	art. 1
Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) 544/2009 (Dz.U. L 167 z 29.6.2009, s. 12)	art. 2
Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) 717/2007 (Dz.U. L 171 z 29.6.2007, s. 32)	art. 10
Dyrektywa 2002/20/WE Parlamentu Europejskiego i Rady (Dz.U. L 108 z 24.4.2002, s. 21)	
Dyrektywa 2009/140/WE Parlamentu Europejskiego i Rady (Dz.U. L 337 z 18.12.2009, s. 37)	art. 3 i załącznik
Dyrektywa 2002/19/WE Parlamentu Europejskiego i Rady (Dz.U. L 108 z 24.4.2002, s. 7)	
Dyrektywa 2009/140/WE Parlamentu Europejskiego i Rady (Dz.U. L 337 z 18.12.2009, s. 37)	art. 2

Dyrektywa 2002/22/WE Parlamentu Europejskiego i Rady (Dz.U. L 108 z 24.4.2002, s. 51)	
Dyrektywa 2009/136/WE Parlamentu Europejskiego i Rady (Dz.U. L 337 z 18.12.2009, s. 11)	art. 1 i załącznik I
Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/2120 (Dz.U. L 310 z 26.11.2015, s. 1)	art. 8

Część B

Terminy transpozycji do prawa krajowego i daty rozpoczęcia stosowania

(o których mowa w art. 125)

Dyrektywa	Termin transpozycji	Data rozpoczęcia stosowania
2002/19/WE	24 lipca 2003 r.	25 lipca 2003 r.
2002/20/WE	24 lipca 2003 r.	25 lipca 2003 r.
2002/21/WE	24 lipca 2003 r.	25 lipca 2003 r.
2002/22/WE	24 lipca 2003 r.	25 lipca 2003 r.

ZAŁĄCZNIK XIII

Tabela korelacji

Dyrektywa 2002/21/WE	Dyrektywa 2002/20/WE	Dyrektywa 2002/19/WE	Dyrektywa 2002/22/WE	Niniejsza dyrektywa
art. 1 ust. 1, 2 i 3				art. 1 ust. 1, 2 i 3
art. 1 ust. 3a				art. 1 ust. 4
art. 1 ust. 4 i 5				art. 1 ust. 5 i 6
art. 2 lit. a)				art. 2 ust. 1
–	–	–	–	art. 2 ust. 2
art. 2 lit. b)				art. 2 ust. 3
art. 2 lit. c)				art. 2 ust. 4
–	–	–	–	art. 2 ust. 5
–	–	–	–	art. 2 ust. 6
–	–	–	–	art. 2 ust. 7
art. 2 lit. d)				art. 2 ust. 8
art. 2 lit. da)				art. 2 ust. 9
art. 2 lit. e)				art. 2 ust. 10
art. 2 lit. ea)				art. 2 ust. 11

Dyrektywa 2002/21/WE	Dyrektywa 2002/20/WE	Dyrektywa 2002/19/WE	Dyrektywa 2002/22/WE	Niniejsza dyrektywa
art. 2 lit. f)				art. 2 ust. 12
art. 2 lit. g)				–
art. 2 lit. h)				art. 2 ust. 13
art. 2 lit. i)				art. 2 ust. 14
art. 2 lit. j)				–
art. 2 lit. k)				–
art. 2 lit. l)				–
art. 2 lit. m)				art. 2 ust. 15
art. 2 lit. n)				art. 2 ust. 16
art. 2 lit. o)				art. 2 ust. 17
art. 2 lit. p)				art. 2 ust. 18
art. 2 lit. q)				art. 2 ust. 19
art. 2 lit. r)				art. 2 ust. 20
art. 2 lit. s)				art. 2 ust. 21
–	–	–	–	art. 2 ust. 22
art. 3 ust. 1				art. 5 ust. 1
–	–	–	–	art. 5 ust. 2

Dyrektywa 2002/21/WE	Dyrektywa 2002/20/WE	Dyrektywa 2002/19/WE	Dyrektywa 2002/22/WE	Niniejsza dyrektywa
art. 3 ust. 2				art. 6 ust. 1
art. 3 ust. 3				art. 6 ust. 2
art. 3 ust. 3a akapit pierwszy				art. 8 ust. 1
–	–	–	–	art. 8 ust. 2
–	–	–	–	art. 7 ust. 1
art. 3 ust. 3a akapit drugi				art. 7 ust. 2 i 3
art. 3 ust. 3a akapit trzeci				art. 9 ust. 1 i 3
–	–	–	–	art. 9 ust. 2
art. 3 ust. 3b				art. 10 ust. 1
art. 3 ust. 3c				art. 10 ust. 2
art. 3 ust. 4				art. 5 ust. 3
art. 3 ust. 5				art. 11
art. 3 ust. 6				art. 5 ust. 4
art. 4				art. 31
art. 5				art. 20

Dyrektywa 2002/21/WE	Dyrektywa 2002/20/WE	Dyrektywa 2002/19/WE	Dyrektywa 2002/22/WE	Niniejsza dyrektywa
–	–	–	–	art. 22
art. 6				art. 23
art. 7				art. 32
art. 7a				art. 33
–	–	–	–	art. 33 ust. 5 lit. c)
art. 8 ust. 1 i 2				art. 3 ust. 1 i 2
art. 8 ust. 5				art. 3 ust. 3
art. 8a ust. 1 i 2				art. 4 ust. 1 i 2
–	–	–	–	art. 4 ust. 3
art. 8a ust. 3				art. 4 ust. 4
–	–	–	–	art. 29
art. 9 ust. 1 i 2				art. 45 ust. 1 i 2
–	–	–	–	art. 45 ust. 3
art. 9 ust. 3				art. 45 ust. 4
art. 9 ust. 4 i 5				art. 45 ust. 5 i 6
art. 9 ust. 6 i 7				–
art. 9a				–

Dyrektywa 2002/21/WE	Dyrektywa 2002/20/WE	Dyrektywa 2002/19/WE	Dyrektywa 2002/22/WE	Niniejsza dyrektywa
art. 9b ust. 1 i 2				art. 51 ust. 1 i 2
art. 9b ust. 3				art. 51 ust. 4
–	–	–	–	art. 51 ust. 3
art. 10 ust. 1				art. 95 ust. 1
art. 10 ust. 2				art. 95 ust. 3
–	–	–	–	art. 95 ust. 2
–	–	–	–	art. 95 ust. 4
–	–	–	–	art. 95 ust. 5
–	–	–	–	art. 95 ust. 6
art. 10 ust. 3				art. 95 ust. 7
art. 10 ust. 4				art. 95 ust. 8
art. 10 ust. 5				–
art. 11				art. 43
art. 12 ust. 1				art. 44 ust. 1
art. 12 ust. 2				–
art. 12 ust. 3				art. 61 ust. 2
art. 12 ust. 4				–

Dyrektywa 2002/21/WE	Dyrektywa 2002/20/WE	Dyrektywa 2002/19/WE	Dyrektywa 2002/22/WE	Niniejsza dyrektywa
art. 12 ust. 5				art. 44 ust. 2
art. 13				art. 17
art. 13a ust. 1, 2 i 3				art. 40 ust. 1, 2 i 3
art. 13a ust. 4				–
–				art. 40 ust. 5
–	–	–	–	art. 40 ust. 4
art. 13b ust. 1, 2 i 3				art. 41 ust. 1, 2 i 3
–	–	–	–	art. 41 ust. 4
art. 13b ust. 4				art. 41 ust. 7
–	–	–	–	art. 41 ust. 5
–	–	–	–	art. 41 ust. 6
art. 14				art. 63
art. 15 ust. 1, 2 i 3				art. 64 ust. 1, 2 i 3
art. 15 ust. 4	–	–	–	–
–	–	–	–	art. 66
art. 16				art. 67

Dyrektywa 2002/21/WE	Dyrektywa 2002/20/WE	Dyrektywa 2002/19/WE	Dyrektywa 2002/22/WE	Niniejsza dyrektywa
art. 17				art. 39
art. 18				–
art. 19				art. 38
art. 20				art. 26
art. 21 ust. 1				art. 27 ust. 1
art. 21 ust. 2 akapity pierwszy i drugi				art. 27 ust. 2
art. 21 ust. 2 akapit trzeci				art. 27 ust. 3
art. 21 ust. 2 akapity czwarty i piąty				art. 27 ust. 4
–				art. 27 ust. 5
art. 21 ust. 3				–
art. 21 ust. 4				art. 27 ust. 6
art. 21a				art. 29
art. 22 ust. 1				art. 118 ust. 1
art. 22 ust. 2				art. 118 ust. 3
art. 22 ust. 3				art. 118 ust. 4

Dyrektywa 2002/21/WE	Dyrektywa 2002/20/WE	Dyrektywa 2002/19/WE	Dyrektywa 2002/22/WE	Niniejsza dyrektywa
–	–	–	–	art. 11 ust. 2
–	–	–	–	art. 118 ust. 5
–	–	–	–	art. 117
art. 23				art. 119
art. 24				art. 120 ust. 1 i 2
art. 25				art. 122 ust. 1
art. 26				art. 125
art. 28				art. 124
art. 29				art. 127
art. 30				art. 128
załącznik II				–
	art. 1			art. 1 ust. 1
	art. 2 ust. 1			–
	art. 2 ust. 2			art. 2 ust. 22
–	–	–	–	art. 2 ust. 23
–	–	–	–	art. 2 ust. 24
–	–	–	–	art. 2 ust. 25

Dyrektywa 2002/21/WE	Dyrektywa 2002/20/WE	Dyrektywa 2002/19/WE	Dyrektywa 2002/22/WE	Niniejsza dyrektywa
–	–	–	–	art. 2 ust. 26
	art. 3 ust. 1			art. 12 ust. 1
	art. 3 ust. 2 zdanie pierwsze			art. 12 ust. 2
	art. 3 ust. 2 zdania drugie, trzecie i czwarte			art. 12 ust. 3
	art. 3 ust. 3			art. 12 ust. 4
–	–	–	–	
	art. 4			art. 15
	art. 5 ust. 1			art. 46 ust. 1
–	–	–	–	art. 46 ust. 2 i 3
	art. 5 ust. 2 akapit pierwszy			art. 48 ust. 1
	art. 5 ust. 2 akapit drugi zdanie pierwsze			art. 48 ust. 2
	art. 5 ust. 2 akapit trzeci			art. 48 ust. 5
	art. 5 ust. 2 akapit drugi zdanie drugie			art. 48 ust. 3

Dyrektywa 2002/21/WE	Dyrektywa 2002/20/WE	Dyrektywa 2002/19/WE	Dyrektywa 2002/22/WE	Niniejsza dyrektywa
–	–	–	–	art. 48 ust. 4
	art. 5 ust. 3			art. 48 ust. 6
	art. 5 ust. 4 i 5			art. 93 ust. 4 i 5
	art. 5 ust. 6			art. 52
–	–	–	–	art. 93
	art. 6 ust. 1, 2, 3 i 4			art. 13
–	–	–	–	art. 47
	art. 7			–
	–			art. 55
	art. 8			art. 36
	art. 9			art. 14
	art. 10			art. 30
–	–	–	–	
	art. 11			art. 21
	art. 12			art. 16
	art. 13			art. 42
–	–	–	–	art. 94

Dyrektywa 2002/21/WE	Dyrektywa 2002/20/WE	Dyrektywa 2002/19/WE	Dyrektywa 2002/22/WE	Niniejsza dyrektywa
	art. 14 ust. 1			art. 18
	art. 14 ust. 2			art. 19
	art. 15			art. 120 ust. 3 i 4
	art. 16			–
	art. 17			–
	art. 18			–
	art. 19			–
	art. 20			–
	załącznik			załącznik I
		art. 1 ust. 1 i 2		art. 1 ust. 2 i 3
		art. 2 lit. a)		art. 2 ust. 28
		art. 2 lit. b)		art. 2 ust. 29
		art. 2 lit. c)		art. 2 ust. 30
		art. 2 lit. d)		–
		art. 2 lit. e)		art. 2 ust. 31
		art. 3		art. 59
		art. 4		art. 60

Dyrektywa 2002/21/WE	Dyrektywa 2002/20/WE	Dyrektywa 2002/19/WE	Dyrektywa 2002/22/WE	Niniejsza dyrektywa
		art. 5		art. 61
		art. 6		art. 62
				–
		art. 8		art. 68
		art. 9		art. 69
		art. 10		art. 70
		art. 11		art. 71
–	–	–	–	art. 72
		art. 12		art. 73
		art. 13		art. 74
–	–	–	–	art. 75
–	–	–	–	art. 76
		art. 13a		art. 77
		art. 13b		art. 78
–	–	–	–	art. 80
–	–	–	–	art. 81
		art. 14		–

Dyrektywa 2002/21/WE	Dyrektywa 2002/20/WE	Dyrektywa 2002/19/WE	Dyrektywa 2002/22/WE	Niniejsza dyrektywa
		art. 15		art. 120 ust. 5
		art. 16 ust. 1		–
		art. 16 ust. 2		art. 121 ust. 4
		art. 17		–
		art. 18		–
		art. 19		–
		art. 20		–
		załącznik I		załącznik II
		załącznik II		–
–	–	–	–	załącznik III
			art. 1	art. 1 ust. 4 i 5
			art. 2 lit. a)	–
			art. 2 lit. c)	art. 2 ust. 32
			art. 2 lit. d)	art. 2 ust. 33
			art. 2 lit. f)	art. 2 ust. 34
–	–	–	–	art. 2 ust. 35
–	–	–	–	art. 2 ust. 37

Dyrektywa 2002/21/WE	Dyrektywa 2002/20/WE	Dyrektywa 2002/19/WE	Dyrektywa 2002/22/WE	Niniejsza dyrektywa
–	–	–	–	art. 2 ust. 38
–	–	–	–	art. 2 ust. 39
–	–	–	–	art. 84
–	–	–	–	art. 85
			art. 3	art. 86 ust. 1 i 2
			art. 4	–
			art. 5	–
			art. 6	–
			art. 7	–
			art. 8 ust. 1	art. 86 ust. 3
			art. 8 ust. 2	art. 86 ust. 4
			art. 8 ust. 3	art. 86 ust. 5
			art. 9	–
–	–	–	–	art. 87
			art. 10	art. 88
			art. 11	–
			art. 12	art. 89

Dyrektywa 2002/21/WE	Dyrektywa 2002/20/WE	Dyrektywa 2002/19/WE	Dyrektywa 2002/22/WE	Niniejsza dyrektywa
			art. 13	art. 90
			art. 14	art. 91
			art. 15	art. 122 ust. 2 i 3
			art. 17	–
–	–	–	–	art. 99
–	–	–	–	art. 101
			art. 20 ust. 1	art. 102
			art. 20 ust. 2	art. 105 ust. 3
			art. 21	art. 103
			art. 22	art. 104
			art. 23	art. 108
			art. 23a	art. 111
			art. 24	art. 113
			art. 25	art. 112
			art. 26	art. 109
			art. 27	–
			art. 27a	art. 96

Dyrektywa 2002/21/WE	Dyrektywa 2002/20/WE	Dyrektywa 2002/19/WE	Dyrektywa 2002/22/WE	Niniejsza dyrektywa
			art. 28	art. 97
			art. 29	art. 115
			art. 30 ust. 1	art. 106 ust. 2
			art. 30 ust. 2	art. 106 ust. 4
			art. 30 ust. 3	art. 106 ust. 4
			art. 30 ust. 4	art. 106 ust. 5
			art. 30 ust. 5	art. 105 ust. 1
			art. 31	art. 114
			art. 32	art. 92
			art. 33	art. 24
			art. 34	art. 25
			art. 35	art. 116
			art. 36	art. 121
			art. 37	–
			art. 38	–
			art. 39	–
			art. 40	–

Dyrektywa 2002/21/WE	Dyrektywa 2002/20/WE	Dyrektywa 2002/19/WE	Dyrektywa 2002/22/WE	Niniejsza dyrektywa
			załącznik I	załącznik V
			załącznik II	załącznik VII
			załącznik III	załącznik IX
			załącznik IV	załącznik VI
			załącznik V	–
			załącznik VI	załącznik X
				załącznik IV